

Ilmari Reunamäki

UNIONIN PUOLELLA TAISTELEMISEN SYYT JA SODAN KOKEMUS SOTILAIKEN KIRJEISSÄ YHDYSVALTAIN SISÄLLISSODASTA

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Huhtikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Reunamäki, Ilmari: Unionin puolella taistelemisen syyt ja sodan kokemus sotilaiden kirjeissä Yhdysvaltain sisällissodasta

Pro gradu -tutkielma, 124 sivua, 5 liitesivua

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Historian maisteriohjelma

Huhtikuu 2020

Tämä tutkimus tarkastelee Yhdysvaltain sisällissodassa (1861–1865) Unionin puolella taistelleen rivisotilaan ajattelua ja kokemusta sodan aikana rintamalta lähetettyjen kirjeiden kautta. Yhdysvaltain sisällissodassa maan eteläisten osavaltioiden muodostama Konfederaatio pyrki eroamaan Yhdysvalloista itsenäiseksi valtiokseen, mutta pohjoisten osavaltioiden muodostama Unioni tukahdutti nämä itsenäistymispyrkimykset. Sodan välittömänä seurauksena Konfederaation muodostaneet osavaltiot pakotettiin takaisin Yhdysvaltain valtion yhteyteen sekä orjuus lakkautettiin perustuslain lisäyksellä koko maassa.

Sodassa taisteli yhteensä noin kolme miljoonaa sotilasta, joista arviolta 750 000 sai surmansa. Tässä tutkimuksessa sodassa sotineiden kokemusta lähestytään kolmen Unionin riveihin vapaaehtoisesti värväytyneen miehen näkökulmasta. He olivat sotamies Alonzo Searing, sotamies Guy Taylor sekä kersantti Peter Welsh. Nämä kolme sotilasta taistelivat sodan eri aikoina Potomacin armeijassa, joka oli Unionin suurin yksittäinen armeija. Sotilaiden rintamalta läheisilleen lähettämien kirjeiden kautta tutkimus pyrkii ymmärtämään rivisotilaiden ajattelua ja kokemusta sodan keskellä. Tutkimus kysyy, miksi nämä miehet värväytyivät sotilaiksi Unionin riveihin ja minkä asioiden puolesta he kokivat taistelleensa. Tutkimus pyrkii lisäksi ymmärtämään muutoksia sotilaiden ajattelussa sodan kuluessa.

Tutkimus esittää, että miehet värväytyivät Unionin riveihin sotilaaksi sekä henkilökohtaisen kunnian että laajempien ideologisten motiivien vuoksi. Jokaisen syyt olivat erilaiset, ja sodan kuluessa saman henkilön motiivit saattoivat muuttua paljonkin. Sotilaille oli rintamalla toimiakseen välttämätöntä kyetä oikeuttamaan itsellensä sodankäynnin syy. Merkittäviä kirjeissä käsiteltyjä teemoja sodan aikana olivat muun muassa orjien emansipaatio, Unionin konsepti, uskonto, nationalismi, miehuus, kunnia ja velvollisuudentunto. Sotilaiden kokemusta leimasivat kirjeissä ajoittain myös vaikeat jännitteet rintaman ja kotirintaman välillä.

Tutkimus keskustelee ensisijaisesti Yhdysvaltain sisällissodan sotilaiden historiografian ja sota-ajan kirjeiden metodologiaan keskittyvän tutkimuksen kanssa. Menetelmällisesti tutkimus erottautuu aiemmasta sisällissodan sotilaiden tutkimuksesta etenkin mikrohistoriallisella tutkimusotteellaan. Tutkimuksen tavoite on osoittaa, että sotilaiden subjektiivista kokemusta on mahdollista lähestyä rintamalta kirjoitettujen kirjeiden kautta, vaikka kirjeissä oleva informaatio onkin hyvin ongelmallista. Unionin armeija oli heterogeeninen joukko erilaisia ihmisiä. Aikaisemman tutkimuksen tendenssi etsiä sotilaiden kirjeistä tyypillisiä ajatusmalleja on johtanut poikkeuksellisten äänien jäämiseen liiaksi tutkimusten ulkopuolelle. Kolmelle enemmän tai vähemmän tyypilliselle sotilaalle heidän oman äänensä antaminen toimii tämän tutkimuksen olemassaolon perusteluna.

Asiasanat: armeijat, kirjeenvaihto, kirjeet, kokemushistoria, orjuus, sisällissodat, sodat, sotahistoria, sotilaat, Unioni, Yhdysvallat, Yhdysvaltain sisällissota

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Sisällissodan sotilaan historiografia.....	2
1.2	Tutkimuskysymys ja lähdemateriaali.....	7
1.3	Lähdekritiikki.....	11
1.4	Metodologinen pohdinta	14
1.5	Tutkimuksen menetelmät, rakenne ja etiikka	19
2	Sotilaat ja heidän kirjeensä.....	23
2.1	Alonzo Searing.....	23
2.2	Peter Welsh	24
2.3	Guy Taylor	25
2.4	Potomacin armeija	26
2.5	Kirjeiden yleiskuva	27
3	1861–1862 – pitkään kypsynyt kriisi eskaloituu sodaksi.....	31
3.1	Konfliktin tausta ja sodan syttyminen.....	31
3.2	Alonzo Searing ja sota miehistymisriittinä	35
3.3	Peter Welsh ja amerikanirlantilaiset sotilaat.....	40
3.4	Taistelukosketus.....	44
3.5	Taistelun trauma ja uskoon turvautuminen.....	51
4	1863 – Unionin etsikkovuosi.....	56
4.1	Orjuuskysymys.....	56
4.2	Taistelu rintamalla ja kotirintamalla	64
4.3	Katkeruuden kierre.....	75
5	1864–1865 – sodan hinta.....	80
5.1	Uudelleenvärväytymiset ja kevään 1864 suurhyökkäys	80
5.2	Guy Taylor ja isän velvollisuus	85
5.3	Vuoden 1864 presidentinvaalit	96
5.4	Katkera rauha	102
6	Päätelmät	111
	Lähteet.....	115
	Kirjallisuus	115
	Liitteet	125

1 JOHDANTO

Yhdysvaltain sisällissodan sotilaisiin keskittyvässä tutkimuksessa sotilaiden ajattelun monimuotoisuus on jäänyt liian vähälle huomiolle. Siksi tässä tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan kolmen Unionin armeijaan vapaaehtoisesti värväytyneen sotilaan ajattelua. He olivat nimiltään Alonzo Searing, Guy Taylor ja Peter Welsh. Tutkimus pyrkii ymmärtämään, minkä puolesta nämä miehet kokivat taistelevansa, kun he taistelivat Unionin armeijan riveissä. Samalla tutkimus haluaa kertoa, millainen kokemus sota heille oli ja miten sodan tapahtumat vaikuttivat heihin ihmisinä. Tutkimuksen tavoitteena on tuoda sodassa sotineiden ihmisten massasta esiin kolme inhimillistä toimijaa.

Sisällissota on Yhdysvaltain historian merkittävä käännekohta. Sodassa taistelivat vastakkain itsenäistymistä tavoitellut maan eteläisestä osavaltiosta koostunut Konfederaatio ja sen itsenäistymistä vastustanut maan pohjoisista osavaltioista koostunut Unioni.¹ Sodan taistelut kestivät lähes tarkalleen neljä vuotta keväästä 1861 kevääseen 1865. Unioni voitti sodan, mutta vain niukasti.² Sodan päättymisen jälkeen Konfederaatioon kuuluneet osavaltiot pakotettiin takaisin osaksi Yhdysvaltoja ja orjuus lakkautettiin perustuslain lisäyksen nojalla koko maassa. Sodan osapuolet marssittivat neljän vuoden aikana rintamalle yhteensä noin kolme miljoonaa sotilasta. Hieman yli kaksi miljoonaa taisteli Unionin armeijassa ja vajaa miljoona Konfederaation armeijassa. Sota oli hyvin verinen: surmansa sai arviolta 750 000 sotilasta.³ Toisessa maailmansodassa amerikkalaisia sotilaita kuoli noin puolet tästä määrästä. Suhteutettuna maan väkilukuun sisällissodan kuolleisuus oli samaa luokkaa Neuvostoliiton tappioiden kanssa toisessa maailmansodassa.⁴ Sota jättikin valtavat haavat koko yhteiskuntaan, ja voidaan hyvin esittää, että Yhdysvallat yrittää yhä nykypäivänä ommella näitä haavoja umpeen.

¹ Yhdysvaltain pohjoisosa kutsui itseään sodan aikana nimellä Unioni (*Union*) erotellakseen itsensä maan eteläosasta. Eteläisten osavaltioiden muodostaman valtion virallinen nimi oli Amerikan Konfederaatio (*Confederate States of America*). Konfederaation itsenäisyyttä ei tunnustettu kansainvälisesti sodan aikana. Suomen kielessä Unionia ja Konfederaatiota on kutsuttu usein myös kansankielisillä nimillä Pohjoisvaltiot ja Etelävaltiot.

² ”Olisiko Konfederaatio voinut voittaa?” on sisällissodan tutkimuksen ikuisuuskyseminen. Tutkimuksessa vallitsee nykyään melko laaja konsensus, että Unionin voitto ei ollut selvä. Tämä näkemys on toiminut myös tämän tutkimuksen kehyksenä. Laajin katsaus kysymykseen ks. Beringer & al. 1991.

³ Unionin puolella taisteli n. 2 100 000 sotilasta ja Konfederaation puolella n. 900 000 sotilasta. Sota lisäsi kokonaiskuolleisuutta niin, että sodan on arvioitu vaatineen yht. 850 000 – 1 000 000 ihmisen hengen. Sotilaiden määrän laskemisesta ks. McPherson 1988, 306–307, 854. Sodan kuolleiden laskemisesta ks. Hacker 2011, 307–348.

⁴ Keegan 2010, 355.

Konfliktia on pyritty ymmärtämään valtavalla historiankirjoituksen määrällä. Itse sodassa taistelleet sotilaat olivat kuitenkin pitkään tutkimuksen ulkopuolella, mutta hiljalleen historioitsijoiden kiinnostus rivisotilaita ja heidän ajatteluansa kohtaan on kasvanut. Mitä tavallisen sotilaan tutkiminen käytännössä tarkoittaa? Sitä, että yritetään ymmärtää tavallista ihmistä sodan keskellä. Tiedämme, että Gettysburgin kylässä Unionin joukot voittivat merkittävän taistelun, kun Unionin puolustus torjui Konfederaation hyökkäyksen iltapäivällä 3. heinäkuuta 1863. Mutta tämä historia ei kerro, miten taisteluun osallistunut rivisotilas koki taistelun seuraavana päivänä. Mitä hän koki tehneensä – ja minkä vuoksi? Näihin kysymyksiin vastaamiseksi on olemassa informaatiota, vaikkakin se on sirpaleista. Tämä tutkimus pyrkii tuomaan uusia näkökulmia tälle rivisotilaan kokemuksesta kiinnostuneelle tutkimuskentälle.

1.1 Sisällissodan sotilaan historiografia

Heti sodan päättymisen jälkeen monet sodassa sotineet alkoivat kirjoittaa muistelmia sodasta sekä julkaista esimerkiksi sanomalehdissä otteita omista sota-ajan kirjeistään ja päiväkirjoistaan. Akateeminen historian tutkimus ei kuitenkaan kiinnostunut sotilaiden itse tuottamasta materiaalista pitkiin aikoihin. Sisällissodan sotilaisiin kohdistuvan historiografian katsotaan saaneen alkunsa Bell Wileyn kahdesta tutkimuksesta *The Life of Johnny Reb*⁵ sekä *The Life of Billy Yank*⁶, joista ensimmäinen ilmestyi vuonna 1943 käsitellen Konfederaation sotilaita ja toinen vuonna 1952 käsitellen Unionin sotilaita. Yleisesti sisällissodan historiankirjoitusta hallitsi Wileyn aikaan poliittinen historia sekä perinteinen operatiivinen sotahistoria. On jopa esitetty, että sisällissodan tutkimus pysyi hyvin pitkään ”yksinomaan taisteluiden ja sotapäälliköiden tutkimuskenttänä”.⁷ Bell Wileytä aiemmin esimerkiksi Albert Moore oli tutkinut Konfederaation asevelvollisuutta⁸ ja Ella Lonn sodan sotilaskarkuruutta⁹, mutta Wiley esitteli ensimmäisenä holistisen tutkimusotteen rivisotilaiden kohdalla. Wiley käytti lähteinä sotilaiden itse luomaa materiaalia: kirjeitä, päiväkirjoja ja muistelmia.¹⁰ Itse hän muotoili kirjoittavansa ”sosiaalishistoriaa miehistä armeijassa”.¹¹ Wileyn tutkimukset ovat kestäneet hyvin aikaa ja niissä rakennettu kuva sotilaiden arjesta rintamalla on hyvin

⁵ Wiley 1943.

⁶ Wiley 2008.

⁷ Citino 2007, 1072.

⁸ Moore 1924.

⁹ Lonn 1998.

¹⁰ Wiley 2008, 438–439.

¹¹ Wiley 2008, 11.

kokonaisvaltainen. Tutkimuksessa vallitsee laaja konsensus siitä, että sotilaisiin kohdistuva tutkimusperinne on rakennettu Wileyn kahden klassikkoteoksen päälle.¹²

Vietnamin sota jakoi vahvasti mielipiteitä Yhdysvalloissa 1960- ja 1970-luvuilla. Myöhemmin on arvioitu, että sodan kokemus yhdistettynä Euroopasta rantautuneeseen sosiaalishistorian tutkimuksen lisääntymiseen kasvatti kiinnostusta myös sisällissodan sotilaita kohtaan.¹³ Lisäksi 1960-luvun ihmisoikeusliike oli tuonut afroamerikkalaisten historian pinnalle, mikä näkyi myös sisällissodan tutkimuksessa. Orjuuden roolia sodassa vähätellyt *Lost Cause* -ideologiaan nojannut historiankirjoitus alkoi hiljalleen poistua akateemisesta tutkimuksesta.¹⁴ Vuonna 1976 englantilainen sotahistorioitsija John Keegan julkaisi kirjan *The Face of Battle*, joka keskittyi taistelukokemuksen rivi- ja sotilaiden näkökulmasta eri aikakausien sodissa.¹⁵ Teoksella on myöhemmin arvioitu olleen valtaisa merkitys Yhdysvaltain sisällissodan tutkimukselle, ja Gerald Lindermanin vuoden 1987 teos *Embattled Courage: The Experience of Combat in the American Civil War*¹⁶ oli suora vastine Keeganin teokselle Yhdysvaltain sisällissodan sotilaiden näkökulmasta. Vuonna 1988 Reid Mitchell kirjoitti kirjan *Civil War Soldiers*¹⁷, jossa hän pyrki löytämään uusia näkökulmia sotilaiden tutkimukseen – keskittymällä etenkin sotilaiden psyykeen tarkasteluun.

Kokonaisuudessaan tutkijoiden kiinnostus sotilaita kohtaan oli 1980-luvulla vielä vähäistä. Maris Vinovskis julkaisi vuonna 1989 artikkelin provosoivalla otsikolla *Have Social Historians Lost the Civil War?* Vinovskis kritisoi erityisesti sosiaalishistorian tutkijoita siitä, että he olivat ohittaneet sisällissodan keskeisyyden Yhdysvaltain 1800-luvun puolivälin tutkimuksessa.¹⁸ Aaron Sheehan-Dean on sisällissodan sotilaiden historiografiaa arvioivassa artikkelissaan nähnyt Vinovskisin artikkelin olleen merkittävä paradigman muutos tutkimuksessa.¹⁹ Joseph Glatthaar kirjoitti puolestaan vuonna 1991 artikkelissaan *The "New" Civil War History: An Overview*, ettei minkään muun Yhdysvaltain sodan historiankirjoitus ollut hyötynyt yhtä paljon sotahistorian uusista tuulista

¹² Wileyn merkityksestä ks. McPherson 1988, 873; 1997, 91; Phillips 2008, 1410; Robertson 2008, 3, 5–7; Sheehan-Dean 2007, 11–12.

¹³ Delahanty 2015, 7; Glatthaar 1991, 352–353.

¹⁴ *Lost Cause* -ideologiaan nojanneen tutkimuksen merkityksestä Yhdysvaltain sisällissodan historiografiassa ja historiakuvassa ks. Blight 2001, 255–299; Gallagher 2000, 35–59.

¹⁵ Keegan 1976. Keegan tutkii kirjassaan sotilaiden kokemusta Agincourtin, Waterloon ja Sommen taisteluissa.

¹⁶ Linderman 1987. Lindermania aiemmin Marvin Cain (1982) käsitteli teemaa lyhyemmin artikkelimitassa ja toivoi jatkotutkimusta. Lindermanin teokselle täydentävä tutkimus Unionin sotilaiden taistelutaitojen kehittymisestä sodan mittaen ks. Hess 1997.

¹⁷ Mitchell 1988.

¹⁸ Vinovskis 1989. Vinovskisia aiemmin myös Richard Kohn (1981, 567) esitti, että sosiaalishistorian tulisi hyödyntää enemmän sodassa syntynyttä lähdemateriaalia.

¹⁹ Sheehan-Dean 2007, 13–14.

kuin sisällissodan tutkimus. Glatthaar kuitenkin katsoi, että sotilaita käsittelevässä tutkimuksessa Bell Wiley (1906–1980) seiso i edesmenneenäkin ”horjahtamattomana jättiläisenä”, jonka tutkimuksia ei kunnolla uskallettu haastaa.²⁰

1990-luvulta lähtien Wileyn tutkimukset sisällissodan sotilaista ovat alkaneet saada täydennystä ja tärkein yksittäinen tutkimuksen edistäjä on ollut James McPherson. Hän julkaisi ensin vuonna 1988 kirjan *The Battle Cry of Freedom* – erityisen ansiokkaan yleisteoksen sodasta – joka hyödynsi runsaasti tuoretta sosiaalihistoriallista tutkimusta sota-ajan kokonaiskuvan rakentamisessa. Teoksessaan hän mainitsi, että Wileyn tutkimukset olivat yhä ainoat laajat katsaukset rivisotilaisiin.²¹ Myöhemmin McPherson paneutui itse sotilaisiin kahdella tutkimuksellaan *What They Fought For*²² sekä *For Cause and Comrades*²³. Chandra Manning on antanut McPhersonille erityistä kiitosta siitä, että hän mursi Wileyn rakentaman käsityksen sisällissodan sotilaista ”ajattelemattomina toimijoina”.²⁴ Wileyn tutkimusten suurimpina puutteena pidetään nykyään hänen luomaansa käsitystä siitä, että sodan sotilaat olivat kaikki hyvin samanlaisia, väsymättömiä ja rehtejä taistelijoita, joita ei sodan poliittinen puoli kiinnostanut.²⁵ Jason Phillips on tiivistänyt, että Wiley ansioistaan huolimatta ”oli konkretisoinut stereotypian sisällissodan sotilaista valkoisina amerikkalaisina sankareina”.²⁶ McPherson puolestaan arvioi Wileyn olleen tulkinnoissaan liikaa kiinni omassa ajassaan ja verranneen sisällissodan sotilaiden ajattelua liiaksi toisen maailmansodan amerikkalaisiin sotilaisiin.²⁷

Ian Delahanty on todennut sotilaiden ideologisten käsitysten nousseen tutkimuksen hallitsevaksi teemaksi sen jälkeen, kun ajatus ajattelemattomista sotilaista väistyi.²⁸ Tämän aihepiirin tärkeimpänä panoksena pidetään laajalti James McPhersonin tutkimusten lisäksi Chandra Manningin tekemää tutkimusta. He kaksi ovat yksittäisistä tutkijoista vahvimmin rakentaneet nykykäsityksen tavallisten sisällissodan sotilaiden ajattelusta.²⁹ Manningin tärkeimmät tutkimukset ovat vuonna 2007 julkaistu kirja *What This Cruel War Was Over: Soldiers, Slavery and the Civil War*³⁰ sekä kirjaa tukenut

²⁰ Glatthaar 1991, 340, 360.

²¹ McPherson 1988, 873.

²² McPherson 1994. McPherson (mt., 17) keskittyi tutkimaan sotilaita, jotka olivat eniten taistelukosketuksessa. Hän valikoi lähdemateriaaliinsa tarkoituksella erityisen paljon sotilaita, jotka haavoittuivat tai kuolivat taistelussa.

²³ McPherson 1997.

²⁴ Manning 2007b, 7.

²⁵ Vrt. Glatthaar 1991, 353; McPherson 1997, 91–92; Phillips 2008, 1409–1410; Wiley 2008, 39–40.

²⁶ Phillips 2008, 1410.

²⁷ McPherson 1997, 91–92.

²⁸ Delahanty 2015, 7.

²⁹ McPhersonin ja Manningin tutkimusten merkityksestä ks. Delahanty 2015, 8; Sheehan-Dean 2007, 22.

³⁰ Manning 2007b.

Unionin sotilaisiin keskittynyt artikkeli A ”*Vexed Question*”: *White Union Soldiers on Slavery and Race*³¹. McPhersonin ja Manningin tutkimusten suurin ero keskenään on se, että Manning korostaa orjuuskysymyksen olleen hallitseva teema sekä Unionin että Konfederaation sotilaiden ajattelussa pitkin sotaa, kun taas McPherson katsoo orjuuden olleen yksi teema muiden joukossa. Manning korostaa lisäksi McPhersonia enemmän Unionin ja Konfederaation sotilaiden välisiä eroja.³² Näiden monografioiden lisäksi tuoretta sotilaiden tutkimusta kattavasti koonnut artikkelikirja *The View from the Ground: Experiences of Civil War Soldiers*³³ on hyvä osoitus tutkimuksen elävyydestä. Rivisotilaiden tutkimuksen lisäksi sodan rakenteiden ja kotirintaman tutkimus on ollut lisääntyvää, mistä hyvänä esimerkkinä toimii artikkelikirja *Union Soldiers and the Northern Home Front*³⁴.

Sotilaisiin kohdistuvan tutkimuksen ei ole ajateltu olevan kuitenkaan valmista ja erityisesti viime aikoina on ilmaistu tarvetta tuoda paremmin esiin sotilaiden yksilöllisiä ääniä.³⁵ Äärimmäisen kokeileva sotilaiden tutkimusta haastanut teos on Robert Bonnerin vuoden 2006 *The Soldier’s Pen: Firsthand Impressions of the Civil War*³⁶. Pyrkien erottautumaan ”tavallisen sotilaan rakentajista” Bonner julkaisi tutkimuksen, joka koostuu lähes pelkästään 16 eri sotilaan sodan aikana kirjoittamien kirjeiden katkelmista. Kirjassa ei ole viitteitä eikä keskustelua aiemman tutkimuksen kanssa. Bonner perustelee tyylivalintaansa: ”Meiltä puuttuu systemaattinen tapa käsitellä olosuhteita, seuraamuksia ja yhdistäviä ominaisuuksia sisällissodan kirjeaineiston pohjalta.”³⁷ Bonner kritisoi, että tutkijat ovat varastaneet sotilailta heidän omalaatuisuutensa ja tutkineet sotilaita yleistäen ”miten *sotilaat* ajattelivat tästä, ja miten *he* kokivat tämän”.³⁸ Bonner lupasi puolestaan palauttaa sotilaille heidän yksilöllisyytensä. Bonnerin työn suurin ansio oli siinä, että se herätteli tutkijoita havaitsemaan sotilaista rakennettuja stereotypioita. Bonner vaati tutkimuksellaan muilta tutkijoilta malttia lähdeaineistojen kokoihin ja tarkempaa perehtymistä yksittäisten sotilaiden tuottamiin teksteihin. Bonnerin ajattelulla on ollut hyvin suuri vaikutus omaan ajatteluuni tämän tutkimuksen kirjoittamisen aikana.

Robert Citino on kiteyttänyt sotahistorian olleen kokonaisuutena Yhdysvalloissa vuosikymmeniä paradoksaalisessa tilassa: erittäin suosittua kansan parissa, mutta melko marginaalista akateemisissa

³¹ Manning 2007a.

³² Manning (2007b, 227) argumentoi, että McPhersonin (1994, 1997) töissä on vaikea nähdä eroja Unionin ja Konfederaation sotilaiden välillä, mikä toimi virikkeenä hänen ”tietoisesti vertailevammalle” tutkimukselle.

³³ Sotilaiden kokemuksesta ja tutkimuksen tilasta ks. erit. luvut Manning 2007a; Phillips 2007; Sheehan-Dean 2007.

³⁴ Cimbala & Miller 2002.

³⁵ Tästä näkökulmasta ks. erit. Phillips 2008.

³⁶ Bonner 2006.

³⁷ Bonner 2006, 9.

³⁸ Bonner 2006, 4–5.

piireissä.³⁹ Sisällissodan historiankirjoituksen voikin arvioida olleen tutkimuskenttänä jokseenkin ulkona historiatieteen menetelmällisestä ja teoreettisesta keskustelusta, mikä vaikuttaa olleen harmillisen yleistä sotahistorialle muuallakin.⁴⁰ Unionin ja Konfederaation sotilaisiin kohdistuvan tutkimuksen lisääntyminen viime vuosikymmeninä liittyy olennaisesti siihen, että sisällissodan tutkijat ovat kiinnostuneet yhä enemmän historiatieteen uusista näkökulmista. Usein tätä oppisuuntaa kutsutaan *uudeksi sotahistoriaksi*.⁴¹ Suhtaudun itse hieman penseästi käsitteessä sanaan ”uusi”, sillä kuten Joanna Bourke on huomauttanut, oppisuunnan ensiaskelia on otettu jo 1960-luvulla.⁴² Jaottelu vanhaan ja uuteen on myös usein keinotekoista ja ei välttämättä aina rakentavaa. Robert Citino onkin kritisoinut kahtiajaon aiheuttamaa ilmiötä: ”Sotahistorian eri koulukuntien saaminen hyväksymään toistensa työ on kokopäiväistä työtä.”⁴³

Viimeisimpänä käänteenä keskustelussa voisi nähdä *The Journal of the Civil War Era* -tiedejulkaisun otsikoinnin vuodelta 2014, kun lehden toimitus esitti kysymyksen: ”Ovatko sotahistorioitsijat hävinneet sisällissodan?” Kysymys toimi kunnianosoituksena Vinovskisin artikkelin merkitykselle, ja päätoimittaja William Blair esitti, että uusi sotahistoria on vallannut sisällissodan tutkimuksessa paikan perinteiseltä sotahistorialta.⁴⁴ Saman julkaisun artikkelissa Gary Gallagher ja Kathryn Meier kirjoittivat, että tutkimuksen monipuolistuminen on ollut ainoastaan positiivista, mutta nuorempien tutkijoiden tietämys sodan poliittisesta ja sotilaallisesta kokonaiskuvasta on heikentynyt, kun tutkimuksen huomio on siirtynyt niin vahvasti taistelukentältä muualle. He vaativatkin, että perinteisemmän tutkimuksen tuottamaa tietoa ei tulisi unohtaa.⁴⁵ Keskustelu kuvastaa sisällissodan tutkimuksen jännitteistä tilaa, mutta Gallagher ja Meier toivat ilmi tärkeän kannan: hyvän uuden sotahistorian edellytyksenä on hyvä perinteinen sotahistoria. Ajattelen itse uuden sotahistorian käsitettä sota-ajan tutkimuksena, joka pyrkii parantamaan ymmärrystä sodasta kohdistamalla tutkimusta teemoihin, jotka ovat aiemmin jääneet tutkimuksen ulkopuolelle. Mutta tärkeää on myös ymmärtää, että hyvää tutkimusta sota-ajan yhteiskunnasta ei voi tehdä tuntematta sodan operatiivista historiaa. Tiiviimpi keskustelu perinteisemmän ja tuoreemman tutkimustradition välillä olisi hyvin suotavaa, jotta kokonaisymmärrys sodasta jatkaa kehittymistään.

³⁹ Citino 2007, 1070.

⁴⁰ Vrt. Tiina Kinnusen ja Ville Kivimäen (2006, 10) kommentti sotahistorian ulkopuolisuudesta suomalaisessa historian tutkimuksessa.

⁴¹ Englanninkielisessä tutkimuksessa käsitteeksi on vakiintunut *New Military History*. Käsitteen määrittelystä sekä sen ongelmallisuudesta ks. Bourke 2006.

⁴² Bourke 2006, 21.

⁴³ Citino 2007, 1071.

⁴⁴ Blair 2014, 485–486.

⁴⁵ Gallagher & Meier 2014, 488–490, 497.

1.2 Tutkimuskysymys ja lähdemateriaali

Tämän tutkimuksen tutkimuskohteena on Unionin armeijassa palvellut rivisotilas, hänen ajattelunsa sekä sota-ajan kokemuksensa. Tutkimuskysymyksenä on, miksi tavallinen kansalainen värväytyi vapaaehtoisotilaaksi Unionin armeijaan ja minkä asioiden puolesta hän koki Unionin riveissä taistelleensa. Jatkokysymyksenä toimii, millainen oli sotilaan yksilöllinen sodan kokemus ja muuttiko tämä kokemus sotilaan ajattelua. Tutkimuksellani on vahva ajallinen painotus: pyrin ymmärtämään sotilaan ajattelun muutosta sodan aikana. Tutkimus keskustelee ensisijaisesti James McPhersonin, Chandra Manningin, Reid Mitchellin sekä Bell Wileyn sisällissodan sotilaista aiemmin kirjoittaman tutkimuksen kanssa.

Kysymyksenasetteluni ei ole täysin uusi. Kuten aiemmassa luvussa kävimme läpi, sotilaiden tutkimuksessa on oltu erityisen kiinnostuneita viime aikoina ymmärtämään, mikä sai pohjoisessa ja etelässä asuneet tavalliset kansalaiset tarttumaan aseisiin toisiansa vastaan. Tämän vuoksi olen pyrkinyt asemoimaan tutkimukseni sekä lähdemateriaalilla että menetelmällisillä valinnoilla sellaiseksi, että tutkimus ei ainoastaan toista vanhaa tietoa. Tämän työn relevanssi aiempaan tutkimukseen nähdessä on siinä, että tutkimukseni ei pyri rakentamaan uutta tavallisen sotilaan muotokuvaa, vaan keskittyy tarkasti kolmen sotilaan ajattelun ja kokemuksen ymmärtämiseen. En halua esittää, etteikö aiemmassa tutkimuksessa olisi tuotu esiin hajontaa sotilaiden ajattelun välillä, mutta tutkimuksia on hallinnut pyrkimys sen selvittämiseksi, mitä suurin osa sotilaista oli mistäkin asiasta mieltä. Aiempien tutkimusten kirjoittajat eivät ole juuri keskittyneet seuraamaan yksittäisten sotilaiden kokemusta sodassa ja sen kautta pyrkineet ymmärtämään sotilaiden ajattelun kehittymistä.

Miksi tutkin vain sodan toisen osapuolen sotilaita? Kontekstin rakentaminen sodan molemmille osapuolille vaatisi tätä opinnäytetyötä laajempaa mittaa. Vaikka kyseessä oli sisällissota, niin Unionia ja Konfederaatiota tulisi lähestyä kuin kahta osapuolta valtioiden välisessä sodassa. Yhteiskunta oli pohjoisessa ja etelässä huomattavan erilainen, joten vaadittavan ymmärryksen rakentamiseksi olen nähnyt välttämättömäksi rajata tutkimuksen käsittelemään pohjoista. Tutkimuksen rajauksen käsittelemään Unionin sotilaita näen perustelluksi, sillä sotilaiden tutkimus ja sodan tuore tutkimus yleisesti on keskittynyt käsittelemään enemmän Konfederaatiota. Gary Gallagher on kritisoinut erityisen voimakkaasti tutkimuksen tilaa Konfederaatio-keskeisyydestä. Hän on esittänyt, että koko sisällissodan tutkimuskenttä on 1970-luvulta lähtien hylännyt Unionin konseptin keskeisyyden sodassa.⁴⁶ Gallagheria voidaan pitää viime aikojen tärkeimpänä Unionia käsittelevän tutkimuksen

⁴⁶ Gallagher 2011, 3–4.

edistäjänä. Halusin omalla työlläni jakaa Gallagherin arvion tutkimuksen tilasta ja pyrkiä osoittamaan, että myös Unionin rivisotilaiden tutkimisessa on mieltä.

Paras tapa ymmärtää menneisyyden ihmisen ajattelua on mennä mahdollisimman lähelle lähteitä, joissa hänen omat ajatuksensa ovat välittömästi läsnä. Tutkimuksen lähdeaineisto koostuu siksi sotilaiden rintamalta kotirintamalle kirjoittamista kirjeistä. Sota-ajan kirje on erityinen lähde sotahistorian tutkimuksessa ja kirjeiden arvo on tuntemuksissa, joita virallisista dokumenteista ei voi löytää. Kirjeet heijastelevat vaikean tilanteen keskellä eläneiden ihmisten tunteita, pelkoa, epävarmuutta ja selviytymiskeinoja. Sodan inhimillisen kokemuksen tutkimuksessa kirjeiden on esitetty olevan erinomaisia lähteitä.⁴⁷ Koska tutkimukseni rakentuu kirjemateriaalin ympärille, olen pyrkinyt osallistumaan myös kirjeiden käytön menetelmälliseen keskusteluun sisällissodan tutkimuksen kontekstissa. Olen pyrkinyt erityisesti ymmärtämään, millainen työväline sota-ajan kirje oli sotilaille itselleen hänen rakentaessaan sota-ajan todellisuutta.

Olellainen kysymys on: miksi en tutki myös kotirintamalta lähetettyjä kirjeitä ja keskityn vain sotilaisiin? Kotirintaman kirjeitä on säilynyt tutkittavaksi harmittavan vähän ja hajanaisesti. Valtaosa säilyneistä kirjeistä on rintamalta kotiin lähetettyjä, sillä kotona kirjeet pystyttiin säilömään. Huomioitavaa on kuitenkin se, että tutkin ihmisiä, toimivat sotilaina ainoastaan sisällissodan ajan. Sodan sotilaista valtaosa oli tavallisia kansalaisia vapaaehtoisina armeijassa; he identifioivat itsensä kansalaisiksi, eivät sotilaiksi. Sota-ajan kirjeenvaihdossa poikkeuksellista on esitetty olevan se, että silloin kirjeitä kirjoitetaan yleensä aivan läheisimmille ihmisille, joihin muissa oloissa oltaisiin välittömässä kanssakäymisessä päivittäin.⁴⁸ Tämän vuoksi sodan ajalta säilyneet kirjeet ovat ainutlaatuinen lähdemateriaali tavallisen kansan ajatusten tutkimiseksi. Sodan kirjeet kertovat sotavuosien ihmisistä, ilmiöistä ja kokemusmaailmasta aikansa kansalaisen perspektiivistä. Kirjeet syntyvät jaetussa sosiaalisessa todellisuudessa ja täten voidaan argumentoida, että yksilön kautta voidaan ymmärtää myös yhteisöä.⁴⁹ Ajattelenkin, että sotilaiden kirjeiden kautta voi tutkia myös 1800-luvun puolivälin amerikkalaista yhteiskuntaa sekä aikakauden käsitystä kansalaisen ja sotilaan roolin välisestä suhteesta.⁵⁰

⁴⁷ Hagelstam & Taskinen 2015, 59.

⁴⁸ Taskinen 2015, 16–17.

⁴⁹ Eiranen 2019, 35.

⁵⁰ Aaron Sheehan-Dean (2007, 20) on toivonut tutkimusta tästä näkökulmasta.

Rajasin sotilaiden rintamalla luomista lähteistä pois heidän kirjoittamansa päiväkirjat, sillä Bell Wiley esitti omassa tutkimuksessaan huomanneensa, että suurin osa sotilaiden päiväkirjoista oli kirjoitettu ”ainakin puoliksi niiden julkaiseminen mielessä”, joten niissä ilmaistut ajatukset eivät olleet yhtä välittömiä ja paljastavia kuin sotilaiden kirjeiden sisältö.⁵¹ Kirjeiden kautta voi paremmin tutkia sitä, miten sotilaat jakoivat kokemustaan muille ihmisille. Välittömyyden vuoksi rajasin lähteistä pois myös sotilaiden muistelmat. Gerald Linderman on todennut, että sodanjälkeisissä muistelmissa yleisenä ongelmana on ”ajattelun militarisoituminen ja muistin puhdistuminen”. Muistelmat olivat harkitummin kirjoitettuja ja Lindermanin mukaan niitä yhdistää rintamaelämän liiallinen nostalgisointi.⁵² Myös laajemmin on esitetty, että hetkeen ja tilanteisiin sitoutunut kirjoittaminen kirjeissä on lähtökohtaisesti välittömämpää kuin jälkikäteen laadituissa muistelmissa.⁵³ Näen itsekin kirjeissä kokemusten jakamisen tapahtuneen puhtaampana – senhetkisenä – ilman painetta muokata ajattelua jälkikäteen asetettuun muottiin.

Kun kirjeet olivat valikoituneet tutkimuksen lähdeaineistoksi, tuli päättää, kenen kirjeitä ja kuinka paljon. Päätin etsiä sotilaiden kirjekokoelmia seuraavilla rajauksilla:

- Unionin armeijaan värväytynyt vapaaehtoisotilas, jolla ei armeijataustaa ennen sotaa
- Henkilöstä oltava tarjolla tarpeeksi kontekstia (ikä, asuinpaikka, siviilisääty, ammatti)
- Vähintään joidenkin kymmenien kirjeiden eheä kokoelma sodan ajalta. Kirjeistä tuli selvitä kirjeiden vastaanottajat sekä kirjeiden päiväykset; kirjekokoelma tullut toimittaa tieteellisten standardien mukaisesti
- Sotilaan kirjeitä ei käytetty aiemmassa saman aihepiirin tutkimuksessa lähdemateriaalina

Etsintöjen, löytöjen ja hylkäysten jälkeen lähdemateriaaliksi valikoitui kolmen Unionin sotilaan kirjekokoelmat. Sotilaista ensimmäinen lähetti sodan aikana 110 kirjettä siskollensa, toinen 63 kirjettä vaimollensa ja kolmas 163 kirjettä vaimollensa.⁵⁴ Keskimääräinen yhden kirjeen pituus materiaalissa on noin 500-1000 sanaa, vaikkakin sanamäärät vaihtelevat huomattavasti. Sotilaat ja heidän kirjeensä esitellään tarkemmin tutkimuksen toisessa luvussa.

⁵¹ Wiley 2008, 438.

⁵² Lainausta Blight 1998, 139 mukaan.

⁵³ Eiranen 2014, 8.

⁵⁴ Lähetettyjen kirjeiden määrät sodan eri aikoina ks. liite 1.

Kolme tutkittavaa henkilöä muodostui sopivaksi lukemaksi tutkimuksen teon aikana. Tavoite oli saada tutkimukseen tarpeeksi ääniä, mutta ei niin montaa, ettei yksittäisille äänille jäisi enää tilaa. Kaikki kolme sotilasta palvelivat Unionin armeijan suurimmassa sotavoimassa, Potomacin armeijassa. Koin mielekkääksi valinnaksi valikoida samalla alueella sodan aikaan palvelleita sotilaita mahdollistaakseni kokemusten vertailun. Päätin myös sisällyttää lähdemateriaaliin vähintään yhden siirtolaistaustaisen sotilaan, sillä aiempi tutkimus on liiaksi ohittanut Unionin armeijan heterogeenisyyden ja siirtolaiset sodassa, vaikka Unionin armeijan sotilaista arviolta vajaa neljäsosa oli syntynyt ulkomailla.⁵⁵ Tutkimuksen tarkasteluun valikoitui irlantilaistaustainen sotilas. Kaksi muuta sotilasta olivat syntyperäisiä amerikkalaisia: toinen varakkaasta perheestä New Jersey'n osavaltiosta ja toinen vaatimattomammista oloista Wisconsinin osavaltiosta.

Ongelma yksilöön kohdistuvassa tutkimusotteessa on se, että kolmen sotilaan tiedossa oleva kirjallinen perintö koostuu ainoastaan heidän kirjeistään. He eivät kirjoittaneet muistelmia, eikä heistä ole jäänyt kirjeidensä lisäksi muita lähteitä tutkittaviksi, sillä he olivat hyvin tavallista kansaa. Elämäkerrallinen tutkimusote heitä kohtaan ei voi tulla kyseeseen. Silti vähäisetkin tiedot sotilaan ympäriltä avaavat tietä hänen ajatteluunsa verrattuna kirjeisiin, jotka ovat täysin irrallisia. Tämän vuoksi pidin lähdemateriaalin valikoinnissa tärkeänä, että tutkittavasta kohteesta on tiedossa vähintään ikä, asuinpaikka, siviilisääty ja ammatti, jotta kirjeiden analysointia aloittaessa saa jonkin kontekstin aineistoon. Tulkinan apuna toimii se, että sotilaat lähettivät kirjeitä sodasta, jonka operatiivisen historian tunnemme erityisen hyvin. Kun tiedämme, miten sota eteni, sotilaiden oman kerronnan rakenteet on mahdollista ymmärtää.

Kolmikon kirjeiden päätyminen tutkittavaksi on ollut suurta sattumaa. He itse mahdollistivat tämän tutkimuksen kirjoittamalla sodasta ahkerasti. Heidän omaisensa mahdollistivat tutkimuksen säilömällä kirjeet. Kirjeiden arkistoiijat mahdollistivat niiden tieteellisen tarkastelun. Kirjaston hakupalvelimet mahdollistivat, että kokoelmat olivat löydettävissä. Tämän jälkeen omalla harkinnallani kävin eri kokoelmia läpi ja valitsin kolme kokoelmaa tutkimuksen päärooliin. On syytä korostaa, että historiallisen tiedon rakentuminen on hyvin sattumanvaraista – toisten kokoelmien päätyminen tutkittaviksi olisi luonut täysin erilaisen tutkimuksen.

⁵⁵ Siirtolaisten määrästä Unionin armeijassa ks. Lonn 1951, 577–580. Siirtolaisten vähäisempi tutkimus johtuu myös siitä, että heidän kirjoittamiaan kirjeitä on säilynyt huomattavan vähän. Esim. McPhersonin tutkimuksissa (1994, 36–37; 1997) vain 2 % lähdeaineistosta oli irlantilaisten tai saksalaisten tuottamaa, vaikka heidän osuutensa sotilaista oli n. 11–12 %.

1.3 Lähdekritiikki

Kirjeiden lisääntynyt käyttö lähdemateriaalina ja kirjeisiin liittyvä metodologinen keskustelu kuvastaa historian tutkimuksen trendiä, joka on kulkenut kohti yksilöllisiä kokemuksia, aikalaiskäsityksiä ja tulkintoja. Tutkimuskohteeksi on noussut myös itse kirje sekä kirjeiden kirjoittaminen ja kirjoittamisen avulla rakennetut identiteetit ja merkitykset.⁵⁶ Kirjeisiin liittyy historian tutkimuksen lähdemateriaalina sekä useita mahdollisuuksia että lähdekriittisiä ja tietoteoreettisia ongelmia, joista keskustelun käyminen on olennaista.

Kirjeet ovat luonteeltaan ihmisten välistä keskustelunomaista kommunikaatiota, mutta eivät kuitenkaan välitöntä keskustelua. Kirjeenvaihdossa puhutaan toinen toiselle vuoron perään, mutta vuoropuhelu käydään suhteellisen vakituudessa ja jäykässä muodossa, jota määrittävät kirjeiden kirjoittamisen yleiset konventiot.⁵⁷ Reetta Eiranen näkee kirjeenvaihdossa olennaiseksi periaatteeksi vastavuoroisuuden, jolle hän perustaa kirjesopimuksen käsitteen. Tämä on ”olettamus kirjekumppanien likimain yhtenevästä kirjoitustiheydestä, tekstien pituudesta ja toisen kysymyksiin vastaamisesta”.⁵⁸ Maarit Leskelä-Kärki on ajatellut, että välittömän reaktion puute voi saada ihmisten puheen aukeamaan kirjeissä erityisen hyvin.⁵⁹ Eiranen on puolestaan todennut kirjeiden erityispiirteinä lähdeaineistona olevan ”ajallinen läheisyys kokemuksiin ja tapahtumiin, joita niissä käsitellään”.⁶⁰ Eiranen ajattelee kirjeiden olevan luonteeltaan kertomuksia ja kertomukset puolestaan tapoja jakaa kielellisiä kokemuksia. Kokemukset taas ovat kirjoittajan elämyksiä, jotka on tuotu kieleen ja käsitteellistetty. Hänen lähtökohtanaan on ollut, että elämys ja kokemus ovat yhteydessä toisiinsa ja kirjeessä kielellistetty kokemus on ollut tapa tuoda se yhteiselle alueelle. Näin kirjeiden voi katsoa rakentuvan suhteessa sosiaaliseen ja kulttuurilliseen todellisuuteen.⁶¹ Oman analyysini pohja on se, että ihminen käsitteellistää ja jäsentää kokemansa tapahtumat ja ilmiöt kielen kautta – ja kirje on tapa jakaa kielellistetty merkitys toiselle ihmiselle. Kirjeiden kirjoittaminen on sekä tapa jäsentää ajatuksia itsellensä että jakaa niitä vastaanottajan kanssa. Koska tutkimukseni sotilaat olivat täysin uudessa ja kaikin tavoin epätavallisessa elinympäristössä, uskon heillä olleen erityinen tarve käsitteellistää ja jäsentää koettuja tapahtumia itselleen. Reetta Eirasen sanoin: ”Kirjoittajat rakentavat ja refleктоivat minuutta kerronnan kautta.”⁶²

⁵⁶ Tikka & Taskinen & Nevala-Nurmi 2015, 7–8.

⁵⁷ Stanley 2004, 209.

⁵⁸ Eiranen 2019, 36.

⁵⁹ Leskelä-Kärki 2006, 71.

⁶⁰ Eiranen 2019, 35–36.

⁶¹ Eiranen 2012, 4–11, 14; 2014, 8.

⁶² Eiranen 2019, 37.

Mutta mitä tarkalleen tutkimme, kun tutkimme kirjeitä? Maarit Leskelä-Kärki ajattelee, että kirjeissä itseä rakennetaan ja muotoillaan dialogissa suhteessa toiseen, mikä luo kirjeestä ”itsereflektion paikan”. Tämän vuoksi kirjeissä tutkitaan ensisijaisesti ”kirjeiden ihmisiä”.⁶³ Olennainen käsite on *ihanneminä*, jolla viitataan toiselle esitettyyn ihanteelliseen itsensä kuvaamiseen.⁶⁴ Jos hyväksytään, että kirjeissä rakennetaan ihanteellista omakuvaa, silloin kirjeiden sanat ovat kirjoittajan jaloimpina pitämiä arvokäsityksiä – silloin kirjeistä voi löytää sen, mitä piirteitä kirjoittaja itse piti korkeimmassa arvossa. Lisäksi on huomautettu, että ihanteellisen kuvan muodostaminen kirjeenvaihdossa ei välttämättä ole aina tietoista toimintaa.⁶⁵

Olen ajatellut, että etenkin pitkässä kirjeenvaihdossa molemmille osapuolille muodostuu *rooli*, joiden mukaisesti kirjeenvaihdon omat konventiot hiljalleen muotoutuvat. Tietyissä roolissa korostetaan tiettyjä aiheita ja tietyistä asioista vaietaan, jolloin niistä tulee tabuja. Sota-ajan kirjeenvaihdossa kirjoittamisen tabut korostuvat – tappaminen selkeimpänä esimerkkinä. Katson silti, että kirjoittajien roolit eivät ole muuttumattomia ja ajoittain kirjeissä voidaan kirjoittaa myös roolien ohi. Taistelun jälkeen šokissa ollut sotilas ei ole todennäköisesti kirjoittanut samassa mielentilassa ja samalla harkinnalla kirjettä kuin ennen taistelua. Kirjeenvaihdossa muodostuvien roolien vuoksi henkilöiden välisen suhteen ymmärtäminen on kirjeiden tulkinnassa ensiarvoista. Vanhemmalleen, vaimolleen ja ystävälleen sama kirjoittaja kirjoittaa eri roolissa, ja kirjeen sisältö muuttuu. Kontekstin rakentaminen kirjeenvaihdon ympärille korostuu, kun kirjeiden informaatiota pyritään analysoimaan.

Hylkään tietoisesti äärikriittisen näkemyksen kirjeiden tulkintaan. Mielestäni kirjeissä ei rakenneta pelkästään ihannekuvaa ja ihmisen kykenemättömyys sanallistaa mitään tuntemuksiaan totuudenmukaisesti on liian pessimistinen lähtökohta tutkimuksen teolle. Reetta Eiranen on pohtinut samaa asiaa ja kirjoittanut, että ”kirjeet eivät kerro ihmistä kokonaan, vaan tarjoavat yhden näkökulman ihmisen minuuteen.”⁶⁶ Näin ollen Eirasen mukaan ”kirjeen minä ei ole heijastus eletystä minästä, vaan osa sitä; osa kertovaa ja ruumiillista ajallis-paikallista elettyä minää.”⁶⁷ Pohjaan ajatukseni kirjeenvaihdon rooleista tälle käsitykselle. Kirjeessä esiintyvä hahmo ei ole ainoastaan abstrakti ja vääristynyt heijastus todellisesta ihmisestä, vaan yksi ihmisen monista puolista. Kirjeiden

⁶³ Leskelä-Kärki 2006, 57–58, 65–66, 73–74.

⁶⁴ Reetta Eiranen (2012, 2014) on tutkinut erityisen kattavasti ihanneminän käsitettä ja sen rakentumista kirjeenvaihdossa.

⁶⁵ Lahtinen & al. 2011, 21.

⁶⁶ Eiranen 2019, 35.

⁶⁷ Eiranen 2019, 48.

minä ei ole täysin todellisuudesta erillinen ideaalihahmo, vaan kirjoittajan tietoisesti ja tiedostamatta jakama ikkuna yhteen osaan hänen minuutta.

Lähtökohta sota-ajan kirjeeseen tulee silti olla, että se sisältää sotilaiden elämästä rintamalla vain murusia. Kirjeiden on esitetty olevan huonoa lähdeaineistoa monien kysymysten aineistoksi, sillä tarkkaa kuvaa sotilaiden päivittäisistä kokemuksista rintamalla ei kirjeistä pysty löytämään.⁶⁸ Kysymyksenasettelun rooli korostuu, jotta materiaalilta voi odottaa löytävänsä vastauksia. Sota-ajan kirjeiden ajatellaan useimmiten kärsivän kahdenlaisesta sensuurista: postisensuurista sekä itsesensuurista. Yhdysvaltain sisällissodassa postisensuuria ei ollut, mutta itsesensuuri säilyy tutkijan ongelmana. Sensuuriin viitaten Sonja Hagelstam ja Ilari Taskinen ovat esittäneet, että suomalaisten talvi- ja jatkosodan aikaisten kirjeiden yhteydessä välillä liiankin usein toistuva väite on ollut, että kirjeet eivät voi paljastaa todellista sotakokemusta.⁶⁹ Osa tutkijoista on sivuuttanut kirjeet sotien tutkimisen lähdeaineistona lähes täysin käyttökelvottomina, koska ”sensuuri on vaientanut kirjeistä todellisen sodan” ja muovannut kirjeistä liian arkisia.⁷⁰ Sota-ajan kirjeiden arkisuus on merkittävä haaste, mutta toisaalta kirjeenvaihdon kulttuurin kontekstissa arkinen puhe on nähtävä luonnollisena osana ihmisten välistä kokemusten jakamista.

Sensuurin ongelmaa korostavat ovat ajatelleet, että kirjeet sodasta eivät paljasta todellista sotakokemusta, sillä sotilaat vaikenivat rintaman tapahtumista sensuurin pelossa tai suojellakseen omaistensa tunteita. Todellisen kokemuksen on tällöin katsottu tulleen ohitetuksi täyttämällä kirjeet arkisilla latteuksilla, koska vastaanottajalle usein tärkeintä oli varmistus siitä, että kirjeen lähettäjä oli hengissä.⁷¹ Historioitsijalle ongelmaksi muodostuu se, että mahdollisesti häntä kiinnostavimmat kokemukset ja ajatukset jäivät tällöin kirjeissä jakamatta. Tulee hyväksyä tosiasia, että kirjeiden kautta on vaikeaa tai jopa mieletöntä tutkia sodan operatiivista historiaa – tai rankelaisittain: ”Miten asiat rintamalla olivat?” Kirjeiden totuusarvon tutkimus voi olla mahdollista vertailemalla sotilaiden lähettämien kirjeiden ja muulla tavoin syntyneen aineiston informaatiota, mutta lähtökohtaisesti sotilaiden kirjeet eivät ole ensimmäinen lähde sodan tapahtumahistorian tutkimukselle.

Ville Kivimäen mukaan sota-ajan elämykset ja tapahtumat eivät useinkaan kielellisty kokemuksiksi, sillä ”sodan olosuhteissa vaikeneminen voi olla uhatun identiteetin suojakeino”.⁷² Kivimäki on lisäksi

⁶⁸ Taskinen 2015, 25–26.

⁶⁹ Hagelstam & Taskinen 2015, 44.

⁷⁰ Taskinen 2015, 12.

⁷¹ Hagelstam & Taskinen 2015, 45.

⁷² Kivimäki 2006a, 81.

kommentoinut, että saksalaisessa tutkimuskeskustelussa sotakirjeiden käyttöä on kritisoitu metodologisesta sinisilmäisyydestä: ”(Itse)sensuurin lisäksi kirjeiden sisältöä säätelivät pyrkimykset muokata, estetisoida ja stabilisoida sodan kaoottinen kokemus- ja tunnemaailma eheäksi esitykseksi.” Kivimäki ajattelee, että todellisuuden kuvaamisen sijaan kirjeissä rakennetaan mystifioitua kuvaa sodasta kollektiivisesti sovituin tavoin, ja hän korostaa, että kirjeiden avulla voidaan ensisijaisesti tulkita rintamamiesten todellisuuden muodostumista kulttuurisesti. ”Vasta kenttäpostin tekstuaalisuuden ja monimerkityksellisuuden tunnustaminen avaa sen tutkimuskäyttöön”, Kivimäki toteaa. Tekstuaalisuudella tässä yhteydessä tarkoitetaan sitä, että ”tekstejä muotoilevat käytön konteksti, edelliset kerrontatavat, abstraktit valtasuhteet, käytössä oleva kielellinen käsitteistö ja jopa silkat sattumanvaraisuudet.”⁷³ Tulkitsen Kivimäen sanoja itse niin, että tutkijalle ongelma on itsesensuurin lisäksi se, että sotilaalla ei usein ollut halustaan huolimatta kielellistä valmiutta jäsentää sodan kokemusta kaavasta poikkeavaan subjektiiviseen muotoon. Pidän Kivimäen ajatuksia tärkeinä etenkin tarkasteltaessa taisteluista kuvailevia kirjeitä, sillä sotilailla ei ollut välttämättä valmiutta kaoottisen taistelukokemuksen eheälle kielelliselle jäsentämiselle. Tällöin sotilas saattoi joko vaieta asiasta kokonaan tai turvautua kirjoittamaan taistelusta yleisellä tasolla ja oman toimijuutensa kertomuksesta karsien.

Kirjeiden ongelmallisuus ei jää siihen, että tutkija ei aina löydä niistä etsimäänsä. Tulee muistaa, että kaikki historioitsijoille säilynyt kirjelähdemateriaali on valikoitunutta. Mikään ei ole estänyt joko kirjeiden kirjoittajia tai vaihtoehtoisesti vastaanottajia tuhoamasta kirjeitä jälkikäteen, mikäli syystä tai toisesta näin on haluttu tehdä. Myös arkistoihin ja kirjoihin taltioituista kirjekokoelmista on helposti voitu jättää osa kirjeistä pois tavoitteena tuottaa kirjeiden kirjoittajasta haluttu kuva. Kirjemateriaalia käytettäessä tulee ymmärtää, että jokaisen tutkittavan kirjeen on annettu tulla tarkasteltavaksi. Kirjeet tarjoavat erityisen suoran reitin kirjoittajan mieleen, mutta on tärkeää tiedostaa, että hyvin suuren määrän informaatiosta on tietoisesti annettu myös kadota.

1.4 Metodologinen pohdinta

Yhdysvaltain sisällissodan kirjetutkimuksessa erityinen haaste on sodan aikana lähetettyjen kirjeiden määrä. Ei materiaalin niukkuus, vaan sen paljous. Tarkkaa lukua sodan aikana lähetettyjen kirjeiden määrästä ei tiedetä, mutta valistuneet arviot liikkuvat muutamassa miljoonassa kirjeessä.⁷⁴ Tämän takia tutkimuksessa on käyty kiivasta keskustelua siitä, miten tätä lähdemateriaalin määrää tulisi

⁷³ Kivimäki 2006a, 71.

⁷⁴ Gallagher 2011, 61.

lähestyä. Bell Wiley, James McPherson ja Chandra Manning tukeutuivat samaan ajatukseen lähteiden käytössä: mitä useamman sotilaan ajatuksia tarkastellaan, sitä vakuuttavampi tutkimuksen analyysi on.⁷⁵ Näin he pyrkivät välttämään harhapäätelmät suuren joukon ajatuksista perustuen pienen joukon kirjoittamiin kirjeisiin. Tällä menetelmällä luetaan satojen sotilaiden kirjeitä ja pyritään löytämään kirjeistä yhteneväisyyksiä ja toistuvia teemoja, joiden avulla rakennetaan kuvaa tyypillisen sotilaan ajattelusta.

Tämä tapa tutkia kirjeitä on ajautunut hiljattain kritiikin alle. Ongelma valtavan lähdemateriaalin kanssa työskentelyssä on se, että satojen sotilaiden kirjeet eivät millään mahdu yhden tutkimuksen sivuille, jolloin tutkijan tekemät tulkinnat kirjeistä eivät ole läpinäkyviä. Lukija voi havaita tämän ongelman tutkimuksesta, kun ”tuntemattoman sotilaan” sitaatti nousee sivulle tukemaan tutkijan esittämää väitettä monen sotilaan ajattelusta. Anonyymeillä sotilailla on pyritty lähestymään heitä neutraaleina tutkimuskohteina.⁷⁶ Perusteltu kysymys on kuitenkin se, miten tutkimukset voivat päätyä niin erilaisiin päätelmiin sodan tavallisesta sotilaasta, vaikka kaikkien lähdemateriaali on ollut kattava ja monin paikoin sama. Jason Phillips on kirjoittanut sisällissodan kirjeiden metodologiasta kriittisen artikkelin *Battling Stereotypes: A Taxonomy of Common Soldiers in Civil War History*⁷⁷, jossa hän kritisoi, kuinka tutkijat kykenevät rakentamaan sotilaista täysin erilaiset tulkinnat samaan lähdemateriaaliin nojaten. Phillips kritisoi James McPhersonin ajattelun viitekehystä, esittäen, että ”McPherson varmisti itsensä löytämään kirjeistä sankarillisen sotilaan”.⁷⁸ Chandra Manningin tutkimusta Phillips puolestaan kritisoi siitä, että se hakeutui tietoisesti kuvaamaan Unionin sotilaat orjien vapauttajina ja Konfederaation sotilaat orjien kahlitsijoina.⁷⁹ Lisäksi Phillips kommentoi, että tietyissä tutkimuksissa sotilaat on puolestaan saatu kirjeiden avulla näyttämään uhreilta ja osassa taas roistoilta.⁸⁰

Ongelma on se, että kirjeiden avulla voidaan esittää useita eri näkökulmia sotilaista ja näennäisen vakuuttavasti esittää kaikkien näkökulmien olleen tyypillisiä. R. G. Collingwood kutsui tapaa, jossa historioitsija kerää valikoiden lähteitä tukemaan väitettään ”leikkaa ja liimaa -historiaksi”. Hän

⁷⁵ McPhersonin (1997, 183) lähdemateriaalina toimi vaihtelevan suuruiset kirjekokoelmat yht. 1 076 sotilaalta. Manningin (2007b, 8) kokoelma koostui 1 134 sotilaan kirjeistä. Wileyn tutkimusten (1943; 2008) lähdemateriaalin suuruutta ei tiedetä tarkasti. Gary Gallagher (2011, 178) on arvioinut: ”Wiley luultavasti luki aivan yhtä monen sotilaan kirjeitä kuin muutkin.”

⁷⁶ McPherson (1997) ja Wiley (2008) eivät maininneet töissään yksittäisiä sotilaita nimeltä. Manning (2007b) toi sotilaista ilmi nimen ja sotilasarvon.

⁷⁷ Phillips 2008.

⁷⁸ Phillips 2008, 1410. McPhersonin (1997, ix) puolustukseksi tulee sanoa, että hän tarkoituksella pyrki tutkimaan niitä sotilaita, jotka taistelivat eniten.

⁷⁹ Phillips 2008, 1413–1414.

⁸⁰ Phillips 2008, 1410–1412.

kritisoi, ettei tällaista historiankirjoitusta tulisi mieltää tieteelliseksi historian tutkimukseksi lainkaan.⁸¹ Kenneth Noe on esittänyt, että sotilaiden tutkimusta vaivaa tämä ongelma: ”Lähteiden valikointi sillä perusteella, että se tukee tutkijan argumenttia, on valitettavan yleistä.”⁸² Runsaudenpulan kirjeistä onkin katsottu johtaneen siihen, että kysymyksenasettelu ja viitekehys ovat alkaneet ohjata tutkimuksia aineistolähteisyyden sijasta. Gary Gallagher on ajatellut, että kritiikiton kirjeiden käyttö on vienyt koko sotilaita käsittelevän tutkimuksen kriisiin: ”Yletön määrä ensikäden lähteitä antaa historioitsijoille mahdollisuuden kasata aineiston tukemaan käytännössä mitä tahansa väitettä.” Gallagherin mukaan tutkija saattaa myös huomaamattaan altistua löytämään kirjeistä ainoastaan omaa alustavaa näkemystä tukevia argumentteja ja hukkaamaan itsensä kirjeisiin. Hän on tutkimuskentän kriittisimpiä ääniä kirjeiden käytölle ja on luonnehtinut kaikkia kirjeisiin nojaavia rivisotilaita käsitteleviä tutkimuksia ”suurelta osin impressionistisiksi”.⁸³

Haasteen tavallisen sotilaan kuvan piirtämiselle luo vielä se, että määrällisen tutkimuksen tekeminen kirjeistä on osoittautunut hankalaksi. Kaikista sodan sotilaista ei voi millään kasata täydellisen edustavaa aineistoa. Vaikka tutkija kävisi läpi kaiken saatavilla olevan aineiston, jäisivät häneltä silti tutkimatta tuhotut kirjeet sekä esimerkiksi kirjoitustaidottomien sotilaiden ajatukset. James McPhersonin mukaan syntyperäisten amerikkalaisten sekä keski- ja yläluokkaisten perheiden sotilaiden kirjeet ovat huomattavan ylliedustettuna säilyneessä kirjemateriaalissa.⁸⁴ Tämä vihjaa, että siirtolaistaustaisilla ja työväenluokkaisilla ei ollut samoja rahkeita kirjoittaa tai säilöä kirjeitä. Edustavuuden ongelman lisäksi kirjeiltä ei voi myöskään kysyä yksinkertaisia kysymyksiä kyselytutkimuksen menetelmien keinoin. Joseph Glatthaar onkin kommentoinut määrällisen tutkimuksen kirjeistä olleen koko tutkimuskentän osalta heikkoa.⁸⁵ Sotilaiden kirjeiden tutkimuksen ongelma tuntuu olevan se, että laadullisen tutkimuksen tulokset ovat ajautuneet riitelemään keskenään eri näkökulmista, kun taas määrällisen tutkimuksen tekoon lähdemateriaali ei taivu. Onko siis niin, että sotilaiden kirjeitä voi tutkia vain väärin?

Tämän tutkimuksen haaste on sen lähdemateriaalin kapeus. Tutkin kolmea sotilasta, kun sodassa heitä taisteli noin kolme miljoonaa. Miten kolmen sotilaan kirjeiden perusteella voi tuoda tutkimukseen mitään uutta? Kysymys liittyy klassiseen pohdintaan siitä, kuinka paljon mikrohistoriallisella

⁸¹ Collingwood 1994, 257–258.

⁸² Noe 2010, 13.

⁸³ Gallagher 2011, 61–62. Gallagher suosii itse tavallisen kansan tutkimisen lähdemateriaalina paikallissanomalehtiä.

⁸⁴ McPherson 1997, ix.

⁸⁵ Glatthaar 2007, 252. Glatthaar on kehittänyt sota-ajan kirjeistä tehtävän määrällisen tutkimuksen metodologiaa ansiokkaasti teoksessaan *Soldiering in the Army of Northern Virginia: A Statistical Portrait of the Troops Who Served under Robert E. Lee* (2011).

tutkimusotteella on perusteltua tehdä makrohistoriallisia tulkintoja. Lähdeaineiston edustavuuden ja läpinäkyvyyden pulma on osoittautunut suurimmaksi kiistaksi kirjeistä tehtävälle tutkimukselle. Kun kirjeitä on tarjolla paljon, eivät tutkijat ole halunneet jättää käytettävissä olevaa lähdemateriaalia hyödyntämättä. Onhan historia tieteenala, jonka erityispiirre on monipuolisesti eri lähteisiin tukeutuva argumentin esittäminen. Olisi toivotonta yrittää väittää, että kolmea sotilasta tutkimalla voisi rakentaa vakuuttavamman tulkinnan sodan tyypillisestä sotilaasta verrattuna aiempaan tutkimukseen. Mutta aiemman tutkimuksen ongelma on ollut, että ristiriitaiset äänet ovat hautautuneet etsittyjen tyypillisyyksien alle. Ratkaisu voisi olla, että luovutaan hetkeksi tyypillisyyden etsinnästä ja annetaan ääni yksittäisille sotilaille – myös tyypillisyydestä poikkeaville ajatuksille. Ajattelen, että yksittäisten sotilaiden ajattelu voi muistuttaa tyypillisen sotilaan kuvaa joko kokonaan, osittain eri asioissa ja eri aikoina, tai ei lainkaan. Tutkittavien määrän rajaamisessa yhteen tai kouralliseen joukkoon ihmisiä on se etu, että tutkija kykenee rakentamaan kirjeiden ympärille tarkemman kontekstin. Tällöin tutkija voi pyrkiä tutustumaan tutkittavaan ihmiseen ja ymmärtämään hänen ajatteluansa paremmin.

Mikrohistorian perinteeseen liitetään usein käsite *marginaali*, jolla viitataan siihen, että marginaalisena pidetty lähde voi tuottaa särön vallitsevaan näkemykseen. Pyrkimykseni on ollut mikrohistorian perinteen mukaisesti huomata, jos sotilaiden ajattelussa on jotakin poikkeavaa tutkimuksessa rakennettuun normaaliin nähden. Tätä on kutsuttu *tyypillisen poikkeuksen* tutkimukseksi, eli tutkimukseksi siitä, miten tavallinen toimija eroaa yleisestä normista.⁸⁶ Yksittäiset sotilaat ovat marginaalisia toimijoita, ja he voivat olla joko tyypillisiä tai epätavallisia poikkeuksia. Mikrohistorian tunnettu nimi Carlo Ginzburg on tiivistänyt, että joskus tyypillisen sijasta poikkeuksellisin aineisto voikin olla tutkijalle antoisinta.⁸⁷ Richard Kohn on esittänyt sotilaiden tutkimuksesta jo 1980-luvulla, että yksittäisten tutkimusten ei tulisi ottaa tavoitteeksi rakentaa kokonaista sotilaan muotokuvaa, vaan historia muodostuu sattumanvaraisesti ja hitaasti monien eri tutkimusten kautta. Kohn katsoi tärkeäksi, että *Annales*-koulukunnan oppien mukaisesti pyrittäisiin rakentamaan totaalihistoriallista kuvaa sisällissodan sotilaista ja ymmärtämään ”täysinäisenä sotilaiden kokemus”. Kohn pohti aiemman tutkimuksen luoman sotilaskäsityksen sivuuttamisen olevan tutkijalle mahdotonta – ja toisaalta aiemman tutkimuksen luoman tiedon ymmärtäminen on välttämätöntä uusien tulkintojen tekemiselle. Suurimmaksi haasteeksi sotilaiden tutkimukselle Kohn esitti silti sen, että yleistävien tutkimuksen jälkeen tutkijoiden on vaikeaa välttää stereotyyppien

⁸⁶ Peltonen 2001, 356–358.

⁸⁷ Ginzburg 1996, 193. Epätavallisten kohteiden ”tyypillisen puolen” tutkimuksesta ks. Elomaa 2001, 70–72; Peltonen 2001, 356–358.

kautta ajattelua. Kohn kehotti varomaan, ettei aiempi tutkimuskirjallisuus muokkaisi liikaa tutkijan ajattelua ja tämän vuoksi kannusti tutkijoita menemään suoraan lähteille.⁸⁸

Mikrohistorian traditiosta olen pyrkinyt ammentamaan sitä, kuinka siinä usein lähestytään lähteitä ilman valmista teoreettista ennakko-oletusta, jonka muottiin lähde pakotettaisiin.⁸⁹ Olen pyrkinyt antaa tutkimuskysymysten nousta lähteistä tutkimusprosessin aikana, jotta tutkimuksesta ei tulisi liian kysymysvetoinen. Toisaalta ilman mitään kasassa pitävää ohjenuoraa ei tutkimus kohdista katsetta mihinkään. En yritä tutkia kokonaisena sotilaiden mentaliteettia tai identiteettiä. Mentaliteettihistoriallista tutkimusta on myös ajoittain kritisoitu siitä, että mentaliteetin käsite itsessään on hyvin epämääräinen,⁹⁰ minkä vuoksi olen itse pyrkinyt välttämään käsitteen käyttöä. Olen nähnyt hyödyllisemmäksi ohjenuoraksi pyrkiä keskittymään sotilaiden kirjeissä jakamaan *kokemukseen*.

Ville Kivimäki on aiheellisesti muistuttanut, että myös kokemuksen tutkiminen ilman tarkempaa määrittelyä jää epämääräiseksi, sillä historioitsijat viittaavat töissään menneisyyden ihmisten kokemukseen käytännössä aina joko suoraan tai epäsuorasti. Tämän vuoksi ”historiantutkijat käyttävät kokemusta tavallisesti reflektioimattomana arkiselitteenä ennemmin kuin varsinaisena analyysikategoriana”.⁹¹ Myös Jarkko Toikkanen ja Ira Virtanen ovat esittäneet, että tieteellisenä käsitteenä kokemuksen merkityksestä ollaan monilla aloilla vielä epävarmoja ja tutkijat ovat olleet varovaisia määrittelemään kokemuksen käsitettä. Tämän vuoksi ”käsitteen määrittely on ensisijaisen tärkeää, sillä määritelmät tai niiden puuttuminen vaikuttavat siihen, miten käsitettä käytetään”. He painottavatkin, että kokemuksen käsite tulisi aina rajata ja asemoida suhteessa kunkin alan perustermistöön.⁹² Tukeudun työssäni Marja Jalavan tiiviiseen käsitteen määrittelyyn, jolloin kokemus ymmärretään ”prosessiksi, jossa yksilön subjektius muotoutuu”.⁹³ Näin ollessa subjektin sota-ajan kokemusta tutkittaessa tarkastellaan sodan vaikutusta subjektin muotoutumisen prosessiin. Ajattelen, että sotilaan subjektius muotoutui täten paljolti hänen kirjoittamissaan kirjeissä. Myös Ville Kivimäki on Klaus Latzelin ajatteluun pohjaten miettinyt, että kokemus on ”kielellisesti käsitelty subjektiivinen käsitys jostain elämyksestä tai tapahtumasta”. Kieli rajaa ja määrittää kokemuksen ja tekee siitä mahdollisen ymmärtää.⁹⁴

⁸⁸ Kohn 1981, 565–567.

⁸⁹ Elomaa 2001, 62.

⁹⁰ Korhonen 2001, 48.

⁹¹ Kivimäki 2019, 10.

⁹² Toikkanen & Virtanen 2018, 7 (sit.), 21.

⁹³ Jalava 2005, 17.

⁹⁴ Kivimäki 2006a, 75.

Olen huomannut kokemushistorian konseptin ajattelun apuvälineenä hyödylliseksi siksi, että se korostaa toimijoilla ja rakenteilla olevan dialektinen suhde todellisuuden rakentumisessa.⁹⁵ Tulkittaessa sotilaiden kirjoittamia kirjeitä tulee ymmärtää rakenteet heidän ympärillään, mutta unohtamatta heidän yksilöllisyytensä. Lisäksi on tärkeää ymmärtää yksilöiden pyrkivän jatkuvasti muovaamaan heitä ympäröiviä rakenteita.⁹⁶ Ville Kivimäki toteaaakin, että ”kokemushistoria on noussut vaatimuksesta pyrkiä murtamaan historiatieteelle ominaista rakenteet-toimijat -kahtiajakoa”. ”Kokemuksen tieteellinen tematisointi pyrkii tarjoamaan välineitä sen välittävän tason tarkasteluun, jolla rakenteet yhtäältä muuttuvat käsityksiksi ja käytännöiksi sekä toisaalta käsitykset ja käytännöt muokkaavat rakenteita”, Kivimäki kiteyttää.⁹⁷ Tähän pohjaten ajattelen, että kirjeet olivat tila, jossa sotilaat tuottivat sodan sosiaalista todellisuutta, jonka tuotteita he samalla itse olivat.

Sotilaan kokemuksen tutkiminen on siitä haastava käsite, että sisällissodan tutkimuksen kontekstissa käsitettä käytetään useammin muistitietotutkimuksen yhteydessä. Tässä tutkimushaarassa sotilaiden sota-ajan kokemusta tutkitaan pitkänä prosessina heidän muistojensa kautta.⁹⁸ Oma tutkimukseni keskittyy puolestaan sotilaiden kokemukseen hetkessä, sodan keskellä, eikä kokemuksen kehittymiseen sodan jälkeen. Lisäksi, kun tutkin kokemusten kautta muodostunutta ajattelua, enkö silloin tutki tunteita? En ole käyttänyt tunnehistorian käsitettä, sillä ajattelen tunnehistorian pyrkivän vahvemmin selittämään tietyn tunnekäsitteen merkitystä tietyssä ajassa ja paikassa.⁹⁹ Tutkimuksessani esimerkiksi kunnian ja velvollisuuden tunteiden käsitteet ovat keskeisessä roolissa tulkittessani sotilaiden ajattelua, mutta tutkimuksen tarkoitus ei ole pyrkiä määrittelemään näitä tunnekäsitteitä uudestaan, vaan olen paljolti tukeutunut olemassa olevaan tutkimukseen käsitteiden ymmärtämisessä.

1.5 Tutkimuksen menetelmät, rakenne ja etiikka

Tutkimukseni menetelmät sijoittuvat laadullisen tutkimustradition lokeroihin. Lähiluvuksi on kutsuttu tapaa käydä tekstiä toistuvasti läpi yrittäen tulkita sitä myös rivien välistä.¹⁰⁰ Sonja

⁹⁵ Kivimäki 2006a, 84.

⁹⁶ Kivimäki 2019, 18.

⁹⁷ Kivimäki 2006a, 74. Kivimäki korostaa tässä yhteydessä Peter Bergerin ja Thomas Luckmannin (1966) tiedonsosiologian klassikon *The Social Construction of Reality* merkitystä todellisuuden luonteen rakentumisen pohjana kokemushistorian tutkimuksessa.

⁹⁸ Yhdysvaltain sisällissodan sotilaiden muistitietotutkimus on kasvavaa. Kevin Levinin tapaustutkimus (2006) kilpailevista muistoista 30. heinäkuuta 1864 käydystä ’kraatterin taistelusta’ avaa hyvin myös tutkimusperinnettä.

⁹⁹ Kokemus-, muistitieto-, ja tunnehistorian samankaltaisuudesta ja vivahde-eroista ks. Kivimäki 2019, 22–28.

¹⁰⁰ Elomaa 2001, 61–62.

Hagelstam kirjoittaa lähiluvun kirjeistä tapahtuvan ”tarkalla ja toistuvalla luennalla, jossa pyritään ymmärtämään yksittäistapauksia syvällisesti ja intensiivisesti. Aineistoa analysoidessa ja tulkittaessa kiinnitetään huomiota yksityiskohtiin, samalla kun tavoitteena on saada kokonaiskuva kirjeissä rakentuvasta maailmasta.”¹⁰¹ Kirjeistä tulkinnan ajattelen kohoavan hermeneuttisen kehän periaatteen mukaisesti ymmärtämällä kirjeenvaihdon kokonaisuuden määrittävän yksittäisiä osia – ja yksittäisten osien määrittävän kokonaisuutta.¹⁰² Olen pyrkinyt työni ohjaajan opein välttämään valmiin teorian liimaamista työni päälle, eli teorian esittelemistä näin johdannossa, mutta sen unohtamista myöhemmin käsittelylukujen tulkinnan apuvälineenä.¹⁰³ Fenomenologinen tutkimusperinne on auttanut muistuttajana siinä, että olen pyrkinyt olemaan avoin kirjeitä kohtaan ja lähestymään tutkittavia sotilaita ilman valmista viitekehystä. Fenomenografinen tutkimusperinne puolestaan korostaa ilmiöön liittyvien käsitysten tai kokemusten kirjoa ja vaihtelua, jolloin ollaan kiinnostuneempia lähteiden laadullisista eroista kuin niiden määrällisistä eroista. Fenomenografian vahvuutena onkin pidetty sitä, että se ottaa mahdolliset ristiriitaiset ajattelutavat huomioon eikä hautaa niitä enemmistökäsityksen alle.¹⁰⁴

Tutkimus rakentuu kronologisesti ja keskittyy vuosiin 1862–1865. Sotilaita ja heidän kirjeitään taustoittavan luvun jälkeen tutkimus seuraa sotilaiden kirjeiden kautta sodan vaiheita siitä lähtien, kun he aloittivat kirjoittamisen ja siihen asti, kun kirjeet loppuvat. Kronologialla olen pyrkinyt tuomaan tutkimukseen narratiivisuutta tarjoamaan sotilaiden sanojen ympärille lukijalle kontekstia. Kronologia asettui luonnolliseksi tavaksi rakentaa tutkimus, sillä tutkimuksen merkittävä teema on ajattelun muutos ajassa. Narratiiviseen esitystapaan liittyy myös ongelmia ja narratiivista historiankirjoitusta on kritisoitu erityisesti analyttisen historiafilosofian edustajien toimesta.¹⁰⁵ Historiantutkimuksen tieteellisyyden ja narratiivisen esitystavan keskusteluissa tunnettu nimi Hayden White on ajatellut, että vaikka narratiivisuutta kitkemällä historioitsijat ovat pyrkineet tieteellistämään historiaa, se on lähtökohtaisesti jo mahdotonta.¹⁰⁶ Whiten mukaan historiantutkimus onkin aina osin fiktiivinen kertomus, ja narratiivisen ja temaattisen esityksen väliltä valitseminen ei poista tarinan elementtiä tutkimuksesta. Narratiivinen esitys ainoastaan tekee tarinan hahmottamisen selvemmäksi lukijalle, kun tarinalla on selkeä juoni.¹⁰⁷ Matti Peltonen on puolustanut narratiivisen

¹⁰¹ Hagelstam 2011, 304.

¹⁰² Hermeneutiikasta kattavasti ks. esim. Tontti 2005.

¹⁰³ Teräs 2005, 150.

¹⁰⁴ Fenomenologiasta kattavasti ks. esim. Miettinen 2010.

¹⁰⁵ Narratiivisen esitystavan ja historian tieteellisyyden ristiriitaisuuteen liittyvästä keskustelusta ks. esim. Carr 2014, 199–231.

¹⁰⁶ White 1987, ix–xi.

¹⁰⁷ White 2010, 115–116.

esitystavan mallia korostamalla, että jokainen kertomus sisältää myös analyysin – ja kaikki analytyttisetkin tekstit ovat osin narratiivisia.¹⁰⁸ Kronologisella narratiivilla olen pyrkinyt välttämään sitä, että ajautuisin samoihin ongelmiin, joista aiempaa tutkimusta on kritisoitu – lukkiutumaan ennalta-asetettuihin vastauksiin. Narratiivinen esitystapa ei silti poista sitä ongelmaa, etteikö omiin oletuksiinsa voisi jäädä vangiksi. Ajallisessa esitystavassa on myös ongelmansa silloin kun käsitellään jatkuvasti läsnä olevaa teemaa ja sen käsittely ei tunnu sopivan mihinkään tiettyyn ajankohtaan. Tästä huolimatta olen pyrkinyt pitämään mahdollisimman tiukasti kiinni kronologiasta.

Yhdysvaltain sisällissodan historiografiassa sota on perinteisesti jäsennetty taisteluiden kautta, vaikka ne olivat vain osa sodankäynnin kokonaisuutta eivätkä sotilaat sodan sumussa välttämättä jäsentäneet tapahtumia samoin kuin historiografia on myöhemmin tehnyt. Reetta Eiranen on pohtinut, että ”anti-narrativistisessa kritiikissä maailman kokeminen nähdään lähtökohtaisesti ei-narratiivisena ja kertomus siten jälkikäteen ja vääristävänä järjestyksen ja merkityksen asettamisena.”¹⁰⁹ Tekstini on narratiivinen, mutta huomioiden tämän kritiikin olen pyrkinyt esittämään sodan tapahtumat mahdollisimman tarkasti sotilaiden näkökulmasta. Kontekstin vuoksi olen pyrkinyt avaamaan erityisesti taisteluista ja muita rintaman ilmiöitä, joissa tutkimuksen sotilaat olivat osallisena. Sotilaiden sosiaalinen ympäristö oli heidän oma leirinsä. Sotilaiden ryhmäidentiteetin korostamiseksi olen rakentanut tutkimuksen tarinan seuraamaan Potomacin armeijan liikkeitä, jotta sotilaiden elämään vaikuttaneet päätökset tulisivat tutuksi myös tutkimuksen lukijalle.

Maarit-Leskelä Kärki kuvailee toisen ihmisen elämästä historian kirjoittamisen olevan väkivaltaista, sillä lähteet eivät tavoita tutkittavaa kohdetta kokonaisena.¹¹⁰ Kirjetutkimuksessa tämä korostuu, kun toisen ihmisen kirjoittamia sanoja valikoidaan ja muovaillaan esitykseksi tutkimuksen sivuille. On syytä kysyä, hyväksyisivätkö tutkittavat rakentamani tulkinnan heidän sanoistaan. Historioitsijat korostavat haluavansa käydä dialogia lähdeaineistonsa kanssa, mutta Marja Jalava on huomauttanut, ettei teksti enää ole jonkun läsnä olevan ääni: ”Tekstin ja sitä tulkitsevan tutkijan välillä vallitsee epäsymmetrinen suhde, jossa jälkimmäinen osapuoli sekä puhuu että tuntee molempien edestä.”¹¹¹ Tukeudun eettisessä pohdinnassani Reetta Eirasen hyvään ajatteluun. Hän on miettinyt, että ”tutkijan tehtävä on tehdä kohteelle oikeutta, vaikka tulkinnat saattaisivat olla ristiriidassa tämän omien tulkintojen kanssa”. Oikeudenmukaisuus ei Eiralle tarkoita ”silkkää positiivisuutta ja

¹⁰⁸ Peltonen 1999, 15–16.

¹⁰⁹ Eiranen 2019, 19.

¹¹⁰ Leskelä-Kärki 2006, 73.

¹¹¹ Jalava 2005, 36.

myötäsukaisuutta”, vaan ”se koostuu ymmärtämisen ja analyttisyyden sekä empaattisuuden ja kriittisyyden välisestä tasapainosta”.¹¹² Toisen ihmisen ajatusten tulkinnassa suurin haaste lieneekin olevan se, että tutkijan tulisi pyrkiä aina ymmärtämään toista ihmistä, vaikka hänen kanssaan ei samaa mieltä olisikaan.

Erkka Pehkonen on korostanut sitaattien merkitystä kirjetutkimuksessa, jotta tutkimuksen kerronnalle saataisiin luotua persoonallinen ääni.¹¹³ Tämä on totta, mutta aiemman tutkimuksen ongelma on ollut se, että ”kirjepankista” on voinut jatkuvasti löytää tutkijan näkökulmaa tukevia nasevia sitaatteja. Olen pyrkinyt välttämään lyhyiden jatkuvien sitaattien viljelyä ja halunnut antaa sotilaiden kirjeiden sisällön näkyä laajempina kokonaisuuksina. Ajattelen pidempien pätkien kirjeistä tuovan sotilaita ihmisinä lähemmäs lukijaa sekä antavan tutkimuksen tulkinnoille läpinäkyvyyttä. Selkeyden vuoksi en ole lähtenyt yhdistämään eri kirjeistä sisältöä saman sitaatin alle. Tilan säästämiseksi olen kuitenkin ajoittain ohittanut samasta kirjeestä osuuksia [...] -merkillä. Olen kääntänyt englanniksi kirjoitetuista kirjeistä sivuilla esiintyvät kohdat nykysuomen kielioppisääntöjen mukaisesti – pyrkien parhaani mukaan säilyttämään kirjeiden alkuperäisen sanoman. Suomeksi käännetyt kohdat ovat luettavissa alkuperäisessä englanninkielisessä muodossaan viitteistä.

¹¹² Eiranen 2019, 31–32.

¹¹³ Pehkonen 2015, 70.

2 SOTILAAT JA HEIDÄN KIRJEENSÄ

2.1 Alonzo Searing

Alonzo Searing värväytyi elokuussa 1862 New Jerseyyn 11. vapaaehtoisten jalkaväkimiesten rykmenttiin. Searing oli värväytyessään 18-vuotias ja taisteli Unionin armeijassa sodan loppuun asti. Searing oli kotoisin maataloudesta ja kaivostoiminnasta elinkeinonsa saaneesta Mill Brookin kylästä, joka sijaitsi noin 50 kilometriä New Yorkin kaupungista länteen. Searingin sotilasarvo oli koko sodan ajan sotamies ja hän osallistui Potomacin armeijan sotilaana suureen osaan itäisen rintaman tuhoisimpia taisteluja. Hänen rykmenttinsä jäsenistä jopa 90 % menehtyi sodassa.¹¹⁴ Searing haavoittui taistelussa toukokuussa 1864, mutta kuntoutui täysin ja selvisi sodasta elävänä kotiin.

Searing kirjoitti sodan aikana 110 kirjettä, jotka kaikki hän otsikoi isosiskollensa Phebeille. Kirjeistä selviää, että Searing kirjoitti kirjeensä koko perheensä luettaviksi. Phebe-sisko säilytti kaikki veljensä lähettämät kirjeet, ja ne kulkeutuivat sodan jälkeen takaisin Alonzolle, joka julkaisi otteita kirjeistään paikallisessa *The Morris County Journal* -sanomalehdessä vuosina 1890–1893. Searing säästi alkuperäiset kirjeet, ja ne löytyivät myöhemmin talon ullakolta.¹¹⁵ Kirjeet kulkeutuivat perintönä Alonzo Searingin lapsenlapselle Mary Searing O’Shaughnessylle, joka toimitti isoisänsä kaikki sota-ajan kirjeet alkuperäisessä muodossaan kokoelmaksi kirjaan *Alonzo's War: Letters from a Young Civil War Soldier*. Kirja julkaistiin Fairleigh Dickinson University Pressin kustantamana vuonna 2012.¹¹⁶ Searingin kirjeitä ei ole havaintojeni mukaan hyödynnetty lähdemateriaalina aiemmassa tutkimuksessa.

Searing oli kasvanut hyvissä oloissa, hän oli kouluttautunut ja hänen kirjoitustaitonsa oli erinomainen. Hän ei lähettänyt lyhyitä kirjeitä usein, vaan kirjoitti pitkiä kuulumisia tasaisesti noin kerran viikossa. Searing pyrki kirjoittamaan harkittuja kirjeitä koko perheensä luettavaksi tai mahdollisesti koko kyläyhteisön kuultavaksi. Searing hyödynsi kirjeissään rintamalle tulleita sanomalehtiä ja kommentoi aktiivisesti sodan kokonaiskuvaa. Kirjeissä Searing pyrkin ottamaan roolia kylän omana kirjeenvaihtajana rintamalta. Sodan mittaan kirjeiden sävy muuttui, ja myös Searingin

¹¹⁴ Goldstein 2012, 8. New Jerseyyn 11. vapaaehtoisten jalkaväkimiesten rykmentin vahvuus oli aluksi 979 sotilasta. Rykmentin sotilaista 98 selvisi sodasta hengissä. New Jerseyyn vapaaehtoisrykmenteistä kattavasti ks. Jackson 2000.

¹¹⁵ Ks. liite 3.

¹¹⁶ Searing 2012. Searingin kirjeiden säilymisestä ja toimittamisesta kokoelmaksi ks. Goldstein 2012, 8–10.

persoonallinen kokemus alkoi päästä enemmän esiin. Searingin kirjeet heijastavat hyvin sitä, miten pienestä kylästä värväytynyt perheen ainoa poika koki sodan.

2.2 Peter Welsh

Peter Welsh, amerikanirlantilainen New Yorkin kaupungissa ennen sotaa asunut 32-vuotias mies värväytyi Massachusettsin 28. vapaaehtoisten jalkaväkimiesten rykmenttiin syyskuussa 1862. New York oli maan suurin kaupunki yli miljoonan asukkaan metropolialueellaan, ja Welshin kirjeistä selviää, että hän oli tehnyt New Yorkissa ennen sotaa kirvesmiehen töitä. Welsh yleni sodan aikana ensin sotamiehestä korpraaliksi ja myöhemmin kersantiksi. Welsh joutui monella tapaa sodan tuhoisimmalle alueelle. Hänen armeijansa (Potomac) kuolleisuus oli Unionin armeijoiden korkein, hänen armeijakunnassaan (toinen) oli Potomacin armeijan korkein kuolleisuus, ja hänen divisioonassaan (ensimmäinen) oli toisen armeijakunnan korkein kuolleisuus.¹¹⁷ Welsh ei selvinnyt sodasta hengissä. Hän haavoittui taistelussa toukokuussa 1864 ja menehtyi haavoittumisen aiheuttamaan infektiin 28. toukokuuta 1864.

Welsh ei ollut kouluttautunut mies, mikä näkyy hänen kirjeidensä ilmeessä. Hänen käyttämänsä lauserakenteet olivat yksinkertaisia ja kirjoitusvirheitä tuli paljon, mutta hän korvasi kirjoitustaitonsa puutteet hyvin suoralla ja välittömällä ilmaisulla. Welsh oli erittäin innokas kirjoittamaan, ja hänen kirjoittamisensa taso parani sodan aikana harjoituksen myötä. Yhteensä Welsh lähetti sodan aikana 63 kirjettä. Welshin lähes kaikki kirjeet oli kohdistettu Margaret-vaimolle, mutta kokoelmasta löytyy lisäksi kaksi kirjettä Margaretin isälle sekä yksi kirje Margaretin veljelle. Margaret Welsh säilöi miehensä lähettämät kirjeet ja testamenttasi ne siskolleen Sarahille, joka jätti kirjeet lapselleen Margaret Cosséille. Hän puolestaan antoi Welshin kirjeet omalle lapselleen Margaret Richardille. Lawrence Kohl ja Margaret Richard toimittivat Peter Welshin kaikki sota-ajan kirjeet alkuperäisessä muodossaan kokoelmaksi kirjaan *Irish Green and Union Blue: The Civil War Letters of Peter Welsh*, joka julkaistiin Fordham University Pressin kustantamana vuonna 1986.¹¹⁸ Vaikka Welshin kirjeet ovat olleet tutkijoiden käytettävissä pidempään, huolellista tarkastelua hänen kirjeensä eivät ole aiemmin saaneet. Steven Woodworth on kirjoittanut lyhyen henkilökuvan Welshistä, mutta teksti käy läpi ainoastaan Welshin kohtaamat tapahtumat sodassa ilman laajempaa henkilöanalyysia.¹¹⁹ Lisäksi olen havainnut, että Welshin kirjeisiin on viitattu tukevana aineistona kahdessa artikkelissa, joista

¹¹⁷ Kohl 1994, x.

¹¹⁸ Welsh 1986. Welshin kirjeiden säilymisestä ja toimittamisesta kokoelmaksi ks. Richard 1986, xiii–xiv.

¹¹⁹ Woodworth 2000, 1–12. Harkintaan Welshin kirjeiden käytöstä vaikutti myös se, että James Beeby (2001, 878) kritisoi Woodworthin tarkastelleen Welshin kirjeitä suppeasti ilman kattavaa analyysia ja kontekstia. Woodworth ei tuonut myöskään esiin lainkaan Welshin irlantilaista identiteettiä.

toinen käsittelee Bostonin irlantilaisia sota-aikana ja toinen amerikanirlantilaisten ja afroamerikkalaisten välejä 1800-luvulla.¹²⁰ Kokonaisvaltaista Welshin kirjeiden käsittelyä ei aiemmassa tutkimuksessa ole tehty, minkä vuoksi päätin ottaa kirjeet tutkimuksen tarkasteluun. Unionin armeijassa palveli yhteensä arviolta 150 000 irlantilaistaustaista miestä sodan aikana.¹²¹ Welsh on harvoja amerikanirlantilaisia sotilaita, joilta on säilynyt kattava kirjekokoelma tutkittavaksi. Welshin kirjeet heijastavat tämän ryhmän kokemusta.

2.3 Guy Taylor

Guy Taylor värväytyi Wisconsinin osavaltiosta vapaaehtoiseksi täydennysmieheksi Unionin riveihin maaliskuussa 1864. Taylor oli sotaan lähtiessään juuri perheen perustanut 23-vuotias maanviljelijä Bristolin kylästä. Hänet sijoitettiin Wisconsinin 36. vapaaehtoisten jalkaväkimiesten rykmenttiin, joka liitettiin osaksi Potomacin armeijaa kesällä 1864. Taylorin terveys oli rintamalla kovalla koetuksella, ja pitkän patkan rintama-ajastaan hän vietti leirisairaalassa. Taylorin sotilasarvo oli sodan loppuun asti sotamies, mutta hänen toimi sairastelunsa vuoksi rykmentin huolto- ja lääkintäjoukoissa. Hän ei kirjeidensä perusteella osallistunut taisteluihin ainakaan etulinjassa, mutta todisti sodan tuhoja usein leirisairaalan näkökulmasta.

Taylor ei ollut kouluttautunut, mikä näkyy kirjeiden yleisilmeestä. Tästä huolimatta hänellä oli intoa kirjoittaa huomattavan paljon kirjeitä. Mahdollisesti avustavan roolinsa takia Taylorilla oli aikaa kirjoittaa usein ja pitkiä kirjeitä vaimolleen Sarahille, jolle kaikki Taylorin kirjeet oli suunnattu. Taylor lähetti sodan aikana yhteensä 163 kirjettä. Taylor palveli sodan loppuun asti Potomacin armeijassa ja palasi terveenä kotiin sodan päätyttyä. Vaimo Sarah säilöi miehensä lähettämät kirjeet asunnon ullakolle, minne ne ilmeisesti unohtuivat vuosiksi. Historianopettaja Kevin Alderson huomasi Taylorin kirjeiden olevan myytävänä nimettömän myyjän toimesta huutokaupassa vuonna 1995. Hän huusi kirjeet itselleen ja eläköitymisen jälkeen toimitti yhteistyössä vaimonsa Patsy Aldersonin kanssa Guy Taylorin kaikki sota-ajan kirjeet kokoelmaksi kirjassa *Letters Home to Sarah: The Civil War Letters of Guy C. Taylor*, joka julkaistiin The University of Wisconsin Pressin kustantamana vuonna 2012.¹²² En ole havainnut, että Taylorin kirjeitä olisi hyödynnetty aiemmassa tutkimuksessa lähdemateriaalina.

¹²⁰ Fleche 2017; Mitchell 2017.

¹²¹ Lonn 1951, 577–580. Lukema on suuntaa antava, sillä läheskään kaikkien sotilaiden syntymäpaikkaa ei voida jäljittää.

¹²² Taylor 2012. Taylorin kirjeiden löytymisestä ja toimittamisesta kokoelmaksi ks. Alderson 2012a.

Taylorin kirjeiden hallitseva teema oli pitää huoli siitä, että kotirintamalla kaikki pysyisi kunnossa. Perheessä oli yksivuotias poika Charley, jota Taylor ikävöi kovasti vaimonsa ohella rintamalla ollessaan. Kirjeiden kautta välittyy, että perheen perustaminen oli ollut Taylorille myös merkittävä syy värväytyä sotaan. Taylorin kirjeissä yhdistyy hänen potema ikävä perhettä kohtaan, mutta myös hänen kokemansa velvollisuus suojella perheensä tulevaisuutta. Taylorin kirjeet heijastavat erityisesti niiden Unionin sotilaiden kokemusta, jotka kokivat tarvetta värväytyä sotaan mukaan sodan ensimmäisten vuosien jälkeen.

2.4 Potomacin armeija

Searing, Taylor ja Welsh palvelivat Potomacin armeijassa, joka oli Unionin suurin yksittäinen armeija ja Unionin pääasiallinen sotavoima sodan itäisellä rintamalla.¹²³ Sodan rintamat jaetaan tavanomaisesti kolmeen osaan: itäiseen rintamaan, läntiseen rintamaan sekä vielä läntisempään Mississippijoen läntisen puolen rintamaan. Itäisen ja läntisen rintaman jakajana toimi Appalakit.¹²⁴ Yksinkertaistettuna rintamien ero oli se, että itäinen rintama oli hitaan etenemisen asemasotaa yksittäisin hyökkäyksin pienellä alueella, kun taas läntiset rintamat olivat liikkuvaa sodankäyntiä huomattavasti laajemmalla maantieteellisellä alueella. Molempien osapuolten pääkaupungit sijaitsivat sodan itäisellä rintamalla melko lähellä toisiaan, joten Konfederaatio muodosti vahvimman puolustuksen pääkaupunkinsa Richmondin lähistölle ja Unioni vahvimman hyökkäyksen sitä vastaan. Tästä seurauksena suurin osa sodan tappioista tapahtui itäisellä rintamalla. Potomacin armeijan käymissä taisteluissa sai surmansa useampi sotilas kuin kaikissa muissa Unionin armeijoissa yhteensä.¹²⁵ John Keegan on todennut, että sodan suurimpana mysteerinä on säilynyt se, kuinka sotilaat kerta toisensa perään menivät uudestaan taisteluun ja miten suurien ja jatkuvien tappioiden jälkeen armeijat pysyivät toimintakykyisinä.¹²⁶ Lisäksi on esitetty, että perehtyminen Potomacin armeijan sisäiseen kulttuuriin olisi tervetullut lisä tutkimukseen, jotta armeijan toimintakyvystä saataisiin kokonaisuutena parempi ymmärrys.¹²⁷ Sotilaiden kokemusten kautta tässä tutkimuksessa pyritään ymmärtämään Potomacin armeijaa alhaalta ylöspäin.

Potomacin armeijan komppaniat koostuivat noin 30-50 sotilaasta. Komppanioiden sisällä joukot jaoteltiin vielä joukkueisiin ja joukkueiden sisällä ryhmiin. Sotamiesten jokapäiväinen

¹²³ Sisällissodan itäisen rintaman kartta, ks. liite 4.

¹²⁴ Harvemmin eritellään vielä erikseen merisotakäynnin rintama ja Tyynenmeren rannikon rintama. Sodan rintamien erityispiirteistä ks. esim. Murray & Hsieh 2016, 60–64.

¹²⁵ McPherson 1988, 472.

¹²⁶ Keegan 2010, 336, 341.

¹²⁷ Murray & Hsieh 2016, 544.

kommunikaatio oli pääsääntöisesti rajautunut komppaniarajoihin. Komppaniaa suurempi joukko oli rykmentti, joka koostui muutamista komppanioista. Rykmentteihin kuului 300-500 sotilasta, mutta sodan kuluessa rykmenttien yleinen vahvuus oli 200–300 sotilasta.¹²⁸ Vapaaehtoisrykmenttien muodostaminen oli osavaltioiden vastuulla. Ryhmäidentiteetin vahvistamiseksi rykmentit kasattiin yleensä niin, että yhdessä rykmentissä palvelleet miehet tulivat samasta osavaltiosta ja samassa komppaniassa palvelleet samasta läänistä. Useasta rykmentistä muodostui puolestaan prikaati, joka oli 2000-4000 sotilaan kokoinen joukko. Kahdesta tai kolmesta prikaatista muodostui divisioona, ja kaksi tai useampi divisioona muodostivat armeijakunnan.¹²⁹ Yhdysvaltain sisällissota oli ensimmäinen sota, jossa amerikkalaisten tuli edes pohtia joukkojen jakamista useaan armeijakuntaan, mutta pelkästään Potomacin armeijaan kuului suurimmillaan kuusi armeijakuntaa, jotka muodostivat yli 100 000 sotilaan armeijan.¹³⁰ Searing ja Welsh palvelivat Potomacin armeijan eri armeijakunnissa. Searing ja Taylor puolestaan olivat samassa armeijakunnassa, mutta eri divisioonissa. Todennäköisintä on, että kolme sotilasta eivät tavanneet toisiansa sodan aikana.

2.5 Kirjeiden yleiskuva

Yhdysvaltain sisällissotaa pidetään ensimmäisenä sotana, jossa postijärjestelmä oli kehittynyt niin tehokkaaksi, että sotilaat pystyivät olemaan rintamalta säännöllisessä kanssakäymisessä kirjeitse kotirintaman kanssa. James McPhersonin mukaan arviolta 94 % pohjoisessa eläneistä ja arviolta 83 % etelässä vapaasti eläneistä ihmisistä oli sodan aikaan kirjoitustaitoisia.¹³¹ Sotilaiden kaikista eri sosiaaliluokista tiedetään käyneen kirjeenvaihtoa kotirintaman kanssa, eikä kirjeenvaihtoa tarkkailtu tai kirjeitä sensuroitu hallinnon toimesta, kuten modernimman ajan sodissa on usein tehty. Kirjeenvaihto kotirintaman kanssa nähtiin sotilaiden moraalia ylläpitävänä toimintana eikä sitä missään vaiheessa kummankaan osapuolen toimesta kielletty.¹³² Sodanaikaisen kirjoittamisen paljouden selittää läheisten ihmissuhteiden ylläpidon tarve. Tämän vuoksi kirjeitä on säilynyt myös niin paljon tutkittaviksi. Ne eivät olleet arkisia kirjeitä, vaan usein liian tärkeitä muistoja tuhottavaksi.¹³³

¹²⁸ Linderman 1987, 246.

¹²⁹ Sisällissodan armeijoiden organisaatorakenteesta tarkemmin ks. esim. Adelman 2014.

¹³⁰ McPherson 1988, 424.

¹³¹ McPherson 1982, 24. Orjat ml. eteläisten osavaltioiden kirjoitustaito oli n. 58 %. Orjista luku- ja kirjoitustaitoisia oli n. 10 %. McPherson ei tarkenna, kuinka hyvä taidon tuli olla läpäistäkseen ”luku- ja kirjoitustaitoisen” taitotason.

¹³² McPherson 1997, 132–133.

¹³³ Bonner 2006, 221.

Sotilaan rintamalta lähettämän kirjeen ensisijainen tehtävä oli tiedottaa kotiin kirjoittajan olevan hengissä. Searing, Taylor ja Welsh merkitsivät lähes kaikkiin kirjeisiinsä päiväyksen ja sijaintinsa mahdollisimman tarkasti. Päiväys oli tärkeä vastaanottajalle, sillä kenttäposti kuljetti kirjeitä vaihtelevalla vauhdilla ja varmuudella. Searing ja Taylor myös numeroivat kirjeitensä, jotta kotona huomattaisiin, jos yksittäiset kirjeet olivat jääneet matkalle. Tutkijalle tarkat päiväykset ovat onni, sillä ne auttavat asettamaan yksittäisiä kirjeitä sodan tapahtumien kontekstiin. Mikäli mitään muuta ei ehditty kirjoittaa, niin kirjeissä kerrottiin aina päiväyksen lisäksi vähintään sijainti, jotta vastaanottaja tiesi, minne omat kirjeensä lähettää. Aina tarkkaa postitusosoitetta ei ollut tarpeen merkitä, jos sijainti pysyi pitkään samana. Näin säästettiin usein vähissä ollutta kirjoituspaperia. Peter Welsh kuvaili tätä ongelmaa: ”Rakas vaimo, pyydän sinua lähettämään arkin kirjoituspaperia ja kirjekuoren sanomalehden välissä. Ne maksavat kaksinkertaisesti täällä, ja en pysty kantamaan paperia mukanani ilman, että se menisi pirstaleiksi.”¹³⁴ Välillä sotilailla ei ollut tarkkaa tietoa omasta sijainnistaan, jolloin pyrittiin kertomaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti jokin läheinen sijainti, kuten Guy Taylor yritti tehdä kesällä 1864: ”Leiri metsässä lähellä eturintamaa.”¹³⁵ Yleensä kyettiin kuitenkin antamaan tarkempi sijainti.¹³⁶ Tämän lisäksi pyrittiin aina ennakoimaan, mikäli leiristä oltaisiin liikkumassa pian, jotta kirjeenvaihto jatkuisi marssimisesta huolimatta. Yleisin tapa päättää kirje oli kuten Alonzo Searing lopetti ensimmäisen kirjeensä: ”Kirjoita minulle oikein pitkä kirje ja muistuta minusta kaikille ystäväilleni. Terveisin, rakastava veljesi.”¹³⁷ Jatkuva kirjeenvaihto itsessään oli sodan aikana tärkeintä, kirjeiden sisältö oli vasta toissijaista.

Koska kirjeitä lähetettiin ihmissuhteiden ylläpidon tarpeen vuoksi, oli kirjeiden sisältö enimmäkseen arkista kirjoittelua rintamaelämästä. Eri miehet kirjoittelivat erilaisista asioista. Alonzo Searing kirjoitti usein, mitä ruokaa rintamalla syötiin: ”13. päivän aamulla saimme muonaksi tuoretta lihaa, suolattua possua, kahvia, sokeria ja laivakorppua.”¹³⁸ Peter Welsh puolestaan kirjoitti usein säästä: ”Meillä oli lumimyrsky täällä muutama päivä sitten, mutta se on ohi nyt ja sää on hyvä, mutta maa on pelkkää mutaa ja lätäköitä.”¹³⁹ Guy Taylor taas vertaili usein pohjoisen ja etelän eroja: ”Täällä on

¹³⁴ Welsh 1986, 28: ”[...] *My dear wife i want you to send me a sheat of paper and an envelope in the pilot they are double price here and i can not cary paper with me without getting it smashed up [...]*” Kirjeeseen merkattu päiväys (jatkossa pvm.): 23.10.1862.

¹³⁵ Taylor 2012, 62: ”*Camp in the woods on the frunt lines*” Pvm. 5.6.1864.

¹³⁶ Esimerkkejä eri tavoista ilmoittaa sijaintinsa ks. esim. Searing 2012, 13–14, 33, 66, 139, 186; Taylor 2012, 22, 57, 237; Welsh 1986, 32, 106, 129, 156.

¹³⁷ Searing 2012, 11–12: ”[...] *Write me a good long letter and remember me to all my friends. From your loving Brother. [...]*” Pvm. 21.8.1862.

¹³⁸ Searing 2012, 81: ”[...] *Early on the 13th we drew rations of fresh beef, salt pork, coffee, sugar and hardtack. [...]*” Pvm. 19.6.1863.

¹³⁹ Welsh 1986, 69: ”[...] *We had a snow storm here a few days ago but it is all gone now and the wather is very fine but terafirma is all mud and pudle [...]*” Pvm. 8.2.1863.

yhtä lämmin kuin kesällä on Wisconsinissa.”¹⁴⁰ Hyvin usein kirjeissä myös todettiin tähän tyyliin: ”Rakas vaimoni, minulla ei ole mitään kiinnostavaa kirjoitettavaa sinulle juuri nyt.”¹⁴¹ Sota-ajan kirjeiden arkisuus on huomattu monen muunkin sodan kirjeistä eri ajoissa ja paikoissa.¹⁴² Yhdysvaltain sisällissota ei tee tässä poikkeusta, vaikka postisensuuria ei toiminnassa ollutkaan.

Yleisimmät käytännön asiat kirjeissä koskivat rahaa ja tarvikkeita. Miehet lähettivät rahaa kotiin kirjeiden mukana ja pyysivät puolestaan erinäisiä tavaroita rintamalle. Sotilaat saivat palkkaa kuukausittain, joten he yleensä pyrkivät ilmoittamaan ennalta, milloin rahaa aiottiin kotiin lähettää – varmistaen aina myöhemmin rahan perille saapumisen. Rahan lähettäminen koski ensisijaisesti perheellisiä miehiä. Ilmeisen varakkaasta perheestä sotaan värväytynyt Searing ei rahasta useinkaan kirjoittanut, kun taas Taylorin ja Welshin vaimot olivat taloudellisesti riippuvaisia miestensä palkasta. Yleinen viesti rahasta ja tarvikkeista oli Welshin vaimolleen elokuussa 1863 lähettämän kirjeen tyyppinen:

Lähetin sinulle 15. päivä kaksikymmentä dollaria. Me saimme kahden kuukauden palkan. Laatikko oli avattu, mutta kaikki lähettämäsi tavarat tulivat perille. Sotilaspoliisi avaa kaikki laatikot etsiäkseen alkoholia, sillä sitä ei saa lähettää yhdellekään sotilaalle. Laatikossa oli tupakkapiippu, juustoa, rukouskirja, paperia, kirjekuoria, kynäteline, kaksi pyyhettä, yksi taskunenäliina, kaksi pulloa pikkelssiä, kaksi kampaa ja mustepullo.¹⁴³

Käytännön asioiden lisäksi lähes joka kirjeeseen kuulunut konventio oli viesti omasta terveydentilasta. Sen lisäksi, että kotona huolittiin taisteluista, oltiin myös hyvin tietoisia leireissä leviävistä taudeista, jotka veivät monen sotilaan hengen. Arviolta puolet sotaan lähteneistä miehistä sairastui johonkin leireissä kiertäneistä kulkutaudeista ensimmäisten kuukausiensa aikana sodassa.¹⁴⁴ Unionin sotilas vietti yhtä taistelupäivää kohti keskimäärin viisikymmentä päivää leirissä. Leireissä hygienian taso oli heikko, joten eri taudit pääsivät leviämään nopeasti. Sodassa kuolleista sotilaista noin kaksi kolmasosaa kuolikin erinäisiin tauteihin. Erityisen vakava tauti Unionille oli punatauti, joka surmasi yli 45 000 sotilasta. Yhteensä taudit veivät sodassa noin 400 000 sotilaan hengen.¹⁴⁵ Tämän vuoksi viestitettiin usein Guy Taylorin kesällä 1864 kirjoittamaan tapaan: ”Istun alas taas

¹⁴⁰ Taylor 2012, 186: ”[...] as warm as summer is in Wisconsin [...]” Pvm. 6.1.1865.

¹⁴¹ Welsh 1986, 126: ”[...] My dear wife i have nothing of much interest to write you at present [...]” Pvm. 25.9.1863.

¹⁴² Hagelstam & Taskinen 2015, 45–46.

¹⁴³ Welsh 1986, 121: ”[...] i sent you twenty dollars on the 15th we got two months pay The box had been opened but all you sent came safe the provost guard open all boxes to search for liquor as it is not allowed come to any soldier there was the tobacco pipe the cheese prayer book paper envelopes penholder two towels one pocket handkerchief two bottles of pickles and two combs and ink bottle [...]” Pvm. 28.8.1863.

¹⁴⁴ Thomas 1968, 12–13.

¹⁴⁵ Taudeista sisällissodassa ks. Dorwart 2012; Steiner 1968.

kerran pienessä talossani ja kynä kädessäni kertoakseni sinulle, että saan nauttia hyvästä terveydentilasta.”¹⁴⁶

Sotilaiden kirjeistä voi aistia, että kirjeiden kirjoittaminen oli sotilaille merkityksellinen henkireikä sodan keskellä, ja omiin kirjeisiin vastausten saaminen kotoa oli hyvin tärkeää. Tämän vuoksi yleinen viesti kirjeissä oli seuraava: ”Rakas vaimo, olen hyvin rauhaton, kun en ole saanut kirjettä sinulta.”¹⁴⁷ David Blight on korostanut, että sisällissodan kirjeet olivat sotilaiden tapa ilmaista ja ymmärtää sodan absurdiutta, mutta vielä enemmän tapa vakuuttaa sitoutumista kirjeen vastaanottajaan.¹⁴⁸ Kirjoittaminen oli sotilaille keino päästä hetkeksi kiinni sodan ulkopuoliseen identiteettiin. Searingin kirjeet oli tarkoitettu hänen siskonsa ja laajemmin koko perheen luettaviksi. Taylorin ja Welshin kohdalla vastaanottajina toimivat taas kummankin vaimot. Kuten Sonja Hagelstam on kirjoittanut sota-ajan kirjeenvaihdosta, kirjeillä sodasta pyritään ylläpitämään myös parisuhdetta, jotta eron luomasta kuilusta ei kasvaisi ylittämätöntä. Kirjeiden arkipäiväsellä puheella kirjoittajat kutoivat kokemusmaailmoistaan yhteistä elämää ja yrittivät pitää suhdetta yllä normalisoimalla tilannetta.¹⁴⁹ Tämä on perimmäinen syy, miksi sota-ajan kirjeitä ylipäänsä historioitsijoiden tutkittavissa on.

¹⁴⁶ Taylor 2012, 70: ”[...] *I sit down once again in my little house with my pen in hand to let you know that I am injoying good health [...]*” Pvm. 18.7.1864.

¹⁴⁷ Welsh 1986, 33: ”[...] *My dear wife i fell very uneasy about not getting any letters from you [...]*” Pvm. 30.11.1862.

¹⁴⁸ Blight 1998, 136.

¹⁴⁹ Hagelstam 2006, 226–227.

3 1861–1862 – PITKÄÄN KYPSYNYT KRIISI ESKALOITUU SODAKSI

3.1 Konfliktin tausta ja sodan syttyminen

Pohjois-Amerikan siirtokuntien saavutettua itsenäisyyden Brittiläisestä imperiumista vuosina 1775–1783 käydyin sodan jälkeen uusi valtio – Amerikan Yhdysvallat – kohtasi ongelman. Liittovaltion muodostaneet kolmetoista osavaltiota olivat keskenään hyvin erimielisiä liittovaltion koosta sekä osavaltioiden itsemääräämisoikeuksista. Suurin kiista liittyi siihen, että noin puolet osavaltioista hyväksyivät afroamerikkalaisten ihmisten orjuuttamisen, mutta loput osavaltiot eivät. Tuore demokratia päätti ratkaista ongelman niin, että perustuslaissa orjuuskysymykseen ei otettu kantaa, jolloin osavaltioille annettiin vapaus säätää lainsäädäntö orjuuden suhteen itsenäisesti. Pohjoinen osa maata kielsi laajalti orjuuden harjoittamisen vedoten sekä moraalisiin että taloudellisiin syihin. Eteläisessä osassa maata orjuusinstituutio jäi voimaan. Valtioon syntyi heti itsenäistymisen jälkeen kaksi täysin erilaista ideologista pohjaa ja yhteiskuntajärjestelmää.¹⁵⁰

1800-luvun ensimmäisen puoliskon aikana Yhdysvallat kasvoi ennennäkemättömällä vauhdilla sekä alueellisesti, väestöllisesti että taloudellisesti. Vuodesta 1800 vuoteen 1850 maan pinta-ala nelinkertaistui, väkiluku yli nelinkertaistui ja bruttokansantuote seitsenkertaistui. Samaan aikaan maan väestö alkoi keskittyä pohjoisiin osavaltioihin. Vuosisadan vaihteessa noin puolet maan asukkaista asui pääkaupunki Washingtonin eteläpuoleisissa osavaltioissa, mutta vuosisadan puolivälissä näitä osavaltioita asutti enää alle kolmasosa kansasta. Vuosisadan puolivälin jälkeen muuttotahti pohjoista kohti kiihtyi entisestään, ja lisäksi suurin osa ulkomailta saapuneista siirtolaisista jäi asumaan pohjoiseen.¹⁵¹ Pohjoinen osa maata kaupungistui ja teollistui 1800-luvun kuluessa nopeasti, kun taas eteläinen osa nojasi orjatyövoimalla ylläpidettyyn plantaasien agraarimalliin, jossa pääasiallinen vientituote oli puuvilla.¹⁵²

Poliittista haastetta lisäsi Yhdysvaltojen nopea laajeneminen länteen kohti Tyynenmeren rannikkoa. Tämä synnytti kiistan orjuuden sallimisesta tai kieltämisestä uusissa territorioissa ja osavaltioissa. Näin tapahtui etenkin vuonna 1854 Kansasin ja Nebraskan alueilla sen jälkeen, kun ne oli hyväksytty territorioiksi osaksi Yhdysvaltoja. Kompromissiratkaisuna alueille annettiin itsemääräämisoikeus

¹⁵⁰ Yhdysvaltain ensimmäisten vuosien orjuuskysymyksestä ja osavaltio-oikeuksista ks. esim. Helo 2014, 60–64, 99–100.

¹⁵¹ Yhdysvaltain väestöllinen keskipiste oli vuonna 1860 Ohion osavaltion eteläosassa. Yhdysvaltain 1800-luvun ensimmäisen puoliskon rakennemuutoksesta ks. esim. McPherson 1982, 1–2, 5–22.

¹⁵² Vuonna 1860 n. 84 % tulevan Konfедераation alueella eläneistä sai elantonsa maataloudesta, kun pohjoisessa määrä oli n. 40 %. Pohjoisessa kansasta asui kaupungeissa n. 26 %, kun taas etelässä lukema oli n. 10 %. (McPherson 1997, 24.)

orjuuskysymyksen suhteen, mikä johti lähes sotatilan puhkeamiseen, kun sekä orjuuden kannattajat että vastustajat keräsivät alueille omia aseellisia joukkojaan tavoitteenaan saada oma kantansa läpi.¹⁵³ Kolme neljännesvuosisataa maan kaksi eriävää yhteiskuntajärjestelmää kykenivät silti olemaan olemassa rinnakkain, sillä jaettu muisto yhteisestä kamppailusta itsenäisyyden eteen kannusti kansaa etsimään orjuuskysymykseen kompromisseja. Maan syvenevä kahtiajako oli kuitenkin uhkaava pilvi taivaalla koko 1800-luvun alkupuolen ajan.¹⁵⁴

Vuosikymmen vuosikymmeneltä maan pohjoisen osan väkiluku karkasi kauemmaksi eteläisen osan väkiluvusta. Vuonna 1860 pohjoisissa osavaltioissa asui 19 miljoonaa ihmistä, joista yli 99 % oli valkoihoisia. Eteläisiä osavaltioita asutti 12 miljoonaa ihmistä, joista noin neljä miljoonaa oli afroamerikkalaisia orjia.¹⁵⁵ Etelän äänestysvoima oli huvennut ratkaisevasti. Vuonna 1854 oli perustettu Yhdysvaltain republikaaninen puolue, uudistusmielinen ja jyrkästi orjuutta vastustanut liike, joka löysi pohjoisesta nopeasti kannatuspohjansa. Vuoden 1860 presidentinvaaleihin puolue asetti ehdokkaakseen Abraham Lincolnin, joka lupasi olla koskematta orjuusinstituutioon etelässä mutta halusi estää orjuuden laajentamisen länteen.¹⁵⁶ Marraskuussa 1860 Lincoln äänestettiin presidentiksi pelkkien pohjoisten osavaltioiden kannatuksen turvin. Eteläisistä osavaltioista Lincoln ei saanut taakseen yhtäkään valitsijamiestä.¹⁵⁷

Eteläisissä osavaltioissa koettiin vaalien jälkeen demokraattisen vaikuttamisen käyneen mahdottomaksi. Pitkään kasvaneet jännitteet alkoivat purkautua nopeasti, ja eteläiset osavaltiot ilmoittivat yksi toisensa perään halustaan erota Yhdysvalloista. Konfederaatio julistettiin perustetuksi helmikuussa 1861, ja valtioliittoon liittyi yhteensä yksitoista eteläistä osavaltiota kevään 1861 aikana.¹⁵⁸ Presidentti Lincolnin tavoite oli säilyttää Yhdysvallat yhtenä valtiona, joten eteläisten osavaltioiden eroa ei hyväksytty lainvoimaiseksi. Kun Konfederaatiolle kävi selväksi, ettei itsenäisyyttä tulisi tunnustamaan, alkoi sota näyttää väistämättömältä. Huhtikuun puolessavälissä ammuttiin sodan ensimmäiset laukaukset, kun Konfederaatio tykitti Charlestonin kaupungin edustalla

¹⁵³ McPherson 1988, 109–110, 121–125.

¹⁵⁴ Sisällissota pitkään kypsyneenä konfliktina ks. Phillips 2018.

¹⁵⁵ McPherson 1982, 2.

¹⁵⁶ Republikaanisen puolueen perustamisesta ks. esim. McPherson 1982, 89–90. Abraham Lincolnin suhtautumisesta orjuuteen ks. Foner 2010.

¹⁵⁷ Vuoden 1860 presidentinvaaleista ks. esim. McPherson 1988, 153–162.

¹⁵⁸ Amerikan Konfederaatioon kuuluivat seuraavat osavaltiot: Alabama, Arkansas, Etelä-Carolina, Florida, Georgia, Louisiana, Mississippi, Pohjois-Carolina, Texas, Tennessee ja Virginia. Lisäksi Konfederaatioon liittyi Arizonan territorio. Konfederaation perustamisen vaiheista ks. esim. McPherson 1988, 254, 257, 278–284.

sijainnutta Fort Sumterin merilinnaketta kohti. Sota alkoi. Konfederaatiolle se oli itsenäisyysota, pohjoisen muodostamalle Unionille valtion sisäinen kapina.¹⁵⁹

Yhdysvallat ei ollut varautunut sotaan. Valtio ei ollut joutunut suurempiin sotilaallisiin selkkauksiin mukaan vuosikymmeniin, eikä maassa ollut säädettyä asevelvollisuutta. Vuonna 1860 Yhdysvaltojen armeija oli pieni, noin 16 000 miehen vahvuinen armeija, jonka joukoista suuri osa oli asemoituneena valtion länsirajalla Mississippijoen länsipuolella. Konfederaation armeijaa ei ollut vielä alkukeväällä 1861 olemassa lainkaan, mutta sen muodostamista avitti monien Yhdysvaltain armeijan upseerien loikkaaminen Konfederaation puolelle. Keväällä 1861 sodan molemmat osapuolet lähtivät täydentämään armeijoitaan vapaaehtoisilla miehillä. Kesällä 1861 Unionin armeijassa palveli 75 000 sotilasta ja vuoden 1862 alkupuolella jo 700 000 sotilasta. Myös Konfederaatio kykeni keräämään riveihinsä vapaaehtoisia miehiä vuoden 1862 alkuun mennessä yli 500 000 miestä.¹⁶⁰ Armeijat koostuivat nuorista miehistä: sotilaiden mediaani-ikä oli 23,5 vuotta ja suurin yksittäinen ikäryhmä olivat 18-vuotiaat.¹⁶¹ Koko sodan ajan Unionin armeija oli sekä miesvahvuudeltaan että kalustoltaan vahvempi, mutta myös Konfederaatio onnistui rakentamaan käytännössä tyhjistä hyvin toimintakykyisen armeijan.¹⁶² John Keegan on todennut, että sisällissodan armeijat olivat vuoteen 1865 mennessä kehittyneet suurimmiksi sekä nykyaikaisimmiksi armeijoiksi maailmassa, ja että sodan molemmat osapuolet olisivat uhanneet aikansa Preussin, Ranskan ja Venäjän armeijoita tappiolla.¹⁶³

Suuren haasteen Unionille tuotti eteläisten osavaltioiden maantiede. Eronneiden osavaltioiden hallussaan pitämä pinta-ala oli suuri: yli kaksi miljoonaa neliökilometriä, eli noin kuuden nykyisen Suomen valtion suuruinen alue. Tämän lisäksi eteläisiä osavaltioita halkoi Appalakit, joka jakoi sodan rintamat läntiseen ja itäiseen vuorijonon molemmin puolin. Vuoristo aiheutti sen, että Appalakkien itäisen puolen maasto Virginian osavaltiossa oli täynnä vaikeasti ylitettäviä vesistöjä, joiden varteen Konfederaation oli luonnollista muodostaa vahvat puolustuslinjat.¹⁶⁴ John Keegan on ajatellut, että nämä vesistöt olivat Unionin vaikein vastustaja sodan aikana.¹⁶⁵ Lisäksi Unionin ongelmana oli valvoa Konfederaation pitkää rantaviivaa. Unionilla oli sodan alusta asti toimintakykyinen laivasto,

¹⁵⁹ Sotaan johtaneesta kehityksestä kevään 1861 aikana ks. esim. Keegan 2010, 24–37. Fort Sumterin taistelusta (12.–13.4.1861) ks. Murray & Hsieh 2016, 65–74.

¹⁶⁰ Keegan 2010, 50; McPherson 1982, 167; 1988, 313.

¹⁶¹ Linderman 1987, 26; Rodgers 2013, 1.

¹⁶² McPherson 1982, 163, 167; 1988, 306–307, 313; Murray & Hsieh 2016, 49–50.

¹⁶³ Keegan 2010, 57.

¹⁶⁴ Murray & Hsieh 2016, 60–63. Sodan maantieteestä ks. myös Keegan 2010, 67–73.

¹⁶⁵ Keegan 2010, 358.

jota Konfederaatiolla ei muutamia aluksia lukuun ottamatta ollut lainkaan. Pohjoisessa ymmärrettiin, että mikäli koko eteläinen rantaviiva saataisiin merisaartoon, etelän kauppa tukehtuisi ja sota voitaisiin voittaa verettömästi. Tätä sodan alun strategiaa kutsuttiin anakondasuunnitelmaksi, sillä tavoitteena oli käärmeen tavoin ”kuristaa Konfederaatio hengiltä”.¹⁶⁶ Kaupan valvominen oli kuitenkin Unionin laivastolle vaikeaa, vaikka Unioni pyrki ottamaan Konfederaation satamakaupunkeja haltuunsa heti sodan alusta lähtien.¹⁶⁷ Meriherruuden hyödyntämättä jättämistä pidetään Unionin yhtenä suurimpana strategisena epäonnistumisena, sillä se mahdollisti Konfederaation sotatoimien jatkumisen tarvikkeiden puolesta koko sodan ajan.¹⁶⁸

Presidentti Lincoln toivoi vielä loppukeväällä 1861 pystyvänsä kukistamaan ”etelän kapinan” ilman aseita. Poliittinen paine Lincolnia kohtaan kuitenkin kasvoi, kun Konfederaatio kieltäytyi kaikista neuvotteluista. Unionin johdossa uskottiin silti kapinan olevan ohi hetkessä, jos aseisiin jouduttaisiin turvautumaan. Ensimmäiset vapaaehtoiset sotilaat Unionin armeijaan värvättiin tämän vuoksi lyhyillä kolmen kuukauden sopimuksilla.¹⁶⁹ Kesällä 1861 Unioni päätti yrittää konfliktin lopettamista nopeasti hyökkäämällä suoraan kohti Konfederaation pääkaupunki Richmondia. Välimatkaa Washingtonin ja Richmondin kaupunkien välillä oli noin 150 kilometriä. Richmondia kohti marssimaan lähtenyt Unionin armeija hävisi kuitenkin sodan ensimmäisen suuremman välikohtauksen heinäkuussa 1861. Bull Runin ensimmäisenä taisteluna tunnettu armeijoiden kohtaaminen päättyi Konfederaation selkeään voittoon, ja Unionin armeija joutui vetäytymään takaisin pohjoiseen. Sodan saama äkkikäänne tuli pohjoisessa nopeaa sotaa odottaneille järkytyksenä ja vahvisti etelässä uskoa itsenäistymistä kohtaan.¹⁷⁰

Bull Runin taistelun jälkeen sota pysyi itäisellä rintamalla asemasotana vuoden 1861 loppupuolen ja vuoden 1862 alkupuolen ajan. Molemmat osapuolet pyrkivät vahvistamaan ja kouluttamaan armeijoitaan talven aikana, mikäli poliittista sopua ei saataisi aikaan. Tätä ei tapahtunut, joten kävi selväksi, että sota vaatisi suurempaa liikekannallepanoa. Kymmeniä tuhansia miehiä värvättiin lisää sotaan mukaan.¹⁷¹ Värvättyneiden miesten joukossa Unionin riveihin vuonna 1862 oli myös Alonzo Searing ja Peter Welsh.

¹⁶⁶ Murray & Hsieh 2016, 119.

¹⁶⁷ Rannikkokaupunkien hallinta kartalla, ks. liite 5.

¹⁶⁸ Murray & Hsieh 2016, 63–64.

¹⁶⁹ McPherson 1988, 322. John Keegan (2010, 335) on arvioinut nopean sodan arvion perustuneen myös siihen, että West Pointin sotilasakatemiassa koulutettiin ensisijaisesti Napoleonin sotien opeilla, joiden perusteella uskottiin yhden oikein kohdistetun iskun vihollisen armeijaa kohtaan päättävän sodan.

¹⁷⁰ Sodan alkuvaiheista ja ensimmäisistä taisteluista ks. McPherson 1988, 339–368. Bull Runin taistelusta (21.7.1861) ja sen merkityksestä ks. Murray & Hsieh 2016, 104–118.

¹⁷¹ Unionin armeijan vahvuuden kasvattamisesta vuonna 1862 ks. McPherson 1988, 491–493.

3.2 Alonzo Searing ja sota miehistymisriittinä

Alonzo Searing, 18-vuotias kouluja käynyt nuori mies, päätti värväytyä vapaaehtoiseksi jalkaväkimieheksi Unionin armeijan palvelukseen kesällä 1862. Ennen sotaa Searing oli asunut vanhempiensa sekä vanhemman ja nuoremman siskonsa kanssa New Jerseyyn osavaltiossa Mill Brookin kylässä, noin 50 kilometriä New Yorkin kaupungista länteen. Alonzo oli Searingien perheestä ainoa, joka sotaan lähti. Searing päätti värväytyä sotaan todennäköisesti loppukeväästä tai alkukesästä 1862, sillä hänen palveluspaikakseen osoitettiin toukokuussa 1862 muodostettu New Jerseyyn 11. vapaaehtoisten jalkaväkimiesten rykmentti. Rykmentti koostui nimensä mukaisesti paikallisista vapaaehtoisista, joten Searing tunsu useita rykmentin sotilaita entuudestaan. Kesällä 1862 rykmentin vahvuus oli 979 sotilasta, kun tuoreet sotilaat saivat kuulla, että heidät liitettäisiin osaksi Potomacin armeijaa ja lähetettäisiin etelään.¹⁷²

Rakas sisko, me saavuimme tänne maanantaina kahdelta iltapäivällä. Sen jälkeen meidät koottiin kasaan ja me vannouduimme valtion palvelukseen kolmeksi vuodeksi, ellei meitä aiemmin kotiuteta.¹⁷³

Kuva 1. Sotamies Alonzo Searing valokuvattuna syyskuussa 1862. (Searing 2012, 100.)

Näin alkoi sotamies Searingin ensimmäinen kotiin lähetetty kirje. Kirje on päivätty 21. elokuuta 1862 ja sijainniksi on ilmoitettu Camp Perrine, New Jerseyyn osavaltion pääkaupungissa Trentonissa sijainnut leiri. Searing kirjoitti myös, että hän oli saanut repun täynnä tavaroita, sotilaan univormun, sekä ”mikä tärkeintä, itävaltalaisen kiväärin, pistimen ja tupen”.¹⁷⁴ Searing kirjoitti rykmentin lähteneen marssimaan New Jerseyä etelään kohti Washingtonia 25. elokuuta 1862.¹⁷⁵ Matkalta etelään hän kirjoitti lähettävänsä kirjeen mukana itsestään kuvan, sillä leirissä oli vieraillut kiertelevä valokuvaaja. ”Yritteliäs kuvataiteilija tekee hyvää liiketoimintaa”, Searing tuumi.¹⁷⁶

¹⁷² Taustatiedot Alonzo Searingista perustuvat Kalman Goldsteinin (2012, 8–10) alustukseen kirjekokoelman yhteydessä.

¹⁷³ Searing 2012, 11: “[...] *Dear Sister: We arrived here Monday at 2 o'clock, P.M. and were then mustered and sworn into the service of the United States for three years, unless sooner discharged. [...]*” Pvm. 21.8.1862.

¹⁷⁴ Searing 2012, 11: “[...] *most important of all, an Austrian rifle, bayonet and scabbard. [...]*” Pvm. 21.8.1862. Todennäköisesti suustaladattava Lorenz-muskettikivääri, joka oli Unionin armeijassa yleinen ase.

¹⁷⁵ Searing 2012, 13.

¹⁷⁶ Searing 2012, 21: “[...] *Enclosed you will find my photograph which was taken by an enterprising artist who has located his traveling car near our camp and is doing a good business. [...]*” Pvm. 24.9.1862. Ks. kuva 1.

Mitkä tekijät toimivat Searingin motiiveina sotaan värväytymiselle? Kysymykseen vastaaminen on vaikeaa, sillä kirjeiden lähettäminen alkoi rintamalta eikä sotilaiden tarvinnut perustella niissä ideologisia tai vähemmän ideologisia syitä värväytymiselle, sillä nämä asiat oli voitu keskustella läheisten kanssa läpi jo ennen rintamalle lähtöä. Searingin ensimmäiset kirjeet eivät osoita, että hänellä olisi ollut selkeää ideologista syytä sotaan värväytymiselle. Syiden pohdinnassa tuleekin ottaa huomioon rakenteet Searingin ympärillä keväällä 1862.

Amerikkalaisen yhteiskunnan tuli reagoida modernisoituvaan maailmaan myös arvojen tasolla. Aatehistoriallisesti aikakautta kuvataan toisinaan käsitteellä *viktoriaanisen Amerikan aika*.¹⁷⁷ Daniel Howen mukaan ”viktoriaanisen käänteen” amerikkalaisessa identiteetissä sai aikaan maan nopea teollistuminen, voimakas maahanmuutto sekä väestönkasvu. Kaupungistuminen ja palkkatyö toivat tavallisen kansan elämään suuren muutoksen, johon yhteiskunnan hengen oli vastattava. Howe määrittelee, että laajimmillaan viktorianismi voidaan nähdä kulttuuriksi, joka oli luonteenomaista 1800-luvulla modernisoituville englanninkielisille maille.¹⁷⁸ Erityispiirteeksi amerikkalaisessa viktorianismissa muodostuivat sosiaalinen vastuu ja tiukka moraalikoodisto, joiden katsotaan nousseen vastareaktiona uuden teollistuneen maailman kylmyydelle. Myös uskonnon merkitys turvaverkkona korostui nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa. Arviolta 80 % amerikkalaisista osallistui jumalanpalvelukseen vähintään kerran viikossa vuonna 1860.¹⁷⁹ Viktoriaaninen kulttuuri määriteltiin pitkälti arvojärjestelmän kautta, johon kuului esimoderneja hyveitä yhdistettynä modernisaation vaatimiin arvoihin: kiinteä työ, täsmällisyys, pidättyväisyys välittömistä mielihaluista, itsensä kehittäminen, raittius ja tunnollisuus asettuivat aiempaa korostuneemmin hyvän elämän ohjenuoriksi. Howe muistuttaa, että kaikki viktoriaanisen ajan amerikkalaiset eivät noudattaneet näitä hyveitä, vaan aikaa leimasi voimakas kamppailu arvojen välillä.¹⁸⁰

Viktoriaaninen aika muovasi myös käsityksiä hyveellisestä miehen ja naisen mallista. Reid Mitchellin mukaan perinteisten perhearvojen arvostus lähti kasvamaan pohjoisessa osassa Yhdysvaltoja 1840-luvulta lähtien ja oli huipussaan 1860-luvulla.¹⁸¹ Kaupungeissa yleistynyt palkkatyö toi fyysistä etäisyyttä perheiden arkeen, kun päivittäistä työtä ei tehty enää oman kodin välittömässä

¹⁷⁷ Viktoriaanisella aikakaudella viitataan tutummin Yhdistyneen kuningaskunnan aikakauteen vuosina 1837–1901, jolloin kuningatar Viktoria oli vallassa. Viktoriaanisen Amerikan käsite on tarkemmin sidoksissa yhteiskunnan arvoihin Yhdysvalloissa 1800-luvun puolivälin ja loppupuolen aikana. Ks. Brown 1975; Howe 1975.

¹⁷⁸ Howe 1975, 507–512.

¹⁷⁹ Rohrer 2013, 89.

¹⁸⁰ Howe 1975, 512, 516, 521–522. Howe nostaa esiin Ruth Elsonin (1964) tutkimuksen tärkeän roolin viktoriaanisen Amerikan aatehistoriallisessa tutkimuksessa. Elson tutki arvoja koulukirjojen avulla.

¹⁸¹ Mitchell 1993, 91–92.

läheisyydessä. Vastauksena tälle perheen keskinäisen henkisen läheisyyden tärkeyttä alettiin korostaa. Richard Brownin mukaan viktoriaanisen ajan ihanteet olivat erityisen suotuisat vapaaehtoisarmeijoiden muodostamiselle, sillä miehen velvollisuuden täyttäminen perheensä puolustajana oli ytimessä ajan hyvekäsitetyksessä.¹⁸² Kun miehille oli sallittua olla fyysisesti erossa perheestään – kunhan hän turvaa perheensä toimeentulon – oli helpompaa asettaa miehille ylhäältä ajatus perheen puolustamisesta myös abstraktimmalla tasolla kuin vain oman lähipiirin puolustajana.

James McPherson on käyttänyt käsitettä *rage militaire* kuvaamaan maan olotilaa sodan alkaessa keväällä 1861. Tällä hän viittaa siihen, että sekä pohjoisessa että etelässä kasvanut yltyvä isänmaallinen kuohunta sieppasi sotaan mukaan ensimmäisenä ne miehet, jotka olivat kaikkein patrioottisimpia ja seikkailunhaluisimpia.¹⁸³ Vuonna 1861 värväytyneet sotilaat olivat kuitenkin sodan kokonaiskuvassa harvassa. Suurin osa sotilaista värväytyi sotaan vasta seuranneina vuosina, etenkin vuosina 1862 ja 1863. Aiemmassa tutkimuksessa ei ole juuri pohdittu ympäröivän yhteiskunnan erilaisuutta värväytyneiden sotilaiden näkökulmasta keväällä 1861 ja keväällä 1862. Edellisen vuoden keväänä suuri osa pohjoisessa uskoi etelän kapinan olevan ohi nopeasti, eikä termiä sota vielä juuri käytetty.¹⁸⁴ Vuoden päästä sen sijaan oltiin jo täydessä sisällissodassa. Kun tilannetta ajatellaan 18-vuotiaan Alonzo Searingin näkökulmasta, yhä suurempi osa Mill Brookin nuorista miehistä oli lähtenyt rintamalle keväällä 1862. Lisääntyneen vapaaehtoisotilaiden määrän voidaan katsoa synnyttäneen itseään lietsovan ilmiön, joka lisäsi kuukausi kuukaudelta nuorten miesten painetta värväytyä itsekin sotaan mukaan. Vuonna 1861 puhuttiin konfliktista, joka ei ollut vielä muodostunut nuorten miesten sukupolvikokemukseksi, millaiseksi se alkoi hiljalleen muodostua sodan pitkittyessä seuraaville vuosille. Sotaan lähtemättä jääminen saattoi alkaa näyttäytyä monen nuoren miehen ajatuksissa sosiaaliselta itsemurhalta, jos yhteisön kaikki muutkin nuoret miehet olivat rintamalle lähdössä.

Reid Mitchell on tutkinut laajimmin Unionin armeijan vapaaehtoisotilaiden identiteetin muuttumista siviilistä sotilaaksi sodan aikana. Hän on korostanut näkemystä, jonka mukaan sota toimi miehistymisriittinä ja miehuuden osoittamisena sosiaaliselle ympäristölle.¹⁸⁵ Tämä ei välttämättä päde jokaiseen sotilaaseen, mutta nuoren Searingin kohdalla tulkinta on luonteva. Sodan alkaessa suuri osa sotaan lähteneistä miehistä asui yhä vanhempiensa luona. Esimerkiksi New Yorkissa 1850-

¹⁸² Brown 1975, 544.

¹⁸³ McPherson 1997, 17–19.

¹⁸⁴ McPherson 1988, 312–313.

¹⁸⁵ Mitchell 1993, 4–5. Myös Mitchell (mt., 169) tutki sotilaita kirjeiden kautta. Hän avaa valtaosan hänen materiaalisia sotilaista tulleen ”mukiinmenevistä oloista”.

luvulla asuneista 15–30-vuotiaista miehistä noin 40 % asui vanhempiensa kanssa samassa kotitaloudessa. Sota olikin suurelle osalle sotilaita elämän ensimmäinen kerta poissa kotoa. Mitchell argumentoi, että itsensä vaaraan asettaminen perheensä puolustamiseksi muodostui tavaksi todistaa oma miehuus ja sotaan lähteminen ymmärrettiin ”äärimmäisenä metamorfoosin tuottavana kokemuksena, jonka jälkeen mies oli kykenevä suojelemaan myös omaa kotiaan”. Täten miehistyminen liitettiin kunnian saavuttamiseen, joka ei tapahtunut niinkään iän myötä, vaan sisäistämällä miehen rooli.¹⁸⁶ Mitchell ei ole ajatustensa kanssa yksin. Miehuuden ja kunnian käsityksiä Unionin armeijassa tutkinut Lorien Foote on tiivistänyt: ”Miehuus 1800-luvun puolivälin Yhdysvalloissa oli saavutus, ei synnynnäinen ominaisuus.”¹⁸⁷ Mitchell on todennut, että kunnioitettava mies, sotilas ja kansalainen olivat vahvasti yhteydessä toisiinsa. Siviilinä pysyminen sodan keskellä käsitettiin miehelle häpeäksi olevaksi toiminnaksi, kun taas sotaan lähteminen etenkin nuoren miehen kohdalla askeleeksi kohti täyttää miehuutta. Nuori mies saavutti miehuutensa sisäistämällä kansalaisen roolinsa ja muuttamalla tarpeen tullen kansalaisesta sotilaaksi.¹⁸⁸

Searingin ensimmäisen kahden kuukauden kirjeissä näkyy innostus siitä, että hän oli ensimmäistä kertaa elämässään poissa kotoa ja vieläpä kunniakkaan tarkoituksen vuoksi. Kirjeistä puuttuu puhe sodasta lähes täysin. Kuin ajatus olisi ollut, että kaikkien tulee olla nyt täällä, mutta kapina on varmasti pian jo ohi. Kirjeiden sävyä kuvaa hyvin Searingin tapa kirjoittaa syyskuussa 1862 rintaman leikkisästä tunnelmasta, kun leirin nuoret miehet lähtivät jahtaamaan kanoja:

Kun näimme muutamia muhkeita kanoja käyskentelemässä ympäriinsä, me pojat kolmistaan katsoimme niiden kävelevän maissipellolle pois talolta, jonka jälkeen me päätimme jahdata niitä.¹⁸⁹

Searing alkoi pian kirjoittaa, että ”pojilla” alkoi olla rintamalla kovin tylsää: ”Leirielämä ja ruoka täällä käyvät melko yksitoikkaisiksi, joten me kaikki nautimme, kun saamme liikkua ja olla vartiossa.”¹⁹⁰ Kahden viikon päästä Searing puolestaan kirjoitti, kuinka pojat olivat tappaneet tylsyyttä karkaamalla siiderivarkaisiin. Sotilaiden harmiksi he jäivät kiinni itse teossa:

Muutaman mailin päästä leiristämme on vanhan separatistin omistama plantaasi, missä on hieno omenatarha ja siiderimylly. Kaikki miehet sieltä ovat kapinallisten sotajoukoissa, ja kukaan ei pyöritä myllyä. [...] Meistä pojista muutaman kanssa päätimme, että menemme hakemaan vähän omenoita ja siideriä, joten otimme selkäreppumme ja kenttäpullomme. [...]

¹⁸⁶ Mitchell 1993, 4, 12 (sit.).

¹⁸⁷ Foote 2010, 3.

¹⁸⁸ Mitchell 1993, 4.

¹⁸⁹ Searing 2012, 18: “[...] *Seeing some nice fat chickens wandering around, three of us boys watched them go into the cornfield out of sight from the house, and then we gave chase.* [...]” Pvm. 12.9.1862.

¹⁹⁰ Searing 2012, 21: “[...] *Camp life and the food gets rather monotonous at times and we all enjoy going out on picket duty* [...]” Pvm. 24.9.1862.

Ajattelemattomasti juostessamme [myllyn] ovelle katsomaan, kuka oli tulossa, kauhistuimme nähdessämme Eversti McAllisterin hänen harmaalla lempihevosellaan ”Charleylla”. [...] Eversti McAllister otti muistikirjansa ja kirjoitti muistiin jokaisen meidän nimemme, kertoen samalla, että meidän tuli palata leiriin – ja hänen saavuttuaan takaisin tuli meidän saada rangaistukseksi rikkomuksestamme viikko rankkaa työntekoa kuormitetuissa selkärepuissa.

(Tiedoksesi, tämä tarkoittaa selkärepun täyttämistä hiekalla tai tiiliskivillä ja pakottamistamme kantamaan niitä koko päivän samalla, kun olemme tekemässä työtä.)¹⁹¹

Ikävästä rangaistuksesta huolimatta tarina osoittaa, että ilmapiiri rintamalla oli kepeä eikä Searing kokenut konkreettisesti olevansa mukana sodassa. Tarina kuvastaa nuorten sotilaiden poikamaisuutta, ja myös sitä, miksi suuri osa nuorista miehistä saattoi haluta värväytyä mukaan sotaan: haluna oli päästä seikkailulle muiden kylän nuorten miesten kanssa. Searingin oletus vaikutti olevan, että sota on hieno seikkailukokemus, joka päättynee pian. Hän osoitti kuitenkin patrioottista ajattelua kirjoittaessaan, että kuollessaan hän kuolisi valtionsa puolesta:

Me emme tiedä, kuinka kauan olemme täällä, mutta me kaikki toivomme olevamme kotona kuudessa kuukaudessa. Jos selviän elossa kotiin, hyvä niin, mutta jos en, niin minä kuolen maani puolesta. Pistän uskoni Jumalaan, joka tekee kaikki asiat hyvin. Ole kiltti ja kirjoita minulle hyvä ja pitkä kirje, niin minä teen samoin.¹⁹²

Gerald Lindermanin mukaan mieheksi tulemisen miellettiin olleen kiinteästi yhteydessä rohkeuden osoittamiseen. Rohkeuden käsite oli huomattavasti monisyisempi kuin miten se nykypäivänä määritellään. Lindermanin tiivistää asian toteamalla, että rohkeuden laiminlyönti nähtiin epäonnistumiseksi mieheksi kasvamisessa. Linderman nostaa esimerkiksi vuoden 1861 *American Dictionary of the English Language* -sanakirjan, joka määritteli amerikkalaisten tärkeimpinä pitämiksi hyveiksi naisilla siveyden ja miehillä rohkeuden.¹⁹³ Reid Mitchellin mukaan suuri osa sotilaista värväytyi sotaan miehuutensa osoittamiseksi ennemmin kuin ideologisen vakaumuksen vuoksi.¹⁹⁴ Hän on lisäksi painottanut, että sodassa rohkeuden osoittaminen oli nuorille miehille tapa

¹⁹¹ Searing 2012, 21: “[...] *A few miles from camp is a plantation owned by an old Secessionist, on which is a fine apple orchard and a cider mill. The men around there are all in the Rebel army and there is no one running the mill. [...] A few of us boys made up our minds that we were going to have some apples and cider so we took our haversacks and canteens [...] thoughtlessly running to the door to see who was coming were horrified to see Colonel McAllister on his favorite gray horse, “Charley,” [...] Colonel McAllister took out his note book and wrote down each of our names, at the same time telling us that we must return to camp and when he came back we should receive as punishment for our offense a week’s hard labor with a loaded knapsack. (For your information that means to fill a knapsack with sand or brick and make us carry them all day while we are at work.) [...] Pvm. 24.9.1862.*

¹⁹² Searing 2012, 17. “[...] *We know not how long we shall remain here but we all hope to be at home in six months. If I live to get home, all right; if not I can but die for my country. I’ll put my trust in God, who doeth all things well. Please write me a good, long letter, and I’ll do the same. [...] Pvm. 8.9.1862.*

¹⁹³ Linderman 1987, 7–8. Rohkeus käsitettiin yksinomaan miehille varatuksi hyveeksi. Viktoriaanisen ajan rohkeuden käsitteen perusta oli antiikin Rooman perushyveessä *virtus* – joka piti sisällään ihanteet miehuudesta, rohkeudesta sekä urhoollisuudesta – jonka saavuttaminen liittyi kiinteästi sodankäyntiin. Käsitteestä kattavasti ks. Sarsila 2006.

¹⁹⁴ Mitchell 1988, 18.

nostaa sosiaalista statustaan kotona.¹⁹⁵ Tilastot tukevat väitettä siitä, että maineen ylläpitäminen oli tärkeämpää pikkukaupungeista kuin suurkaupungeista sotaan värväytyneille miehille. Unionin sotilaiden sotilaskarkuruutta määrällisesti tutkineet Dora Costa ja Matthew Kahn huomasivat, että suurkaupungeista värväytyneet karkasivat rintamalta huomattavasti useammin kuin pienistä kylistä värväytyneet miehet.¹⁹⁶ Voikin olla niin, että pienistä kyläyhteisöistä sotaan värväytyneillä oli suurempi tarve ajatella rintamalla mainettaan takaisin kotona. Koska jalkaväen joukot rakennettiin muodostamalla rykmentit mahdollisimman yhtenäisesti saman kotipaikkakunnan väestä, oli pienistä kylistä saapuneilla suurempi uhka joutua elämään sodan jälkeen kunniantoman maineen kanssa, mikäli heidän toimintansa rintamalla ei täyttänyt kunniallisuuden vaatimuksia.

Searingin kirjeistä huomaa, että hänelle oli tärkeää saada osoittaa rohkeutensa rintamalla ja kirjeiden avulla hän halusi todistaa sen mahdollisimman monelle kotona. Tämä näkyy kirjeissä siten, että Searing pyysi usein siskoa kertomaan hänen kirjoittamistaan kokemuksista eteenpäin. Searing halusi olla myös tietoinen siitä, miten kotirintamalla sodasta ajateltiin: ”Kun kirjoitat minulle, kerro minulle kaikki uutiset ja ketkä ovat liittyneet armeijaan sen jälkeen, kun lähdin kotoa.”¹⁹⁷ Kirje toimi Searingille hänen maineensa välittäjänä. Hän ei halunnut sodan miehistymisriitin menevän hukkaan. Gerald Linderman on ajatellut, että velvollisuus, kunnia ja miehuus olivat käsitteitä, joilla sotilaat sanallistivat itselleen sen, mitä he sodasta etsivät. Rohkeana nähty toiminta oli tie velvollisuuden hoitamiseen ja kunniallisen maineen saavuttamiseen.¹⁹⁸ Kunniaa myös sotamies Searing lähti sodasta etsimään.

3.3 Peter Welsh ja amerikanirlantilaiset sotilaat

Peter Welsh, 32-vuotias amerikanirlantilainen mies, värväytyi Unionin armeijan palvelukseen syyskuussa 1862 Bostonista, Massachusettsin osavaltiosta. Welsh oli syntynyt vuonna 1830 irlantilaiseen siirtolaisperheeseen Charlottetownissa, Kanadassa. Jossain elämänvaiheessa Welsh oli muuttanut Yhdysvaltain puolelle, sillä seuraava lähde kertoo hänen menneen 27-vuotiaana naimisiin Margaret-nimisen naisen kanssa Bostonissa. Kirjeistä selviää, että myös vaimo Margaret oli irlantilaistaustainen. Vuoden 1857 ja vuoden 1862 välillä Peter ja Margaret olivat muuttaneet maan suurimpaan kaupunkiin New Yorkiin, missä he asuivat kahdestaan sodan puhjetessa. New Yorkissa Welsh oli työskennellyt kirvesmiehenä, mutta hänen kirjeistään paljastuu, että mieleisiä töitä ei

¹⁹⁵ Mitchell 1993, 27–28, 31.

¹⁹⁶ Costa & Kahn 2003, 534, 537.

¹⁹⁷ Searing 2012, 16: ”[...] *When you write tell me all the news, and who has joined the army since I left home [...]*” Pvm. 1.9.1862.

¹⁹⁸ Linderman 1987, 16.

tuntunut löytyvän. Welsh ei kuitenkaan värväytynyt sotaan New Yorkista vaan Bostonista, mistä hänet sijoitettiin 28. Massachusettsin vapaaehtoisten jalkaväkirykmenttiin.¹⁹⁹ Rykmentti koostui lähes kokonaan amerikanirlantilaisista vapaaehtoisista miehistä. Welsh lähetti ensimmäisen kirjeensä rintamalta 14. syyskuuta 1862:

Minun rakas vaimoni,

minä hyödynnän ensimmäisen mahdollisuuteni kirjoittaa sinulle. Olen nyt Frederickin kaupungin ja Harpers Ferryn välissä. Minä olisin kirjoittanut aikaisemmin, mutta en saavuttanut rykmenttiäni kuin vasta eilen, ja sitten meidän piti alkaa taas marssia. [...] Rakas vaimoni, minä olen hyvässä kunnossa, kiitos Jumala. Täällä ei ole yhtäkään samaan aikaan marssimaan lähtenyt miestä, joka olisi kestänyt tähän mennessä paremmin. Täällä on monia, jotka aloittivat kanssani, mutta he eivät kyenneet pysymään perässä.

Nyt, rakas vaimoni, älä tuskaile tai ole levoton minun vuokseni. Ainoa minua tuskastuttava asia on olla kaukana sinusta. Särkee sydäntäni ajatella, että olet siellä niin yksinäinen, mutta pidä mielesi korkealla. Pyydän Jumalalta, että tulen olemaan pian takaisin luonasi. Sinä tiedät, että en olisi ikinä jättänyt sinua, mutta kun olin hullu siitä kirotusta onnettomuudesta, joka minulle sattui.

Kuitenkaan sinun ei tarvitse olla huolissasi minun juomisestani nyt, sillä täällä armeijassa väkijuomat eivät ole sallittuja, eikä kenelläkään ole lupaa myydä sitä sotilaille, ja tämä on parhaaksi. Täällä on satoja miehiä, jotka tulivat tänne samaa tietä kuin minäkin, mutta älä luule, että minä olen pahoillani, sillä oli oma toiveeni värväytyä. Olen ainoastaan pahoillani siitä, että jouduin jättämään sinut yksin – sekä siitä onnettomasta putkesta, joka ajoi minut tähän.²⁰⁰

Welshin onneton putki viittaa ajautumiseen pidempään juomaputkeen. Welshillä mitä ilmeisimmin oli vaikea alkoholiongelman, jota hän häpesi ja johon hän armeijaan värväytymisen näki ratkaisuksi. Kirjeet eivät paljasta, olivatko Peter ja Margaret keskustelleet asiasta enempää ennen värväytymistä vai oliko miehen sotaan lähteminen tullut Margaretille täytenä yllätyksenä. Joka tapauksessa Welsh näki päätöksensä oikeana ja odotti lisäksi lyhyttä sotaa. Viikon päästä seuraavassa kirjeessään hän kirjoitti: ”Minä saatan olla takaisin kotona aiemmin kuin oletat.”²⁰¹

¹⁹⁹ Taustatiedot Peter Welshistä perustuvat Lawrence Kohlin (1986a) ja Margaret Richardin (1986) kirjoittamiin alustuksiin kirjekokoelman yhteydessä.

²⁰⁰ Welsh 1986, 17: ”My dear dear [sic] wife i take the first oppertunity of writing to you i am now between fredericks citty and harpers ferry i would wrote before but i did not raach the regiment untill yesterday and then we had to start on a march again [...] My dead wife I am in good health thank God there is not a man that left with me can stand it better so far there is a great many that started with me behind on the road they were not able to keep up now my dear wife do not fret nor be uneasy about me the only thing that frets me is being away from you it grieves my heart to think that you are there so lonely but keep up your spirits I will soon be back with you pleas God you know I never would have left you only I was crazy from that acursed missfortune I fell intoo however you need not be afraid of my drinking now for there is no licker alowed in the army nor no person is alowed to sell it to soldiers and that is much the best there is hundreds of men here who got in to it in the same way as i did but do not think that i am sorry for coming for it was my wish come the only thing i am sorry for is leaving you allone and for the unfortunate spree drove me to it [...]” Pvm. 14.9.1862. Toinen tapaus, jossa Welsh kirjoittaa katuvaansa vain kahta asiaa, ks. 20: ”[...] i have but two causes for regret the greatest of which is having to be seperated from you and the other is that i went to Boston atall [...]” Pvm. 11.10.1862.

²⁰¹ Welsh 1986, 19: ”[...] i may be home sooner then you expect [...]” Pvm. 21.9.1862.

Kuva 2. Kersantti Peter Welsh valokuvattuna maaliskuussa 1864.
(Welsh 1986, iii.)

Peter Welsh edusti 32 vuoden ikänsä puolesta Unionin sotilaiden vanhempaa kaartia. Ikänsä lisäksi Welsh poikkesi normista kansallisidentiteetiltään. Vaikka Welsh oli syntynyt Kanadassa ja asunut pitkään Yhdysvalloissa, hän identifioi itsensä ensisijaisesti irlantilaiseksi. Vuonna 1860 noin 95 % Irlannista saapuneista siirtolaisista asui Yhdysvaltain pohjoisosassa, ja Unionin puolella taisteli sodan aikana noin 150 000 amerikanirlantilaista sotilasta. Myös Konfederaation puolelle värväytyi taistelemaan noin 40 000 irlantilaista sotilasta, mikä oli hyvin suuri määrä suhteutettuna etelässä asuneiden pienempään määrään.²⁰²

Irlantilaistaustaiset ovat erityinen ryhmä Unionin sotilaissa siksi, että sodan aikana amerikanirlantilaiset olivat yksittäisistä ryhmistä vahvimmin sotaa vastustava ja etelän itsenäisyyspyrkimyksiä sympatisoiva kansanryhmä. Monet irlantilaiset näkivät etelän pyrkimysten heijastavan omia Britanniaan kohdistuneita itsenäisyysshaaveitaan. Lisäksi irlantilaistaustaiset vastustivat yksittäisistä ryhmistä vahvimmin orjuuden lakkauttamista, mikä sai sodan kuluessa monet sodan vastustamisen kannalle. Amerikanirlantilaiset äänestivät ennen sotaa pääsääntöisesti demokraattista puoluetta, joka vastusti sotaa sekä kannatti osavaltioiden itsemääräämisoikeuden säilyttämistä orjuuskysymyksessä. Lawrence Kohl on esittänyt, että sodan suosio amerikanirlantilaisten keskuudessa oli koko sodan ajan alhainen ja pysyi erityisen alhaalla vuodesta 1863 eteenpäin, kun taas Konfederaation kannatus etelässä asuneiden amerikanirlantilaisten keskuudessa pysyi korkealla koko sodan ajan.²⁰³

Miksi Welsh valitsi värväytymisen Unionin riveihin, vaikka voisi joutua taistelukentälle ampumaan omia maanmiehiään? Bell Wiley esitti aikanaan, että irlantilaisten taistelumotiiville ei löydy muuta

²⁰² Gleeson 2013, 4.

²⁰³ Kohl 1994, xii–xvii.

selitystä kuin ”silkka mieltymys taistelemista kohtaan”.²⁰⁴ Tämä kuitenkin ei ole tarpeeksi kattava perustelu. Peter Welshin kirjeiden tulkinta on Alonzo Searingin kirjeiden tapaan haastavaa, sillä niistä ei löydy selkeästi ilmaistua ideologista syytä värväytymiselle. Sen sijaan Welsh perusteli päätöstään hyvin pragmaattisesti:

Minä lähetän sinulle palkkani niin pian kuin sen saan. Jos minä olisin jäänyt kotiin, olen varma siitä, että meillä olisi ollut vaikeita aikoja tiedossa muiden asioiden parissa. Olen luottavainen, että tämä sota päättyy hyvin pian. Mutta vaikka minun tulisi palvella vuosi – mistä minä toivon, ettei minun tarvitse enempää kuin puolet – niin tulisin paljon paremmin palkituksi kuin työskentelystä omalla alallani. Siis olettaen, että minä edes saisin säännöllistä työtä, jota en aina kyennyt saamaan. Ja sitten pitäisi kerjätä, koska [se], mitä minä silloin sain... Oli todella kuvottavaa yrittää tulla toimeen kirvesmiehen hommilli niinä aikoina.²⁰⁵

Welsh uskoi sodan olevan pian ohi – ja myös sotilaan palkka oli kohtuullinen. Aiemmassa tutkimuksessa rahan merkitys köyhemmistä oloista värväytyneille on jäänyt vähälle huomiolle, mutta Welsh vaikutti olleen tyytyväinen Unionin armeijan maksamaan 13 dollarin kuukausipalkkaan, sillä työt New Yorkissa eivät olleet lyöneet leiville. Lawrence Kohlin mukaan vuosina 1861–1862 sodan alun aiheuttama talouden kriisi osui voimakkaimmin kaupungeissa eläneeseen työväenluokkaan,²⁰⁶ joten armeijaan värväytyminen muun palkkatyön puutteen vuoksi saattoi olla yleisempi syy kuin on ajateltu. Myöhemmin Welsh halusi vielä palata omanarvontuntoonsa syynä värväytymiselle:

Ensinnäkin, sinä tiedät, millaista elämä oli ja missä olosuhteissa minä värväydyin vapaaehtoiseksi. Minä en tullut tänne oman omatuntoni määräyksiäni vastaan, sillä olisin ollut täällä jo kauan aikaisemmin. Oli vain niin, että en halunnut olla poissa sinun luotasi, sillä sinä olisit yksinäinen ja huolissasi minusta. Se piti minua kotona, ja olisi pitänyt minut poissa täältä kokonaan, jos sitä onnetonta matkaa Bostoniin ei olisi tapahtunut.

Sinä tiedät loput. Kuinka sen jälkeen ajauduin ryyppyputkeen ja tuhlasin kaikki mukanani olleet rahat. Se häpeä ja katumus, mitä koin siitä mitä olin tehnyt, sai minut toivomaan, että olisin poissa kaikkien koskaan tuntemieni silmistä.²⁰⁷

Johtolankana Welshin värväytymisen syitä selvittäessä toimiikin hänen tunnustuksensa siitä, että hän näki armeijaan värväytymisen pakotienä. Vaikean työtilanne oli saattanut vaikeuttaa

²⁰⁴ Wiley 2008, 308–309.

²⁰⁵ Welsh 1986, 20: ”[...] *i can send you my pay as soon as i get it and if i had remained at home i feel certain we would had hard times to contend with another thing i feel confident of that this war must be ended very soon and even though i should have to serve a year which i hope i wont nor more then half but even at a year i would be better paid then working at my trade supposing i got constant work which i could not those times and then should beg for what i would get it was realy heartsickning to be tryind to get along at carpenter work the way times were [...]*” Pvm. 11.10.1862.

²⁰⁶ Kohl 1994, xvi.

²⁰⁷ Welsh 1986, 64–65: ”[...] *In the first place you know how it was and under what circumstances i voluteered i did not come here against the dictates of my conscience for i would have been into this long before it was only that i did not want to be away from you and that you would be lonesome and fretting about me that kept me home and would have kept me out of this altogether had not that unfortunate trip to Boston ocured you kno the rest how after i had got on the spree and spent all the mony i had with me the shame and remore i felt for what i had done made me wish to be out of sight of everyone i ever knew [...]*” Pvm. 3.2.1863.

alkoholiongelmaa entisestään, ja ongelma oli päässyt riistäytymään lopullisesti käsistä Bostonin matkalla. Welshin sanoista näkee, että hän oli asiasta hyvin häpeissään ja kunniansa menettäneenä valmis tekemään muutoksen. Searingin tapauksessa nuori mies oli lähtenyt sotaan toiveissaan kokea kunniallinen mieheksi kasvamisen riitti. Welsh puolestaan lähti palauttamaan menettämäänsä kunniaa. Searingin ja Welshin esimerkit osoittavat, että sotilaiden syyt värväytyä mukaan sotaan eivät välttämättä olleet aina ideologisia. Etenkin James McPhersonin tekemä tutkimus on keskittynyt lähinnä siihen, mikä oli sotilaiden ideologinen syy värväytyä armeijaan, ja hän on sivuuttanut paljolti kysymyksen siitä, tuliko sellaista olla lainkaan.²⁰⁸ Henkilökohtaiset syyt saattoivat olla yhtä tärkeitä motiiveja värväytyä sotaan kuin sodan suuret ideologiset kysymykset.

3.4 Taistelukosketus

Alonzo Searing ja hänen rykmenttinsä olivat saapuneet rintamalle elokuun lopulla 1862.²⁰⁹ Tätä aiemmin kesä-heinäkuun vaihteessa Potomacin armeija oli hävinnyt *seitsemän päivän taistelut*, jolloin armeija oli pyrkinyt jälleen etenemään kohti Konfederaation pääkaupunki Richmondia. Konfederaation pääarmeija, Pohjois-Virginian armeija, onnistui kuitenkin työntämään Unionin joukot pois pääkaupunkinsa lähistöltä.²¹⁰ Potomacin armeija oli leiriytyneenä Virginian pohjoisosassa lähellä Unionin pääkaupunki Washingtonia, kun tiedustelujoukot kertoivat, että Konfederaation kenraali Robert E. Leen johtama Pohjois-Virginian armeija oli liikkumassa kohti pohjoista. Unionin ja Konfederaation armeijat kohtasivat noin 40 kilometriä lounaaseen Washingtonista:

Rakas sisko,

illalla elokuun 28. päivä me menimme nukkumaan ja heräsimme yllättäen kahdelta aamuyöstä rumpujoukkojen pärinästä, jotta rykmentti tarttuisi aseisiinsa. Unionin ja kapinallisten armeijat olivat taistelleet Bull Runin alueella koko päivän. [...] Meille raportoitiin, että Konfederaation armeijalla oli täysi hööki päällä. Meidät komennettiin marssimaan ketjusillalle 15 mailin päähän estämään heitä ylittämästä sitä.

Me purimme telttamme ja pakkasimme selkäreppumme. Aikaisen aamiaisen jälkeen muodostimme jonon ja saavuimme ketjusillalle noin kymmeneltä aamupäivällä, missä me huomasimme sen olevan vartioituna New Yorkin rykmentin toimesta. [...] Me olimme niin

²⁰⁸ Vrt. McPherson 1997, 13, 18–21, 27–28.

²⁰⁹ Searing 2012, 13: ”[...] *Monday morning, August 25th* [...] *our regiment, numbering 979 men, marched to the depot* [...]” Pvm. 28.8.1863

²¹⁰ Seitsemän päivän taisteluista (25.7.–1.8.1862) ks. esim. McPherson 1988, 464–471; Murray & Hsieh 2016, 172–173, 187–188.

lähellä taistelukenttää, että pystyimme kuulemaan tykistön tulituksen koko päivän, ja yöllä seutu oli palavista taloista nousevien liekkien valaisema.²¹¹

Sotamies Searing kirjoitti näin Bull Runin toisesta taistelusta²¹² ja ensimmäisestä herätyksestään taistelurumpujen soittoon. Kirjeen sävystä näkee, että Searing halusi kirjoittaa kokemuksesta tarinallisesti ja tarkasti, vaikka hän ei itse taisteluun osallistunutkaan. Hän jatkoi kuvailua:

31. päivä me pystytimme leirin tavallisille kaduille, pystytimme teltat ja asetuimme aloillemme normaaleihin armeijaelämän rutiineihin. Ne koostuvat sulkeisista, sotilasparaateista sekä tykistöpattereiden ja linnakkeiden rakentamisesta. Potomacin armeija, johon me kuulumme, on leiriytynyt kaikkialle ympäröivillä laaksoilla ja kukkuloilla, ja on nopeasti järjestäytymässä jälleen kuntoon kohtaamaan kapinalliset uudestaan. Toivon jatkossa sinun kuulevan paremman kuvauksen meistä kuin sait Bull Runista. [...] Emme voi mennä vartiolinjamme ulkopuolelle ilman vaaraa tulla ammutuksi sissien tai kapinallisten sotilaiden toimesta.²¹³

Peter Welsh saapui kirjeensä mukaan rintamalle 13. syyskuuta 1862,²¹⁴ kaksi viikkoa Bull Runin välikohtauksen jälkeen. Welsh ei ehtinyt olla rintamalla montaakaan päivää, kun hänen armeijakuntansa joutui jo taisteluun. Marylandin sotaretkenä tunnetussa liikkeessä kenraali Robert E. Lee hyödynsi Bull Runin voittoa ja liikutti Pohjois-Virginian armeijaa edelleen kohti pohjoista. Armeijat kohtasivat uudestaan Antietamin taistelussa, noin 80 kilometriä Washingtonista luoteeseen. Tuhoisa yhden päivän taistelu päättyi taktisesti ilman selkeää voittajaa, mutta strategisesti lopputulos oli Unionille suotuisampi, sillä Konfederaation eteneminen pohjoisessa pysähtyi.²¹⁵ Welshin rykmentin tiedetään osallistuneen taisteluun, mutta Welsh ei maininnut siitä kirjeissään vaimolleen lainkaan. Joko Welsh ei tulokkaana joutunut taisteluun tai sitten hän ei syystä tai toisesta halunnut kertoa asiasta vaimolleen.²¹⁶ Searing ei ollut mukana taistelussa, sillä hän kuului armeijan kolmanteen

²¹¹ Searing 2012, 15: “*Dear Sister: On the evening of August 28th we went to bed and were suddenly awakened at 2 o'clock by the drum corps beating the long roll for the regiment to fall in under arms. The Union and Rebel armies had been fighting at Bull Run all day long [...] and it was reported that the confederate army were in full pursuit. We were ordered to march to Chain Bridge, distant fifteen miles, to help prevent them from crossing it. We struck our tents, packed our knapsacks, and after an early breakfast, took up our line of march and arrived at Chain Bridge about 10 o'clock A.M., which we found guarded by a New York regiment. [...] We were so close to the battle field that all day we could hear the cannon firing, and at night the country was lighted up by the flames from the houses that were burned up. [...]*” Pvm. 1.9.1862.

²¹² Bull Runin toinen taistelu (28.–30.8.1862) päättyi Konfederaation voittoon. Taistelusta tarkemmin ks. McPherson 1988, 528–533; Murray & Hsieh 2016, 194–204.

²¹³ Searing 2012, 15–16: ”[...] *On the 31st we laid our camp out in regular streets, put up our tents and settled down to the regular routine of army life, consisting of drills, dress parades, building batteries and forts. The army of the Potomac, to which we belong is camped all through the adjacent valleys and on the hills around us and is being rapidly reorganized and put in shape to meet the Rebels again, when I hope you will hear a better account of us than you did at Bull Run. [...]* We cannot go outside the picket line without danger of being shot by Guerillas or Rebel soldiers. [...]” Pvm. 1.9.1862.

²¹⁴ Welsh 1986, 19: ”[...] *i wrote you letter last sunday [...] i did not reach my regiment untill the day before [...]*” Pvm. 21.9.1862.

²¹⁵ Antietamin taistelusta (17.9.1862) ks. esim. McPherson 1988, 538–545; Murray & Hsieh 2016, 228–241.

²¹⁶ Welsh (1986, 28) mainitsee ”aiemmista taisteluista” vain ohimennen kuukautta myöhemmin: ”[...] *i escaped all harm in the late battles and enjoy good health [...]*” Pvm. 23.10.1862.

armeijakuntaan, joka oli jätetty puolustamaan Washingtonin edustaa mahdolliselta Konfederaation muiden joukkojen hyökkäykseltä.²¹⁷ Peter Welsh ei ollut vakuuttunut Potomacin armeijan kyvykkyydestä saavuttuaan rintamalle:

Meillä on joitakin erittäin hyviä miehiä ja hyviä sotilaita, mutta myös kurjimpia ihmisyksilöitä, joita maailma on koskaan tuottanut. Tällä rykmentillä ei ole missään vaiheessa ollut päteviä upseereita tehdäkseen tästä tehokkaan taistelujoukon. Toivon saavamme asiaan muutoksen parempaan päin, sillä täällä on monia rykmenttejä, joilla on samasta aiheesta valitettavaa. Olin sekä yllätynyt että pettynyt liittyessäni rykmenttiin, kun sain nähdä, miten asiat ovat. Mutta huomaan yhden asian olevan selvää: irlantilaiset ovat pääsääntöisesti kunnan sotilaita.²¹⁸

Welsh ei ollut ainoa Unionin armeijan upseereita kritisoinut rivimies. Sodan alkuvaiheissa sotilaiden joukosta äänestyskin valituista upseereista suuri osa osoittautui kykenemättömiksi hoitamaan heille asetettuja tehtäviä ja aikaa kului pätevien upseerien löytämiseen.²¹⁹ Usein upseereilla oli yhtä paljon kokemusta sodasta kuin johdettavalla miehistöllä ja lisäksi upseerien luvattomat poissaolot aiheuttivat sekaannuksia.²²⁰ Welshin irlantilainen identiteetti saattoi lisätä hänen vastahakoisuuttaan entisestään. Reid Mitchell on esittänyt irlantilaisilla sotilailla esiintyneen rintamalla paljon kurittomuusongelmia, koska katolisten irlantilaisten upseereina oli usein syntyperäisiä protestantteja.²²¹

Kritiikistään huolimatta Welsh otti oman sotaan värväytymisensä tosissaan ja näki armeijaelämän mahdollisuutena uudelle alulle. Myöhemmin hän kirjoitti, että hänen alkoholiongelmansa oli nyt kurissa: ”En välitä siitä nyt niin kuin välitin ennen.”²²² Lokakuun ja marraskuun vaihteessa Welsh sai myös ylennyksen sotamiehestä korpraaliksi, mistä hän kirjoitti Margaretille:

Olen korpraali ja virkaatekevä huoltokersantti komppanialle. Minä laadin muonituksen ja jakelen muonat. Tämän takia olen vapautettu kaikesta vartioinnista, mikä on etu etenkin myrskyisellä säällä.²²³

²¹⁷ Searing 2012, 19: ”[...] *Last Sunday* [...] *marched back to our present camp, which is about two miles from Alexandria.* [...]” Pvm. 18.9.1862.

²¹⁸ Welsh 1986, 27: ”[...] *we have some very good men and good soldiers and some as miserable specimens of humanity as ever the world produced this regiment never had officers competent to make it an effective military body I hope we will have a change for the better now there is a good many regiments who have had the same cause of complaint I was both surprised and disappointed when i joined the regiment to find it what it is but i see there is one thing certain that Irishmen as a general rule are good soldiers.* [...]” Pvm. 23.10.1862.

²¹⁹ James McPherson (1988, 326–327; 1997, 56) arvioi Unionin upseeriston olleen sodan alkupuolella huomattavasti epäpätevämpää kuin Konfederaation upseeriston, sekä Unionin miehistön olleen upseereihinsa Konfederaation miehistöä tyytymättömämpiä.

²²⁰ Lonn 1998, 147–148; Mitchell 1993, 47.

²²¹ Mitchell 1993, 42–43.

²²² Welsh 1986, 42: ”[...] *i do not care for it now like i used to* [...]” Pvm. 25.12.1862.

²²³ Welsh 1986, 30: ”[...] *i am a corporal and acting quartermasters sergeant for the company i draw all the rations for the company and serve them out by having this birth i am exempt from all guard duty which is some advantage especially in stormy weather* [...]” Pvm. 4.11.1862.

Presidentti Abraham Lincoln ei ollut tyytyväinen Potomacin armeijan kykenemättömyyteen hyökätä kohti etelää, joten kenraalimajuri George McClellan sai jättää paikkansa armeijan komentajana marraskuun alussa 1862. Uudeksi komentajaksi nimitettiin Ambrose Burnside. McClellan oli ollut sotilaiden keskuudessa suosittu kenraali, sillä hänen koettiin huolehtineen hyvin sotilaiden tarpeista ja hyvinvoinnista.²²⁴ Myös sekä Peter Welsh että Alonzo Searing kirjoittivat McClellanista hyvään sävyyn. Syyskuun loppupuolella Searing kirjoitti Washingtonin ”byrokratian” estäneen McClellania voittamasta taistelua, ja myöhemmin Welsh vertasi, että McClellan olisi osannut johtaa joukkoja paremmin kuin Burnside.²²⁵ Welshille uusi komentaja tarkoitti kuitenkin myös sitä, että Potomacin armeijan rakennetta järjestettiin uusiksi. Marraskuun lopulla Welshin rykmentti liitettiin osaksi prikaatia, joka koostui kokonaan amerikanirlantilaisista sotilaista.²²⁶ Welsh oli tästä mielissään – etenkin siitä syystä, että prikaatissa oli kolme katolista sotilaspappia, osoittaen katolisen uskon olleen tärkeä asia sekä prikaatille että Welshille itselleen.²²⁷

Potomacin armeija valmistautui hyökkäämään kenraali Burnsiden johdolla joulukuussa 1862 jälleen kohti Richmondia. Searingin ja Welshin kirjeet vihjaavat, että rivimiehet olivat tästä tietämättömiä. Welsh kirjoitti joulukuun alussa vaimollensa, että hänestä ei tarvitse olla huolissaan, sillä lähestyvän talven vuoksi taisteleminen ei ole todennäköistä.²²⁸ Searing puolestaan kirjoitti marraskuun viimeinen päivä siskolleen, että heidän joukot olivat saapuneet lähelle Fredericksburgin kaupunkia ja kaukoputken avulla he pystyivät näkemään kapinallisten joukkoja Rappahannock-joen toisella puolella.²²⁹ ”Tällä hetkellä Unionin ja Konfederaation välillä on aselepo, mikä on herättänyt monia huhuja. Yksi niistä on se, että rauha julistetaan pian”, kirjoitti Searing.²³⁰

Aselepoa tai rauhanneuvotteluita ei kuitenkaan ollut käynnissä. Joulukuun puolivälissä Potomacin armeija hyökkäsi joen yli kohti Fredericksburgin kaupunkia, mutta hyökkäyksestä muodostui

²²⁴ McPherson 1988, 562, 570; 1997, 123.

²²⁵ Searing 2012, 22: ”[...] victory would have been complete and a great part of the Confederate army captured if General McClellan had not been hampered by the authorities at Washington. Too much red tape, I guess. [...]” Pvm. 24.9.1862; Welsh 1986, 53: ”[...] had McClellan been in command I am certain he would not have attempted to take the works behind Fredericksburg by the same means [...]” Pvm. 4.1.1863.

²²⁶ Prikaatia kutsuttiin nimellä *Irish Brigade* yleisesti jo sodan aikana. Prikaatissa oli Unionin armeijan kaikista prikaateista sodan kolmanneksi korkein kuolleisuusaste. Irlantilaisesta prikaatista kattavasti ks. Bilby 2001.

²²⁷ Welsh 1986, 33: ”[...] we are now joined with the Irish brigade I am glad of the change [...]” Pvm. 30.11.1862; 35: ”[...] There is another advantage we have since we joined this brigade there is three priests with the brigade so the [that] we have frequent opportunities of going to mass and evening prayer [...]” Pvm. 4.12.1862.

²²⁸ Welsh 1986, 35: ”[...] there is no immediate prospect of any fighting here and I [it] is doubtful if we will have any this winter as the roads will be unfit to move troops on as soon as winter sets in [...]” Pvm. 4.12.1862.

²²⁹ Searing 2012, 34: ”We are about two miles and a half from Fredericksburg [...] with the aid of a spy glass we can see the encampments of the Johnny Rebs on the South bank of the Rappahannock river.” Pvm. 31.11.1862.

²³⁰ Searing 2012, 34: ”[...] At present there is an armistice between the Union and Confederate armies which has served to create many rumors, one of which is that peace will soon be declared. [...]” Pvm. 31.11.1862.

katastrofi. Potomacin armeija ei kyennyt etenemään edes kaupunkiin asti ja kärsi yli 12 000 sotilaan tappiot.²³¹ Searing ja Welsh osallistuivat molemmat taisteluun, joka oli heille samalla ensimmäinen todellinen taistelukosketus. Potomacin armeijan jalkaväelle hyökkäys oli kaamea: sotilaat yrittivät joen ylitettyään hyökätä ylämäkeen kohti kaupunkia, mutta hyvin asemoituneet Konfederaation sotilaat kykenivät ampumaan esteettä rinteessä jumissa olleita Unionin sotilaita kohti. Searing ja Welsh selvisivät kuitenkin haavoittumattomana taistelusta. Welsh kirjoitti heti taistelun jälkeen:

Kiitos Jumala, että selvisin pois hengissä. Se oli kiivas ja verinen taistelu. Meidän prikaatimme otti kauheasti osumaa. Se on nyt niin pieni, että sitä ei voi pistää juuri nyt uuteen taisteluun, paitsi jos saamme vahvistuksia. Sinun ei tarvitse olla huolissaan minusta nyt, sillä loput taistelusta täytyy käydä ilman meidän apuamme. [...] Rakas vaimoni, minulla ei ole aikaa kirjoittaa enempää. [...] Kirjoitan pidemmän kirjeen päivän tai kahden päästä.²³²

Hän jatkoi viikon päästä joulupäivänä päivätyssä kirjeessään:

Olen nähnyt joitain tiukkoja paikkoja South Mountainilla ja Antietamissa Marylandissa, mutta ne eivät olleet mitään verrattuna tähän. Vanhat joukot sanovat, etteivät he ole koskaan olleet näin kovan tulituksen kohteena aiemmin. Yhtä lukuun ottamatta jokainen mies minun lähelläni komppanian oikealla sivustalla joko kuoli tai haavoittui. Meidän komppaniamme menetti 12 kuolleina ja 37 haavoittuneina. Meidän kapteenimme haavoittui jalkaan ja vänrikki kuoli. Minulla ei ole enempää tilaa kirjoittaa.²³³

Vielä seuraavassa kirjeessään muutaman päivän päästä Welsh jatkoi taistelun purkua:

En halua enää ikinä samanlaiseen taisteluun uudestaan. Olen valmis pistämään itseni vaaraan, miten vain tai missä vain, jos niin tekemällä voin olla hyödyksi. Mutta jos ottaa riskin ja etenee niin pitkälle kuin vain pystyy, ja huomaakin olevansa hyödytön, niin se on kamalaa. Täällä tarvittaisiin nyt giljotiinia, jolla kaikki kykenemättömät upseerit tulisi mestata – ja sen jälkeen nostaa miehiä rivistöstä heidän tilalleen.²³⁴

²³¹ Fredericksburgin taistelu (11.–15.12.1862) oli Unionin raskain tappio sodassa. Unioni menetti taistelussa n. 12 600 sotilasta Konfederaation n. 5 400 sotilasta vastaan. Taistelusta ja sen merkityksestä ks. Catton 1952, 34–65; McPherson 1988, 571–574; Murray & Hsieh 2016, 243–246, 250.

²³² Welsh 1986, 40: ”[...] *thank God i came out of it safe it was a fierce and bloody battle our brigade got terribly cut up it is so small now that it is not fit to go into any further action unless in is recruited up so you need not be uneasy now about me for the rest of the fighting will have to be done without our aid [...] My dear wife i have not time now to write any more [...] will write you a long letter in a day or two [...]*” Pvm. 18.12.1862.

²³³ Welsh 1986, 43: ”[...] *I seen some hot work at south mountain and antetam in maryland but they were not to be compared to this old troops say that they never were under such a heavy fire before in any battle every man that was near me in the right of the company was either killed or wounded except one we lost twelve in killed and wounded out of 37 men in our company our captain was wounded in the foot and our second leutenant was killed I have not room to write any more [...]*” Pvm. 25.12.1862.

²³⁴ Welsh 1986, 53: ”[...] *i do not want to ever get into such an affair as that again i am willing to run my risk in any way or any where that by doing so i can be of service but to run the risk and and [sic] when you get as far as you can go and see that all you can do is useless is a dull business a comission gulentine is much needed by which all inefecient comissions should be beheaded and men from the ranks put in their place [...]*” Pvm. 4.1.1863.

Alonzo Searing kirjoitti taistelusta tammikuun alussa:

Rakas sisko,

oletan että olette lukeneet sanomalehdistä Fredericksburgin taistelusta. Jos minä selviän hengissä kotiin, niin kerron sinulle kamalista kokemistamme tapahtumista. [...] Kuluu pitkä aika ennen kuin unohdan Fredericksburgin taistelukentän tapahtumat. Maaperä muhentui kuolleiden miesten ja hevosten ruumiista, kivääreistä, selkärepuista, olkarepuista, kaikista armeijamateriaalin pirstaleista. Molempien armeijoiden haavoittuneet miehet kannettiin pois kentältä sairaaloihin niin nopeasti kuin mahdollista, mutta suurin osa kuolleista makasi juuri kuten heidän kaatuessaan taistelun loppuun asti.²³⁵

Järkytys taistelun tuhoisuudesta sai molemmat sotilaat purkamaan tuntojaan aiempaa enemmän. Erityisesti Welsh, joka ei ollut aiemmin kirjoittanut vaimolleen taisteluista mitään, palasi nyt aiheeseen useassa peräkkäisessä kirjeessä. Searingia puolestaan jäi häiritsemään taistelukentän näyt. Taistelukokemuksesta kirjoittamisen piirre, joka toistui myös tulevaisuudessa, oli passiivinen kerronta taistelun tapahtumista. Samaan aikaan molemmilla sotilailta oli tarve kielellistää ja jakaa juuri koettua traumaa, mutta kumpikaan ei viitannut sanallakaan siihen, mitä he itse taistelussa tekivät. Kumpikaan ei esimerkiksi kertonut, tuliko käyttäneeksi omaa asettaan kertaakaan.²³⁶ Tämän voi tulkita niin, että taistelukokemuksessa sotilaat menettivät täysin ymmärryksen ajasta ja paikasta, joten he yrittivät taistelun jälkeen jäsentää tapahtumia yleisemmällä tasolla. Toinen vaihtoehto on se, että omaa toimintaa taistelussa ei haluttu jakaa kotiin. Niin tai näin, lopputuloksena kirjeissä kuvattiin taistelukokemus, josta uupuu lähes täysin toimija.²³⁷

Ampuivatko Searing ja Welsh taisteluissa? Sitä emme voi tietää, sillä he eivät asiasta kertoneet. Hiljaisuus kertoo kyseessä olleen tabu. Molemmat ymmärsivät, mitä taistelun jälkeen lähetetystä kirjeestä haluttiin kotona lukea: taistelu on ohi ja olen hengissä. Tappamisesta kotirintamalla ei haluttu kuulla, joten aihe ei sopinut kirjeisiin. Kirjoittamalla taisteluun osallistumisesta sotilas silti viestitti, että hän oli toiminut rohkeasti muun joukon mukana. Rohkeus osoitettiin kertomalla sotilaan oman hengen vaarantamisesta eikä niinkään vihollisen tappamisesta. Searingin ja Welshin kirjoitustyyliä kuvaa taistelusta vahvoin kielikuvin kirjoittaminen ja se, että kaikki taisteluiden toiminta tuli ilmaista me-muodossa. Ville Kivimäki on esittänyt tämän olevan sotilaalle tapa

²³⁵ Searing 2012, 39: "[...] *Dear Sister: I suppose that you have read in the newspapers about the battle of Fredericksburg, and if I live to come home I will tell you about the awful scenes we witnessed. [...] It will be a long time before I forget the scenes on the battlefield of Fredericksburg. The ground was strewn with the dead bodies of men and horses, rifles, knapsacks, haversacks, and debris of every description pertaining to an army. The wounded men of both armies were carried off to the field hospitals as fast as possible, but most of the dead laid just as they fell until the close of the fight.* [...]" Pvm. 8.1.1863.

²³⁶ Searingin, Taylorin ja Welshin kirjekokoelmista ei löydy yhtäkään esimerkkiä, jossa kirjoittaja olisi kertonut ampuneensa aseella kohti toista ihmistä.

²³⁷ Ilari Taskinen (2015, 24–25) on löytänyt saman tendenssin suomalaisten sotilaiden kirjeistä jatkosodan taistelukuvauksiin liittyen.

etäännyttää tappaminen uhkaamasta siviilin identiteettiä, jotta se ei jäisi vaivaamaan omakuvaa.²³⁸ Vaikuttaa selvältä, että vaikka miehet halusivat identifioitua sotilaisiksi, he eivät halunneet identifioitua tappajiksi. Vaikeneminen oli Searingille ja Welshille tapa pitää tappajan rooli erillään kirjeissä jaetusta sotilaan roolista.

Dave Grossman on teoretisoinut sotilaspsykologian alaa siitä näkökulmasta, että toisen ihmisen tappaminen ei ole ihmiselle luontaista, vaan normaaleissa olosuhteissa ihminen pyrkii välttämään toisen ihmisen surmaamista viimeiseen asti. Tämän vuoksi moderneissa sodissa sotilaita pyritään ehdollistamaan tappamiselle koulutuksen kautta. Grossman esittää, että suurin osa sisällissodan sotilaista tuskin ampui tarkasti tähdättyjä laukauksia vihollista kohti. Grossmanin mukaan taisteluissa sotilaat ampuivat aseillaan vain noin 5 % sen kestoista muun ajan kuluessa liikkumiseen, aseiden lataamiseen sekä muuhun toimintaan. Taisteluissa ei myöskään kyetty yleensä kohdistamaan laukauksia tarkasti kohti vastustajaa, minkä vuoksi itse taistelukosketukset eivät aina vaatineet ratkaisuja ihmisen surmaamisesta laukaustenvaihdon ollessa summittaista. Siksi suuri osa sotilaista ei voinut olla varma, tuliko taistelussa tappaneeksi toista sotilasta vai ei. Grossman selittää taisteluiden korkeaa kuolleisuutta sillä, että sulkeismuodossa etenemään pyrkineet joukot osuivat summittainkin kohdistetuilla yhteislaukauksilla johonkin – joutuen myös itse laukausten kohteiksi. Toinen syy suurille tappioille oli Grossmanin mukaan se, että yksittäiset taistelut kestivät pitkään, monesti useita päiviä.²³⁹ John Keegan on esittänyt hieman eriävän näkökannan, jonka mukaan Yhdysvaltain sisällissota oli ensisijaisesti ”kiväärien sota”, jossa jalkaväkimiehet hoitivat vihollisen surmaamisen. Keeganin arvioiden mukaan sodassa sekä ratsujoukoilla että tykistöllä oli vain tukeva rooli, sillä kumpikaan osapuoli ei onnistunut hyödyntämään niitä tehokkaasti.²⁴⁰ Kaikella todennäköisyydellä sekä Searing että Welsh taistelussa ampuivat taistelussa ainakin johonkin suuntaan, mutta tätä lähemmäksi heidän henkilökohtaista taistelukokemustaan on vaikeaa päästä.

Searing ja Welsh olivat tyypillisiä sotilaita siinä, että taistelukokemuksen jakaminen kirjeissä oli vaikeaa. James McPherson on yleistänyt: ”Sisällissodan sotilaille oli vaikeaa, ellei mahdotonta, kuvailla heidän taistelukokemustaan heille, jotka eivät olleet jakaneet sitä.”²⁴¹ Sotilaiden kirjeissä jakamaa taistelukokemusta ei ole paljoakaan tutkittu mahdollisesti juuri hankalaksi tunnetun lähdemateriaalin takia. Laajin yritys ymmärtää rivisotilasta taistelukosketuksessa on Gerald

²³⁸ Kivimäki 2006b, 197.

²³⁹ Grossman 1995, 10–11, 18–28.

²⁴⁰ Keegan 2010, 343.

²⁴¹ McPherson 1997, 12.

Lindermanin *Embattled Courage: The Experience of Combat in the American Civil War*, joka pyrki rakentamaan sodan taistelukokemusta sotilaiden muistelmien kautta.²⁴² Ville Kivimäki on esittänyt, että tutkijalle järkyttävät sotakokemukset luovat haasteen, sillä niiden kielelliseen prosessointiin kokijalla ei ole usein ollut valmiuksia. Tämän vuoksi tapahtumat ovat voineet jäädä vaeltamaan sotilaiden alitajunnassa tunteina, vaikenemisena ja epärationaalisenä toimintana ennemmin kuin artikuloituina kokemuksina. Kivimäki pitääkin kokemushistorian tutkimuksen ehkä suurimpana metodologisena ja käsitteellisenä haasteena sitä, kuinka ”trauma, tunteet ja vaikeneminen voidaan integroida mukaan tutkimuksen konseptiin”.²⁴³

3.5 Taistelun trauma ja uskoon turvautuminen

Fredericksburgin taistelun tappion jälkeen kenraali Burnside määräsi Potomacin armeijan liikkumaan Rappahannock-joen vartta länteen ja löytämään sopiva joen ylityspaikka. Liike oli kuitenkin epätoivoinen. Talvi ja mutapohjainen maasto hidastivat etenemistä ja lopulta liikkuminen kävi niin hitaaksi, että Pohjois-Virginian armeija oli ehtinyt muodostaa puolustuksen joen toiselle puolelle. Welshillä kävi onni, sillä toinen armeijakunta oli määrätty liikkumaan viimeisenä ja he eivät Welshin mukaan ehtineet poistua leiristä lainkaan.²⁴⁴ Searing puolestaan osallistui marssille ja kuvasi mutamarssina myöhemmin tunnetuksi tullutta logistista katastrofia:

Varhaisena aamuna tammikuun 22. päivä Potomacin armeija löysi itsensä lähes kokonaan mudan nielaisemana. [...] Tämä antaa sinulle kuvan siitä, kuinka mutaista se oli: normaalisti yhden tykin vetäminen vaatii neljää hevosta, mutta nyt se vaati kahtatoista. Osa tykeistä piti jättää mutaan, kun taas tuhansia hevosia ja muuleja kuoli uupumukseen, tai ne olivat niin jumissa mudassa, että niiden ratsastajat surmasivat ne mieluummin kuin jättivät ne jälkeen nääntymään.²⁴⁵

Mutamarssi kuvaa Unionin sodankäynnin kulkua talvella 1862–1863. Fredericksburgin tappion jälkeen sodan suosio romahti sekä sotilaiden keskuudessa että kotirintamalla. Tämä näkyi myös sotilaskarkuruuden lisääntymisenä, ja karkuruus oli korkeimmillaan Unionin armeijassa loppuvuodesta 1862 kevääseen 1863 asti, jolloin kymmeniä sotilaita karkasi päivittäin.²⁴⁶ Presidentti

²⁴² Linderman 1987. Jason Phillips (2008, 1411) on kommentoinut, että Lindermanin pyrkimys taistelukokemuksen rakentamisessa oli oikea, mutta toteutus epäuskottava, koska se nojasi lähteissään ainoastaan sotilaiden muistelmiin.

²⁴³ Kivimäki 2006a, 80–81.

²⁴⁴ Welsh 1986, 59: “[...] *the army got started to move and had to stop the roads got so bad we had orders to be ready but we were to wait in our camp untill the rest of the army got ahead of us [...]*” Pvm. 23.1.1863.

²⁴⁵ Searing 2012, 41–42: “[...] *Early morn of January 22d found the army of the Potomac almost hopelessly engulfed in the mud [...]* This will give you an idea how muddy it was. Ordinarily it requires four horses to pull one cannon, but there it took twelve, and some pieces were left in the mud, while thousands of horses and mules died from exhaustion or got so deeply mired in the mud that their drivers killed them rather than leave them behind to starve.[...]” Pvm. 26.1.1863.

²⁴⁶ Ella Lonin (1998, 143, 209–218, 231, 234–235) arvion mukaan Unionin armeijasta karkasi sodan aikana n. 278 000 sotilasta. Konfederaation riveistä karkasi n. 103 000 sotilasta. Luvut ovat vain suuntaa antavia. Unionin armeija alkoi raportoida tarkasti karanneita sotilaita vasta kevästä 1863 lähtien, joten etenkin sodan alkupuolella karanneiden

Lincoln veti tilanteesta johtopäätöksensä ja erotti kenraali Burnsiden tehtävästään tammikuun lopulla 1863. Jo kolmanneksi Potomacin armeijan komentajaksi nousi kenraali Joseph Hooker.²⁴⁷ Hänen ensimmäisenä tavoitteenaan oli pyrkiä kohottamaan armeijan alhaista moraalia. Bell Wileyn mukaan konkreettisin Hookerin mukanaan tuoma muutos oli se, että sotilaille tarjottu ruoka parani huomattavasti.²⁴⁸ Komppaniansa muonituksesta vastannut Welsh oli tästä hyvillään: ”Me saamme paljon soppaa, emme jaksakaan syödä puoliakaan siitä. [...] Me saamme paljon sokeria kahviimme ja muutenkin isoja muona-annoksia sen jälkeen, kun olemme olleet leiriytyneinä täällä.”²⁴⁹

Searing, Welsh ja tuhannet muut Fredericksburgin taistelun kokeneet kärsivät todennäköisimmin traumaperäisen stressihäiriön oireista taistelun jälkeen. Psykiatrisen häiriön käsitettä ei sodan aikaan tunnettu, joten myös tarjottu hoito oli vähäistä. Traumaa ja stressireaktioita on siksi ollut myös hankalaa tutkia, emmekä pysty tietämään vakavien oireiluiden tarkkoja määriä. Eric Dean on kuitenkin havainnut itsetuhoisen käytöksen olleen yleistä sotaveteraanien keskuudessa.²⁵⁰ Termit, joilla oirehdintaa sisällissodan aikana ilmaistiin, olivat koti-ikävä (*homesickness*) ja nostalgia. Nykykielessä lattealta kuulostavat ilmaisut olivat lääketieteellisiä diagnooseja potilaille, joiden mieli oireili selittämättömästi. Teemaa laajimmin tutkineen Susan Mattin mukaan sodan ensimmäisen kahden vuoden aikana 2 500 Unionin sotilasta sai diagnoosin nostalgiaa ja 13 sotilaan raportoitiin menehtyneen oireisiinsa.²⁵¹ Myöhemmin diagnoosina alettiin käyttää useammin koti-ikävää, sillä psyykkisesti oirehtineet sotilaat vaativat hanakasti pääsyä rintamalta kotiin. Mattin laskelmien mukaan sodan aikana 5 537 Unionin sotilasta sai diagnoosin koti-ikävästä ja 74 sotilaan raportoitiin siihen menehtyneen.²⁵²

Peter Welsh oli monien amerikanirlantilaisten tapaan vakaumukseltaan katolilainen. Sodan alkuvaiheiden kirjeissä uskonto ei kuitenkaan ollut erityisessä roolissa. Fredericksburgin taistelun jälkeen uskonnon merkitys vaikutti kasvaneen, sillä uskonnollinen retoriikka kirjeissä lisääntyi. Welsh näyttikin turvautuneen uskoonsa taistelun aiheuttaman šokin jälkeen. Vuoden 1863 alun Welshin kirjeistä voi huomata, että vaimo Margaret oli menettänyt uskonsa sotaa kohtaan ja pelkäsi miehensä hengen puolesta. Hän selvästi kyseenalaisti Welshin tarkoituksen sotia amerikkalaisten

sotilaiden määrää ei voida laskea tarkasti. Unionin armeijan sotilaskarkuruuden syistä ja seurauksista ei ole kirjoitettu laajaa tutkimusta. Sotilaskarkuruudesta Konfederaation armeijassa ks. Weitz 2005.

²⁴⁷ McPherson 1988, 584–585.

²⁴⁸ Wiley 2008, 226–227.

²⁴⁹ Welsh 1986, 79: ”[...] *We get plenty of soap we cannot use half of it [...] We get plenty of shugar for our coff and plenty of rations since we been in camp here [...]*” Pvm. 19.3.1863.

²⁵⁰ Dean 1997, 151.

²⁵¹ Matt 2007, 483.

²⁵² Matt 2011, 76–77.

välisessä sisällissodassa ja saattoi jopa pyytää miestäns palaamaan kotiin. Welshien välille syntyi sodan oikeutuksesta riita, joka hallitsi heidän kirjeenvaihtoaan lähes koko sodan ajan. Helmikuussa Welsh kirjoitti Margaretille:

Minä tiedän, että sinä näet nämä asiat eri valossa kuin minä, mutta tarkastele asiaa kokonaisuutena ja mieti, eikö meillä jokaisella ole erityinen kiinnostus [sodan] lopputulokseen liittyen. Ensinnäkin, kapinointi ilman oikeutettua syytä on suurimman luokan rikos. Meillä on Paavali auktoriteettina, joka sanoo, että hän, joka ilman oikeutta kapinoi, kapinoi Jumalan tahtoa vastaan ja ammentaa itsensä ikuisen kadotukseen. Oliko kapinallisilla oikeutettua syytä? Ei.

Vaikka pohjoisen kiihkoilijat olivat hyökkäävä osapuoli heidän puolueidensa ja agitaation kautta, ei yksikään vakaan arviointikyvyn omaava mies voi sanoa, että se oli riittävä syy aseelliseen kapinaan. Tässä kysymyksessä sinun tarvitsee ainoastaan katsoa arkkipiispa Hughesin²⁵³ poliittista doktriinia. Hänen kykynsä sekä valtiomiehenä että kirkollisena kun ovat tässä maassa vertaansa vailla.

Sinä saatat sanoa, että miten asia liittyy minuun, antaa heidän taistella asiasta keskenään. Tiedän, että monet sanovat näin, mutta keitä he ovat puhumaan! Tämä on minun maani yhtä paljon kuin sen miehen, joka syntyi tällä maaperällä, ja niin se on jokaisen miehen, joka muuttaa tähän maahan ja tulee kansalaiseksi. Asian ollessa näin, on minulla yhtä suuri osuus tämän valtion hallinnon, lakien ja yhtenäisyyden ylläpitämisessä kuin kellä tahansa toisella miehellä.²⁵⁴

Kahta viikkoa myöhemmin Welsh jatkoi vakuuttelua ja kertoi uskovansa Jumalan suojelevan häntä:

Ole iloisin mielin Margaret. Meidän kohtalomme on Jumalan käsissä, ja Hänen tahtonsa tapahtuu. Minulla ei ole pelkoa, sillä tiedän, että Hän pystyy suojelemaan meitä. Ei väliä, vaikka asemamme olisi kuinka vaarallinen. Meidän päivämme ovat rajatut ja meidän tulee täyttää ne. Tämä on muuttumaton säädös, jota mikään voima maailmassa ei voi muuttaa. Emme voi tehdä muuta kuin käyttää parhaalla tavoin meidän oman aikamme ja horjumattomalla uskolla panna luottomme Häneen muissa asioissa.²⁵⁵

²⁵³ John Hughes, amerikanirlantilainen New Yorkin arkkihiippakunnan arkkipiispa vuosina 1842–1864.

²⁵⁴ Welsh 1986, 65: "[...] i know that you look at those things in a differen way from what i do but take the whole subject and take a calm just view of it and see if every one of us have not a special interest in the result In the first place rebellion without a just cause is a crime of the greatest magnitude we have St Paul for autherity he says that he who unjustly rebels rebels against the will of God and draws upon himself eternal damnation did the rebels have a just cause, no although the fanitics of the north were the agressors by their party platforms and agitation yet no man of sound just judgement will say that was a sufficient cause for armed rebellion for a decision of this question you have only to refer to the political doctrine of Arch Bishop Hughs one whose abilitys as a statesman as well as an eclisastic are second to none in the land you may say what is it to me let them fight it out between themselves this i know is said by many but who are they! this is my country as much as the man that was born on the soil and so it is with every man who comes to this country and becomes a citezen this being the case i have as much interest in the maintenence of the goverment and laws and the integrity of the nation as any other man [...]" Pvm. 3.2.1863.

²⁵⁵ Welsh 1986, 71: "[...] Be of good cheer Margaret our destiny is in the hand of God and his will be done i have no fears for i know that he can protect us anywhere no matter how dangerous our position our days are numbered and we must fill them that is an unalterable decree which no power on earth can change this being the case we have nothing to do but make the best use we can of our time and with an unwavering faith place our trust in him for the rest [...]" Pvm. 15.2.1863.

Viikkoa myöhemmin Welsh vastasi ilmeisesti edellisen kirjeen jälkeen Margaretilta saapuneeseen kirjeeseen:

Rakas vaimo. [...]

Ripittäydyin eilen illalla ja otin vastaan ehtoollisen tänään. Kiitos Jumalalle hänen hyvydestään sallia minun lähestyä hänen sakramentejaan jälleen kerran. [...]

Olen surullinen kuullessani sinulta, että et välitä, mitä Paavali tai piispa Hughes sanovat. Sinun täytyy katsoa asioita niin hengellisessä kuin myös maallisessa valossa. Jos olisi minun epäonneni vammautua tai menettää käteni tai jalkani – Jumala varjelkoon – niin silloin minun tulisi hyväksyä se Jumalan tahtona. [...] Epäilemättä enemmistöllä heistä, jotka haavoittuvat sodassa, on huonot mahdollisuudet elantonsa ansaitsemiselle, mutta mitä merkitystä on muutaman vuoden kärsimyksellä ja köyhyydellä, jos tämä olisi tie sielun pelastukseen.²⁵⁶

Uskonnollinen ajattelu oli korostunut huomattavasti. Welsh jatkoi kirjeessään:

Olen hyvin tietoinen siitä, että olen aiheuttanut sinulle monien päivien, viikkojen ja kuukausien ajan surua. Jumala antakoon minulle sen anteeksi. [...] Mutta Jumalan siunauksella, kun palaan kotiin, minä yritän korvata menneen.

Sinun ei tarvitse pelätä, että minä turhaan altistaisin itseäni vaaralle. Tämä olisi typerää ja tarpeetonta, mutta täytän velvollisuuteni määrätietoisesti. Olen vannonut valan palvella uskollisesti, ja Jumalan siunauksella minä aion tämän valan pitää.

Sinä sanot, että et usko Jumalalla olevan mitään tekemistä tämän sodan kanssa, sillä papit ja piispat ovat jakautuneet asian suhteen. [...] Se, että papisto on jakautunut sotakysymyksen suhteen, ei todista, että Jumalalla ei olisi tekemistä tämän kanssa. Jumala oikeudenmukaisuudessaan sallii pahojen miesten tuottaa eripuraa ja suistaa valtioita sotaan toisiaan vastaan – sekä saman valtion ihmisiä toisiaan vastaan – rangaistuksena rikkomuksista jumalallisia lakeja kohtaan.²⁵⁷

Emme voi tietää Margaretin vakaumuksesta enempää, mutta selvästikään hän ei hyväksynyt miehensä perustelua siitä, että sodalla olisi Jumalan antama oikeutus. Welsh päätti kirjeensä:

Sanot, että siellä ei puhuta sanaakaan raukoista tovereista, jotka uhrasivat henkensä Fredericksburgissa. Ei enempää kuin siinä tapauksessa, että he eivät olisi koskaan eläneetkään. Mutta [puhetta] on aivan yhtä paljon heistä kuin on niistäkin, jotka kuolevat kotonaan. Kuinka kauan kukaan muistetaan sen jälkeen, kun kuolema on kaapannut hänet kylmään syleilyynsä? [...] Minä taistelen tämän valtion puolesta nyt, ja jos selviän täältä, minkä odotan tapahtuvan

²⁵⁶ Welsh 1986, 73: "[...] Dear wife [...] i was to confession last night and received holy Comunion to day thank God for his goodness in allowing me to aproach his holy sacrements once more [...] i am sorry to hear from you that you do not care what St Paul or Bishop Hughes says you must look at things in a spiritual as well as temporal light if it were my misfortune to be disabled or loose an arm or leg which God forbid then i should accept it as the will of God [...] No doubt but the majority of those who get maimed in this war will have but a poor chance to make a living but what cignify a few years of hardship and poverty if that should be the means of gaining that souls salvation [...]" Pvm. 22.2.1863.

²⁵⁷ Welsh 1986, 73–74: "[...] i am well aware that i have caused you many a days weeks and months of unhappiness God forgive me for it [...] but with Gods blessing when i return i will try to make amends for the past You need not fear that i will needlessly expose myself to danger that would be foolish and useless but i am determined to do my duty i have sworn to serve faithfully and with Gods blessing i will keep that oath You say you do not think God has anything to do with this war for the priests and Bishops are divided on it [...] The clergy being devided upon the war question does not therefore go to prove that God has nothing to do with it God in his justice alows evil men to erment discord and precipitate nations into war with each other and the people of the same nation against each other as a chastisement for their ofences against his devine laws [...]" Pvm. 22.2.1863.

Jumalan siunauksella, minä ennustan saavani jotain korvaukseksi, jos sellaista on tarjolla. Kerro terveiseni kaikille ystävillemme. Näkemiin ja Jumala siunatkoon ja suojelkoon sinua.²⁵⁸

Mikä oli saanut aikaan näin vahvan uskonnollisen heräämisen? Sisällissota on nähty kristilliselle kirkolle sekä suurena kriisinä että sen vahvistumisen aikana. Kirkon näkökulmasta sotaa tutkinut James Rohrer on esittänyt, että sisällissota tulisi ymmärtää poliittisen kriisin lisäksi teologisena kriisinä, sillä sota koetteli tavan kansan olettamusta siitä, että Yhdysvallat oli jumalallisen kaitselmuksen kautta syntynyt Jumalan lunastussuunnitelma maailmalle. Kirkko ei suhtautunut suopeasti ajatukseen Yhdysvaltojen jakautumisesta kahtia, mutta kirkolliset johtajat pohjoisessa ja etelässä eivät päässeet yhteisymmärrykseen orjuuskysymyksestä. Sekä Unionin että Konfederaation puolella käytiin koko sodan ajan tiivistä kirkollista keskustelua, jossa pyrittiin selittämään sotaa uskonnon avulla.²⁵⁹

Kirkollinen johto ei kuitenkaan ollut Welshin ja muiden sotilaiden kanssa rintamalla, vaan kirkollista työtä rintamalla tekivät sotilaspapit. Sotilaspappeja on kautta historian pidetty tärkeinä miehistön moraalia ylläpitävinä toimijoina, mutta Yhdysvaltain sisällissodassa sotilaspappeja oli rintamalla hyvin vähän suhteutettuna kasvavien armeijoiden tarpeisiin.²⁶⁰ Katolisten sotilaspappien roolia sisällissodassa ei ole juuri tutkittu, ja ainoa katsaus aiheeseen on Sean Fabunin artikkeli, jossa hän kirjoittaa katolisuuden jääneen sisällissodan uskontieteellisessä tutkimuksessa ”alaviitteen asemaan”.²⁶¹ Fabun esittää, että katolisten sotilaspappien henkilökohtaiset maailmankuvat vaikuttivat suoraan siihen, miten he toimivat ja opettivat rintamalla.²⁶² Täten sotilaspappien toimintaa tulisi tutkia heidän henkilökohtaisista kokemuksistaan käsin, alhaalta ylöspäin. Laajempaa tutkimusta kaivattaisiin kuvaamaan katolisten sotilaspappien suhtautumista sodan tarkoitusta sekä etenkin orjuuskysymystä kohtaan, sillä Welshin kirjeet antavat ymmärtää, että sotilaat tukeutuivat rintamalla vahvasti uskoonsa hakiessaan selitystä ja oikeutusta sodalle. Tämän vuoksi sotilaspapeilla oli huomattavaa vaikutusvaltaa sotilaiden ajatteluun. Sotilaspappiutta tutkimalla voisi pyrkiä tuomaan uskonnon rakenteet paremmin mukaan sotilaiden henkilökohtaisen kokemuksen ja rintamalla eletyn uskon tutkimukseen.

²⁵⁸ Welsh 1986, 74–75: ”[...] *You say there is not a word about the poor fellows who sacrificed their lives at fredericksburg no more then if they never lived but there is just as much about them as there is about those who die at home how long are any remembered after death has snatched them in his cold embrace [...] i am fighting for this country now and if i get through it which i expect to with Gods blessing i mean to have some benifit of it if there is any to be had Give my love to all our friends Good by and God bless and protect you [...]*” Pvm. 22.2.1863.

²⁵⁹ Rohrer 2013, 89–90. Sisällissota teologisena kriisinä ks. Noll 2006.

²⁶⁰ Fabun 2013, 683.

²⁶¹ Fabun 2013, 676.

²⁶² Fabun 2013, 700.

4 1863 – UNIONIN ETSIKKOVUOSI

4.1 Orjuuskysymys

Abraham Lincoln oli äänestetty presidentiksi orjuusinstituution laajentumista vastustaneena ehdokkaana, mutta hän ei ajanut ennen sotaa sen väkipakolla lakkauttamista. Kysymys oli Lincolnille poliittisesti vaikea, sillä vaikka hän oli tullut tunnetuksi kritiikistään orjuutta kohtaan, suurin osa ihmisistä pohjoisessa ei halunnut tehdä väkisin muutoksia etelän järjestelmään. Keväällä 1861 Abraham Lincoln julisti sodan tarkoituksiksi Yhdysvaltojen säilyttämisen yhtenäisenä ja korosti, että orjuudella ei ollut tekemistä sodan kanssa.²⁶³ Sodan kuluessa Lincoln nosti kuitenkin sekä moraalisista että strategisista syistä orjuuden lakkauttamisen yhdenvertaiseksi sodan tavoitteeksi. Lincoln uskoi, että asemoimalla Unionin sotimaan orjuutta vastaan eurooppalaisille valtioille olisi vaikeaa asettua tukemaan Konfederaatiota. Tässä hän osoittautui olemaan oikeassa, sillä eurooppalaiset valtiot eivät antaneet tukeaan Konfederaatiolle sodan aikana.²⁶⁴ Syyskuussa 1862 Lincoln antoi alustavan julistuksen orjuuden lakkauttamisesta, ja vuoden 1863 alkaessa asetettiin voimaan sodanaikainen laki orjien *emansipaatiosta*²⁶⁵ kaikkialla Yhdysvalloissa.²⁶⁶

Bell Wiley loi tutkimukseen 1950-luvulla paradigman, jonka mukaan ”noin yhdellä kymmenestä Unionin sotilaasta oli itsessään mitään kiinnostusta orjuuden lakkauttamista kohtaan.”²⁶⁷ Tämä tulkinta heijasti Wileyn laajempaa ajattelua, jonka mukaan sodan sotilaat eivät olleet ylipäänsä kiinnostuneita sodan poliittisista kysymyksistä.²⁶⁸ Tästä jäi pitkäksi aikaa tutkimukseen lähtökohta, jonka mukaan Unionin rivisotilaat eivät jakaneet presidentti Lincolnin emansipaatiotavoitetta. James McPherson on todennut, että tuskin edes joka kymmenes Unionin sotilas kirjoitti eksplisiittisesti taistelevansa orjien emansipaation puolesta.²⁶⁹ Mutta se, että sotilas ei taistellut ainoastaan orjuuden lakkauttamiseksi, ei tarkoita, etteikö sotilas olisi voinut emansipaatiota hyväksyä sodan yhtenä seurauksena. Tutkimuksen nykyinen konsensus on, että Unionin sotilaat ottivat ristiriitaisesti vastaan syksystä 1862 lähtien rintamalle tulleet tiedot orjien emansipaatiooikeista. Toiset pitivät orjuutta moraalittomana ja tukivat presidentin linjaa, toiset eivät halunneet orjuutta lakkauttaa, vaikka Unioni

²⁶³ McPherson 1988, 311–312.

²⁶⁴ McPherson 1988, 557–558.

²⁶⁵ Käytän *Emancipation Proclamation* -julistuksesta käännöstä emansipaatiojulistus, sillä *emancipation* on vakiintunut käsitteeksi puhuttaessa orjuusinstituution lakkauttamisesta.

²⁶⁶ McPherson 1988, 489, 563. Lincolnin ajattelun kehityksestä orjuuskysymyksen suhteen sodan alkupuolelta emansipaatiojulistukseen asti ks. Foner 2010, 206–247.

²⁶⁷ Wiley 2008, 40.

²⁶⁸ Wiley 2008, 39–40.

²⁶⁹ McPherson 1997, 117.

sodan voittaisikin. Tähän konsensus sotilaista ja orjuuskysymyksestä päättyy. Unionin sotilaita käsittelevän tutkimuksen selvästi poleemisin keskustelu käsittelee kysymystä siitä, voiko Unionin sotilaiden tulkita hyväksyneen orjuuden lakkauttamisen, jos he eivät ilmaisseet suoraan taistelleensa emansipaation puolesta.

James McPhersonin mukaan emansipaatiojulistus syvensi moraalista kriisiä etenkin Potomacin armeijassa, jonka moraali oli jo valmiiksi matalalla Fredericksburgin ja mutamarssin fiaskojen jäljiltä. McPherson esittää, että ”suuri osa” sotilaista näki Lincolnin julistuksen muuttaneen liikaa sodan päämäärää. McPherson on laskenut kirjemateriaalistaan, että keväällä 1863 arviolta puolet Unionin armeijan sotilaista vähintään varauksella hyväksyi orjuuden lakkauttamisen osaksi sodan tavoitetta, kun taas neljäsosa sotilaista oli ehdottomasti lakkauttamista vastaan ja neljäsosalle asialla ei ollut väliä. McPherson on huomauttanut näiden lukujen olevan vain suuntaa antavia, sillä hänen aineistonsa sotilaista vain puolet antoi jonkun edellä mainituista syistä vastaukseksi. McPherson tuo myös ilmi, että hänen lähdeaineistossaan emansipaatiota useammin kannattaneiksi tiedetyt ryhmät – upseerit ja korkeasti koulutetut – olivat huomattavan yliedustettuina.²⁷⁰ Reid Mitchell on puolestaan pitkälti ohittanut aiheen käsittelyn kirjoittamalla lyhyesti: ”Kun emansipaatiojulistus teki sodasta sodan orjuutta vastaan, osa sotilaista oli riemuissaan, osa oli kauhuissaan, ja useimmat hyväksyivät sodan päämäärän muutoksen vaikein mielin”.²⁷¹

Chandra Manningin tulkinnat eroavat eniten muusta joukosta. Viitaten tulkintaan moraalin laskusta Potomacin armeijassa hän esittää, että moraalin heikkeneminen johtui ensisijaisesti samanaikaisesta sotamenestyksen heikkoudesta. Manning esittää, että käsitys Unionin sotilaiden vastustuksesta emansipaatiota kohtaan ei pidä paikkaansa, ja että tätä näkemystä ei ole kyseenalaistettu tutkimuksessa riittävästi. Manningin mukaan tuoreempikin tutkimus on seurannut liikaa Bell Wileyn asettamaa ajatusta, jonka mukaan Lincolnin julistus emansipaatiosta syksyllä 1862 ja lopullinen laki tammikuussa 1863 korreloivat sen kanssa, että tänä aikana moraali Unionin armeijassa laski.²⁷² Wiley itse esitti päätelmänsä tiiviisti: ”Emansipaatio katkeroitti syvästi niitä, jotka eivät kannattaneet orjuuden lakkauttamista.”²⁷³ Manning puolestaan toteaa päinvastaisesti, että Unionin armeijan sotilaat alkoivat jo sodan ensimmäisen puolen vuoden aikana kääntyä emansipaation kannalle.²⁷⁴ Hän

²⁷⁰ McPherson 1997, 122–124.

²⁷¹ Mitchell 1988, 126.

²⁷² Manning 2007b, 86–87, 255–256.

²⁷³ Wiley 2008, 42.

²⁷⁴ Manning 2007a, 34. Manning kirjoittaa, että hänen aineistossaan alkaa näkyä ”huomiota herättävä rakenne” jo vuodesta 1861 lähtien.

perustele kantaansa sillä, että Potomacin armeijan karkaushuippu osui marras-joulukuulle 1862, joten syyskuussa esitetty julistus tai tammikuussa tapahtunut lain toimeenpano eivät osu ajallisesti yksiin muun tutkimuksen tulkintojen kanssa. Manning perusteleekin moraalin laskun täytyneen johtua muista tekijöistä.²⁷⁵ Manningin teesi on, että Unionin rivisotilaat suhtautuivat myönteisemmin emansipaatiota kohtaan kuin aiempi tutkimus on arvioinut, ja emansipaation kannatus vain kasvoi sodan edetessä siten, että sodan loppupuolella suurin osa Unionin sotilaista kannatti orjuuden lakkauttamista.²⁷⁶

Manningin tutkimuksen suurimpana heikkoutena voidaan pitää sitä, että hän muodosti analyysinsä tutkimalla Unionin sotilaiden kirjeitä satunnaisesti valikoiden ja huomasi, että ensimmäisestä sadasta emansipaatiosta kirjoittaneesta sotilaasta kolme neljäsosaa kannatti orjuuden lakkauttamista, ja ”seuraavat sotilaat toistivat kaavaa”.²⁷⁷ Manningin tapa tehdä määrällistä tutkimusta on vähintäänkin ongelmallinen, eikä hän tarjoa viitteissään täyttä listaa kirjeistä, joiden perusteella hän päätelmänsä teki. Kirjeisiin lähdemateriaalina tunnetun skeptisesti suhtautuva Gary Gallagher on kritisoinut Manningin tehneen tutkimuksessaan virheen tämän yrittäessä muokata kirjeaineistoa vastaamaan väkisin kysymykseen, johon aineisto ei voi vastata. ”Manningin metodologiassa sotilaiden mielipiteiden selvittämisen suhteen korostuu luontainen vaikeus, kun pyritään yleistämään rajallisesta kokoelmasta todistusaineistoa”, Gallagher katsoo.²⁷⁸ Hän kommentoi myös, että Manning ei pohdi, mitä kirjeiden hiljaisuus emansipaatiosta voisi tarkoittaa tai kuinka moni ei käyttänyt emansipaatiosta niitä termejä, joita Manning kirjeistä etsi.²⁷⁹ Gallagherin kritiikki Manningin metodiikkaa kohtaan liittyy myös siihen, että hänen oma kantansa aiheeseen on päinvastainen: hän pitää selvänä, että suurin osa Unionin sotilaista taisteli säilyttääkseen valtion yhtenä, ei lakkauttaakseen orjuutta.²⁸⁰

Olen Gary Gallagherin kanssa samaa mieltä siitä, että Chandra Manningin päätelmät sotilaiden ajattelusta emansipaatiota kohtaan ovat hataria. Manningin ongelma metodologisesti on se, että hän myöntää olevan mahdotonta löytää ”harmonista kuvaa” sotilaiden suhtautumisesta orjuutta kohtaan. Tämän ongelman hän kuitenkin ohittaa tyytymällä etsimään kirjeistä ”hallitsevia malleja”.²⁸¹ On kuitenkin liian monia muuttujia, jotta kirjeistä voisi mitenkään laatia edustavaa otantaa määrällistä

²⁷⁵ Manning 2007b, 88–89. Manning perustaa väitteensä tietyn vaiheen korkeammasta moraalin laskusta Ella Lonnin tutkimuksiin Unionin sotilaskarkuruudesta, mutta Lonn tekee tutkimuksessaan selväksi, että Unioni alkoi raportoida karkauslukemia tarkasti vasta huhtikuussa 1863. (Vrt. Lonn 1998, 143–146, 233; Manning 2007b, 87, 89, 257.)

²⁷⁶ Manning 2007b, 191, 218–219.

²⁷⁷ Manning 2007b, 258.

²⁷⁸ Gallagher 2011, 80.

²⁷⁹ Gallagher 2011, 81.

²⁸⁰ Gallagher 2011, 2–3, 34, 101–106.

²⁸¹ Manning 2007a, 32.

tutkimusta varten. Gallagher esittää lisäksi tärkeän huomion siitä, että suuri osa sotilaista saattoi päättää olla asiasta hiljaa, vaikka heillä olisi ollut mielipide. En kuitenkaan jaa Gallagherin kantaa siitä, että kirjeet tulisi hylätä lähdeaineistona tämän ongelman vuoksi kokonaan, sillä parempaakaan aineistoa asian selvittämiseksi ei olemassa ole. Keskustelu orjuuskysymyksestä kuvastaa tutkimuksen jännitteistä yleistilaa ja siinä tiivistyy tutkimuksen pyrkimys asettaa tietty näkökulma hallitsevaksi yleiskuvaksi Unionin sotilaasta. Tarkkojen määrien tutkiminen on osoittautunut haastavaksi tehtäväksi, mutta tutkimus on ainakin onnistunut osoittamaan vakuuttavasti, että rintamalta löytyi moninaisia kantoja. Tarkkoja määriä hedelmällisempi tutkimuskohde olisi kuitenkin sotilaiden esittämät argumentit orjien emansipaation puolesta tai vastaan.

Kuinka Peter Welsh suhtautui orjuuteen? Tutkimuksessa on vallinnut pitkään yksimielisyys siitä, että amerikanirlantilaiset olivat vahvin yksittäinen orjuuden lakkauttamista vastustanut ryhmä. Ian Delahantyn mukaan siitä tosin ei ole konsensusta, miksi amerikanirlantilaiset olivat niin vahvasti tätä mieltä. Syiksi on esitetty pelkoa töiden menettämisestä, rasistisia ennakkoluuloja ja irlantilaistaustaisten tiivistä yhteyttä demokraattiseen puolueeseen sekä etenkin katoliseen kirkkoon.²⁸² Protestanttisen ja katolisen kirkon suurimman näkemyseron pohjoisessa sodan aikana aiheutti se, että protestanttisen kirkon johto linjasi orjien kärsimyksen olevan synty, joka oli lakkautettava hinnalla millä hyvänsä. Katolisen kirkon johto ei puolestaan voinut sotatoimia orjuuskysymykseen vedoten hyväksyä.²⁸³ George Rable on todennut, että katolinen johto ei tulkinnut Raamatun tuomitsevan orjuutta ehdottomasti, joten he esittivät orjuuden osaksi ihmisen turmeltunutta olemusta.²⁸⁴ Peter Welsh ei kirjoittanut orjuudesta tai emansipaatiosta mitään vielä vuonna 1862, mutta vuoden vaihteen jälkeen uutiset emansipaatiosta olivat kantautuneet rintamalle:

Tuntemukset neekereitä vastaan ovat erittäin vahvat tässä armeijassa, kuten voi selvästi huomata missä ja milloin vain, kun he [sotilaat] tapaavat heitä. Heitä [orjia] pidetään pääsyynä tähän sotaan, ja tämä tuntemus on erityisen vahva irlantilaisten prikaateissa.

Tämä tosin ei ole koko totuus, sillä monia eri asioita on kytkeytyneenä tähän sotaan. Jos orjuutta ei olisi ollut olemassa, niin sodan edistäjät ja yllyttäjät olisivat ottaneet kiinni jostain toisesta kysymyksestä ja käyttäneet sitä väitteenä, jolla he olisivat voineet pitää yllä agitaatiota ja

²⁸² Delahanty 2016, 164.

²⁸³ Noll 2006, 114.

²⁸⁴ Rable 2010, 28.

hämmentää sekä pohjoisen että etelän ihmisten ajatuksia, kunnes seurauksena olisi ollut sisällissota.²⁸⁵

Welsh toi selvästi ilmi, että heidän prikaatissaan ei sodittu emansipaation puolesta. Welsh kuitenkin ilmaisi, että sodan syihin liittyi muitakin asioita. Mitä hän tällä tarkoitti?

George Washington varoitti maanmiehiään olemaan varuillaan ulkomaisen vaikuttamisen varalta. Heitä on varoitettu moneen kertaan sen jälkeen, ja erityisesti olemaan varuillaan tuon tekopyhän, kirokun ja porton valtion suhteen, joka on Englanti, mutta näille varoituksille vain naurettiin.

Se oli Englanti, joka aloitti agitaation orjuuskysymyksestä ja käytti tuhansia puntia pitämään sitä yllä. Ja minkä vuoksi? Oliko se neekereiden hyväksi? Hänen käytöksensä tätä valtiota kohtaan sodan alusta lähtien vastaa tähän kysymykseen selvästi. Hänen tarkoituksensa on ollut koko ajan auttaa kapinallisia niin paljon kuin mahdollista ilman, että hänen täytyisi sitouttaa itseänsä sotaan meidän hallituksemme kanssa. Hänen päämääränsä – ja on ollut jo vuosia – on jakaa tämä valtio kahtia ja siten tuhota hänen [Yhdysvaltojen] valta ja suuruus.

Kaikki monarkiat vihaavat tasavaltoja, mutta tämä kavala ja tekopyhä tyranni, armoton murhaaja ja sekä kirkon että valtion vallankaappaaja, vihaa tätä maata kahdesta syystä: ensiksi liberaalin hallinnon ja lakien vuoksi, ja toiseksi, koska Amerikka alkoi vetää hänelle vertoja sekä kaupankäynnin että tuotannon voimassa.²⁸⁶

Welsh viittasi Yhdistyneen kuningaskunnan kuningatar Viktoriaan. Kirjeistä ei selviä tarkemmin, mistä Welshin ajatukset kumpusivat tai milloin näin vahva antipatia oli muodostunut. On mahdollista, että irlantilaisessa prikaatissa miehistöä yhdistänyt asia oli viha kuningatarta kohtaan, sillä etenkin Yhdysvaltain itsenäistymisen jälkeen myös Irlannin omat itsenäisyysvaatimukset olivat saaneet uutta pontta. Vuosina 1845–1852 Irlantia koetellut nälänhätä oli lisännyt kuningattaren epäsuosiota, ja merkittävä osa irlantilaisista oli muuttanut pula-aikaa pakoon Yhdysvaltoihin.²⁸⁷ Welshin ajatukset kuningatar Viktorian roolista agitaattorina eivät pohjanneet kuitenkaan todellisuuteen. Britannia pysyi virallisesti puolueettomana koko sodan ajan. Se ei tunnustanut Konfederaation itsenäisyyttä

²⁸⁵ Welsh 1986, 62: "[...] *The feeling against nigars is intently strong in this army as is plainly to be seen wherever and whenever they meet them They are looked upon as the principal cause of this war and this feeling is especialy strong in the Irish regiments This however is not wholely true for there is numerous circumstances conected with this war which go to prove that had slavery not existed the promoters and instagaters of this war would have seised on some other question and used it as a bone of contention by which they could keep up agitation and distract the minds of the people both north and south untill it would finely result in civel war [...]*" Ei päiväystä. Kirjeiden arvion mukaan kirje on lähetetty helmikuussa 1863, sillä Welsh viittaa kirjeessä tuoreeseen tietoon Massachusettsin kuvernöörin päätöksestä värvätä Unionin joukkoihin myös afroamerikkalaisia sotilaita. Tämä päätös tehtiin 26.1.1863.

²⁸⁶ Welsh 1986, 62: "[...] *George Washington warned his country men to beware of foreign influence they have been warned many times since to beware and especialy of the hipocritacal intrieuging of that acursed harlot of nations England but the warnings were only laughed at It was in England that the agitation of the slavery question was first comenced and thousands of pounds contributed to keep it up and for what was it for the benifit of the negro her conduct towards this country since the comencment of this war answers that question plainly her whole course has been in aid of the rebels just as far as she could without comiting herself to a war with this goverment her object is and has been for years to divide this country and thereby destroy her power and greatness all monarchial powers hate republics but that perfedious tyrant hipocrite cut thorat murderess and base usurper of both church and state hates this country for two reasons first for her liberal goverment and laws and second because America was out riviling her both in power comerce and manufacture [...]*" Ei päiväystä. Ks. edellinen viite.

²⁸⁷ Vuosien 1845–1855 aikana arviolta hieman yli miljoona irlantilaista muutti Yhdysvaltoihin. (Kohl 1994, xiii.)

eikä muodostanut diplomaattisuhteita Konfederaation kanssa. Myös kaupankäynti etelään tyrehtyi paljolti sodan ajaksi. Julkinen mielipide sodasta jakoi englantilaisia – osan eliitistä on arvioitu sympatisoineen Konfederaation itsenäistymispyrkimyksiä, mutta Konfederaation toive konkreettisesta tuesta ei toteutunut.²⁸⁸ Yhdysvaltain sisällissota oli verrattain hyvin paikallinen konflikti.

Welsh jatkoi sodan oikeuttamista Margaretille, joka oli yhä enemmän skeptinen sodan tarkoitusta kohtaan:

Niillekin, jotka eivät ole kansalaisia tai eivät ole liittyneet palvelukseen tässä sodassa, on tämän kansakunnan yhtenäisyys hyvin tärkeä asia. Tämä on kaikesta pahuudesta ja virheistä ja asioiden huonosta hoitamisesta huolimatta sota, jota kohtaan kaikkien maailman valtioiden ihmiset kokevat elintärkeää kiinnostusta.

Tämä on ensimmäinen koettelu modernille vapaalle hallinnolle, jossa katsotaan, pystyykö se pitämään itsensä kasassa sisäisten vihollisten ja kypsyneen kapinan edessä. Kaikki miehet, jotka rakastavat vapaata hallintoa ja oikeudenmukaisia lakeja seuraavat tätä kriisiä nähdäkseen, voiko tasavalta pysyä pystyssä tällaisessa tilanteessa.

Jos se kaatuu, silloin miljoonien toivo kaatuu ja tyranniin suunnitelmat ja toiveet toteutuvat. Euroopan aristokraatit julistaisivat, että tämä on kaikkien tasavaltojen yhteinen loppu. Kuninkaat, häpeämättömät jumalallisen oikeuden anastajat, huutaisivat iloaan: ”Jättiläismäinen tasavalta on kaatunut!”²⁸⁹

On todennäköistä, että Welshin ajatteluun oli vaikuttanut vahvasti hänen leiriyhteisönsä irlantilaisuus. Vaikka hän vastusti orjien emansipaatiota, hän sieti sitä, sillä hän näki Yhdysvaltojen jakautumisen voittona kuningatar Viktorialle. Hän näytti ajattelevan Yhdysvallat sekä symbolisena että konkreettisena turvasatamana irlantilaisille Britannian vaikutusvallasta. Voikin ajatella, että Welsh alkoi kokea omintakeisella tavalla taistelevansa itsenäisyysotaa Irlannin puolesta taistelemalla Unionin riveissä:

Minä mielelläni myönnän, että täällä on tyytymättömyyttä ja äänekkästä paheksuntaa johtokunnan menettelytapaa kohtaan orjuuskysymyksessä. Mutta jos orjuus on kunnollisen hallinnon, lakien ja kansakunnan ikuisen yhtenäisyyden saavuttamisen tiellä, silloin sanon, että pois sekä orjat että orjuus, lakaistakoon molemmat maasta ikuisiksi ajoiksi mieluummin kuin antaa vapauden ja vaurauden tuhoutua tällaisessa suurenmoisessa valtiossa. [...]

²⁸⁸ McPherson 1982, 216.

²⁸⁹ Welsh 1986, 65–66: “[...] even to those who are not citizens nor have not joined the service of the government in this war the integrity of this nation is a matter of the greatest importance this was with all its evils with all its errors and mismanagement is a war in which the people of all nations have a vital interest this is the first test of a modern free government in the act of sustaining itself against internal enemys and matured rebellion all men who love free government and equal laws are watching this crisis to see if a republic can sustain itself in such a case if it fail then the hopes of millions fall and the designs of all tyrants will succeed the old cry will be sent forth from the aristocrats of europe that such is the common end of all republics the blatant croakers of the divine right of kings will shout forth their joy the giant republic has fallen [...]” Pvm. 3.2.1863.

Minä kuulen sinun sanovan, että onko meillä parempi olla täällä kuin meillä oli kotona [Irlannissa]. Meillä oli aina tarpeeksi syötävää, kunnioitettavat vaatteet sekä mahdollisuuksia huville. Tämän oleminen totta omalla kohdallasi ei tee sitä todeksi niille kaikille tuhansille tässä maassa, jotka eivät kokeneet kotona muuta kuin sortoa ja kurjuutta, mutta voivat nyt hyvin, tai jos eivät, niin yhdeksässä tapauksessa kymmenestä se on heidän oma vikansa.²⁹⁰

Kirjeet eivät paljasta tarkemmin, olivatko Welshin nationalistiset ajatukset vahvistuneet vasta palveluksen aikana, mutta hänen sanoistaan voi aistia, kuinka voimakkaasti hän omaa näkökulmaansa pyrki perustelemaan:

Miten voisivat tänään sadattuhannet pojat ja tyttäret pahoin sorretulla Erinin [Irlannin] saarella, jos heillä ei olisi ollut vapaata maata kuin tämä muuttaa nälänhätää ja puutetta pois? [...] Eikö tämä ole taistelemisen arvoista?

On meidän velvollisuutemme tehdä meidän osuutemme yhteisen hyvinvoinnin eteen, ei ainoastaan nykyisen, vaan myös tulevien sukupolvien eteen. Asian näin ollessa on kaikkien velvollisuus heidän asemastaan riippumatta tehdä kaikkensa ylläpitääkseen nykyisyyttä ja säilyttämään tuleville sukupolville valtio ja turvapaikka, joka on ylhäisempi kuin yksikään maailman tähän mennessä näkemä.²⁹¹

Lähehtämänsä kirjeen jälkeen Welsh sai ilmeisimmin kotoa kirjeen, jossa Margaret kertoi olevansa sairaana. Welsh ei silti suostunut harkitsemaan rintamalta lähtöä:

Rakas vaimoni,

toivon että olet toipumassa. Jos et ole, niin älä välttele hyvälle lääkäriille menemistä ja yritä saada jotain, joka tekee sinulle hyvää. [...]

Minä kirjoitin sinulle viimeksi pitkän kirjeen, jossa kerroin muutamia monista syistä, miksi meidän tulisi yhä pysyä lujana kansan asian vuoksi. [...] Tämän sodan hinta veressä ja rikkauksissa, sekä kurjuus ja suru, mitä se on maksanut tälle maalle, sen on tuotava ihmiset järkiinsä. Huolimatta epäpätevän johdon typeryydestä sekä kiihkoilevista neekerinpalvojista, tämän maan suuri ja vapaa kansa nousee mahtavana ja voimakkaana, heidän silmänsä karvaista kokemuksista auenneina. He talloivat tomuksi kaiken, mikä seisoo heidän tiellään tämän kirokun kapinan lopettamiseksi.

Orjat ja orjuuden vastustajat ja heidän ideologiansa lakaistaan pois maan päältä, mikäli he seisovat tämän valtion rauhan ja hyvinvoinnin tiellä. Tämä sota on epäilemättä Jumalan käden rangaistus ihmisten piittaamattomuudesta ja osan ylellisestä elämästä ja toisten

²⁹⁰ Welsh 1986, 66: "[...] i willingly admit and that there is dissatisfaction and loud denunciation of the course of the executive in the army with the course pursued in the slavery question but if slavery is in the way of a proper administration of the laws and the integrity and perpetuity of this nation then i say away with both slaves and slavery sweep both from the land forever rather than the freedom and prosperity of a great nation such as this should be destroyed [...] i hear you say what better off are we here than we were at home we always had enough to eat and respectable raiment at home and good opportunities for enjoyment that being true in your case does not make it so for others how many thousands are there in this country who saw nothing but oppression and misery at home who are now in comfort or if not in comfort in nine cases out of ten it is their own fault [...]" Pvm. 3.2.1863.

²⁹¹ Welsh 1986, 66–67: "[...] what would be the condition to day of hundreds of thousands of the sons and daughters of poor oppressed old erin if they had not a free land like this to emigrate to famine and misery [...] And is this not worth fighting for it is our duty to do our share for the common welfare not only of the present generation but of future generations such being the case it becomes the duty of every one no matter what his position to all in his power to sustain for the present and to perpetuate for the benefit future generations a government and a national asylum which i superior to any the world has yet known [...]" Pvm. 3.2.1863.

kevytmielisyydestä ja irstailusta, sekä huijarimaisuudesta ja yleisestä alhaisesta moraalintasosta.²⁹²

Welsh toisaalta perusteli sotaa ajattelemalla sen olevan Jumalan rangaistus, toisaalta kuningatar Viktorian agitoima konflikti. Hänen omintakeinen tulkintansa orjuuskysymyksestä ja koko sodasta ei mahdu aiemmassa tutkimuksessa luotuun muottiin. On todennäköistä, että moni Unionin puolella taistellut irlantilainen haaveili itsenäisestä kotimaasta, mutta käsitys kuningatar Viktorian osallisuudesta sotaan kertoo Welshin omasta erityisestä ajattelusta – tai sitten leirissä laajemmalle levinneestä ajattelutavasta, jonka Welsh välitti kirjeitse kotirintamalle.

Onko Welshin ajattelu liian poikkeuksellista tehdäksemme siitä laajempia päätelmiä? R. G. Collingwood on pohtinut, kuinka käsitellä ”omituista” tapausta lähteissä. Hän kritisoi ”leikkaa ja liimaa -historioitsijoiden” tapaa hylätä normia ravistava informaatio ja vain ”toistaa toteamuksia, joita muut ovat tehneet ennen häntä”. Collingwoodin mukaan historioitsija löytää joskus lähteen, joka on ristiriidassa muiden lähteiden tai jopa historioitsijan oman ymmärryksen kanssa, minkä seurauksena hän hylkää lähteen.²⁹³ Collingwoodin ajatteluun nojaten Welshin sanoja ei tulisi jättää huomiotta, vaikka hänen ajatuksensa luultavasti olivatkin rintamalla poikkeuksellisia. Carlo Ginzburg on puhunut mikrohistoriallisen tutkimuksen yhteydessä johtolangasta, jonka avulla historioitsija voi oivaltaa jotain aiemmin ohitettua.²⁹⁴ Welshin ajattelu voisi toimia johtolankana sille, millaista irlantilaisuus Unionin armeijassa oli. Irlantilaisista sotilaista ei ole tehty riittävästi tutkimusta kirjemateriaaliin tukeutuen; laajempi tutkimus voisi valaista sitä, oliko Welshin ajattelu poikkeuksellista myös muihin irlantilaistaustaisiin verrattuna. Welshille itselleen ajatus oli kuitenkin totta: hän koki ensisijaisesti taistelevansa itsenäisen Irlannin puolesta kuningatar Viktoriavaikasta.

²⁹² Welsh 1986, 69–70: *”My dear wife i hope you are getting better health and if not do not neglect to go to some good doctor and try to get something to do you good [...] i wrote you a long letter the last one in which i aduced a few of the many reasons why we should still stand true and firm in the cause of the nation [...] the cost of this war in blood and treasure the misery and grief it has cost the country must bring the people to a true sense of their position and inspite of the imbecility of an incompetent administration and fanatical nigar worshippers a people great and free as the people of this country are will rise in their might and power with their eyes opened by bitter experience and trample in the dust any and everything that stands in the way of puting a sucesfull termination to this acursed rebellion and although slaves and slavery abolitionests and and [sic] their isms should be swept from the land swept from the land [sic] they both will be if they stand in the way of the peace and prosperity of the country This war is undoubtebly a just chastisement of the hand of God the recklessness and luxury of some and the disapation and debauchery of others the political swindling and fraud and the general low moral standard [...]”* Pvm. 8.2.1863.

²⁹³ Collingwood 1994, 257, 274.

²⁹⁴ Ginzburg 1996, 38–40. Johtolangan käsitteestä ks. myös Peltonen 2001, 357.

Jos Peter Welsh tuottaa tutkijalle haasteen, on Alonzo Searing vielä hankalampi kohde. Hän nimittäin ei kirjoittanut orjuudesta tai orjien emansipaatiosta lähes mitään. Ainoa kerta vuosien 1862 ja 1863 aikana, kun Searing kirjoitti mitään aiheeseen liittyen, oli lokakuussa 1862:

Meidän armeijamme vaikuttaa antavan selkäsaunaa kapinallisille, ja lisäksi presidentti Lincolnin julistus orjien vapauttamisesta tammikuun ensimmäisenä, jos he eivät luovuta ja tule takaisin Unioniin, saattaa tehdä jotain hyvää.²⁹⁵

Searing ajatteli, että julistus saattaisi ajaa Konfederaatiota luovuttamaan, jotta etelä saisi pitää orjuusjärjestelmänsä pystyssä. Hänelle itselleen julistus toimi lähinnä sotastrategiana. Searing ei aiheeseen kuitenkaan palannut, ei edes alkuvuonna 1863, kun emansipaatiokysymys oli keskeisimpiä keskustelunaiheita. Searingin tapauksessa tulee palata kysymykseen, jonka Gary Gallagher esitti Chandra Manningille: voidaanko tehdä päätelmiä myös niiden sotilaiden ajattelusta, jotka eivät aiheesta kirjeissään kirjoittaneet? Kuinka paljon tutkijan on oikeutettua päätellä rivien välistä, jos kontekstia tulkinnalle ei ole? Tarkoittiko Searingin hiljaisuus, että hänellä ei ollut mielipidettä? Vai pysyikö hän hiljaa, koska asia oli lähipiirille itsestäänselvyys? Searingin vaitonaisuus emansipaatiosta korostaa siitä, kuinka tulkinnanvaraisia kirjeet lähdemateriaalina voivat olla. Kirjeidenkään avulla kaikkien sotilaiden ajatteluun ei pysty kurottamaan – silloin tutkijan kädet ovat sidotut.

4.2 Taistelu rintamalla ja kotirintamalla

Vuoden 1863 alkupuolella Potomacin armeija oli syvästi kahtiajakautunut orjuuskysymyksen vuoksi. Kesällä 1862 sittemmin syrjäytetty kenraali McClellan oli varoittanut presidentti Lincolnia, että orjien emansipaatiojulistus tulisi nopeasti hajottamaan Unionin armeijan ja johtamaan Konfederaation itsenäistymiseen.²⁹⁶ Miksi näin ei tapahtunut?

Unionin armeijan rivejä vaivasi heikko moraali, mutta sitäkin alemmas sodan suosio oli laskenut kotirintamalla. Presidentti Lincolnin kansansuosio oli valahtanut huonosti sujuvan sodan vuoksi alas, kun taas demokraattisen puolueen rauhaa etsinyt linja keräsi kannatusta. Searing kirjoitti maaliskuussa, että demokraattien suosio ei ollut kantautunut rintamalle asti:

Järjestimme leirissä viime tiistaiyönä suuren poliittisen kokouksen. Vaikuttaa siltä, että enemmistö New Jerseyin lainsäätäjistä heidän viimeisimmässä istunnossaan hyväksyivät rauhan

²⁹⁵ Searing 2012, 24: "[...] *Our army seems to be whipping the rebels, and then President Lincoln's proclamation of freeing their slaves on the first day of next January, if they do not surrender and come back into the Union, may do some good.* [...]" Pvm. 5.10.1862.

²⁹⁶ McPherson 1988, 502.

päätöslauselmia ja julistivat sodan epäonnistuneeksi. Heidän lisäksensä pohjoisessa on monia miehiä, jotka hierovat rauhaa etelän kanssa kunniattomin ehdoin.

Meidän kokouksemme tarkoitus oli osoittaa meidän vastustustamme näille miehille, joita me täällä etelässä nimitämme kuparipäiksi²⁹⁷. He haluavat rauhaa, kuten haluavat kaikki. Mutta luuletko hetkeäkään, että me antaudumme etelälle? Emme ikinä. Vaikka se vaatisi jokaisen miehen ja myöhemmin myös jokaisen naisen, niin me valloitamme etelän.²⁹⁸

Seuraavassa kirjeessään Searing jatkoi: ”Haluan nähdä kapinalliset valloitettuna ennen kuin lopetamme taistelemisen. Näin tarpeeksi Fredericksburgin taistelussa vihatakseni kapinallisia yhtä paljon kuin vihaan käärmettä. Seuraavassa taistelussa toivon meidän lyövän heidät.”²⁹⁹ Kuukautta myöhemmin Searing kirjoitti, että jos joukko kohtaisi kapinalliset, niin hän toivoisi heidän: ”Ajavan kapinalliset Meksikonlahdelle asti, sillä vihaan heitä kaikkia – ja lisäksi kaikkia, jotka heitä auttavat.”³⁰⁰ Myöhemmin keväällä Searing kirjoitti vielä:

Kirjeesi mukaan teillä täytyy olla joitakin jakautumista kannattavia kuparipäitä pohjoisessa. Minä haluaisin ladata muskettini pavuilla ja ampu heitä kohti, sillä vihaan tuollaisia miehiä, koska he sympatisoivat pettureita.³⁰¹

Searingin kirjeiden sävy muuttui hyvin erilaiseksi verrattuna Fredericksburgin tapahtumia edeltäneisiin kirjeisiin, joista viholliskuvaukset loistivat poissaolollaan ja joissa kotiin lähetettiin kepeitä terveisiä. Nyt kotirintamasta oli yhtäkkiä muodostunut kuin toinen vihollinen. Searingille sodan vastustuksen nousu kotirintamalla näytti olleen kova paikka. Reid Mitchell on esittänyt, että miehet, jotka kokivat tekevänsä huomattavia uhrauksia ja altistavansa vapaaehtoisesti henkensä vaaralle, odottivat saavansa vastineeksi sosiaalista pääomaa kotiyhteisöissään.³⁰² Searingin merkittävä motiivi sotaan lähdölle oli ollut sankarillisen vastaanoton ansaitseminen kotona, jota uhkasi nyt se, että kotona sodan sankarillisuutta ei enää tunnustettaisikaan. Searingin sanoista voi

²⁹⁷ Vapaa käännös sanasta *copperhead*. Sodan aikana demokraattisessa puolueessa oli kaksi siipeä: sodan kannattajat (*War Democrats*) ja vastustajat (*Peace Democrats*). Sodan mittaan puolueen johtoon nousivat sotaa vastustaneet. Pohjoisessa osa alkoi kutsua sotaa vastustaneita pilkkanimellä *copperheads*. Termi juontui myrkyllisestä käärmelajista.

²⁹⁸ Searing 2012, 48: ”[...] *Last Tuesday night at our camp, we had a large political meeting. It seems that the majority of the Legislature of New Jersey at their last session, passed a series of peace resolutions, declaring the war a failure. Besides them there are many men up North who are for making peace with the South on dishonorable terms, and the object of the meeting was to show our opposition to the designs of such men whom, down here, we call copper-heads. They want peace, so does everyone, but do you for an instant, think we will submit to the South? Never, if it takes every man, and the women afterwards, we will conquer them. [...]*” Pvm. 14.3.1863.

²⁹⁹ Searing 2012, 50: ”[...] *I want to see the rebels conquered before we quit fighting. I saw enough at the battle of Fredericksburg to make me hate the rebels as bad as I do a rattlesnake, and in the next fight I hope we will beat them. [...]*” Pvm. 22.3.1863.

³⁰⁰ Searong 2012, 54: ”[...] *If we meet the Johnny Rebs I hope we will drive them in the Gulf of Mexico, for I hate them and everyone who takes their part [...]*” Pvm. 17.4.1863.

³⁰¹ Searing 2012, 67: ”[...] *According to your letter you must have a few Secesh copperheads up North, and I would like to load my musket with beans and shoot some of them, for I hate such men for sympathizing with traitors. [...]*” Pvm. 25.5.1863.

³⁰² Mitchell 1998, 144.

aistia, että rintamalla sotilaille ei enää riittänyt pelkkä sodan päättymisen. Nyt haluttiin voitto, jonka seurauksena sotilaat saisivat nauttia kunniaa palattuaan kotiin.

Kotirintaman rauhanliike muodostui ideologiseksi kilpailijaksi, sillä se yritti sotilaiden mielissä pilata sotilaiden itsellensä ansaitseman kunnian. Phyllis Thompson on ajatellut, että naisten yhteiskunnallisen roolin ollessa niin vahvasti sidoksissa kotiin oli Konfederaatiolle helpompaa perustella sotatoimet kodin puolustamisella. Unioni ei tässä niin hyvin onnistunut, koska kyseessä oli hyökkäyssota. Unionin pyrki hyväksyttämään sotaa kotirintamalla taisteluna valtion puolesta, mutta monille kotona tämä jäi liian abstraktiksi perusteluksi.³⁰³ Sodan vastustuksen kasvusta Unionin kotirintamalla vuosina 1862–1863 on tiedetty jo pitkään, mutta asiaa ei ole tarkasteltu rauhanliikkeen sotilaisiin kohdistuneiden vaikutusten kannalta. Vaikka Unionin armeijassa erimielisyyttä aiheutti etenkin orjuuskysymys, sotilaita yhdisti se, että kaikilla oli jokin motiivi olla mukana sodassa. Täten kotirintaman rauhanliike saattoi jopa vahvistaa moraalialia rintamalla.

Potomacin armeija oli silti kriisissä ja armeija oli jumiutuneena asemasotaan Fredericksburgin lähistölle. Leirissä yritettiin kohottaa tunnelmaa. Irlantilainen prikaati järjesti maaliskuun alussa Pyhän Patrickin päivän juhlallisuudet, ja Welsh ylennettiin samaisena päivänä kersantiksi sekä rykmentin lipunkantajaksi (*color sergeant*). ”Olen ylpeä saadessani kantaa tätä vihreää lippua – Irlannin maan ja kansan tunnusta – ja erityisesti vastaanottaessani sen päivänä, joka on rakas jokaisen irlantilaisen sydämessä.”, kirjoitti Welsh vaimolleen.³⁰⁴ Armeijan moraalialia pyrittiin kohottamaan myös suuremmin elkein: presidentti Lincoln päätti matkustaa huhtikuussa 1863 Washingtonista armeijan luokse. Searingia presidenttiä varten muodostettu armeijan katselmus inspiroi:

Tiistaina presidentti Lincoln ja kenraali Hooker arvioivat armeijan tykistön ja ratsuväen. Seuraavana päivänä he arvioivat jalkaväen tasangolla Fredericksburgin edessä. Oli kaunis näky nähdä 100 000 sotilasta pukeutuneena siniseen suorissa riveissä, jotka ulottuivat mailien päähän kaukaisuuteen. [...] Se oli näky, jota ei voi unohtaa. Olimme Fredericksburgin edessä ja niin lähellä, että kapinalliset pystyivät näkemään meidät.³⁰⁵

Welsh koki katselmuksen täysin päinvastaisesti:

Meillä oli suuri armeijan katselmus viime keskiviikkona. Vanha Abe oli täällä ja hän näyttää siltä kuin hän olisi menossa pian tuonpuoleiseen. Armeijassa ei ole montaa, jotka olisivat pahoillaan,

³⁰³ Thompson 2013, 34.

³⁰⁴ Welsh 1986, 80: ”[...] *I shall feel proud to bear up that flag of green the emblem of Ireland and Irish men and espesially having received it on that day dear to every irish heart [...]*” Pvm. 8.3.1863.

³⁰⁵ Searing 2012, 52: ”[...] *Tuesday President Lincoln and General Hooker reviewed the artillery and cavalry belonging to the Army of the Potomac, and the next day they reviewed the infantry on the plain in front of Fredericksburg. It was a beautiful sight to see 100,000 soldiers dressed in blue with their long straight ranks stretching away for miles in the distance [...] It was a sight never to be forgotten. We were in front of Fredericksburg and so close the Rebels could see us [...]*” Pvm. 12.4.1863.

jos hän sinne menisi. Miehistössämme ei ole yhtäkään yhtä vaivaisen näköistä miestä kuin vanha Abe. Palkanmaksaja saisi sydämellisemmän vastaanoton kuin minkä hän sai – ja hänen vierailunsa olisi paljon hyödyllisempi kaikille asianosaisille.³⁰⁶

Lincoln ei ollut huonokuntainen, vaan todennäköisesti presidentin emansipaatiojulistus vaivasi Welshin mieltä. Lincolnin vierailulla oli kuitenkin moraalien kohottamisen lisäksi myös toinen tarkoitus. Hän oli alkanut ajatella, että sota pystytään voittamaan ainoastaan tuhoamalla kenraali Robert E. Leen johtama Pohjois-Virginian armeija. Vaikka lännessä Unionin sotamenestys oli ollut hyvää, Lincoln ei uskonut maantieteellisten aluevaltausten lännessä kykenevän romahduttamaan Konfederaation taistelumoraalia. Tämän vuoksi hän määräsi kenraali Hookerin johtamaan Potomacin armeijan uuteen hyökkäykseen kohti etelää.

Huhtikuun viimeisenä päivänä Potomacin armeija ylitti jälleen Rappahannock-joen. Kenraali Hooker halusi välttää aiemman hyökkäyksen virheen ja piti huolta, että Konfederaation armeija ei pystyisi ampumaan valmiista puolustusasemista käsin Unionin sotilaita kohti. Hän päätti hyökätä toisella joukolla tiheän erämaametsän puolelta ja toisella joukolla Fredericksburgista päin, pyrkien iskemään Konfederaation armeijan molempiin sivustoihin. Toteutus ei onnistunut. Robert E. Lee ehti havaita Hookerin suunnitelman ajoissa ja ehti jakaa armeijansa kahtia puolustamaan molempia sivustoja. Chancellorsvillen taistelun nimekseen saaneessa taistelussa miesvahvuudeltaan yli kaksi kertaa pienempi Pohjois-Virginian armeija ajoi jälleen Unionin armeijan Rappahannock-joen pohjoispuolelle.³⁰⁷ Sotilaiden perspektiivistä taistelu oli täyttää kaaosta. Searing kuvaili tapahtumia siskolleen:

Puolenpäivän aikoihin viime lauantaina, kun olin saanut valmiiksi kirjeen sinulle – ja edellisen sille – yksi kapinallisten ammus räjähti meidän rykmentissämme, joka mursi upseerin värillisen palvelijan jalan ja surmasi kaksi hevosta. [...] Minun kynäni kieli ei pysty kuvailemaan sinulle tapahtumapaikkaa tällä hetkellä. Tuhansien pakenevien meidän miesten äänet sekoittuivat kapinallisten villoihin huutoihin, meidän divisioonamme koväänisiin rohkaisuihin, tykistön pauhuun, ammusten rytinään ja muskettien räminään. [...]

Miehiä kaatui siellä sun täällä ja vaikutti melkein mahdottomalta kenellekään päästä ulos haavoittumatta tuosta kuoleman metsästä. Mutta riviemme ohetessa me tiivistimme väriemme kanssa välejä, päättäen pitää asemamme, jos mahdollista, viimeiseen asti. [...] Vanhat sotilaat sanovat, että se oli kovin taistelu, jonka he ovat koskaan nähneet. [...]

³⁰⁶ Welsh 1986, 84: "[...] *We had a grand review of the whole army on last wensday old Abe was here he looks as if he would soon go to kingdomcome and there is few in this army who would be sorry if he was there there is not in the ranks of this army a more miserable looking man than old Abe the paymaster would meet with a much heartyer welcome then he did and his visit would be much more benifecial to all concerned* [...]" Pvm. 10.4.1863.

³⁰⁷ Chancellorsvillen taistelussa (30.4.1863–6.5.1863) Unionin armeija menetti 17 287 sotilasta ja Konfederaation armeija 12 764 sotilasta. Taistelusta tarkemmin ks. Catton 1952, 160–211; McPherson 1988, 639–645; Murray & Hsieh 2016, 254–268.

Jos henkeni säästyy tämän taistelun loppuun asti, kirjoitan uudelleen. Anna rakkauteni isälle, äidille, sisaruksille ja ystäville. Kirjoita pian. Näkemiin.³⁰⁸

Tappiosta huolimatta Searing halusi korostaa heidän joukkojensa urhoollisuutta. Welshin kuvailu Margaretille oli karumpaa:

Jonkin harhaanjohtamisen vuoksi meidän vasen puolemmme kaatui ja meidän armeijamme oli pakotettu vetäytymään. [...] Meidän prikaatimme toi käsin yhden [tykistö]patterin mukanaan taistelukentältä, mutta kaikki hevoset saivat surmansa. [...] Sinä voit lukea selostuksen siitä sanomalehdistä. Olimme taisteluvalmiudessa lauantain, sunnuntain, maanantain ja tiistaiyönä kahteen asti, jolloin meidät vedettiin syrjään. [...]

Tiet olivat kamalassa kunnossa, mutaa oli lähes polviin asti, ja mikä pahempaa, suurimmalla osalla miehistä ei ollut mitään syötävää. [Tykistö]vaunut tuli viedä takaisin joen toiselle puolelle, joten meidän täytyi viedä ne läpi nälän, veden ja mudan, kunnes me pääsimme kolme tai neljä mailia tälle puolelle jokea, missä saimme leipää. Olin onnekas, että minulla oli [leipää] tarpeeksi itselläni.

Kapinalliset olisivat kaatuneet toisena taistelupäivänä ilman yhdennentoista armeijakunnan pelkuruutta, jotka irtautuivat ja juoksivat karkuun kentältä, vaikka vihollinen oli hyvässä paikassa, kun meidän armeijakuntamme oli heidät sinne työntäneet. Se on ohi nyt ja epäonnistuminen. Siitä, mikä on seuraava liike, en tiedä, mutta en usko sen olevan yli Rappahannock-joen. Kiitos Jumalalle, että selvisin turvaan ja terveenä ulos tästä.³⁰⁹

Vaikka Chancellorsvillen taistelu oli ollut jälleen katastrofi ja tappiot olivat nousseet suuriksi, eivät Searing ja Welsh reagoineet siihen kirjeissään yhtä järkyttyneesti kuin Fredericksburgin taisteluun. Itse asiassa he tuntuivat kirjoittavan vapautuneemmin, vaikkakin taistelun kaaos ja tuhot näkyivätkin kirjeissä selvästi. Taistelun tappio laski silti Unionin toiveita sodan päättämisestä yhä alemmaksi. Searing määrättiin johtamaan kymmenen miehen joukkuetta, jonka tuli pystyttää leirisairaala

³⁰⁸ Searing 2012, 58, 60, 62–63: "[...] It was about noon last Saturday when I finished writing your other letter, and previous to that, one of the Rebel shells exploded in our regiment which broke the leg of an officer's colored servant and killed two horses. [...] No pen language of mine can describe to you the scene at this moment. With the murmers of thousands of our men retreating, was mingled the wild yells of the victorious rebels, the loud cheers of our Division, the roar of artillery, the crash of shells and the rattle of musketry, drowning with their noise the groans of the wounded. [...] men were falling here and there, and it seemed almost impossible for anyone to come unhurt out of that forest of death, but as our ranks grew thinner we closed in upon our colors, resolving to hold our position, if possible, to the very last. [...] the old soldiers say it was the hardest fight they ever saw. [...] We hold a position now that the rebels cannot drive us from. If my life is spared until the end of the battle I will write again. Give my love to father, mother, sisters and friends. Write soon. Good-bye. [...]" Pvm. 5.5.1863.

³⁰⁹ Welsh 1986, 90–91: "[...] by some mismanagement our left was broken and our army compelled to fall back [...] our brigade brought in a battery by hand of [off] the field the horses were all killed [...] you will see an account of it in the papers we were under arms Saturday Sunday and Monday and Tuesday night till two O'clock when we retreated [...] the roads were in an awfull state the mud was nearly knee deep and what was worse the most of the men had nothing to eat the wagons had to be sent back across the river so we had to trug it though hunger wet and mud untill we got three or four miles this side of the river where we got bread i was lucky myself i had enough with me the rebs would be beaten on the second days fighting only for the cowardice of some of the eleventh army core who broke and ran off the field that have the enemy a good position from which our army had drove them it is over now and a failure and what the next move will be i dont know but i think it wont be across the rapahanoc thank God i came safe and well out of it [...]" Pvm. 7.5.1863.

taistelussa haavoittuneita varten.³¹⁰ Taistelussa haavoittuneita sotilaita oli lähes kymmenentuhatta. Welsh puolestaan komennettiin rakentamaan leiriä lähemmäs rautatietä ja vartioimaan sitä. Sieltä hän ehti kirjoittaa useammin ja pidempiä kirjeitä ja pyysi vaimoaan lähettämään hänelle luettavaksi rukouskirjan, jota hän voisi pitää taskussaan.³¹¹ Kesäkuun ensimmäisenä päivänä Welsh kirjoitti leiristä hyvin poikkeuksellisen kirjeen. Ensinnäkin, se oli tavanomaista kirjettä pidempi ja huolitellumpi, ja toisekseen, se ei ollut kohdistettu Margaretille, vaan Margaretin Irlannissa asuneelle isälle, Patrick Prendergastille. Kirje vihjaa, että Margaret jatkoi sodan vastustamista, joten Welsh joutui selittämään toimiaan nyt jo valtameren yli:

Arvon herra,

lähestyn teitä erityisen erikoisissa olosuhteissa. Ensiksi, sillä en ole aiemmin kirjoittanut teille kirjettä. Toiseksi, oma sijaintini vaikuttaa teistä varmasti käsittämättömältä. Teinä rakkaan vaimoni isänä en ihmettele, että vaikuttaa erityisen oudolta, että minä vapaaehtoisesti liittyisin veriseen riitaan taistelukentällä. [...] Margaretin kertomana tämä kaikki näyttäytyy teille varmasti erittäin epäonnelliselta – etenkin katsottuna niin kaukaa. [...] Mitä minun sijaintini tulee, minä voin erittäin hyvin ymmärtää teidän tunteenne. Minä tunnen melko hyvin, missä valossa ihmiset näkevät sotilaan roolin Irlannissa, enkä ihmettele, että sellaiset tunteet ovat olemassa. Sillä minä ajattelen, että irlantilaismies, joka vapaaehtoisesti värväytyy brittiläisten palvelukseen, ansaitsee täydellisen halveksunnan hänen maanmiehiltään. [...]

He kysyvät: ”Mitä ulkomailla syntyneillä kansalaisilla on tekemistä tämän sodan kanssa? Agitaatio siitä kysymyksestä, joka sai aikaan tämän sodan, pantiin sekä alulle että sitä pidettiin yllä puolueen³¹² toimesta, joka koostuu lähes pelkästään syntyperäisistä kansalaisista. He olivat tämän sodan aiheuttajia, joten antaa heidän selvittää asia.” Typerä perustelu! [...] Amerikka on Irlannin turvapaikka, Irlannin viimeinen toivo. Jos tämä tasavalta tuhoutuu, niin hänen [Irlannin] toiveensa ovat muserretut. Jos Irlanti tahtoo koskaan olla vapaa, keinot sen saavuttamiseen täytyy tulla Amerikan rannoilta. [...]

Se oli Englanti, joka pani alulle kirotun agitaation orjuuskysymyksestä. Tuhansia puntia on käytetty vuosittain pitämään sitä yllä. [...] Agitaatiota pidettiin yllä, kunnes se horjutti valtiota sen perustasta asti. [...] Olen tuntenut lapsuudesta asti, että jonain päivänä minulla voisi olla mahdollisuus – kun sopiva johtaja löytyy ja oikea aika saapuu – iskeä isku irlantilaisten oikeuksien ja vapauden puolesta. Sellainen mahdollisuus tämä sota on. Opettava koulu irlantilaismiehille. Ja jos se päivä saapuisi kymmenen vuoden sisään tämän sodan päätyttyä, me voisimme muodostaa armeijan tässä maassa, joka iskisi kauhulla saksilaisten sydämiin. [...]

Otin vastaan vihreän lipun edellisenä Pyhän Patrickin päivänä. Olen ylpeä kantaessani Irlannin ylpeyden ja kunnian symbolia, ja se ei tule koskaan osumaan maahan, niin kauan kuin minulla on

³¹⁰ Searing 2012, 66: ”[...] on arriving at the hospital I was placed in charge of nine men and instructed what to do [...]” Pvm. 25.5.1863.

³¹¹ Welsh 1986, 98: ”[...] I would like to have a prayer book if you could get me a very small one which i could cary in my pocket [...]” Pvm. 27.5.1863.

³¹² Yhdysvaltain republikaaninen puolue.

voimia kantaa sitä. [...] Olkoon kaikki niin hengellinen kuin maallinenkin onnellisuus teidän kanssanne. Näkemiin.³¹³

Kirje Margaretin isälle osoittaa, että Welshin nationalistinen ajattelu sodasta Irlannin puolesta oli vahvistunut entisestään. Toisaalta Welsh saattoi haluta korostaa asiaa, koska kirjoitti Irlantiin. Sitä emme voi tietää, saiko Welsh kirjeeseensä Irlannista vastausta. Pian kirjeen lähettämisen jälkeen Welsh ja koko toinen armeijakunta määrättiin pikaisella käskyllä marssimaan kohti pohjoista. Kesäkuun puolivälissä hän ehti kirjoittaa vain lyhyesti Margaretille heidän marssineen jo päiviä.³¹⁴ Myös Searingin ryhmä sai kesäkuun loppupuolella käskyn lähteä leirisairaalta marssimaan kohti pohjoista.³¹⁵ Liikkumisen syynä oli Pohjois-Virginian armeija, sillä kenraali Lee oli edellisen taistelun puolustusvoiton jälkeen päättänyt hyökätä kohti pohjoista. Presidentti Lincoln määräsi Potomacin armeijan pysymään Konfederaation armeijan ja pääkaupunki Washingtonin välissä. Samaan aikaan kun Potomacin armeija seurasi vihollista, Lincoln päätti vaihtaa jälleen armeijan komentajaa. Kenraali Hooker oli menettänyt presidentin luottamuksen edellisen taistelun tappioon, joten 28. kesäkuuta armeijan komennon otti George Meade, joka oli aiemmin toiminut kenraalimajurina viidennen armeijakunnan komentajana. Unionin odotuksista poiketen Lee ei ohjannutkaan joukkojaan kohti Washingtonia vaan jatkoi suoraan pohjoiseen – Länsi-Virginiaan, Marylandiin, ja lopulta Pennsylvaniaan. Kumpikaan armeija ei tiennyt tarkasti toisensa sijaintia. Lopulta joukot törmäsivät toisiinsa, 2 400 asukkaan kylässä – Gettysburgissa.³¹⁶

³¹³ Welsh 1986, 100–104: *"My dear sir It is under very peculiar circumstances that i now adress you First never having adressed you by letter before Secondly on account of my present position which no doubt seems so unaccountable to you To you as the father of my dear wife i do not wonder that it should seem very very [sic] strange that i should volunteerly joine in the bloody strife of the battlefield [...] On Margarets account it must seem to you all very misfortunate Especially when looked at from such distance [...] And with regard to my present position i can very well understand your feelings I know pretty well in what light people view soldiering in Irland Nor do i wonder that such a feeling exists For i consider an Irishman who voluterly enlists in the British service merits the utter contempt of his countrymen [...] What have foreign born citizens to do with this war they will say The agitation of the question which brought on this war originated and was kept up by a party composed almost wholly of native born citizens They were the cause of the war and let them fight it out Silly argument [...] America is Irlands refuge Irlands last hope destroy this republic and her hopes are blasted If Irland is ever ever [sic] free the means to acomplish it must come from the shores of America [...] It was in England that acursed agitation of the slavery question origenated Thousands of pounds have been colected yearly to carry it on [...] thus the agitation was kept up untill it shook the country to its very foundation [...] i have felt from my childhood that i might one day have an oppertunity when the right man to lead should be found and the proper time should arrive to strike a blow for the rights and liberty of Irland For such an oppertunity this war is a school of instruction for Irishmen and if the day should arive within ten years after this war is ended an army can be raised in this country that will strike terror to the saxons heart [...] I received the green flag on last St. Patricks day i feel proud to bear that emblem of Irlands pride and glory and it shall never kiss the dust while i have strenght to hold it [...] May all happiness both spiritual and temporal be with you farewell [...]" Kirje Patrick Prendergastille. Pvm. 1.6.1863.*

³¹⁴ Welsh 1986, 106: *"[...] I have not time to write any particulars at present [...] we have been marching ever since [...]"* Pvm. 18.6.1863.

³¹⁵ Searing 2012, 73: *"[...] next morning [...] we heard that marching orders had been received [...]"* Pvm. 5.6.1863.

³¹⁶ McPherson 1988, 647–648, 652.

Rakas vaimoni,

minulla ei ole aikaa kirjoittaa tarkempia tietoja juuri nyt. Selvisin tästä kauheasta taistelusta turvaan ja vahingoittumattomana, kiitos Jumala. Minulla ei ole ollut mahdollisuutta lähettää sinulle kirjettä sen jälkeen, kun olimme lähellä Fairfaxin asemaa Virginiassa. Näkemiin, Jumala siunatkoon sinua, posti on lähdössä. En voi kirjoittaa enempää enää. En tiennyt, että olisi mahdollisuus lähettää kirje tänä aamuna, muuten olisin kirjoittanut enemmän.³¹⁷

Näin kirjoitti Welsh selvittyään taistelusta. Vuoden 1863 heinäkuun kolmen ensimmäisen päivän aikana käyty Gettysburgin taistelu on Yhdysvaltain historian verisin taistelu ja sodan käännekohta Unionin eduksi. Noin kolmasosa taistelussa olleista kuoli, haavoittui, katosi tai jäi vangiksi. Yhteensä lähes 8 000 sotilasta menehtyi, joista suuri osa taistelun viimeisten tuntien aikana, kun Konfederaation joukot epäonnistuivat rynnäkössä Unionin linjoista läpi. Konfederaation sotaretki kohti pohjoista päättyi, ja Lee pakeni armeijansa kanssa kohti etelää.³¹⁸ Searing kirjoitti näystä taistelun jälkeen:

Rakas sisko, isä ja äiti,

kiitän Jumalaa minun hyvästä voinnista ja henkeni säästymisestä. [...] Sinä päivänä [4. heinäkuuta] suuri osa miehiä meidän armeijastamme laitettiin hoitamaan haavoittuneita ja hautaamaan kuolleita, joita täällä on noin 9 000, joita haudataan kaikkialle. Joissain tapauksissa, missä ruumiit ovat paljolti hajonneet, heitä ei kannettu [kentältä]. Matala oja kaivettiin, mihin heidät aseteltiin ja peitettiin. Muissa tapauksissa kymmenestä viiteenkymmeneen asetettiin taisteluhautaan ja haudattiin yhdessä.

Taistelukenttä oli kauhea näky – miesten ja hevosten ruumiita oli ympäriinsä. [...] Nouseva löyhy taistelukentällä oli melkein sietämätön. Pitkässä listassa haavoittuneita miehiä E-komppaniasta on A. S. Talmage ja Samuel Morse, jotka molemmat haavoittuivat kahdesti, ja Thomas Scattergood haavoittui myös, monien muiden lisäksi. Kun minulla on mahdollisuus, kirjoitan uudestaan. Muistakaa minut kaikille ystäväilleni. Rakastava veljesi.³¹⁹

Gettysburgin taistelu oli molemmille osapuolille niin tuhoisa, että se lamautti koko sodankäynnin hetkeksi. Welshin rykmentin vahvuus ennen taistelua oli 224 ja taistelun jälkeen 117.³²⁰ Searing

³¹⁷ Welsh 1986, 107: "My dear wife I have not time to write any particulars at present i came out of this terifick battle safe and unhurt thank God i had no chance to send you a letter since we were near fairfax station Va good by and god bless you the mail is going i can not write any more i did not know there would be a chance to send a letter this morning or i would wrote more" Pvm. 6.7.1863.

³¹⁸ Gettysburgin taistelussa (1.–3.7.1863) Unionin tappiot olivat n. 23 000 sotilasta ja Konfederaation tappiot n. 25 000 sotilasta. Taistelusta ja sen merkityksestä ks. Catton 1952, 268–323; Keegan 2010, 191–202; McPherson 1988, 653–667; Murray & Hsieh 2016, 269–290.

³¹⁹ Searing 2012, 73, 78: "[...] Dear Sister, Father and Mother: I thank God for my present good health and that my life has been preserved [...] That day large details of men from our army were occupied in caring for the wounded and burying the dead, of whom there are about 9,000, who are buried everywhere. In some cases, where the bodies were very much decayed, they were not removed, a shallow ditch was dug, in which they were placed, and covered up, in other instances from ten to fifty were placed in a trench and buried together. The battlefield was a terrible sight to look upon, strewn with the dead bodies of men and horses [...] the stench arising from the battlefield was almost unbearable. Among the long list of wounded men of Company E is A. S. Talmage and Samuel Morse, who were both wounded twice, and Thomas Scattergood was also wounded, besides many others. When I have opportunity, I will write again. Remember me to all my friends. [...]" Pvm. 5.7.1863.

³²⁰ Conyngham 1994, 578.

puolestaan kirjoitti myöhemmin syksyllä, että New Jerseyä kesällä 1862 lähteneistä miehistä vain noin neljäsosa saatiin enää kutsuttua kokoon. Loput olivat menehtyneet, haavoittuneet, vankeina tai kadonneet.³²¹ Lisäksi Searing sai kuulla taistelun jälkeen henkilökohtaisen suru-uutisen nuoremman siskonsa Emilyn menehtymisestä sairauteen.³²² Hän ei palannut kirjeissään heti asiaan. Tiedon jälkeen Searing lähetti kuukauden aikana vain kolme kirjettä,³²³ joissa hän kuvaili lakonisesti leiriarkea, joten voi olla hänen yrittäneen ottaa etäisyyttä asiaan.

Gettysburgin taistelun voiton hinta oli ollut niin kova, ettei se juuri nostanut sodan suosiota kotirintamalla. Vastustusta lisäsi miesvajeen korjaamiseksi säädetty asevelvollisuus, joka pakotti yhä useampia miehiä rintamalle. Unioni oli turvautunut maanlaajuisen asevelvollisuuslain säätämiseen 3. maaliskuuta 1863.³²⁴ Kutsunnat pantiin toimeen pian Gettysburgin taistelun jälkeen 11. heinäkuuta 1863, jolloin taistelun tappioiden suuruus alkoi valjeta myös kotona. New Yorkissa kutsuntoja vastaan alkoi mellakka, joka leimahti pian mellakoinniksi koko sotaa ja erityisesti orjien emansipaatiota vastaan.³²⁵ Asevelvollisuus kohtasi yleisestikin pohjoisessa syvää ideologista vastustusta. Sitä kuvattiin epädemokraattiseksi ja amerikkalaisuuden vastaiseksi järjestelmäksi, jopa orjuuteen rinnastettavaksi toimeksi.³²⁶ Orjuutta lakkauttamaan pyrkineen osapuolen säätämän pakkotyön onkin arvioitu sopineen erittäin huonosti ajan henkeen.³²⁷ Asevelvollisista sotilaista useat kyseenalaistivat velvoitteensa: virallisten raporttien mukaan lähes joka neljäs asevelvollinen karkasi rintamalta.³²⁸ Vapaaehtoissotilaiden joukossa asevelvollisuus jakoi mielipiteitä. Welsh suhtautui asevelvollisuuteen myönteisesti maaliskuisessa kirjeessään:

Me saamme sanomalehdet tänne säännöllisesti ja olemme saaneet koko ajan, paitsi viime päivinä, kun oli joitakin ongelmia lehdenjakajan kanssa. Olen lukenut Heraldista³²⁹ kaiken asevelvollisuuslaista ja olen hyvilläni, että se on säädetty laiksi. Se tuo ihmiset järkiinsä ja joko

³²¹ Searing 2012, 89: "[...] *Our regiment can muster 250 men at present out of the original 979 [...]*" Pvm. 5.9.1863.

³²² Searing 2012, 82: "[...] *mail was brought into camp and I received a letter from Nancy, containing the sad news that our dear sister Emily had died on the 12 inst. [...]*" Pvm. 19.7.1863.

³²³ Ks. Searing 2012, 83–88.

³²⁴ McPherson 1988, 600–601.

³²⁵ New Yorkin mellakka (13.–16.7.1863) oli tuhoisa siviililevottomuus, jossa kuoli n. 100–150 ihmistä. Gettysburgin taistelun jälkeen osa Potomacin armeijasta joutui marssimaan New Yorkiin rauhoittamaan tilannetta. (Bernstein 1990, 288; McPherson 1988, 609–611.) Asevelvollisuuden vastustamisesta ja sota-ajan mellakoista laajemmin ks. Bennett 2013.

³²⁶ Fantina 2006, 67.

³²⁷ Bennett 2013, 9.

³²⁸ Lonn 1998, 150–152, 155. Lonnin arvion mukaan asevelvollisia taisteli Unionin armeijassa sodan aikana yht. n. 46 000. Armeijan raportoinnin mukaan asevelvollisista sotilaista 24,4 % karkasi rintamalta. Lonnin mukaan vapaaehtoisista Unionin sotilaista karkasi 6,2 %.

³²⁹ Lähes varmasti *The New York Herald*. Vuosina 1835–1924 julkaisussa ollut, sodan aikaan maan laajalevikkisin sanomalehti. Lehti oli virallisesti puolueeton, mutta kritisoi avoimesti presidentti Lincolnin hallintoa ja vastusti orjien emansipaatiota. Heraldilla oli parhaimmillaan 63 kirjeenvaihtajaa rintamalla. (Harris 2013, 200; Mott 1962, 348–50.) Sanomalehtien toiminnasta yleisesti sodan aikana ks. esim. Harris 2013, 193–202.

sota saadaan päätettyä, tai ainakin piileskelijöiden täytyy tulla ulos kodeistansa ja tehdä heidän osuutensa taistelemisesta.³³⁰

Searing puolestaan oli syksyisessä kirjeessä jyrkästi päätöstä vastaan:

Minä ottaisin mieluummin kymmenen vapaaehtoista palvelemaan tänne kuin viisikymmentä tällaista palkkionmetsästäjää ja asevelvollista, sillä monet heistä ovat juuri saapuneita ulkomaalaisia, jotka tietävät vain vähän meidän maastamme, laeistamme, perustuslaistamme, periaatteistamme ja siitä, minkä vuoksi me taistelemme. He värväytyvät ainoastaan heille tarjotun rahan vuoksi.³³¹

Searingin muukalaisvastaiset käsitykset asevelvollisuudesta saattoivat johtua siitä, että asevelvollinen pystyi ostamaan itsensä velvoitteesta ulos 300 dollarilla tai löytämällä itsellensä korvaavan asevelvollisen. Tämä johti siihen, että köyhät siirtolaiset värväytyivät usein sotaan rikkaamman kantaväestön sijasta.³³² Irlantilaisten ja englantilaisten siirtolaisten sekä korkeamman sotilaskarkuruuden välillä on havaittu selkeä korrelaatio, joten Searingin turhautumiselle saattoi olla perusteita.³³³ Myöhemmin Searing kirjoitti myös olleensa pahoillaan kotiosavaltio New Jersey suuresta sotaa vastustaneiden määrästä ja toivoi, että osa heistä pakotettaisiin sotaan. Toisaalta hän otaksui, että suuri osa nuorista miehistä kotirintamalla pelkäsi joutuvansa värvätyksi. ”Kerro heille, että heidän olisi parempi värväytyä vapaaehtoisina ja liittyä meihin”, korosti Searing omaa vapaaehtoisen asemaansa.³³⁴

Peter Welshille asevelvollisuuskeskustelu aiheutti henkilökohtaisen dilemman. New Yorkissa heinäkuussa mellakoinneista noin kaksi kolmasosaa oli amerikanirlantilaisia, jotka vastustivat heidän pakottamistaan vieraan maan sisäiseen välienselvittelyyn.³³⁵ Shannon Bennett on tutkinut, että mellakoivien irlantilaisten merkittävimpinä motiiveina olivat joidenkin läheiset välit etelään sekä joidenkin pelko siitä, että vapautetut orjat veisivät heidän työpaikkansa. Osan motiivit olivat yksinomaan rasistisia: afroamerikkalaiset haluttiin pitää etelässä. Tämä oli osasy sille, että

³³⁰ Welsh 1986, 78: ”[...] *We see the papers here regular and have all along except a few days when there was some trouble with the paper carriers i seen in the heareld all about the conscripts law i am very glad it has passed it will bring the people to their senses and the war will either be settled or the skulking blowers at home will have to come out and do their share of the fighting* [...]” Pvm. 3.3.1863.

³³¹ Searing 2012, 90: ”[...] *I would rather have ten volunteers for service down here than fifty of these bounty jumpers and conscripts, for many of them are newly arrived foreigners, knowing little about our country and its laws and constitution and the principles for which we are fighting, and simply enlist or take a bounty for what money they can make out of it.* [...]” Pvm. 5.9.1863.

³³² Catton 1953, 23; McPherson 1988, 504–506.

³³³ Costa & Kahn 2003, 534. Costa ja Kahn eivät löytäneet selkeää syytä siirtolaisten suuremmille karkuruusmäärille.

³³⁴ Searing 2012, 110: ”[...] *I am sorry New Jersey is so full of copperheads and I do hope that some of them will get drafted and have to come down here and help fight. I suppose that many of the young men are also afraid of being drafted. Tell them they had better volunteer and come and join us.* [...]” Pvm. 10.11.1863.

³³⁵ Cook 1974, 196–197.

kutsuntamellakoina alkaneet New Yorkin väkivaltaisuuDET muuttuivat pian rotumellakoiksi, joissa hyökättiin afroamerikkalaisia vastaan.³³⁶ Kuultuaan New Yorkin mellakoista Welsh kirjoitti Margaretille:

Olen pahoillani kuullessani, että New Yorkissa on ollut niin häpeällisiä mellakoita. Toivon, etteivät he tule lähelle sinua tai vaivaa sinua. Luin täyden selostuksen asiasta eilisen sanomalehdestä. Juttu oli päivitetty keskiyölle asti keskiviikkoillalta. Luin, että he ampuivat kartessiammuksia mellakoitsijoita kohti hyvällä vaikutuksella.

Näiden mellakoiden alullepanijat tulisi hirttää kuin koirat. He ovat Jef Davisin³³⁷ agentteja ja heillä oli suunnitelmassa aloittaa mellakat samanaikaisesti Leen Pennsylvanian sotaretken kanssa. Toivon, että viranomaiset käyttävät vapaasti kranaatteja, sillä ne tuovat nuo kiroitut murhamiehet järkiinsä. Minun täytyy lopettaa tilanpuutteen vuoksi. Kirjoitan taas pian. Jumala siunatkoon ja suojelemaan sinua.³³⁸

Todellisuudessa Konfederaatiolla ei ollut mitään tekemistä New Yorkin mellakoiden kanssa, vaan joko Welsh tai koko leiri käsitti tilanteen väärin. Welsh jatkoi tapahtuman järkeilyä seuraavassa kirjeessään:

Jeffin agentit ovat työskennelleet erittäin ovelasti ja viekkaasti, mutta heidän aikeensa tehdään tyhjiksi. Jokainen johtaja ja yllyttäjä näistä mellakoista tulisi nostaa esimerkiksi. Siellä oli epäilemättä satoja [irlantilaisia] mukana, jotka eivät tienneet, mitä he olivat tekemässä. Innostuksen mukaansa temmanneina ja kavalien murhaajien vaikutuksen alaisina, jotka saivat heidät uskomaan heidän vastustavan suurta vääryyttä. [...]

Rakas vaimoni, olen kovin huolestunut sinusta. Näen kirjeistäsi, että olet kamalan huolissasi. [...] Sinä kulutat itsesi loppuun ja tuhoat terveytesi jatkuvalla tuskailulla ja ikävöinnillä. Ole rakas vaimo iloisin mielin, me olemme tulevaisuudessa jälleen iloisesti yhdessä, Jumalan siunauksella. Olen erinomaisessa kunnossa, kiitos Jumala, itse asiassa olen täysin eri mies kuin mikä minä olin aiemmin.³³⁹

³³⁶ Bennett 2013, 9, 11.

³³⁷ Jefferson Davis, Konfederaation presidentti 18.2.1862–5.5.1865.

³³⁸ Welsh 1986, 110: "[...] *I am sorry to hear that there is such disgracefull riots in New York i hope it will not get near to you nor anoy you i read a full acount of it in yesterdays paper the report was up to twelve oclock wensday night i see they tried the virtue of grape and canister on them and it had a very good efect the originaters of those riots should be hung like dogs they are agents of jef davis and had their plans laid [to] start those riots simultanesly with Lees raid into Pensilvania i hope the authorutys will use canister freely it will bring the bloody cutthroats to their censes I must stop for want of room i will write again soon God bless and protect you [...]*" Pvm. 17.7.1863.

³³⁹ Welsh 1986, 113–114: "[...] *jeffs agents have been working very slyly and cuning but they will be foiled in all their skemes every leader and instigator of those riots should be made an example of there was hundreds no doubt mixed into them that did not know what they were doing caried away by excitement and under the influence of traitorous cut throats who made them believe they were resisting a great wrong [...]* *My dear wife i am troubled a goodeal about you i can see from your letters that you are teribly fretted [...]* *you are wearing yourself away and destroying your health by this constant fretting and worrying be of good cheer my dear wife we will be happy together yet with the blessing of God I am in excelant health thank God in fact i am quite a different man from what i was altogether [...]*" Pvm. 22.7.1863.

Vielä seuraavassa kirjeessään Welsh palasi asiaan harmitellen, että irlantilaiset olivat osallistuneet ”häpeälliseen mellakointiin”, sillä heitä oli johdettu tietoisesti harhaan.³⁴⁰ Vaikuttaa siltä, että Welsh ei voinut hyväksyä kanssairlantilaisten väkivaltaisuuksia, mutta ei voinut toisaalta kritisoidakaan heitä, jolloin syy tuli vyöryttää muiden harteille.

4.3 Katkeruuden kierre

Searingin ja Welshin kirjeissä syksyltä 1863 keväälle 1864 kuvataan tapahtumia rintamalta vain vähän, sillä rintamalla ei paljoakaan tapahtunut. Konfederaation armeija puolusti asemiaan takaisin Virginiassa, joten myös Potomacin armeija palasi Virginiaan syksyllä. Unioni yritti lokakuun lopulla ylitystä Rapidan-joen yli syvemmälle Virginiaan, mutta yritys ei päässyt missään vaiheessa edes kunnolla käyntiin. Kenraali Meade päätti keskeyttää hyökkäyksen peläten suuria tappioita.³⁴¹ Kun talvi saapui, ajautui tilanne jälleen hiljaiseksi asemasodaksi tutuksi tulleen Fredericksburgin kaupungin lähistöllä, missä Potomacin armeija pyrki etenkin sopeuttamaan rintamalle saapuvia asevelvollisia rintamaelämään.³⁴²

Alonzo Searingin vuoden takainen innostus sotaa kohtaan oli haihtunut, eikä hän kirjoittanut kirjeissään enää seikkailunomaista kuvailua rintamaelämästä. Hän ei kirjoittanut mitään orjien emansipaatiosta eikä juuri Unionin merkityksestäkään. Mikä häntä motivoi pysymään rintamalla? Syksystä 1863 lähtien Searingin pettymys sodan pitkittymisestä purkautui yhä vahvempana vihana Konfederaatiota kohtaan. Marraskuun alussa 1863 Searing oli määrätty korjaamaan Konfederaation armeijan katkaisemaa rautatiepätkää. Searing oli aiemmin korostanut taistelevansa vain Konfederaation sotilaita vastaan, mutta nyt viha alkoi näkyä myös siviilejä kohtaan:

Rakas sisko,

Meidän armeijamme on ollut erittäin kiireinen korjatessaan rautatietä, jonka vihollinen runteli rikki. Kaikki täällä päin asuvat ihmiset ovat separatisteja ja he auttoivat tuhoamaan rautatiet. He sanovat, että heidät pakotettiin auttamaan, tai muutoin heidät olisi tapettu, mutta minä en usko mitään heidän sanomaansa.

Sillä niin kauan kuin olemme lähistöllä, he ovat mukavia ja kohteliaita ja hyviä Unionin miehiä, mutta heti kun käänämme selkämme, he ryöstävät ja murhaavat kenen tahansa sotilaan, jonka

³⁴⁰ Welsh 1986, 115: ”[...] *I am very sorry that the Irish men of New York took so large a part in them disgracefull riots God help the Irish They are to easily led into such snares which gives their enemys an oppertunity to malign and abuse them [...]*” Pvm. 2.8.1863.

³⁴¹ McPherson 1988, 681.

³⁴² Potomacin armeijan talvesta 1863–1864 ja asevelvollisten saapumisesta rintamalle ks. esim. Catton 1953, 21–27.

he löytävät olevansa hajallaan hänen rykmentistään. Jotkut heistä ovat yhtä villejä ja murhanhimoisia kuin intiaanit koskaan olivat – ja naiset ovat lähes yhtä pahoja kuin miehet.³⁴³

Emme voi tietää, liioitteliko Searing siviilien uhkaa sotilaille vai liittyivätkö kokemukset joihinkin tiettyihin tapahtumiin. Minkäänlaisesta järjestäytyneestä sissisodasta etelän siviilien toimesta ei ole näyttöä. John Keegan on myös esittänyt, että sisällissodassa oli harvinaisen vähän julmuuksia siviilejä koskaan, koska yhteiskunnan syvästi kristillinen luonne piti sitä moraalittomana tapana käydä sotaa.³⁴⁴ Huomioitavaa on kuitenkin, että Searing lähti vertaamaan etelän kansalaisia Amerikan alkuperäiskansoihin, joka oli hänelle tapa epäinhimillistää myös etelässä asuneita siviilejä alempiarvoisiksi ihmisiksi. Rasistiset ennakkoluulot alkuperäiskansoja kohtaan olivat sodan aikaan hyvin yleisiä. Searingin ajattelu tuntui pohjaavan etelän kansalaisten identiteettiä ”yhtä villeinä ja murhanhimoisina kuin intiaanit”, jolloin myös kärsimyksen tuottaminen heille oli oikeutettua.

Psykologi Albert Bandura on esittänyt epäinhimillistämisen ilmiön johtuvan ihmisen tarpeesta pyrkiä oikeuttamaan toisille ihmisille tuotettua kärsimystä. Kansanmurhien, kiduttamisen ja väkivaltaisuuksien yhteydessä on usein havaittu epäinhimillistämistä kielellisin keinoin kuten vertaamalla kohdetta vastenmielisiin eläimiin. Epäinhimillistämisen on katsottu johtuvan erityisesti tarpeesta pyrkiä oikeuttamaan toimijan itsensä havaitsema moraaliton toiminta juuri tiettyinä hetkinä.³⁴⁵ Bandura on tiivistänyt: ”On hankalaa kohdella huonosti inhimillistä toimijaa ilman, että samalla pystyisi olemaan kärsimättä henkilökohtaisesta ahdistuksesta.”³⁴⁶ Myös sisällissodan sotilaiden tuli kyetä epäinhimillistämään vihollispuolen sotilaat, jotta he kykenivät hyväksyttämään rintamalla tapahtuvan kärsimyksen ja tappamisen. On mahdollista, että Konfederaation sotilaiden epäinhimillistäminen oli kehittynyt Searingin ajatuksissa pitkälle jo aiemmin, mutta avoimesti kotirintamalle kirjoitettu mielipide villeistä siviileistä kertoi syvästä vihasta jo koko etelän kansaa kohtaan. Lisäksi Searing saattoi haluta luoda vastakkainasettelua pohjoisen ja etelän siviilien välille – siis pyrkiä hyväksyttämään sotimista kotirintamalle korostamalla, että kansa pohjoisessa ja etelässä on pohjimmiltaan erilaista. Toisaalta koetusta erilaisuudesta huolimatta Searing ei halunnut heille itsenäisyyttä suoda.

³⁴³ Searing 2012, 99: ”Dear Sister: Our army has been very busy repairing the railroad which the enemy tore up. The people living around here are all secessionists and helped destroy the railroads. They say that they were forced to help or else be killed, but I do not believe anything they say, for as long as we are around they are nice and civil and professedly good Union men, but as soon as our backs are turned they would rob and murder any soldier whom they might find straggling away from his regiment. Some of them are as savage and murderous as the Indians ever were and the women are nearly as bad as the men. [...]” Pvm. 1.11.1863.

³⁴⁴ Keegan 2010, 362.

³⁴⁵ Bandura 1990, 38–40.

³⁴⁶ Bandura 2002, 108–109.

Tutkimus Yhdysvaltain sisällissodan epäinhimillistämisen mekanismeista on ollut liian vähäistä. Laajimmin aihetta on tutkinut George Rable, joka keskittyi tutkimuksessaan Konfederaation sotilaisiin. Rable kirjoittaa, että epäinhimillistämisen tulee ajatella olleen välttämätön ilmiö sille, että sotilaat pystyivät taistelemaan sodassa toisiaan vastaan. Rablen mukaan Konfederaation sotilaat epäinhimillistivät Unionin sotilaita ensisijaisesti kielen kautta. Kielen avulla rakennettiin emotionaalista etäisyyttä vastustajaan, jonka avulla kykyä taisteluun ja motivaatiota sotaa kohtaan kollektiivisesti rakennettiin. Konfederaatiolle tämä epäinhimillistävä termi oli jenkki (*yankee*), jolla Unionin sotilaat pelkistettiin kasvottomiksi valloittajiksi.³⁴⁷ Searingin ja Welshin kirjoissa Konfederaation sotilaita taas kutsuttiin poikkeuksesta aina kapinallisiksi (*rebel*, *reb*) tai pettureiksi (*traitor*). Tutkimus Unionin sotilaiden tavoista epäinhimillistää Konfederaation sotilaita toisi lisävaloa ymmärrykseen pohjoisen sotilaiden tapaan rakentaa sodan viholliskuva. Sotilaiden sanoista voi löytää lähteitä ajattelulle, mutta ilmiötä voisi tutkia myös ylhäältä alaspäin, keskittyen siihen, miten epäinhimillistäviä ajatuksia vihollisesta asetettiin sotilaiden päähän. Rable on esittänyt, että Konfederaation lehdistöllä oli merkittävä propagandavaikutus pohjoisen sotilaiden epäinhimillistämisessä,³⁴⁸ mutta Unionin lehdistöstä tutkimusta tästä näkökulmasta ei ole tehty.

Myöhemmin Searing palasi korostamaan vihaansa, kirjoittamalla hänen uskovan Konfederaation vankiloiden olevan: ”Kauheita paikkoja, erittäin likaisia, joissa on vain vähän ruokaa vangeille.”³⁴⁹ Toisaalta hän yhdisti pelon vankiloista myös halveksuntaansa kotirintamalla sotaa vastustaviin, joista hän kirjoitti vähätellen:

Me emme ole piileskelemässä savupiipuissa peläten kutsuntoja, kuten jotkut nuoret miehet tekevät juuri nyt siellä New Jerseyssä. Jos heidät lähetetään, aiomme kutsua heitä varusmiehiksi. Meitä, jotka tulimme omillamme, kutsutaan puolestaan New Jerseyyn vapaaehtoisiksi.

Haluaisin nähdä kaikkien etelän kanssa sympatisoivien tulevan kutsutuiksi ja sitten heillä olisi mahdollisuus tehdä ilmainen matka Richmondiin katsomaan heidän vanhaa kaveriansa Jeff

³⁴⁷ Rable 2015, 2, 4–12.

³⁴⁸ Rable 2015, 20–25.

³⁴⁹ Searing 2012, 110: ”[...] *I hope that I shall never get there, for, according to all accounts, it is an awful place to live in, being very dirty and little food for the prisoners to eat.* [...]” Pvm. 10.11.1863.

Davisia. Lyhyt visiitti Libbyn vankilaan³⁵⁰ tekisi heidät perin pohjin huonovointiseksi eteläisestä Konfederaatiosta.³⁵¹

Myöhemmin Searing sai kuulla, että hänen enonsa Elias Briant oli värväytynyt vapaaehtoiseksi sotaan 65 vuoden ikäisenä. Searing kirjoitti, että Briant ei välttämättä kestäisi sotilaan elämän raskautta, mutta ajatteli olleen hänen velvollisuutensa ilmoittautua vapaaehtoiseksi, sillä ”Brianteista ja Searingeista vain harvat ovat armeijassa”. Searing myös korosti, että hän olisi rintamalla itse myös ilman sukuvelvoitetta, sillä hän oli alkanut pitää armeijaelämästä. Hän kuitenkin ihmetteli, etteikö Briantilla olisi ollut varaa lähettää yhtä kolmesta pojastaan sotaan auttamaan taistelussa, vai ”haluaako hän nähdä etelän valloittavan meidät ja saavan Jeff Davisin presidentiksi”. Searing halusi myös korostaa, että kotirintamalla ei voitu ymmärtää sotaa samoin kuin rintamalla: ”Jos hän olisi nähnyt yhtä paljon etelää ja etelän miehiä kuin minä, niin hän vihaisi heitä aivan yhtä paljon kuin minäkin.”³⁵²

Searing kohdisti vihansa erityisesti Virginian osavaltioon, missä Potomacin armeijan joukot olivat olleet jo niin pitkään asemissa paikoillaan. Searing kirjoitti, että hän ei luultavasti enää koskaan elämässään halua palata Virginiaan, jos selviää sodasta hengissä.³⁵³ Myöhemmin hän kuvasi:

Sen jälkeen, kun olen ollut jo melkein 18 kuukautta täällä alhaalla tässä Jumalan hylkäämässä maassa, uskon Virginian olevan suunnilleen viimeinen paikka tässä valtiossa, jossa haluaisin asua. Jotkut pojat sanovat, että muun maailman viimeistelemisen jälkeen Jumalan tuli varmastikin kaapia kokoon tähteet – ja niistä hän teki Virginian.³⁵⁴

³⁵⁰ Luther Libbyn johtama Konfederaation vankila Richmondisa. Korkeimmillaan vankilassa oli n. 1000 vankia vuonna 1863. Virallisten raporttien mukaan 30 218 (15,5 % kaikista vangeista) Unionin vankia kuoli Konfederaation vankiloissa ja 25 976 (12 %) Konfederaation vankia kuoli Unionin vankiloissa sodan aikana. James McPherson (1988, 802–803) pitää virallista lukua Unionin sotilaiden kuolleisuudesta vankeina lähes varmasti liian pienenä.

³⁵¹ Searing 2012, 120–121: ”[...] *We are not sitting in the chimney corners dreading the draft like some of the young men are now, up in Jersey. If drafted they will be called Conscripts while we who went of our own accord are called New Jersey Volunteers. I would like to see all those who sympathize with the South drafted and then they would stand a chance of taking a free trip to Richmond and see their old friend Jeff. Davis. After a short visit in Libby Prison I think they would be heartily sick of the Southern Confederacy.* [...]” Pvm. 12.1.1864.

³⁵² Searing 2012, 124: ”[...] *I received a letter from Uncle Daniel and Leonora, who told me that Elias Briant had enlisted. I am afraid he can not endure the hardships of a soldier's life, but I think it was his duty to volunteer and fight for his country, for there are a good many Briants and Searings, and but very few of them in the army. I am not sorry that I am here and believe that I would remain in the army if it were not for my friends at home, for there is something about a soldier's life that I like, in spite of its hardships. Uncle Elias has three sons; surely he can spare one of them to help us fight, or does he want to see the South conquer and have Jeff Davis for a President? If he had seen as much of the South and Southern men as I have he would hate them as much as I do.* [...]” Pvm. 10.2.1864.

³⁵³ Searing 2012, 120: ”[...] *I think that I would never want to visit it [Virginia] again if I should live to get out of it all right.* [...]” Pvm. 4.1.1864.

³⁵⁴ Searing 2012, 121–122: ”[...] *After being down here for nearly eighteen months in this God forsaken country, I think Virginia is about the last place in this country that I would like to live. Some of the boys say that God must have scraped together what was left after he finished the rest of the world and then made Virginia.* [...]” Pvm. 31.1.1864.

Sodan aikana hiljalleen kasvanutta katkeruutta ja koston motiivia sodankäynnille ei ole juuri käsitelty tutkimuksessa, jossa sotilaiden ajattelua on pyritty selittämään enemmän pysyvien ajatusmallien kautta.³⁵⁵ Searingin kirjeet osoittavat, että hänen alkuperäinen syynsä värväytyä sotaan ja hänen syynsä hyväksyttää sodan jatkuminen olivat huomattavan erilaiset. Hän oli katkera sekä Konfederaation sotilaita, siviilejä että vielä kotirintaman sodanvastustajia kohtaan. Yksi selitys niin pitkään verisesti jatkuneelle sisällissodalle on se, että syvästi omista tappioistaan katkeroituneet osapuolet eivät enää tässä vaiheessa sotaa osanneet luovuttaa.

³⁵⁵ James McPherson (1997, 153–155) sivuaa katkeruuden ja koston teemoja Unionin sotilaiden kirjeissä, mutta ei käsittele aihetta tätä laajemmin.

5 1864–1865 – SODAN HINTA

5.1 Uudelleenvärväytymiset ja kevään 1864 suurhyökkäys

Peter Welshin vaimo Margaret oli vaikeasti sairaana talvella 1863–1864. Welsh käytti huomattavan osan kirjeidensä tilasta antaakseen ohjeita ja lähettääkseen voimia vaimolleen, jonka sairastelua Welsh omissa kirjeissään kuvasi väsymykseksi tai ikävystymiseksi. Margaretin tunteet eivät olleet tavattomia. Unionin kotirintaman tutkimuksessa on tuotu esiin kotirintamalla selvästi yleistynyt psyykkinen oireilu sodan kuluessa.³⁵⁶ Margaret tuntui kysyneen kirjeitse useasti, milloin Welsh voisi saada kotiloman, tai voisiko hän päättää palveluksensa aikaisemmin. Welsh vastasi, ettei kotilomia myönnetä ainakaan ennen talvea, mutta kirjoitti lokakuussa: ”Yritän parhaani mukaan saada sellaisen heti, kun talvi saapuu.”³⁵⁷ Reid Mitchell on esittänyt, että jotta rintamalla olleet miehet kykenivät muuttumaan siviileistä sotilaiksi, tuli heidän etäännyttää itsensä kotoa ja luoda itsellensä sodan ajaksi leiriyhteisöstä ”varaperhe”.³⁵⁸ Mitchellin mukaan etääntymisen vuoksi useat sotilaat eivät juuri jaksaneet tuntea myötätuntoa kotirintaman ”vähäisinä pidettyjä ongelmia kohtaan”.³⁵⁹ Peter ja Margaret Welshin tiivis huolenpito toisistaan kuitenkin osoittavat, että oli yksilökohtaista, kuinka etääntyneitä sotilaat kotirintaman ongelmista olivat.

Joulukuussa Welsh yllättäen kirjoitti: ”Täällä on ilmoitus vanhojen käsien uudelleenvärväämisestä kolmeksi vuodeksi. Täällä on monia, jotka sanovat värväytyvänsä uusiksi. He saavat seitsemänsataa dollaria ja kuukauden kotiloman heti.”³⁶⁰ Kesällä 1861 sotaan värväytyneiden kolmen vuoden sopimukset olivat päättymässä kesällä 1864, eikä armeija halunnut menettää kokeneimpia miehiään. Täten suurimmalle osalle vuosina 1861–1862 värväytyneistä sotilaista pyrittiin kirjoittamaan jatkosopimus yhtä aikaa talvella 1863–1864. Searing ei tässä joukossa ollut, mutta Welsh oli. Uudelleenvärväytymiselle pyrittiin luomaan ryhmäpainetta. Jokaiselle rykmentille, josta yli kolme neljäsosaa sotilaista jatkaisi sodassa, myönnettäisiin välitön kotiloma koko rykmentille.³⁶¹ Unionin koko armeijasta värväytyi uudelleen vajaa 60 % sotilaista. Potomacin armeijassa jatkoi noin puolet sotilaista.³⁶² James McPhersonin mukaan sotilaiden oma ylpeys sekä lojaalisuus Unionia kohtaan sai

³⁵⁶ Unionin kotirintaman ja naisten sota-ajan kokemuksesta kokoavasti ks. Giesberg 2009.

³⁵⁷ Welsh 1986, 128: ”[...] *i will do my best to get one as soon as we get into winter quarters [...]*” Pvm. 7.10.1863.

³⁵⁸ Mitchell 1993, 158.

³⁵⁹ Mitchell 1993, 32–34.

³⁶⁰ Welsh 1866, 137: ”[...] *There is an order here for reenlisting old hands for three years there is a good many of them say they will reenlist they get about seven hundred dollars bounty and thirty days furlow right away [...]*” Pvm. 18.12.1863.

³⁶¹ Linderman 1987, 261–262.

³⁶² McPherson 1988, 720.

monet uudelleenvärväytymään.³⁶³ Bruce Catton ja Gerald Linderman ovat molemmat esittäneet, että kuukauden loma houkutteli sotilaita, ja useat toivoivat, että sota päättyisi ennen paluuta rintamalle.³⁶⁴ Reid Mitchell on puolestaan ajatellut, että rintamayhteisön joukkopaine sai sotilaat jatkamaan sodassa.³⁶⁵ Welshille kaikilla näillä asioilla oli varmasti merkitystä, ja lisäksi tarjottu rahamäärä oli huomattavan suuri.³⁶⁶ Toisaalta, John Robertson on muistuttanut, että sodan alun taantuman jälkeen pohjoisen teollisuuskaupungeissa oli alkanut sota-ajan talousbuumi ja työttömyys laski alas, joka saattoi houkutella rahan vuoksi sotaan värväytyneitä palaamaan kotiin.³⁶⁷ Kirjeet eivät paljasta, millaisen pähkäilyn Welsh asiasta kävi läpi, mutta hän sai miettiä asiaa joulun pyhien läpi. Hän päätti jatkaa sodassa.

Helmikuun puolivälissä 1864 Welsh lähetti Margaretille kirjeen, kertoen koko rykmentin saaneen kotiloman ja toivoen olevansa kotona viikon päästä.³⁶⁸ Hän kirjoitti myöhemmin, että sai olla kotona 35 päivää, mutta: ”Aika tuntui kovin lyhyeltä miehelle sen jälkeen, kun on ollut puolitoista vuotta pois kotoa.”³⁶⁹ Kotiloman aikana Welsh sai myös kuulla, että Margaretin veli Frank oli muuttamassa Irlannista New Yorkiin ja harkitsi värväytymistä sotaan. Tämän vuoksi Welsh kirjoitti toisen kerran sodasta Irlantiin Margaretin isälle Patrick Prendergastille:

Kerro Frankille, että arvostan hänen innostunutta henkeänsä, mutta ottakoon veljellisen neuvon vastaan, ettei ikinä ajattele sotilaselämää, paitsi jos se on vapaan Irlannin puolesta. Silloin todella kehottaisin jokaista miestä kiinnittämään panssarinsa. Halveksunta ja häpeä langetkoon jokaisen irlantilaismiehen ylle, joka silloin osoittautuisi pelkuriksi tai petturiksi.³⁷⁰

Welsh lähetti kirjeen myös suoraan Frankille. Kirje on kirjekokoelman ainoa hänelle kohdistettu. Welsh oli kannattanut asevelvollisuutta ja toivonut mahdollisimman monen värväytymistä sotaan, mutta suvun tapauksessa hän ajatteli toisin:

Rakas veli Frank,
olen hyvin iloinen saapumisestasi New Yorkiin. [...] Anna minun antaa muutama sana neuvoksi. Ei niin, että niitä tarvitsisit, mutta annan ne kalliisti ostetulla kokemuksella ja vilpittömin veljellisin tuntein. Karta viinikuppia sekä seuraa, joka estää sinua karttamasta

³⁶³ McPherson 1997, 84.

³⁶⁴ Catton 1953, 35; Linderman 1987, 262

³⁶⁵ Mitchell 1993, 158–159.

³⁶⁶ Uudelleenvärväytymisestä tarjottiin Welshille 727 dollarin kertamaksua. Rahan nykyarvoa on vaikea laskea, mutta vertailukohtaa antaa, että Welshin kuukausipalkka armeijassa oli ollut 13 dollaria / kk. Ks. Welsh 1986, 138.

³⁶⁷ Robertson 2001, 35.

³⁶⁸ Welsh 1986, 149: ”[...] *i expect to be home to see you in a week [...]*” Pvm. 13.2.1864.

³⁶⁹ Welsh 1986, 152: ”[...] *was home thirty five days [...] it seemed verry short to a man after being a year and a half from home [...]*” Pvm. 25.4.1864

³⁷⁰ Welsh 1986, 152: ”[...] *Tell Frank that i admire his enthusiastic spirit but to take a brotherly advice never to think of soldiering unless for free Alters and happy firesides in poor old Ireland then indeed i would advise every man to buckle on his armour and contempt and infamy be upon the Irishman who would then prove coward or traitor [...]*” Kirje James Prendergastille. Pvm. 25.4.1864.

päihdyttäviä juomia kuin karttaisi inhottavaa ja myrkyllistä käärmettä. [...] On olemassa vanha ja viisas sanonta: älä hanki liikaa ystäviä, ja valitse ystäväsi viisaasti. [...]

Äläkä taivaan tähden anna värväytymisen tähän armeijaan juolahtaa mieleesi. Se on kansalaisten ja täällä tarpeeksi kauan asuneiden oikeus ja velvollisuus taistella lain, oikeuden ja kansakunnan suojelemisen puolesta, mutta valtiolla ei ole vaatimuksia sinua kohtaan.

Älä tuo itseäsi sotilaselämän vaaroihin ja vaikeuksiin, kun valtiolla tai asialla ei ole syytä vaatia sinun palvelustasi.

Se tuottaa Margaretille suurta onnellisuutta saada olla sinun kanssasi nyt. Tee kaikki mitä pystyt lohduttaaksesi häntä ja vähentämään hänen huoliaan. Jumala palkitkoon ja suojelkoon sinua.³⁷¹

Sillä aikaa, kun Welsh oli ollut kotilomallaan New Yorkissa, oli Potomacin armeijan komentoa jälleen kerran uudistettu. Presidentti Lincoln oli vakuuttunut siitä, kuinka kenraali Ulysses S. Grant oli johtanut Unionin joukkoja kahden viimeisen vuoden aikana sodan läntisellä rintamalla, missä Unionin sotamenestys oli ollut parempaa. Etenkin kesällä 1863 Mississippijoen saaminen Unionin haltuun oli paljolti varmistanut läntisen rintaman hallinnan Unionille. Lincoln koki, että Grantin taidot menisivät hukkaan lännessä, joten hän ylensi Grantin kenraaliluutnantiksi ja koko Unionin armeijan ylikomentajaksi. Täten myös Potomacin armeijaa johtanut George Meade oli jatkossa Grantin alainen.³⁷²

Huhtikuusta 1864 lähtien kenraali Grant johti sotaa Potomacin armeijan leiristä käsin. Hän esitti Lincolnille uuden lähestymistavan sodankäynnille kohti etelää, jolta hän myös valtuutuksen sai. Grant aikoi hyökätä kesällä 1864 suurhyökkäyksellä kohti Richmondia, suunnitelma sai nimekseen *Overland*-sotaretki.³⁷³ Ensimmäiset Unionin joukot ylittivät Rappahannock-joen 4. toukokuuta 1864, jota seurasi jatkuvat taistelut koko touko- ja kesäkuun ajan. Grantille tärkeintä oli, että Potomacin armeijan vetäytyminen takaisin joen pohjoispuolelle ei enää toistuisi. Grant siirsi läntiseltä rintamalta joukkoja Potomacin armeijan yhteyteen niin, että hyökkäyksen alkaessa Unionilla oli riveissään noin 120 000 miestä Konfederaation vajaata 65 000 miestä vastaan.³⁷⁴

³⁷¹ Welsh 1986, 155: "Dear brother Frank I am very glad you have come to N York [...] Let me give you a few words of advice not that i believe you need it but i give it from dearly bought experiance and with sincere brotherly afection Shun the wine cup and company keeping shun the use of intoxicating drink as you would a foul and venomous serpent [...] there is an old and wise proverb have but few friends and well chosen [...] never for heavens sake let a thought of enlisting in this army cross your mind it is right and the duty of citizens and those who have lived long enough in this country to become citizens to fight for the maintainence of law order and nationality but the country has no claim on you and never bring upon yourself the dangers and hardships of a soldiers life where the country nor cause has no claim on your service It will be a great happiness for Margaret to have you with her now do all you can to console and keep her from fretting and God reward and bless you [...]" Kirje Frank Prendergastille. Pvm. 25.4.1864.

³⁷² McPherson 1988, 627–638, 718.

³⁷³ McPherson 1988, 721–722.

³⁷⁴ Eicher 2001, 660; McPherson 1988, 721–722, 724.

Unionin sotilaita kaatui taisteluiden ensimmäisinä päivinä enemmän kuin Konfederaation sotilaita, mutta aloite säilyi miesylivoimaisella Potomacin armeijalla, joka kykeni viimein ylittämään Konfederaation puolustuksen takeena olleen vesistön.³⁷⁵ Grantia on pidetty usein ensimmäisenä modernin kulutussodan harjoittajana, sillä hän oli valmis suuriinkin tappioihin, kunhan vihollisen joukot loppuisivat ensin.³⁷⁶ Unionin joukot jatkoivat joen ylityksen jälkeen välittömästi hyökkäystä kohti Pohjois-Virginian armeijaa. Seuraavat kaksi viikkoa Potomacin armeija hyökkäsi tauotta, suurin tappioon, kohti Konfederaation puolustuslinjoja.³⁷⁷

Taistelun keskeltä 11. toukokuuta 1864 Searing kirjoitti olevansa hengissä. Kirjoittamisen sävy oli muuttunut kyyniseksi. Searing kertoi siskolleen: ”Me huomasimme muiden ohessa kuolleen Unionin upseerin ruumiin. Ajatellen, olisiko hänellä jotain arvotavaroita taskuissaan, [kersantti] Iliffe tarkisti, mutta löysi vain viisi senttiä.”³⁷⁸ Kolmea päivää myöhemmin Searing kirjoitti haavoittuneensa: ”Pojat lähettivät minut selustaan pienen haavan takia, joka paranee pian, mutta ehkä pääsen kotiin sen takia. Ainakin toivon niin.”³⁷⁹ Sota oli muuttunut rohkeuden osoittamisesta selviytymistaisteluksi. Muutaman päivän päästä Searing kirjoitti, että lääkäri oli määrännyt hänet sairaslomalle kotiin 60 päivän ajaksi, joten hän oli tulossa kotiin päin.³⁸⁰

Päivää sen jälkeen, kun Searing oli kirjoittanut siskolleen leirisairaalaan, kirjoitti Peter Welsh Margaretille:

Rakas vaimoni,

kirjoitan muutamat kiireiset sanat kertoakseni sinulle, että haavoituin hieman 12. päivä. Se on vain pieni lihashaava vasemmassa käsivarressani, joka pitää minut pois taistelemasta tai marssimasta tämän taistelun ajan. Meillä on ollut melko vaikeaa aikaa. Olimme taistelleet kahdeksan päivää putkeen ennen kuin sain osuman. Tämä oli suurenmoisin taistelu sodassa, me annoimme heille selkään.

Rakas vaimo, luulen että minut lähetetään New Yorkiin sairaalaan, tai jos ei, niin saan sairasloman, jotta pääsen kotiin. Dudley Burns on menettänyt etusormen vasemmasta kädestään,

³⁷⁵ Wildernessin metsäalueen taistelusta (5.–7.5.1864) tarkemmin ks. Catton 1953, 55–92; McPherson 1988, 725–726; Murray & Hsieh 2016, 368–374.

³⁷⁶ Eicher 2001, 661–662. James McPherson (1988, 734) on kritisoinut käsitystä kenraali Grantista kulutussodan pioneerinä. Hänen mukaansa Grant pyrki jatkuvasti tuomaan Leen joukot avoimen kentän taisteluun, missä Unionin miesylivoimasta olisi ollut suurempi etu, mutta Leen puolustusvoittainen taktikka esti tämän ja ajoi Unionin hyökkäämään aalloissa Konfederaation puolustusta päin.

³⁷⁷ Spotsylvanian taistelusta (8.–21.5.1864) tarkemmin ks. Catton 1953, 93–101, 107–130; McPherson 1988, 728–733; Murray & Hsieh 2016, 374–384.

³⁷⁸ Searing 2012, 135: ”[...] we noticed near us, among others, the dead body of a Union officer. Thinking he might have some valuables in his pockets, Iliffe looked, but only found a five cent shinplaster. [...]” Pvm. 11.5.1864.

³⁷⁹ Searing 2012, 138: ”[...] boys sent me to the rear with a slight wound which will soon be well and perhaps I may get home on account of it. I hope so at-least. [...]” Pvm. 14.5.1864.

³⁸⁰ Searing 2012, 140: ”[...] our furloughs for sixty days came back approved and I expect we will soon start for home. [...]” Pvm. 18.5.1864.

James oli kunnossa, kun lähdin rintamalta. Rakas vaimoni, älä ole huolissaan minusta, olen kunnossa täällä.

Kerro rakkaat terveiseni kaikille ystävillemme. Jumala siunatkoon ja suojelkoon sinua. Kirjoita minulle niin pian kuin saat tämän ja lähetä minulle viisi dollaria, jos vain pystyt. Näkemiin tältä erää.

Rakastava aviomiehesi,
Peter Welsh³⁸¹

Kirje jäi Welshin viimeiseksi.

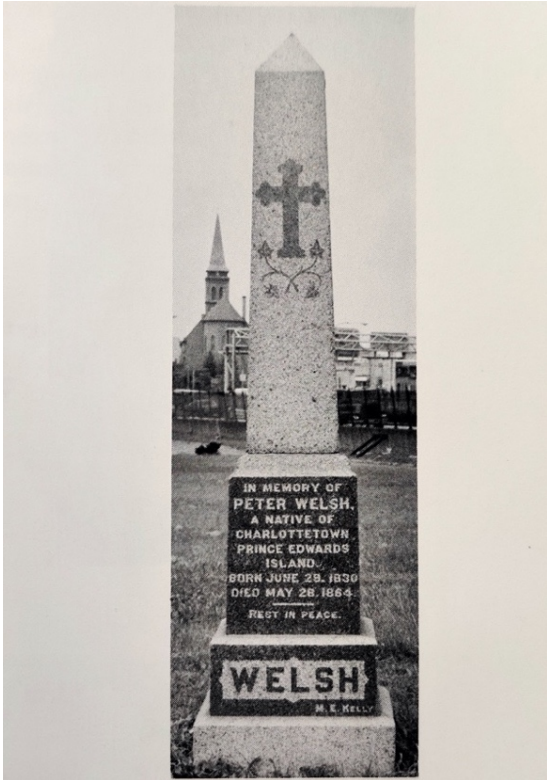
Taistelussa Welsh oli saanut käteensä osuman luodista, joka ei aluksi näyttänyt vakavalta. Kaksi päivää kirjeen lähettämisen jälkeen leirisairaалassa huomattiin, että luoti oli murtanut luun Welshin kyynärvarresta, joten hänelle piti suorittaa leikkaus. Kolmea päivää myöhemmin leikkaushaava alkoi vuotaa verta, jonka jälkeen Welsh sai verenmyrkytyksen. Tämä koitui hänen surmakseen. Leirisairaalan arkistojen perusteella Welsh kuoli 28. toukokuuta 1864. Vaimo Margaret tietävästi matkasi New Yorkista Washingtoniin olemaan haavoittuneen miehensä lähellä hänen viimeisinä hetkinään. Armeijan asiakirjojen mukaan Margaretille luovutettiin miehelleen kuuluneet tavarat ja Margaret lähetti myös sähkeen leirisairaалasta New Yorkiin, jossa luki: ”Hän on kuollut ja on New Yorkissa aamulla.”³⁸²

Peter Welsh haudattiin 1. kesäkuuta 1864 Calvaryn hautausmaalle New Yorkiin. Welshin hautakiveen kaiverrettiin hänen palvelleen irlantilaisessa prikaatissa – kunnioittaakseen hänen irlantilaista identiteettiään. Welsh värväytyi sotaan vaikeassa elämäntilanteessa muuttaakseen elämänsä suuntaa. Rintamalta hän löysi unelman itsenäisestä Irlannista, jonka puolesta hän yhä voimakkaammin sodan edetessä koki taistelleensa. Sen puolesta hän myös henkensä menetti.

Margaretin myöhemmästä elämästä ei ole jäänyt paljoa lähteitä. Sotilaan leskenä hänelle myönnettiin valtion maksama leskeneläke. Margaret asui sekä New Yorkissa että Irlannissa loppuelämänsä

³⁸¹ Welsh 1986, 156: ”My dear wife i write those few hurried lines to let you know that i got slightly wounded on the 12th it is a flesh wound in my left arm just a nice one to keep me from any more fighting or marching this campaign we have had a prety tough time of it we had been 8 days constantly fighting before i got hit that was the greatest battle of the war we licked saucepans out of them My dear wife i think i can get sent to new york to hospital if not i will get a sick furlow to go home Dudley Burns has lost the first finger of his left hand James was all right when i left the front my dear wife do not be uneasy about me i am all right here give my love to all our friends God bless and protect you write to me as soon as you get this and send me five dollars if you can good by for the present your loving husband Peter Welsh” Pvm. 15.5.1864.

³⁸² Tiedot Peter Welshin viimeisistä vaiheista perustuvat Lawrence Kohlin (1986b) epilogiin kirjekokoelman yhteydessä.

Kuva 3. Peter Welshin hauta. (Welsh 1986, kuvaliite.)

aikana. Väestötietojen mukaan hän ei mennyt uudestaan naimisiin eikä saanut lapsia. Margaret kuoli vuonna 1892, ja hänet haudattiin Peterin viereen.³⁸³ Irlanti erosi Brittiläisestä kansainyhteisöstä itsenäiseksi tasavallaksi vuonna 1949.

5.2 Guy Taylor ja isän velvollisuus

Potomacin armeijan miesvahvuus oli laskenut jo kahden viikon ajan yli 2 000 sotilaan päivävauhdilla armeijan ylitettyä Rappahannock-joen. Kenraali Grant sai pohjoisen lehdistöltä pian pilkkanimekseen Teurastaja (*Butcher*), kun kotirintamalla jouduttiin lukemaan päivittäin kuolleiden runsaista määristä. Grantilla oli kuitenkin presidentti Lincolnin tuki, sillä presidentti uskoi ainoastaan Grantin kykenevän pakottamaan Konfederaation joukot antautumaan. Unionin johto oli valmistautunut suuriin tappioihin jo ennen hyökkäyksen alkamista, joten Lincoln oli antanut 1. helmikuuta 1864 käskyn vahvistaa Unionin armeijaa 500 000 sotilaalla. Luku sisälsi sekä asevelvollisia että paremmin palkattuja vapaaehtoisia.³⁸⁴

Keväällä 1864 23-vuotias Guy Taylor värväytyi vapaaehtoiseksi täydennysmieheksi sotaan. Värväytyessään Taylor asui Suurien järvien alueella, Wisconsinin osavaltiossa. Kotiin jäi vaimo Sarah sekä yksivuotias poika Charles. Taylor osoitettiin Wisconsinin 36. vapaaehtoisten jalkaväkimiesten rykmenttiin, joka liitettiin puolestaan Potomacin armeijaan. Guy Taylor on sotilaana aiemman tutkimuksen laajalti ohittama sotilastyyppi, sillä hän värväytyi sotaan vasta sen myöhäisessä

³⁸³ Kohl 1986b, 157–158.

³⁸⁴ McPherson 1988, 758.

vaiheessa. Lähes kaikki Unionin sotilaita käsittelevä tutkimus keskittyy vuosien 1861–1862 aikana värväytyneisiin sotilaisiin, sillä heistä tarjolla on eniten lähdemateriaalia. Lisäksi tutkijoiden oletus on ollut, että aiemmin värväytyneet sotilaat olivat motivoituneimpia taistelijoita. Kenneth Noe on todennut: ”Sotilaiden tutkimus selvästi suosii miehiä, jotka värväytyivät sodan alkupuolella ja taistelivat niin pitkään kuin pystyivät niin kutsutuissa taistelevissa rykmenteissä.”³⁸⁵ Toinen Taylorin massasta erottanut asia oli hänen isyytensä. Suuri osa sodan sotilaista oli niin nuoria, että heillä ei ollut vielä omaa perhettä. Kenneth Noe on tutkinut kirjassaan Konfederaation sotilaita, jotka värväytyivät sotaan vasta sodan loppupuolella.³⁸⁶ Lisäksi James Marten on kirjoittanut artikkelin, jossa hän käsittelee isyyden merkitystä Konfederaation sotilaille.³⁸⁷ Unionin puolella näihin teemoihin ei ole kuitenkaan keskitytty. Miksi Taylor jätti perhe-elämänsä ja värväytyi sodan verisimpään aikaan mukaan taistoon?

Rakas vaimo,

oletan että suhtaudut minuun menetettynä tapauksena, mutta olen Randallissa, ja sitä vartioidaan kellon ympäri miesten toimesta, joten en voi eksyä. Olen kunnossa, ja työskentelen kokin huoneessa. Meitä on noin 90 miestä, joille kokata ja se teettää paljon työtä. [...] Ole kiltti ja kirjoita, jotta minä tiedän miten sinä ja Charley voitte.³⁸⁸

Taylorin elämä sotilaana alkoi heikosti. Hän sairastui heti harjoitusleirillä tuhkarokkoon,³⁸⁹ joka oli yksi vaarallisimpia tauteja sodan aikana. Tuhkarokko piti Taylorin ulkona harjoituksista pitkään, ja ajoittain hän oli niin sairas, että muut leirissä kirjoittivat hänen puolestaan kirjeitä Sarah-vaimolle.³⁹⁰ Kun Potomacin armeijan hyökkäys etelässä alkoi toukokuun alussa, saivat Wisconsinin vapaaehtoiset miehet käskyn matkata junalla kohti rintamaa. Sotilaille ei nähtävästi ollut tietoa, minne heidät oltiin lähettämässä, sillä Taylor kirjoitti:

Tietojen mukaan me lähdemme ensi tiistaina jonnekin, mutta emme tiedä minne. Junavaunut ovat vaunuhallissa kuitenkin odottamassa meitä. Jotkut arvelevat, että meidät lähetetään Minnesotaan, mutta minä en tiedä, enkä välitä paljoa muusta kuin pääsystä pois Randallin leiristä³⁹¹. Me emme

³⁸⁵ Noe 2010, xii.

³⁸⁶ Noe 2010.

³⁸⁷ Marten 1997.

³⁸⁸ Taylor 2012, 9–10: ”[...] Dear Wife I suppose that you hav given me up as a lost child, but it is not so, for I am in Camp Randel and it is garded all around by men so I cant get strayed nor lost I am well and at work in the cooks room. We have about 90 men to cook for and it makes som work [...] Pleas write so I may know how you and Charley is gotten along. [...]” Ei päiväystä. Todennäköisesti 23.–24.3.1864, sillä Taylorin rykmentti koottiin kasaan 23.3.1864 ja Taylorin toinen kirje on päivätty 25.3.1864.

³⁸⁹ Taylor 2012, 12: ”[...] The docter says that I am acoming down with the measles. [...]” Pvm. 5.4.1863.

³⁹⁰ Ks. esim. Taylor 2012, 13: ”[...] At your husband’s request I take my pen [...]” Pvm. 8.4.1864.

³⁹¹ Camp Randall oli Unionin armeijan leiri Wisconsinissa, missä n. 70 000 alokasta sai koulutuksensa.

pakolta näe toisiamme pitkään aikaan, mutta myöhemmin katsottuna se näyttäytyy lyhyeltä ajalta. Sinun ei tule tulla alakuloiseksi, vaan toivoa parasta.³⁹²

Taylor kirjoitti vaimolleen saapuneensa Washingtoniin toukokuun puolivälissä, mutta hän oli yhä epätietoinen joukkojen suunnasta: ”Me lähdemme täältä huomisaamuna rintamalle, mutta emme tiedä, menemmekö jonkinlaiseen linnoitukseen vai menemmekö kentälle.”³⁹³ Taylorin rykmentti päätyi 18. toukokuuta rintamalle, missä taistelu oli yhä käynnissä, ja heidät liitettiin Potomacin armeijan toiseen armeijakuntaan. Osa Wisconsinin joukoista joutui taisteluun heti seuraavana päivänä. Taylor ei kuitenkaan tässä joukossa ollut, vaan hänet majoitettiin leirisairaalaan. Hänen tuhtarokkonsa ei ollut ehtinyt parantua, ja pitkä junamatka oli vain heikentänyt vointia, joten Taylor vietti leirisairaalassa aikaa aina kesäkuun loppupuolelle asti. On mahdollista, että Guy Taylor ja Peter Welsh olivat yhtäaikaaisesti potilaina samassa leirisairaalassa toukokuussa 1864.

Sekä Searingin että Taylorin onni oli olla poissa armeijan riveistä juuri sinä aikana, jolloin Unionin hyökkäyksen tappiot olivat kaikkein suurimmat. Kesäkuun loppuun mennessä kenraali Grantin johtama hyökkäys oli vaatinut jo 65 000 miehen tappiot Potomacin armeijassa. Tämä määrä oli yli puolet niistä tappioista, jotka Potomacin armeija oli kärsinyt siihen mennessä yhteensä koko sodan aikana.³⁹⁴ Taylorille sodan tuhot alkoivat näyttäytyä, kun leirisairaala täyttyi taistelussa haavoittuneista sotilaista. Ensimmäisessä kirjeessään leirisairaalasta hän kirjoitti:

Minä oletan, että meidän rykmenttimme on mennyt suoraan rintamalle ja todennäköisesti he ovat taistelussa muutaman päivän kuluttua, mutta eivät pakolta. Täällä on nyt suunnilleen 600 haavoittunutta miestä, jotka ovat saapuneet juuri rintamalta. He näyttävät melko pahalta. Osaa heistä on ammuttu suoraan päähän ja he ovat yhtä hengissä. Minä näin yhden kuolevan, ja täällä oli kolme tai neljä lisää, jotka kuolivat.³⁹⁵

Taylor ei kuitenkaan kirjoittanut haavoittuneiden kohtaamisen hillinneen hänen tahtoansa osallistua taisteluun vaan päinvastoin:

Mitä enemmän näen sodan seurauksia, sitä enemmän haluan olla siinä mukana. Sinä et voi tietää mitään sodasta Wisconsinista käsin. Jos sinä voisit tulla tänne ja nähdä kaikki miehet, se saisi

³⁹² Taylor 2012, 15–16: ”[...] the report is now that we are to leave next tuesday for somewheir but we do not know wheir but the cars are at the depot awaiteing for ous. Some think that we are agoing to be sent to Minasota but I do not know and dont care much onely to get out of Camp Randel. We may not see one another again for a long time, but after the time has pased to look back it will look short. You must not get downharted but hope for the best. [...]” Pvm. 7.5.1864.

³⁹³ Taylor 2012, 16–17: ”[...] We have just landed in the great city [...] We are agoin to leave hear tomorry morning for the frunt, but we do not know wheather we are agoing into some fortification or to take the field. [...]” Pvm. 14.5.1864.

³⁹⁴ Keegan 2010, 251.

³⁹⁵ Taylor 2012, 23–24: ”[...] I expect that our regt. has gorn rite on the frunt and most likely they will be in a batle in a few days but may not. Their is about six hundred wounded men hear today that has just come frome the frunt and they look pretty bad are some of them ware shot rite threw the head and still aliven. I see one die and their was 3 or 4 more that died. [...]” Pvm. 17.5.1864.

veren hyytymään suonissasi. Tässä pienessä sairaalassa on 2 500 haavoittunutta miestä. Osalla on yksi jalka, osalla yksi käsi, osaa on ammuttu päähän – ja kaikkiin kuviteltaviin paikkoihin.³⁹⁶

Seuraavissa kirjeissään Taylor kirjoitti, kuinka oli jo paremmassa kunnossa ja haluaisi liittyä joukkoihinsa eturintamalla, mutta häntä pidettiin yhä sairaalassa heikon kunnan vuoksi.³⁹⁷ Tämä tuotti hänelle paineita: ”Haluaisin mennä taistelun eturintamaan muiden poikien kanssa.”³⁹⁸ Taylor pelkäsi siirtoa heikkokuntoisille varattuun *Invalid Corps* -armeijakuntaan, jos hän ei olisi kuukauden kuluttua kunnossa. Hän kirjoitti, että olisi mieluummin eturintamassa kuin vain vartioimassa leiriä.³⁹⁹ Taylor tiesi, että taustajoukossa hänen vaaransa sodassa olisivat pienemmät, mutta sairaala-aikana tarve rohkeuden osoittamiselle oli noussut korkeaksi. Miksi Taylorilla oli näin kova tarve urhoollisuutensa osoittamiselle? Tämä tunnuttiin kysyttävän myös Wisconsinissa, sillä Taylor kirjoitti:

Haluan, ettet kiinnitä huomiota mihinkään, mitä sanotaan minun lähtemisestäni sotaan. Jos kukaan kysyy sinulta syytä, niin kerro heille, että heidän tulee kirjoittaa minulle. Minä voin sitten kertoa heille muutamalla sanalla, jos he haluavat tietää.⁴⁰⁰

Oliko Sarah kirjoittanut, että hän oli kuullut huhuja mieheensä liittyen? Nähtävästi Taylor halusi pitää värväytymisensä syyt henkilökohtaisina. Myöhemmin hän kirjoitti uudestaan, että kaikkien tulisi kirjoittaa hänelle suoraan tästä asiasta. Hän myös kertoi, ettei olisi värväytynyt sotaan, jos olisi tiennyt sen aiheuttaneen ”niin paljon puhetta” kotona.⁴⁰¹

Taylor kirjoitti sairaalasta lähes joka päivä kirjeitä. Kirjeensä hän otsikoi ”hänen vaimolleen ja lapselleen Sarah J. ja Charley G. Taylorille”.⁴⁰² Kirjeistä käy ilmi, että Taylorille tuli pian kova ikävä vaimoan ja poikaansa:

³⁹⁶ Taylor 2012, 31: ”[...] the more I see of the effects of the war the more I want to be in it. You do not know nothing about the war in Wis. if you cood come hear and see the men it would make your blod run cold in your vanes. In this little place 2500 men wounded in this hospertal, some with one leg & some with one arm some shot threw the head and evry place you can think of. [...]” Pvm. 26.5.1864.

³⁹⁷ Taylor 2012, 24: ”[...] I am a getting real smart again but not quite as strong [...]” Pvm. 19.5.1864; 26: ”[...] I am still gaining in strenth but I am not able to go to the Reg. to think of going on duty [...]” Pvm. 21.5.1864.

³⁹⁸ Taylor 2012, 26: ”[...] I would like to go to the frunt of the line of battle with the rest of the boys [...]” Pvm. 21.5.1864.

³⁹⁹ Taylor 2012, 28: ”[...] I am in hopes that I shell get well enough to go to my company again for if I do not in a month or so they will put me in the invalid core, and I had rather go to the frunt then to stand gard around camp [...]” Pvm. 24.5.1864.

⁴⁰⁰ Taylor 2012, 47: ”[...] I want you to pay no regard to what is said about my going to the war, if any one ask you what was the reason tell them that they must write to me if they want to know and I can tell them in a vary few words. [...]” Pvm. 18.7.1864.

⁴⁰¹ Taylor 2012, 63: ”[...] If I known that you would had bin talk about as much as you have I would not had inlisted when I did [...] You can gust tell the folks that if they want to know what made me inlist they can find out by writeing to me. [...]” Pvm. 5.7.1864.

⁴⁰² Taylor 2012, 32: ”[...] To his wife & child Sarah J. and Charley G. Taylor.” Pvm. 27.5.1864.

Toivon, että voisin nähdä sinut ja pienen Charleyn. Silloin kun olen yksinäinen, kävelen puun alle ja luen testamenttia, ja aina välillä katson sinun ja Charleyn kuvaa. Silloin tuntuu kuin olisitte ihan tässä minun kanssani.⁴⁰³

James Marten esittää, että viktoriaanisena aikana perheen merkitys tukipilarina modernisoituvassa maailmassa oli kasvanut jo ennen sodan alkamista – ja sota-ajan epävarmuus korosti perheen merkitystä entisestään. Tämä puolestaan lisäsi isyyden sosiaalista arvostusta yhteiskunnassa.⁴⁰⁴ Guy Taylor oli selvästi hyvin ylpeä isä, ja hän oli huolissaan poikansa terveydestä. Taylorin ollessa sairaana harjoitusleirillä oli Sarah kysynyt, tulisiko hänen tulla käymään, mutta Taylor oli vastannut: ”Luulen, että sinun ei kannata tulla, sillä sinun täytyisi ottaa Charley mukaasi, ja se voisi altistaa hänet taudeille.”⁴⁰⁵ Taylorin ajattelussa oli silti ristiriita. Miksi perhettään ja pientä lastaan suuressa arvossa pitänyt tuore isä päätti lähteä kauas vaarantamaan henkensä?

Kesäkuun loppupuolella Taylorin vointi oli kohentunut ja hänet lähetettiin jokilaivalla kohti rintamaa. Laivasta Taylor näki Potomac-joen varrella sijaitsevan George Washingtonin rakennuttaman plantaasin, Mount Vernonin:

Istuessani ja kirjoittaessani ohitamme samaan aikaan George Washingtonin kodin. [...]

Kun katsomme maamme isän kotia ja mietimme, kuinka meidän esi-isämme taistelivat vapautemme eteen, se vaikuttaa tuovan meihin uutta eloa. Me olemme valmiita seisomaan sen puolesta, minkä puolesta myös isämme seisoivat, ja lupaan taivaan edessä säilyttää tämän vapauden, jonka he meille voittivat. Niin tehdessämme meidän täytyy pistää alttiiksi omat elämämme. Me tiedämme jättävämmme meidän lapsillemme maan, jossa vapaus kukoistaa. Siellä jäljellä olevat voivat nauttia siunauksesta, jota vapaa maa antaa. [...]

Rakas, sanoit viime kirjeessäsi, ettet ole varma, näetkö minua enää koskaan. Näin voi käydä, mutta toivon toisin. Joka tapauksessa, sinun ei kuulu ajatella näin ennen kuin on pakko, ja jos niin kävisi, olen toiveikas voivamme tavata tuonpuoleisessa – missä ei ole sotaa. Mutta toivokaamme molemmat parasta.⁴⁰⁶

⁴⁰³ Taylor 2012, 45: ”[...] *I wish that I could see you and little Charley. When I get home I go out under a tree and set and read in the testament, and once and a while look at yours & Charleys picture, and it seems as so you was rite with me [...]*” Pvm. 16.6.1864. Muita esimerkkejä, kun Taylor ikävoi perhettään ks. esim. 11, 26, 83, 97.

⁴⁰⁴ Marten 1997, 272.

⁴⁰⁵ Taylor 2012, 12: ”[...] *I think that you had not better come for you would have to bring Charley with you and it would expose him [...]*” Pvm. 5.4.1864.

⁴⁰⁶ Taylor 2012, 49: ”[...] *As I am sitting hear and writing we are passing George Washingtons home. [...] When we look at the home of the father of our Country, and think how our fore fathers fought for our freedom it seems as so it put new life into ous, so we are redy to stand whair our fathers stood, and sware before high heaven to maintain the freedom that they have won for ous, and by so doing if we have to lay down our lives, we know that we have left a Country for our children wheir freedom rains, and wheir those are left can enjoy the blessing that a free Country affords. [...] Sis, you said in your last letter that you did not know as you ever would see me again, that may be the case, but I hope not. At any rate you must not think that untill you are abliged to, and if it should be the case I am in hopes that we may meet hereafter wheir there is no war, but let ous both hope for the best. [...]*” Pvm. 22.6.1864. Toinen esimerkki, jossa Taylor kirjoittaa taistelevansa, jotta lapset eivät tulevaisuudessa joutuisi taistelemaan, ks. 178: ”[...] *let ous have a pease that our children will not have to fite over in a few years again [...]*” Pvm. 20.12.1864.

Taylorin runollinen kirje kertoo, että hän koki lähteneensä sotaan vapauden puolesta. James McPherson on kirjoittanut, että nykyisyydestä käsin tarkasteltuna joidenkin sotilaiden kirjeiden paatos voi vaikuttaa liialliselta ja epäuskottavalta. Jaan McPhersonin ajatuksen siitä, että aikansa kirjoittamisen konventiot noudattivat tällaista kieltä, jolloin tutkija tekee virheen, jos arvioi sotilaiden kielenkäyttöä liiaksi nykyisyyden konventioista käsin.⁴⁰⁷ Itsenäisyys sodan konsepti on tutkimuksessa liitetty useammin Konfederaation sotilaisiin, sillä heidän tavoitteenaan oli yksiselitteisesti irtautua vanhasta ja muodostaa uusi valtio. Taylor kuitenkin koki, että eteläisen osan irtoaminen tuhoaisi Yhdysvallat, ja valtion esi-isien työ menisi hukkaan. Taylorin retoriikka mukailee sellaista sotilastyyppejä, jota James McPherson on luonnehtinut ”vuoden 1861 patriootiksi”, eli sotilaaksi, joka värväytyi sotaan patrioottisista syistä ensimmäisten joukossa ja toi kirjeissään toistuvasti esiin maan perustajaisät.⁴⁰⁸ Guy Taylor kirjoitti nämä sanat kuitenkin vasta kesällä 1864. Hänen kirjeistään voi päätellä, että voimakas kansallistunne hänessä oli syntynyt perheen muodostamisen jälkeen, sillä hän koki taistelevansa nyt perheensä vapauden ja erityisesti lapsensa tulevaisuuden vuoksi.

Gary Gallagher on kritisoinut voimakkaasti sitä, että Unionin konseptin puolesta taistelemisen selitysmalli on tuoreemmassa tutkimuksessa hylätty. Hänen mielestään käsite *Unioni* on tutkijoille nykyään niin vieras, että sitä on alettu pitää liian abstraktina syynä värväytyä sotaan.⁴⁰⁹ Taylorin tapauksessa vahva tahto Unionin konseptin pelastamisesta tulevien sukupolvien puolesta vaikuttaa olleen selkeä syy sotaan lähtemiselle. ”Haluan nähdä etelän tulevan takaisin ja pyytävän rauhaa, joten antaa meidän saada rauha, jotta lapsemme eivät joudu taistelemaan uudestaan joidenkin vuosien päästä”, ajatteli Taylor.⁴¹⁰

Taylor koki tärkeäksi pystyä täyttämään velvollisuutensa. Myös Searing ja Welsh kirjoittivat velvollisuudentunteesta, mutta Taylorin kirjeissä termi velvollisuus (*duty*) toistui huomattavasti useammin.⁴¹¹ Velvollisuus oli monimuotoinen ja yleinen käsite sodan aikana. Velvollisuudesta kirjoittaminen ei ole uusi löytö sotilaiden kirjoituksissa, vaan velvollisuuden on esitetty olleen syy monille sotaan värväytymiselle.⁴¹² Gerald Linderman on huomauttanut velvollisuuden käsitteenä olevan tutkijoille kuitenkin haastava, sillä termiä käytettiin yleiskäsitteenä koetusta

⁴⁰⁷ McPherson 1997, 100.

⁴⁰⁸ McPherson 1997, 17–18.

⁴⁰⁹ Gallagher 2011, 3–4.

⁴¹⁰ Taylor 2012, 178: ”[...] *I want to see the south com back and ask for pease and let ous have a pease that our children will not have to fite over in a few years again [...]*” Pvm. 20.12.1864.

⁴¹¹ Ks. esim. Taylor 2012, 96: ”[...] *it is the duty for each and evry man [...]*” Pvm. 22.8.1864; 134: ”[...] *what it is my duty to do [...]*” Pvm. 18.10.1864; 189, 190: ”[...] *I am bown to do the duty [...]* we have got a duty to do [...]” Pvm. 11.1.1865; 231: ”[...] *all that I have to do is to do my duty [...]*” Pvm. 17.3.1865.

⁴¹² Vrt. Linderman 1987, 7, 10–11; McPherson 1997, 22–24, 28, 35–36; Mitchell 1993, 152, 154.

velvollisuudentunteesta niin Jumalaa, valtiota, perhettä kuin sotilasyhteisöäkin kohtaan. Linderman määritteli itse velvollisuuden täyttämisen sotilaille jatkuvana arkisena tavoitteena, jonka pystyi toteuttamaan jatkuvalla rohkeutensa osoittamisella.⁴¹³ Rohkeus ei tässä yhteydessä tarkoittanut vain taistelukentälle uskaltautumista, vaan sitä voitiin osoittaa myös kaikissa arjen askareissa. Mahdollisesti tästä syystä velvollisuus oli sota-ajan kirjeissä niin toistuva käsite. Siihen pystyi tiivistämään päivittäisen tavoitteellisen toiminnan. Ajattelen itse, että Lindermanin tapa ymmärtää velvollisuuden käsite sotilaiden kirjeissä on nykykielessä merkitykseltään lähimpänä työnteon käsitettä.

Osa tutkijoista on määritellyt velvollisuuden suppeammin. James McPherson katsoi sotilaiden käyttäneen termiä kansalaisen velvollisuutena valtiota kohtaan: ”Sitovana moraalisen velvoitteenä, johon kuuluu vastavuoroisuus: yksilöllä on velvollisuus puolustaa lippua, jonka alla hän on elänyt.”⁴¹⁴ Reid Mitchell on esittänyt velvollisuuden olleen nuorten miesten päähän taottu kiitollisuudenvelka Yhdysvaltain perustajaisiä kohtaan, minkä he uskoivat voivansa täyttää heidän oman sukupolvensa sodassa.⁴¹⁵ Searingin, Taylorin ja Welshin kirjeiden sekä aiemman tutkimuksen ajatusten perusteella esitän itse, että velvollisuus koski kaikkia kansalaisia, mutta rohkeus oli miehille varattu käsite kuvaamaan sitä, miten velvollisuuden pystyi täyttämään. Jatkuvasti velvollisuutensa täyttämällä mies taas saavutti kunniaa. Kaikki eivät viitanneet velvollisuudella ainoastaan valtioon vaan laajemmin koko sosiaaliseen ympäristöön, josta toimija oli riippuvainen. Velvollisuudentuntoon kuului kiinteästi vastavuoroisuus: sotilaat pelkäsivät, että jättäessään velvollisuutensa täyttämättä heidän maineensa kärsisi ja heidän elämänsä kävisi vaikeaksi. Käsitettä on kuitenkin haastavaa määritellä tarkasti, sillä sitä käytettiin niin useassa eri merkityksissä. Taylor käsitti velvollisuutensa ensisijaisesti nationalistisesti:

Minulla ei ole lupaa palata kotiin nyt. Minä en tee enempää kuin mikä on minun velvollisuuteni. En tullut tänne alas tietämättä, että saattaisin joutua vaaraan, mutta minun elämäni ei ole sen parempi kuin kenenkään muunkaan, sillä elämä on kallis jokaiselle, ja jokaisen täytyy pitää huolta itsestään.

Miehelle lankeava velvollisuus on lähteä ja taistella pitääksemme yllä maata, jonka puolesta hänen esi-isänsä taistelivat ja vuosivat verta, jotta voisimme nauttia vapaasta valtiosta. Siksi me olemme valmiita taistelemaan meitä vastaan aseistautuneita pettureita vastaan.⁴¹⁶

⁴¹³ Linderman 1987 10–11.

⁴¹⁴ McPherson 1997, 23.

⁴¹⁵ Mitchell 1993, 154.

⁴¹⁶ Taylor 2012, 134: ”[...] *I am not premitted to return home again I shell not be doing more then what it is my duty to do. I did not com down hear without knowing that I shood be in danger, and my life is not any better then anybody elces, for life is dear to anyone, and it is for evryone to take cair of himself, but it is a duty that falls upon him to go and fite to maintain the country that his forefarthers fot and bled for, so we mite injoy the blessing of a free govament, and we are redy to fite the traitors that has arm themselves against ous [...]*” Pvm. 18.10.1864.

Valtiolle velvollisuuden täyttämisen ihanne käy ilmi myös kirjeestä, jonka Taylor kirjoitti kotiin kuultuaan tuttavansa kuolemasta:

Rakas, jos asia on näin, on yksi asia lohduttamassa hänen äitiään. Tämä on se, että hän kuoli jalon tarkoituksen vuoksi. On paljon parempi tietää, että hän kuoli kunnon sotilaana kuin tietää, että hänet ammuttiin ilman, että hän olisi täyttänyt velvollisuuttaan.⁴¹⁷

Myöhemmin Taylor kirjoitti, kuinka koki velvollisuutta myös Jumalaa kohtaan, jonka lakeja Taylor näki Konfederaation rikkoneen:

Mies syntyy sietämään vastoinkäymisiä ja kärsimään – ja siinä tapauksessa, että hänen velvollisuutensa on antaa elämänsä suuremman tarkoituksen takia, hänen tulisi vapaasti antaa se. Täällä on monia rohkeita miehiä, jotka ovat antaneet elämänsä tämän taistelun vuoksi. Jumala ainoastaan tietää, kuinka monen saattaa täytyä vaadittaessa tekemään vielä näin.

On jokaisen miehen velvollisuus lähteä ja taistella vihollista vastaan, joka ei ainoastaan yritä rikkoa jaloa valtiota, mutta joka yrittää myös murskata kanssaihmissen kehon ja sielun. Voisi sanoa, että he yrittävät asettaa sivuun kaikki Raamatun asettamat lait.⁴¹⁸

Taylor ajatteli täyttävänsä perheellisen miehen velvollisuutensa sotimalla valtionsa puolesta sisäistä epäjärjestystä vastaan. Taylorin näkemykset tukevat Gary Gallagherin ajatusta siitä, että taisteleminen Unionin konseptin puolesta saattoi olla vahvempi motiivi värväytyä sotaan kuin on ajateltu, sillä eri sotilaat saattoivat liittää Unionin konseptin hyvin monenlaisiin henkilökohtaisiin merkityksiin.

Sillä aikaa, kun Searing ja Taylor olivat olleet poissa etulinjoista, oli Potomacin armeija kyennyt raskaista tappioista huolimatta etenemään vähä vähältä syvemmälle Virginiaan. Kenraali Grant ei kuitenkaan liikkunut suoraan päin vahvasti puolustettua Richmondia, vaan marssitti armeijaansa 30 kilometriä Richmondista etelään sijainnutta Petersburgin kaupunkia kohti. Grantin tavoitteena oli vallata Petersburg, sillä se oli rautateiden solmukohta ja toimi täten logistiikkakeskuksena Richmondille sekä Pohjois-Virginian armeijalle. Richmondissa ymmärrettiin Petersburgin hallinnan menettämisen tarkoittavan väistämätöntä tappiota, joten kenraali Lee marssitti joukkonsa Petersburgiin, minne Potomacin armeijan ensimmäiset joukot pyrkivät hyökkäämään heinäkuun

⁴¹⁷ Taylor 2012, 87: "[...] *Sis if such is the case their is one thing that will comfert his mother that is he has died in a noble cause. It is far better to know that he died like a good Soldier then to know he was shot for not doine his duty. [...]*" Pvm. 7.8.1864. Toinen tapaus, jossa Taylor kirjoittaa sotilaiden saavuttaneen kunniallisen kuoleman, ks. 178: "[...] *they fell in a noble caus [...]*" Pvm. 20.12.1864.

⁴¹⁸ Taylor 2012, 146–147: "[...] *man is born to indure hardship and to suffer and in case it is his duty, to give his life to acomplish som great end, he shoold freely give it, and their has meny brave men, gave up their lives in this struggle & God onleys knows how meny more may be call on to do the same thing, and it is the duty of evry man to go and fais the fow, that is not onley trying to brake up a noble govament, but are trying to crush the body and sole of their felow man, and try to lay aside all (as you mite say) the laws that is tort in the Bible [...]*" Pvm. 6.11.1864.

puolivälissä 1864. Grant päätti kuitenkin pysäyttää hyökkäyksen kaupungin edustalle. John Keegan on arvioinut Potomacin armeijan joukkojen olleen liian väsyneitä yrittämään kaupungin valtausta lähes kaksi kuukautta jatkuneiden taisteluiden jälkeen.⁴¹⁹ Valtavien tappioiden lisäksi sotilaiden psyykkinen oireilu oli lisääntynyt huomattavasti.⁴²⁰ Unioni onnistui silti tavoitteessaan: Pohjois-Virginian armeijan joukot jäivät osittain mottiin Petersburgiin. Pian kävi selväksi, ettei Konfederaatio silti antautuisi. Potomacin armeija alkoi tämän jälkeen piirittää Petersburgia – pyrkimyksensä näivettää Konfederaation joukot sisälle kaupunkiin.⁴²¹

Searing palasi sairaslomalta takaisin palvelukseen 60 päivän kotiloman jälkeen. Hänet määrättiin Washingtonin kupeeseen Alexandrian kaupungin leirisairaalaan, missä hän avusti haavoittuneiden hoitamisessa. Searing työskenteli sairaalassa heinäkuun lopulta lokakuulle asti. ”Meidän palveluksemme on melko helppoa. Minulla on lupa mennä mihin vain kaupungissa ja kuntoilen ulkona kahdesti päivässä”, Searing kuvaili.⁴²² Taisteluiden kauhut kokeneena Searing vaikutti olevan tyytyväinen rooliinsa taustajoukoissa. Hänen kotilomansa oli ollut varmasti ristiriitainen kokemus. Yli puolet kesällä 1862 New Jerseyä sotaan lähteneistä joukoista oli poissa ja sisko oli menehtynyt, mutta vielä tulisi palata takaisin sotaan. Vielä lisäksi Searing sai palatessaan kuulla kersantti Iliffen kuolleen – saman henkilön, jonka kanssa Searing oli tutkinut upseerin taskuja ja selvinnyt taistelusta ennen omaa haavoittumistaan.⁴²³ Searingin vihaa ystävien kuolemat vain lisäsivät, ja hän kuvasi Konfederaation sotilaita ”epäinhimillisiksi villikapinallisiksi”.⁴²⁴ Searingin kirjeistä kuvastuu hänen kovettumisensa sotaa kohtaan. James McPherson on esittänyt, että kirjeiden sävy sekä niissä kuvailtu toiminta muuttui sodan kuluessa ”negatiivisemmaksi, kyynisemmäksi, tunteettomaksi ja jopa brutaaliksi”. Hänen mielestään Unionin sotilaat tarvitsivat kaukana kotoa yhä jonkin ideologisen kiintopisteen, jonka avulla he hyväksyivät taistelemisen, mutta taistelu oli muokannut ideologiasta ”puhtaamman ja kovemman tuotteen”.⁴²⁵ Searingin kirjeiden sävyn muuttuminen tukee McPhersonin esitystä, mutta hänen ideologisesta pohjastaan on vaikeaa saada otetta. Tuntuu, että jäljellä oli enää vain vihaa ja kostomielialaa, jotka motivoivat jatkamaan sodassa.

⁴¹⁹ Keegan 2010, 252–253.

⁴²⁰ McPherson 1988, 742; 1997, 165.

⁴²¹ Keegan 2010, 251. Petersburgin piirityksestä kattavasti ks. Catton 1953, 185–253.

⁴²² Searing 2012, 142: ”[...] *Our duty is quite easy. I have a pass to go anywhere around the city, and go out twice a day for exercise.* [...]” Pvm. 31.7.1864.

⁴²³ Searing 2012, 142: ”[...] *Among the first of our killed at the battle of Spottsylvania was Sergeant Alpheus Iliffe, of our company* [...]” Pvm. 31.7.1864.

⁴²⁴ Searing 2012, 142: ”[...] *inhuman rebel savages found and shot him* [...]” Pvm. 31.7.1864.

⁴²⁵ McPherson 1994, 42.

Guy Taylor puolestaan kohtasi lohduttoman näyn saavuttuaan rintamalle kesäkuun lopulla 1864. ”Meitä oli 83 miestä, kun me lähdimme Madisonista. Heistä on 63 nyt sairaana, haavoittuneena tai kuolleena. Meitä on 20 miestä nyt”, Taylor kirjoitti. Hän jatkoi, että Sarah voisi kirjata ylös kaikki kuolleet: ”Sillä jos en palaa takaisin, lista voi olla arvokas sinulle ja Charleylle – sitten kun hän on tarpeeksi vanha ymmärtääkseen, miten asiat olivat.”⁴²⁶ Taylor sijoitettiin takaisin hänen omaan rykmenttiinsä, mutta huoltovastuuseen, minkä vuoksi hän ei saanut omaa kivääriä. Huoltoroolissa hän muun muassa teki ruokaa, pesi vaatteita ja hoiti hevosia. Taylor pyrki rakentamaan itselleen nopeasti identiteetin omien joukkojensa huoltajana, kun hän ei terveytensä puolesta ollut tarpeeksi vahva etulinjaan. Leiristä Taylor löysi kuitenkin yhteisön, johon ei ollut varautunut. Taylor oli kirjeidensä perusteella vahva raittiuden puolestapuhuja, mutta näki asemasotaan juuttuneessa leirissä paljon alkoholinkäyttöä. Hän rakensi itselleen raittiuden puolestapuhujan roolin ja pyysi vaimoaan lähettämään kirjallisuutta raittiusliikkeestä.⁴²⁷ Jo aiemmin hän oli kirjoittanut vaimollensa:

Emme ole niinkään suuressa vaarassa kapinallisten luodeista vaan kuningas alkoholista. Viski on yhtä halpaa kuin vesi, mutta minä uskon pystyväni vastustamaan tuota vihollista. Olen nähnyt sellaista rähinöintiä täällä, että olen täysin kyllästynyt siihen.⁴²⁸

On mahdollista, että Taylor halusi kirjoittaa vaimolleen muiden käyttäytyvän rintamalla huonosti korostaakseen omaa hyvää käytöstään. Selvästi muiden juominen rintamalla kuitenkin vaivasi, kun hän varasi kirjeistään niin paljon tilaa raittiusasialle.⁴²⁹ Taylor vaikutti olleen pettynyt siihen, että todellisuus rintaman arjesta ei ollutkaan yhtä kunniallinen kuin hänen mielikuvansa. Taylor näki nyt armeijan turmelevan suuren osan rintamalla olevista miehistä:

Nykyinen telttakaverini on nuori mies nimeltä Hart. Hän on fiksu poika ja auttaa meidän rykmenttimme lääkäreitä. [...] Hän on pärjännyt tähän asti ja epäilemättä pärjääkin niin kauan kuin on armeijassa, mutta tämä ei ole yleinen asia poikien joukossa. Näyttää siltä, että miehet menettävät armeijassa kaiken miehuutensa. [...]

Olen katsonut tätä melko läheltä ja voin huomata, että miehet, jotka ovat turmeltuneimpia tavoissaan, ovat miehiä, jotka kärsivät eniten koti-ikävästä. He lannistuvat ja potevat ikävää ja eivät vaikuta välittävän muusta kuin uhkapelaamisesta sekä kiroilusta – kyllä, kaikesta siitä, mitä

⁴²⁶ Taylor 2012, 68: ”[...] *We had 83 men when we left Madison, and 63 of them are sick, wounded or killed. We have 20 men now [...] I wish Sis you would take down the names of the killed and the plaise wheir so you can get them put in the Chart of the company for if I do not get back the chart may be worth a good deal to you and Charley when he is old enough to know what such things are [...]*” Pvm. 11.7.1864.

⁴²⁷ Taylor 2012, 79: ”[...] *If you can send me som temperance or religes papers I would be vary much pleased with them. [...]*” Pvm. 29.7.1864.

⁴²⁸ Taylor 2012, 63: ”[...] *we are not in as much danger from the Rebs balls, as we be from the balls of King Alcoholl. Whiskey is as free as water most, but I think I can stand against all such enemys. I have seen so much roudyism that I have got intially sick of it. [...]*” Pvm. 5.7.1864.

⁴²⁹ Muita tapauksia, joissa Taylor viittaa alkoholinkäyttöön leirissä, ks. esim. Taylor 2012, 46: ”[...] *Their is a grate deal of drinking don in the army [...]*” Pvm. 18.6.1864; 65: ”[...] *It is all whiskey and it is a killing more men then the balls are [...]*” Pvm. 9.7.1864; 157: ”[...] *large amount of whiskey and large amount of men got beastely drunk [...]*” Pvm. 27.11.1864; 162: ”[...] *if you had seen what I have by men drinking licker [...]*” Pvm. 1.12.1864. Alkoholien yleisyydestä ja sen aiheuttamista ongelmista rintamalla ks. Foote 2010, 29–39.

mies voi tehdä tehdäkseen itsensä huonommaksi. Mutta olen toiveikas, että tämä sota on suurimmalta osalta ohi. Sitten miehet voivat palata takaisin koteihinsa ja asettua taas aloillensa sekä yrittää olla jälleen miehiä.⁴³⁰

Taylor viittasi koti-ikävällä psyykkisesti oireileviin sotilaisiin. Kesän hyökkäys oli eittämättä jättänyt suuren osan miehistä oirehtimaan leireissä. Toinen syy Taylorin paheksunnalle olivat erot miesten arvomaailmoissa. Bell Wileyn mukaan alkoholin käyttö oli Unionin armeijassa hyvin yleistä koko sodan ajan, vaikka Taylorin kaltaisia raittiuden puolestapuhujiakin löytyi.⁴³¹ Vaikuttaakin, että alkoholin käyttökulttuuri törmäsi rintamalla yhteen kristillisen raittiusliikkeen kanssa aiheuttaen selkkauksia. Lorien Footen mukaan 1800-luvun Yhdysvaltain eteläosan miehuuden ja arvomaailman runsas käsittely tutkimuksessa on jättänyt pohjoisen arvomaailman paitsioon. Eteläosan vapaan miehen kunnia oli vahvasti sidoksissa määräysvallan osoittamiseen ja orjien omistamiseen, joka on teemana kiinnostanut tutkijoita erityisen paljon.⁴³² Foote toteaa, että pohjoinen osa Yhdysvaltoja oli huomattavasti monimuotoisempi ja epäyhtenäisempi yhteiskunta kuin sen eteläinen osa. Tämän vuoksi ”pohjoisen miehet eivät jakaneet yhtenevää käsitystä siitä, millainen toiminta oli arvokasta miehen toimintaa”.⁴³³ Tälle teesille Foote perustaa laajemman väitteensä, jonka mukaan Unionin armeija oli kilpailevien miehen mallien areena, missä miehet pyrkivät rakentamaan hallitsevia miehuuden ideaaleja vietäväksi takaisin siviiliin.⁴³⁴ Taylor halusi osallistua tähän keskusteluun aktiivisesti raittiuden edistäjänä. Hän ajatteli, että rintamalla on mahdollista vaikuttaa oman sukupolven arvoihin ja hän löysi tästä mahdollisuudesta merkitystä toiminnalleen.

Syksyn kuluessa Taylor alkoi toimia sotilaspalvelijan roolissa leirin lääkärille. Lokakuun puolivälissä hän kirjoitti: ”No niin rakas, tiedän nyt mikä minun työnkuvani täällä on: pidän huolta lääkäreiden hevosista.”⁴³⁵ Lisäksi hän avusti haavoittuneiden hoidossa ja jatkoi muonitus- ja kalustohuollon töissä. Taylor oli syksyä kohden jatkuvasti tyytyväisempi rooliinsa leirissä, kun hän koki pystyvänsä vaikuttamaan sodassa myös ilman asetta. Hän ei enää ajatellut täyttävänsä velvollisuuttansa

⁴³⁰ Taylor 2012, 112: ”[...] my tent mate now is a young man by the name of Hart. he is a smart boy to, he is clurking now for the doctors that has bin detailed to our reg. [...] he has hill out so far and no dout but he will as long as he is in the army, but that is not the genral case with boys in the army. It dos seam as so men lost all manhood in the army. [...] I have warcht it once prety close, and I can see that the men that are the most corrupt in their ways are the men that are the most homesick, they get discourge and homesick and then they dont seam to care for anything and go into gambling, swaring yes evrything that man can to make him worse, well I am in hopes that this war is most over with and men can go back to their homes and settle down once more and try to be men again [...]” Pvm. 20.9.1864.

⁴³¹ Wiley 2008, 254.

⁴³² Yhdysvaltain eteläosan miehuuskäsityksestä 1800-luvulla ks. Friend & Glover 2004.

⁴³³ Foote 2010, 3.

⁴³⁴ Foote 2010, erit. 171–180.

⁴³⁵ Taylor 2012, 129: ”[...] Well Sis I now know what my work is I am agoine to take care of the doctors horses [...]” Pvm. 10.10.1864.

menemällä taisteluun, vaan pitämällä leirin puitteita pystyssä. Taylorin kokemus murtaa käsitystä siitä, että jokaisen sotilaan olisi ollut pakko käydä tulikasteessa tai muuten kanssayinghteisön arvostus olisi jäänyt ansaitsematta. Leiri ei ollut yhteisö, jossa olisi voinut luovia vain yhdellä tavalla. Sen sijaan se oli kilpailevien miehen mallien ja roolien yhteisö, josta löytyi tilaa monenlaisille toimijoille.

5.3 Vuoden 1864 presidentinvaalit

Abraham Lincolnin presidentin kausi oli päättymässä alkuvuonna 1865. Lincoln halusi hakea jatkokautta marraskuun 1864 vaaleissa, mutta uudelleenvalinta ei ollut itsestäänselvyys. Ainoastaan Unionin hallussa olevat osavaltiot äänestäisivät, mutta silti vaalien järjestäminen sisällissodan keskellä oli jo itsessään haastava suoritus.⁴³⁶ Lincoln nimitettiin ilman haastajaa republikaanien⁴³⁷ ehdokkaaksi. Demokraattinen puolue asetti ehdokkaakseen George McClellanin – saman kenraalin, jonka Lincoln oli syrjäyttänyt Potomacin armeijan johdosta syksyllä 1862. McClellan kampanjoi syksyn aikana sodan nopealla päättämällä. Hän ei luvannut välitöntä rauhaa, mutta oli valmiimpi rauhanneuvotteluihin. Lincoln hyväksyi vain Konfederaation ehdottoman antautumisen. Suurin ero ehdokkaiden välillä muodostui kuitenkin kysymyksessä orjuudesta. McClellan olisi jättänyt orjuusinstituution etelässä voimaan, kun taas Lincolnille orjien emansipaatio oli välttämätöntä.⁴³⁸

Unionin sotilaat äänestäjinä sodan keskellä on jäänyt aiemmassa tutkimuksessa hyvin vähälle huomiolle, mikä saattaa olla perua Bell Wileyn näkemyksestä rintamalla olleista miehistä poliittisesti passiivisina toimijoina.⁴³⁹ Searingin ja Taylorin kirjeiden perusteella vaalit olivat kuitenkin rintamaelämän hallitseva tema syksyllä 1864 ja keskustelu orjien emansipaatiosta nousi uudestaan pintaan. Guy Taylor ei ollut värväytynyt sotaan lakkauttaakseen orjuutta, mutta tavatessaan afroamerikkalaisia ensimmäistä kertaa, hän kirjoitti:

Väki voi sanoa neekerirodusta mitä haluaa. He ovat todella paljon älykkäämpää ihmisryhmää kuin mitä pelkäsin. Jos he saisivat vapautensa, he olisivat muutaman vuoden kuluttua parempia pitämään itsestään huolta kuin mitä heidän isäntänsä ovat.⁴⁴⁰

Taylorin kohtaaminen tukee Chandra Manningin näkemystä siitä, että Unionin sotilaat asettuivat sodan mittaan emansipaation kannalle, kun kohtaamiset afroamerikkalaisten kanssa lisääntyivät.⁴⁴¹

⁴³⁶ Keegan 2010, 270.

⁴³⁷ Vaalistrategisesti puolueen nimi oli vuoden 1864 vaaleissa Kansallinen Unionin Puolue (*National Union Party*).

⁴³⁸ Vuoden 1864 ehdokkaiden kampanjoista ks. Weintraub 2010.

⁴³⁹ Vrt. McPherson 1997, 176–178; Manning 2007b, 184–187; Mitchell 1993, 159; Wiley 2008, 39–40.

⁴⁴⁰ Taylor 2012, 79: ”[...] *Folks may say what they have amine to about the negro rase. They are grate deal more inteligant class of people then I had any fear, and if they had their freedom for a few years they wood be more able to take care of themself then their masters are.* [...]” Pvm. 29.6.1864.

⁴⁴¹ Manning 2007b, 13–15, 44–49, 72–77.

Moni Unionin sotilas oli elänyt pohjoisessa koko elämänsä ilman kontaktia afroamerikkalaisiin, usein ennakkoluuloisten käsitysten ympäröimänä ja ymmärtämättä orjien kärsimyksen laajuutta. Taylor ei kuitenkaan aikonut äänestää Lincolnia orjuuskysymyksen vuoksi, vaan siksi, että hänen silmissään McClellanin äänestäjät edustivat hänen halveksumaansa ihmistyyppiä:

Suuri osa miehistä tässä armeijassa toivoo rauhaa, mutta he ovat miehiä, joilla ei ollut kotonakaan rauhaa. Sillä minun näkemykseni on, että juova mies ei voi tietää, mitä rauha on. On erikoista, ettet pysty löytämään irlantilaista etkä juoppoa, joka ei olisi McClellanin mies. Mutta vanha Abe on ruorissa yhä, ja olen toiveikas, että hän on neljä vuotta lisää.⁴⁴²

Potomacin armeijassa vaalit aiheuttivat uusia jännitteitä. McClellan oli ollut suosittu kenraali ja hänen suosionsa oli armeijassa yhä korkealla. Suurimpia syitä demokraateille nimittää McClellan ehdokkaakseen oli ollut se, että hänen uskottiin voittavan sotilaiden äänet.⁴⁴³ Kun vaaleihin oli aikaa alle kuukausi, kirjoitti Taylor poliittisen keskustelun leirissä vain lisääntyneen:

En keksi muuta uutta kirjoitettavaa sinulle kuin sen, että täällä on suuri muutos poliittisissa asioissa. Miehet alkavat avaamaan heidän silmiänsä ja voivat nähdä, missä he ovat. He alkavat ajatella, että Lincoln on tehnyt jotain sittenkin, joten he ovat valmiita äänestämään häntä uudestaan. Näin puhuu nyt moni, kun kaksi kuukautta sitten puhe oli täysin McClellanin puolella.⁴⁴⁴

Vaalikeskustelu oli saanut myös Taylorin inhon kotirintamalla sotaa vastustaneita kohtaan nousemaan. Taylor kirjoitti kovasanaisesti:

Oletan, että siellä osa on miehiä, jotka haluavat heittää kaiken sen menemään, mitä on tehty. He luulevat, että voivat tehdä sen äänestämällä McClellania. [...] Mutta pieni Mac on hiipinyt rauhanpuolueen ympärillä ja vain lierot äänestävät häntä.

Jos saisin päättää, niin lähettäisin jokaisen rauhaa ajavan miehen rintamalle, ei väliä, vaikka hän olisi 70-vuotias ja yksi jalka haudassa kuten tavataan sanoa. Hänen tulisi taistella niin kauan kuin hänen henkensä pihisee – ja sitten hänet tulisi vangita ja kirjoittaa 'petturi' hänen hautakiveensä. Saatat ajatella, että olen järjen tuolla puolen, mutta kun ajattelen asiaa, niin minut tekee hulluksi kuulla ihmisten vaativan rauhaa sen jälkeen, kun niin moni pojistamme on surmattu. [...]

Vanha Abe lopettaa tämän sodan, ja sen jälkeen me olemme jälleen kotona. Siinä tapauksessa, että haluatte tietää, mitä sotilaat ajattelevat heistä, niin kaikkien rauhan miesten olisi parempi

⁴⁴² Taylor 2012, 107: "[...] *Great meny of the men in this army are crying pease but they are the men that never had pease to home for a drinking man dos not know what pease is (this is my vew), and it looks so strange that you cannot find a irish man nor a drunkard scurisely but what is a McClynon man, but old Abe is at the helm yet and I am in hopes he will be for 4 years more. [...]*" Pvm. 9.9.1864.

⁴⁴³ Weintraub 2010, 99.

⁴⁴⁴ Taylor 2012, 130: "[...] *I do not know anything new to write to you except that their is a great change hear in political matters the men are a getting their eyes open and can see wheir they are and they began to think that Linkon has don something after all, and they are redy to try him again is the talk of a great meny that 2 months ago was for McClenon body & sole [...]*" Pvm. 14.10.1864.

tehdä kuin J. Ashley teki: paeta Kanadaan. Mutta en usko, että siellä on monia, jotka haluavat olla haisevia hiiviskelijöitä.⁴⁴⁵

Vaalien lähestyessä Taylor oli sisäistänyt emansipaation olevan oikea tie sodan lopettamiselle ja näki sen sotilaiden velvollisuuden täyttämisen ehtona:

Vastaanotin kirjeen, jossa tuli Charlesin kuva mukana. Se oli myöskin oikein hieno kuva. Toivon, että voisin nähdä hänet. En voi tällä hetkellä, mutta se aika tulee vielä. [...]

Mutta ei, kunnes kapinalliset on piesty tosissaan ja kahleiden kilinää ei enää kuulla Amerikassa. Sinä sanot, että Madisonissa⁴⁴⁶ oli joukkokokous ja että se oli valtava tapahtuma. Olen iloinen, että kaikki miehet eivät nuku siellä.

Täällä armeijassa on monia miehiä, jotka toivovat rauhaa – rauhaa, vaikka sitä ei ole. Ainakin minä toivon, että rauhaa ei tule ennen kuin me voimme saada rauhan, joka on sen arvoinen. Kun me saamme rauhan, niin me voimme tulla kotiin ja ajatella, että me olemme täyttäneet velvollisuutemme.⁴⁴⁷

Alonzo Searingille vaalit olivat etäisemmät, sillä hän ei ollut vielä äänestysikäinen. Sodan aikaan ainoastaan yli 21-vuotiailla miehillä oli äänioikeus. Osassa pohjoisen osavaltioita afroamerikkalaiset saivat äänestää, osassa eivät. Tästä huolimatta myös Searing kävi aktiivista keskustelua vaaleista. Syksyllä Searingin kotirintama alkoi selvästi pyytää häntä harkitsemaan rintamalta kotiin palaamista. Tähän vaikutti myös se, että kahta hänen serkkuaan oli ammuttu kesän 1864 hyökkäyksessä. Toinen heistä haavoittui ja kotiutui, toinen kuoli.⁴⁴⁸ Searing kuitenkin kirjoitti kovin sanoin takaisin siskollensa, että ei voi palata vielä kotiin:

Olen pahoillani, että sinulla ei ole tarpeeksi uskoa meidän armeijaamme kohtaan ja meidän taistelumme oikeutusta kohtaan, koska epäilet, kumpi selviytyy voittajana. Ajatteletko sinä, että

⁴⁴⁵ Taylor 2012, 132–133: ”[...] *I expect that their is a class of men that wants to throw away all that has bin don and they think they can do it by electing McClenon [...] but little Mac has sneak around the pease party and it is nothing but sneaks that will voat for him if I cood have my way about it I wood have evry pease man put into the ranks no matter how old he was no matter if he was 3 score & 10 and one foot in the grave as you mite say he shood fite as long as he had any life left and then be barred and trator written on his toomstone you may think I am agoine all beyond reason but when I get a thinking about it, it makes me mad, to see men cry pease after so meny of our boys has bin slain [...] old Abe will close this war and then we will get back home again, and in case they do want to know what the soldiers think of them, all pease men had better do as J. Ashley did run to Canady but I do not believe that their is meny their that wants the stinking sneak. [...]*” Pvm. 15.10.1864. Toinen esimerkki, jossa Taylor vaatii kaikkia kotirintaman miehiä rintamalle, ks. 156–157: ”[...] *it is the duty of evry man to be willian to leave his home [...]*” Pvm. 27.11.1864.

⁴⁴⁶ Wisconsinin osavaltion pääkaupunki.

⁴⁴⁷ Taylor 2012, 144–145: ”[...] *I have got the letter that had Charles picture in, it is a vary nice one to. I wish that I cood see him but I cannot at presant but the time will com [...] but not untill the rebs are whip in good earnist and the clink of chanes & slavery is hurd no more in America. You say that their has bin a mass meeting in Madison and it was a grand affair. I am glad that the men are not all ded, their is a good meny men in the army that cry pease, pease when their is no pease at least I hope that their is no pease untill we can have pease that is worth calling such, and when we do have such pease then we can com home and think that we have don our duty. [...]*” Pvm. 3.11.1864. Muita tapauksia, joissa Taylor kuvaa, että kompromissirauha ei ole ratkaisu, ks. Taylor 2012, 146: ”[...] *I do not want to see it closed, with any compramice, with the trators. [...]*” Pvm. 6.11.1864; 148: ”[...] *neather do I want to see a patch up pease so in a few years that we have to see the same thing again. [...]*” Pvm. 7.11.1864.

⁴⁴⁸ Searing 2012, 142–143: ”[...] *Both of our cousins were shot at the battle of Spottsylvania Court House, on May 12th. [...]*” Pvm. 31.7.1864.

nuo ilkeät petturit, jotka yrittävät kaataa parhaan ikinä olemassa olleen hallinnon, voisivat onnistua? Ei ikinä! Ei niin pitkään, kun Jumala on taivaassa. [...]

Haluan rauhaa, mutta sen täytyy olla kunniallinen rauha. Et pysty vihaamaan kapinallisia kuten me vihaamme, sillä sinä et ole koskaan nähnyt kolmea miestä metsässä hirtettyinä puuhun heidän kenttäpullon hihnaansa, etkä sinä ole nähnyt heitä pistettyinä makaamassa haavoittuneena taistelukentällä. Jos sinä olisit nähnyt, sinä varmaankin ajattelisit kuten mekin. Jos me emme pysty pieksemään heitä neljässä vuodessa, niin sitten kahdeksassa. Ja ketä tahansa miestä, joka vastustaa kutsuntoja, voisin ampua samalla tahdolla kuin voisin ampua aseistettua kapinallista.⁴⁴⁹

Ei ole syytä epäillä, etteikö Searing olisi kohdannut sodassa näin järkyttäviä näkyjä. Hänen sanoistaan paistaa läpi, että läheisten menettäminen oli lietsonut yhä hänen vihaansa. Nyt hänen vihansa sekä Konfederaatiota että kotirintaman rauhanliikettä kohtaan oli niin kova, ettei hän enää edes vastustanut aikaisemmin vastustamiaan kutsuntoja. Hän oli Lincolnin puolella vaaleissa, vaikka ei voinutkaan äänestää:

Toivon, että minulla olisi valtaa hirttää Vallandingham⁴⁵⁰, Seymour⁴⁵¹ ja tusina muuta heidän kaltaistaan petturia. Sinä sanot herra Wrightin ajattelevan, ettemme voi valloittaa etelää. Hän ei ole sopiva arvioimaan asiaa, sillä hän ei ollut koskaan taistelussa. [...] Jos meidän väkemme olisi yhtä kiihkeästi Unionin puolella kuin etelän väki on eroamisen puolella, niin sota olisi päättynyt ajoja sitten. Mutta tarpeeksi tästä.

En tiedä, voinko vakuuttaa sinua siitä, että etelä on väärässä, mutta se on. Jos elät nähdäksesi McClellanin äänestettävän presidentiksi, sinä todistat huonompia aikoja kuin ikinä. Jokainen todellinen Unionin mies äänestäköön häntä, joka seisoi valtion puolella. Hän on Abraham Lincoln. [...] Jos minulla olisi kuusikymmentä ääntä, Abraham Lincoln saisi niistä jokaisen.

Ajattele, jos me päästäisimme heidät pois Unionista – vetäisimme armeijamme pois ja tunnustaisimme heidät omana valtionaan, jossa vallitsisi orjuus, jota he laajentaisivat läntisiin territorioihin. Uskotko, että rauha vallitsisi kovinkaan pitkään? Ei, olisi melkein jatkuvaa sotaa, sillä me voimme elää rauhanomaisesti vain yhtenä yhdistyneenä valtiona, mutta emme koskaan kahtena.⁴⁵²

⁴⁴⁹ Searing 2012, 145: "[...] *I am sorry that you have not got confidence enough in our armies and the justice of our cause to doubt which side will gain the day. Do you think those wicked traitors who are trying to overthrow the best government that ever existed will succeed. No! never! Not as long as there is a God in Heaven [...] I want peace, but it must be honorable peace. You cannot hate the rebels as we do, for you have never seen three men hung up in the woods on a tree by their canteen straps, nor have you seen them stabbed while lying wounded on the battlefield, if you had possibly you might think as we do. If we cannot whip them in four years we can in eight and any man who resists the draft I would shoot with as good a will as I would a rebel in arms. [...]*" Pvm. 29.8.1864.

⁴⁵⁰ Clement Vallandigham, sodanvastaisten demokraattien johtohenkilöitä. Karkotettiin maasta vuonna 1863, mutta jatkoi poliittista toimintaansa Kanadasta käsin.

⁴⁵¹ Horatio Seymour, New Yorkin osavaltion kuvernööri (1863–1864), joka vastusti orjien emansipaatiota ja asevelvollisuutta. Demokraattisen puolueen presidenttiehdokas vuoden 1868 presidentinvaaleissa.

⁴⁵² Searing 2012, 146: "[...] *I wish I had to power to hang Vallandingham, Seymour and a dozen other traitors like them. You say Mr. Wright thinks we cannot conquer the south. He is not a proper judge, for he was never in a battle. [...] If our people were as zealous for the Union cause as the South is for secession, the war would have ended long ago. But enough. I don't know that I can convince you that the South is wrong, but it is, and if you live to see McClellan elected President, you will witness worse times than ever. Let every true Union man vote for him who stood for the government, and that is Abraham Lincoln. [...] If I had sixty votes, Abraham Lincoln would get every one. Suppose we should let them go out of the Union — withdraw our armies and recognize them as a separate nation with slavery existing in their own states and extending it over the western territories, do you suppose peace would exist very long? No, there would be almost constant war, for we can live peaceably as one united nation, but never as two. [...]*" Pvm. 10.9.1864.

Reid Mitchell on esittänyt, että sodan kokemuksen myötä nuoret miehet pyrkivät saamaan moraalista auktoriteettia etenkin omia isiään kohtaan.⁴⁵³ Searingin ja hänen isänsä välinen suhde jää kirjeistä tuntemattomaksi, mutta hän kirjoitti herra Wrightin olleen kykenemätön arvioimaan sotaa, sillä hän ei ollut kokenut taistelua. Searing pyrki vaikuttamaan kotirintaman ajatteluun sotilaan auktoriteetilla. Aiemmin Searing oli ollut täysin hiljaa keskustelussa orjuuskysymyksestä ja emansipaatiosta, mutta vaalien alla hän tuntui kääntyneen sen kannalle, että rauha vaatisi myös orjuuden lakkauttamista. Hän jatkoi perustelemista:

Oli aika, jolloin kaikki sotilaat rakastivat McClellania. Mutta sen jälkeen, kun hän liittoutui Vallandinghamin ja Seymorin kanssa, suurin osa meistä on toivonut hänen kokevan tappion vaaleissa. Hänet valittaessa me arvelemme Unionin voivan hajota ja koko maan tuhoutuvan.

Värillisellä kansalla on yhtä lailla kuin valkoisillakin sielu pelastettavana ja orjien vapauttaminen oli välttämätöntä pelastaaksemme Unionin. Mutta ennen kuin se [emansipaatiojulistus] tapahtui, etelän kansalla oli runsaasti aikaa laskea alas aseensa ja palauttaa uskollisuutensa, mutta he eivät sitä tehneet. Nyt heidän täytyy kärsiä seuraukset. [...]

Sinä kysyit minulta, olinko koskaan nähnyt neekeriä, joka olisi kykenevä pitämään huolta itsestään. Täällä on kokonaisia kyliä heitä. Yhtä kylää Alexandrian laitamalla kutsutaan Afrikaksi, ja he kaikki ansaitsevat oman elantonsa ja käyttäytyvät yhtä sääntillisesti ja säädyllisesti kuin monet valkoisetkin – ja paljon paremmin kuin jotkut. Me järjestimme täällä sairaalassa vaalit ihan vain nähdäksemme, kuinka kaksi ehdokasta pärjäisivät, ja Lincoln sai enemmistön annetuista äänistä.⁴⁵⁴

Searing oli nyt muodostanut – tai oli nyt valmis jakamaan – mielipiteensä orjien emansipaatiosta. Rintamalla tutustuminen vapautettuihin orjiin oli vahvistanut käsitystä siitä, että Lincolnin ajama linja sodan jatkamisesta ja orjuuden lakkauttamisesta olisi oikea. Searing pohti asiaa myös pidemmälle kirjoittaessaan, että kaksi yhteiskuntamallia törmäisivät tulevaisuudessa, jos konfliktia ei ratkaistaisi lopullisesti nyt. Lokakuun alussa Searing siirrettiin sairaalasta Washingtoniin kunnostamaan Fort Renon linnaketta, mutta hän sai lähes välittömästi kuulla saavansa jälleen uuden kotiloman.⁴⁵⁵ Tämä johtui siitä, että Lincoln uskoi kannatuksensa sotilaiden keskuudessa olleen vahva ja toivoi saavansa enemmän sotilaiden ääniä päästämällä mahdollisimman monen lomalle vaalien aikaan. Näin siitä

⁴⁵³ Mitchell 1993, 122–123.

⁴⁵⁴ Searing 2012, 147–148: ”[...] *There was a time when all the soldiers loved McClellan, but since he has allied himself with Vallandingham and Seymour most of us hope he will be defeated and not elected President. In case of his election we think the Union might be dissolved and the whole country ruined. The colored people as well as whites have a soul to save and the emancipation of the slaves was necessary to save the Union. But before it was done the Southern people had ample time given them to lay down their arms and return to their allegiance, but would not and now they must suffer the consequences. [...] You asked me if I had ever seen a negro who was capable of taking care of himself. There are whole villages of them down here and one village on the outskirts of Alexandria is called Africa, and they all earn their own living and behave themselves as orderly and decent as a good many white people and much better than some. We held an election here in the hospital just to see how the two candidates would run, and Lincoln received the majority of votes cast. [...]*” Pvm. 1.10.1864.

⁴⁵⁵ Searing 2012, 150: ”[...] *I shall go with the other Jersey men if he sends the furloughs. [...]*” Pvm. 9.10.1864.

huolimatta, että myös rintamalta kirjeitse äänestäminen oli mahdollista.⁴⁵⁶ Vaikka Searing ei ollut äänestysikäinen, kuului hän marraskuun ajaksi kotiin lähetettyjen joukkoon. Ennen lähtöään Searing kirjoitti:

Kuparipäiden kotosalla ei tarvitse vouhottaa minun äänestämisestäni. En aio sellaista yrittää, sillä en ole tarpeeksi vanha. Mutta kun he aikovat lähettää kaikki New Jersey sotilaat täältä kotiin äänestämään, niin minä ajattelin voivani yhtä hyvin tulla kotiin muiden kanssa, kun iästä ei puhuttu mitään.⁴⁵⁷

Vaalit käytiin 8. marraskuuta 1864. Lincoln voitti jatkokauden 55 %:n kannatuksella. Potomacin armeijasta kirjeitse äänestäneistä 71 % äänesti Lincolnia ja 29 % McClellania.⁴⁵⁸ Potomacin armeija oli samoilla linjoilla kuin Unionin armeija kokonaisuudessaan. 78 % kaikista Unionin sotilaista äänesti Lincolnia ja 22 % McClellania.⁴⁵⁹ Lincolnin kannatus sotilaiden keskuudessa toimi ratkaisevana tekijänä hänen eduksensa. Lincolnin ja republikaanisen puolueen vaalivoiton nähdään olleen ratkaiseva niitti Konfederaation itsenäisyystoiveiden hautaamisessa, sillä Konfederaation poliittinen johto oli kesästä 1864 lähtien laskenut toiveitaan sen varaan, että Lincoln ei presidenttinä jatkaisi ja mahdolliset rauhanneuvottelut voisivat alkaa. Lincolnin vaatimus ehdottomasta antautumisesta tiesi, että neuvotteluja ei olisi tulossa.⁴⁶⁰

Searingin ja Taylorin kirjeet kertovat Lincolnia kannattaneiden poliittisesta ajattelusta. Lukujen perusteella myös McClellanilla oli huomattavaa kannatusta leirissä, joten on hyvä muistaa, että moni sotilas koki vaaleissa myös pettymyksen oman ehdokkaansa häviöstä. James McPhersonin mukaan sotilaille presidentinvaaleista muodostui käytännössä kansanäänestys siitä, tulisiko sotaa jatkaa vai ei.⁴⁶¹ Chandra Manningin mukaan sotilaiden antama huomattava äänimäärä Lincolnille tarkoitti, että suurin osa heistä oli hyväksynyt emansipaation sodan tavoitteeksi.⁴⁶² Mielestäni Lincolnin äänestämistä ei voi tulkita yksiselitteisesti sodan jatkamisen sekä orjuuden lakkauttamisen hyväksynnäksi eikä McClellanin äänestämistä nopean rauhan ja orjuuden säilyttämisen kannattamiseksi. Searingin ja Taylorin ajattelu tukee väitettä, että Unionin sotilaat omaksuivat sodan kuluessa orjien emansipaation osaksi sodan tarkoitusta. Heille Lincolnin kannattamisen tärkein syy

⁴⁵⁶ Weintraub 2010, 100.

⁴⁵⁷ Searing 2012, 153: ”[...] *The copperheads around home need not make such a fuss about my voting for I shall not attempt it as I am not old enough but as they are going to send all the New Jersey soldiers here home to vote, I thought as they said nothing about age I might as well go home with the rest.* [...]” Pvm. 6.11.1864.

⁴⁵⁸ Winther 1944, 454–455. Potomacin armeijan kirjeitse äänestäneiden kokonaisäänimäärät: Lincoln: 11 667; McClellan: 4 478.

⁴⁵⁹ Long & Long 1971, 594. Unionin armeijan kirjeitse äänestäneiden kokonaisäänimäärät: Lincoln 116 800; McClellan 33 700. Kattavin tutkimus sotilaiden äänistä ks. Winther 1944. Vaaleista yleisesti ks. McPherson 1988, 803–806.

⁴⁶⁰ Murray & Hsieh 2016, 363–364.

⁴⁶¹ McPherson 1988, 804.

⁴⁶² Manning 2007a, 48.

ei ollut kuitenkaan emansipaatio, vaan syvä antipatia McClellanin edustamaa kotirintaman rauhanliikettä kohtaan.

Miten Peter Welsh olisi äänestänyt? Hän oli Yhdysvaltain kansalainen ja hänellä olisi täten ollut ääni käytettävänä. Amerikanirlantilaisten sotilaiden äänimääristä ei ole olemassa tilastoja, mutta New Yorkin kaupungissa McClellan sai noin kaksi kolmasosaa kaikista äänistä. Kaupungin kuudennessa äänestyspiirissä, pääasiallisesti irlantilaisten asuinalueella, McClellanin kannatus oli jopa 90 %.⁴⁶³ Welsh kirjoitti myös positiiviseen sävyyn McClellanista ja negatiiviseen sävyyn Lincolnista, eikä hän taistellut orjien emansipaation puolesta. Hänen motivaationsa sodankäynnille Unionin puolesta oli silti horjumaton ja hän halveksui pohjoisen rauhanliikettä. Paneutuminen Welshin tapaisiin äänestäjiin valottaisi sitä, millä perusteella ne sotilaat tekivät äänestyspäätöksensä, joille valinta ei ollut yhtä selvä kuin Searingille ja Taylorille.

5.4 Katkera rauha

Vaalien jälkeen kirjoitetuista Searingin ja Taylorin kirjeistä voi aistia sekä voitonriemua että yhtäkkistä tyhjyydentunnetta – mitä seuraavaksi? Molemmat olivat ajatelleet Lincolnin uudelleenvalinnan olevan sodan kunniallisen loppuun saattamisen tae, mutta vaalien jälkeen sota jatkuikin yhä. Potomacin armeija ei ollut tehnyt merkittäviä avauksia Petersburgin piirityksessä syksyllä 1864. Unionin pääoperaatio oli etelämmässä kenraali William Shermanin johtaman armeijan hyökkäys Georgian osavaltiossa Atlantan kaupungista kohti Atlantin rannikkoa. Shermanin armeija hyödynsi poltetun maan taktiikkaa ja tuhosi Konfederaation talous- ja logistiikkaketjuja. Operaation avulla Unioni sai jaettua Konfederaation käytännössä kahtia, mikä tarkoitti Robert E. Leen armeijan ja Konfederaation poliittisen johdon olleen yhä vaikeammin eristäytyneenä Richmondissa ja Petersburgissa. Kenraali Grant oli päättänyt, että Potomacin armeijan hyökkäys Petersburgin kaupunkiin tapahtuisi keväällä 1865, ellei Konfederaatio antautuisi sitä ennen vaikealta näyttävän tilanteen edessä.⁴⁶⁴

Lincolnin voitto vaaleissa vapautti sekä Searingin että Taylorin patoutuneita tunteita. Ennen vaaleja rauhanliike oli ollut uhka, sotilaiden työltä kunnian pois vievä tapa päättää sota, mutta nyt molemmat olivat valmiita myöntämään, että he haluaisivat ainoastaan nopean rauhan ja takaisin kotiin. Taylor alkoi ajatella, että Petersburgiin hyökkääminen näytti olevan ainoa keino päättää sota, mutta

⁴⁶³ Kenny 2013, 53.

⁴⁶⁴ Keegan 2010, 260–268; McPherson 1988, 825–828.

samanaikaisesti hän toivoi sodalle rauhanomaisempaa päätöstä. ”Täällä pidetään suurta meteliä rauhan puolesta. Olen toiveikas, että se voisi tulla ilman enempää taistelua, sillä niin paljon verta on jo vuodatettu”, Taylor kirjoitti.⁴⁶⁵ Näyttää siltä, että kotirintaman rauhanliikkeestä lähes Konfederaation vertaisen vihollisen luoneille sotilaille vuoden 1864 presidentinvaalien tulos tuntui siltä kuin ”toisen rintaman sota” olisi vihdoinkin voitettu. Taylor kirjoitti jouluaattona 1864 vaimolleen, kuinka hän silti yhä uskoi armeijassa palvelemisen olevan hänen velvollisuutensa ja kuinka kokemus oli tehnyt hänestä vahvemman:

Rakas vaimo,

koska jouluku on minulle vain päivä muiden joukossa, en tiedä parempaa tapaa kuluttaa aikaani kuin kirjoittamalla sinulle. [...] Olen sinut sen kanssa, että pysyn täällä, kunnes tämä häijy kapina on saatu lopetettua. [...]

Meillä sotilaina on velvollisuus täytettävänä täällä taistelukentällä ja sinulla on myös velvollisuus täytettävänä kotona. [...] Jos minun suodaan selvitä ja saada nähdä tämän sodan loppuvan ja palaavan jälleen nauttimaan kotielämästä, niin tulen olemaan paremmin valmistautunut kestämaan maailman painon. No niin, minun täytyy sulkea tämä, sillä tulee myöhä ja haluan saada tämän lähtemään tänään.⁴⁶⁶

Alonzo Searing oli palannut leiriin kotilomalta marraskuun lopulla ja joulukuun puolivälissä hän oli pitkästä aikaa rintaman arjessa mukana. Leiristä hän jatkoi siskolleen kirjoittelua leirielämän synkistä puolesta ajoittain hyvinkin suoraan. Aattona vuonna 1864 hän kirjoitti:

Tänään yksi mies meidän divisioonastamme ammuttiin ja kolme muuta hirtettiin. Ammuttu oli loikannut meiltä kapinallisten puolelle, ottanut heidän univormunsa ja sitten loikannut takaisin meidän puolellemme aikoen antaa uskollisuuden valan⁴⁶⁷ ja karata palveluksen kärsimyksiä karkuun pohjoiseen. Mutta hänet tunnistettiin nopeasti, pidätettiin, asetettiin sota-oikeuden eteen ja tuomittiin ammuttavaksi.⁴⁶⁸

Muutamaa päivää myöhemmin vuoden viimeisenä päivänä Searing kirjoitti siskolleen ja koko perheelleen tärkeän viestin:

⁴⁶⁵ Taylor 2012, 201: ”[...] *Their is a great cry hear about pease. I am in hopes that they may com to turms without any more fiteing, for their has bin anough blod shed [...]*” Pvm. 3.2.1865. Toinen kirje, jossa Taylor toivoo veretöntä rauhaa, ks. 208: ”[...] *I do not cair about seeing another battle [...]*” Pvm. 1.2.1865.

⁴⁶⁶ Taylor 2012, 181: ”[...] *Dear Wife As Christmas is a day of rest to me I do not know of any better way of spending time away pleasantly then by writeing to you. [...] I am contented to stay hear untill this wickard rebellion is put down [...] We as soldiers have a duty to do hear in the field, you allso have a duty to proform at home [...] if I am promited to live to see this war at a end and to return home wonce more to injoy domestic life I shell be better prepaired to stand the strife of the world. Well I will have to close this for it is geting to be lait and I want it to go out tonite [...]*” Pvm. 24.12.1864.

⁴⁶⁷ Joulukuusta 1863 lähtien Unioni tarjosi Konfederaation sotilaille ja siviileille mahdollisuuden vannoa uskollisuuden valan (*oath of allegiance*), josta vastineena Unioni sitoutui kuljettamaan heidät pohjoiseen turvaan. Yht. n. 30 000 Konfederaation sotilasta vannoi Unionille valan sodan aikana. (Lonn 1998, 93–99; Weitz 2005, 131.)

⁴⁶⁸ Searing 2012, 161: ”[...] *Today one man belonging to our division was shot and three others hung. The one shot deserted from us to the rebels, got on their uniform and then deserted back to our lines again, intending to take the oath of allegiance, go North and thus escape the hardship of the service. But soon he was recognized, arrested, court-martialed and sentenced to be shot. [...]*” Pvm. 23.12.1864.

Rakas sisko,

tänään on kolmas palveluksessa viettämämme uudenvuoden aatto. [...] Phebe, jos minua ei tarvittaisi kotona, niin luulisin värväytyväni uudelleen, sillä sotilaan elämässä on kaikista vastoin käymisestä huolimatta jotain, mitä rakastan. Mutta minä otaksun, että kolme vuotta palvelusta Sam-sedälle on minulle tarpeeksi. Jos minun henkeni säästyy, niin toivon viettäväni seuraavan uudenvuodenaaton kotona. [...]

Kun istuskelin tässä ajatellen kotia ja ystäviä siellä kaukana, ajattelin niitä monia muutoksia, joita on tapahtunut meidän pienessä kylässämme sitten uudenvuodenaaton 1861. Lukuisat ystävämme, mukaan lukien meidän rakas siskomme, on jättänyt tämän maailman. Luotan, että paremman vuoksi.

On kuin ihme, että minun henkeni on säästynyt tähän asti, sillä vaikuttaa mahdottomalta, että kukaan voisi selvitä taisteluista. [...] Olen varma, että sen on oltava jumalallista kaitselmusta, joka suojaa sotilaita vaaroilta niinä hetkinä.

29. päivä satoi lunta ja minä olin mäntymetsällä hakkaamassa polttopuita. Toivon kuulevani teistä pian ja toivon, että vietitte hyvän joulun ja iloisen uuden vuoden.⁴⁶⁹

Searing oli päättänyt palata kotiin. Searingin kolmen vuoden sopimus oli katkolla kesällä 1865, minkä vuoksi hänelle oli tarjottu uudelleenvärväytymistä. Kirjeet eivät anna tarkempaa tietoa siitä, mitkä kaikki tekijät Searingin päätökseen vaikuttivat. Mahdollisesti kolmas juhlapyhä poissa kotoa oli saanut kaipaamaan takaisin kotiin. Kirjeen sisältö oli hätkähdyttävän erilainen verrattuna hänen aiempiin kirjeisiinsä, joissa hän vakuutteli olevansa valmis sotimaan tarvittaessa kahdeksankin vuotta. Searing oli kuitenkin nyt melko varma siitä, että sota päättyisi ennen kesää. Mahdollisesti Searingin ajatteluun vaikutti se, että piiritettynä olleen Petersburgin kaupungin ahdinko alkoi näkyä rintamalla yhä selvemmin. Searing kirjoitti, kuinka leiriin tuli jatkuvasti sekä karanneita orjia että ”karkaavia kapinallisten joukkoja”.⁴⁷⁰

Myös Taylor kirjoitti alkuvuodesta 1865 usein ahdingosta Petersburgin kaupungissa sekä jatkuvista loikkaajista Unionin leiriin. Hän sääli kärsivää siviiliväestöä: ”Pystyy näkemään, että köyhä väki näkee nälkää, mutta se on etelän oma vika, kun he ovat olleet niin torjuvia. On silti hyvin vaikeaa

⁴⁶⁹ Searing 2012, 162: ”[...] *Dear Sister: Tonight completes the third New Year Eve we have spent in the service. [...] Phoebe, if I was not needed at home, I believe that I would re-enlist, for there is something about a soldier's life that I love, despite all its hardships. But I guess that three years is long enough for me to serve Uncle Sam, and if my life is spared I hope to spend my next New Year Eve at home. [...] As I was sitting here, thinking of home and friends far away, I thought of how many changes had occurred in our little village since the New Year Eve of 1861. A number of our friends, including our dear sister, have left this world, I trust for a better one. It is like a miracle that my life has been spared until this time, for it seems impossible that anyone could escape when in battle [...] I am certain that it is nothing else than Divine Providence which shields soldiers from danger at such times. On the 29th it rained and snowed, and I was out in the pine forest cutting firewood. Hoping to hear from you soon and that you spent a merry Christmas and happy New Year [...]*” Pvm. 31.12.1864.

⁴⁷⁰ Searing 2012, 165: ”[...] *The deserters from the rebel troops continue to come. [...]*” Pvm. 3.2.1865.

nähdä pieniä lapsia leivän puutteessa.”⁴⁷¹ Lisäksi hän kertoi auttavansa sairaalassa kyllä Konfederaation siviilejä ja jopa loikanneita sotilaita, mutta totesi: ”Jos kapinallisten upseeri pääsee minun käsiini, niin minulla ei ole tunteita tuota haavoittunutta – ei miestä, vaan paholaista – kohtaan.”⁴⁷²

Lähes kymmenen kuukautta kestäneen Petersburgin piirittämisen jälkeen Konfederaation armeija oli nälän, karkuruuden ja sairauksien kuihduttama. Lisäksi Potomacin armeija sai keväällä tuekseen kenraali Shermanin luotsaaman armeijan etelästä. Konfederaatio ei silti antautunut. 1. huhtikuuta 1865 Konfederaation joukot yrittivät murtautua Unionin piirityksestä läpi siinä kuitenkin onnistumatta. Seuraavana päivänä kenraali Grant päätti hyökätä kaupunkiin. Vaikka Petersburg oli vahvasti puolustettu, se kaatui hetkessä, ja jo samana päivänä kaupunki oli Unionin hallussa.⁴⁷³ Searing kirjoitti ylpeänä:

Rakas sisko,

Petersburg on vihdoinkin meidän. Tälläkin hetkellä, kun kirjoitan näitä sanoja, tykistön pauhu ja hylsyjen ryske tärisyttää maata, mutta äänet vaikuttavat tulevan yhä kauempaa, mikä saa päättelämään, että meidän armeijamme työntää kapinallisia pois päin. [...]

Kirjoitan tämän kirjeen kiireessä, sillä en tiedä mitä tapahtuu hetken päästä. Ajattelen usein, mitä hyviä hetkiä meillä on, jos elän päästäkseni kotiin, mutta jos minulla on epäonni olla palaamatta, niin luotan siihen, että tapaamme taivaassa, missä rakas siskomme Emily lepää. Nyt, rakas sisko, näkemiin.⁴⁷⁴

Syy Petersburgin nopeaan kaatumiseen oli se, että kenraali Lee hylkäsi armeijansa kanssa kaupungin välittömästi havaittuaan Potomacin armeijan tunkeutuneen puolustuksesta läpi. Kun Grant armeijoihin hyökkäsi kaupunkiin etelästä, pakeni Lee armeijoihin luoteeseen ja sitten kohti länttä. Konfederaation presidentti Jefferson Davis sekä hänen kabinettinsa puolestaan hylkäsivät Richmondin ja pakenivat rautateitse lounaaseen. Richmondin kaupunki siirtyi puolustamattomana Unionin hallintaan 3. huhtikuuta, jonka jälkeen Potomacin armeija lähti jahtaamaan Pohjois-Virginian armeijaa. Taylor kirjoitti seuraavana päivänä:

⁴⁷¹ Taylor 2012, 198: ”[...] you can see that poor folks must suffer for want of food, but then it is the south own falt for being so redused, but then it is vary hard to see little Children crying for bread [...]” Pvm. 22.1.1865. Toinen esimerkki, jossa Taylor kirjoittaa olevan tuskallista nähdä naisten ja lasten näkevän nälkää, ks. 221: ”[...] wimon and Children in meny plaies have to go around and beg for their living [...]” Pvm. 23.2.1865.

⁴⁷² Taylor 2012, 215–216: ”[...] unless a reb offcer gets into my hands and then I will have no feelings for the poor wounded (not man, but (Devel) [...]” Pvm. 18.2.1865.

⁴⁷³ Petersburgin siirtymisestä Unionin hallintaan tarkemmin ks. Catton 1953, 342–363.

⁴⁷⁴ Searing 2012, 176, 178: ”[...] Dear Sister: Petersburg is ours at last. Even now as I write these words the roar of artillery and crash of exploding shells fairly jars the ground, but each succeeding report appears farther off, which leads one to think that our army is driving the rebels back. [...] I write this letter in haste, for I know not what may occur in a few moments. I often think what nice times we will have if I live to get home, but if I have the misfortune never to return, I trust we may meet in Heaven where our dear sister Emily is at rest. And now, dear sister, good bye [...]” Pvm. 2.4.1865.

Mursimme kapinallisten linjat edessämme puoli kymmeneltä aamupäivällä huhtikuun toisena. Me otimme haltuun kaksi linnaketta ja liikuimme oikealle ja vasemmalle ja se sai koko [vihollisen] linjan pakenemaan. Me otimme paljon vankeja, mutta en tiedä määrää. Voit lukea siitä lehdistä.

Nyt me olemme jossain Virginiassa, mutta missä päin, sitä en tiedä. Kaikki mitä osaan kertoa on se, että olemme noin 20 mailia länteen Petersburgista ja jahtaamme kapinallisia. [...]

Olemme aivan kapinallisten armeijan perässä, ja heidän täytyi jättää kaikki jälkeensä. [...] Heidän hallintopapereitansa löytyi pensaikeista ja pojat heittelivät niitä innokkaasti ympäriinsä. Tiet olivat täynnä papereita mailien matkalta.⁴⁷⁵

Heikko Pohjois-Virginian armeija ei kyennyt karkaamaan kauas. Potomacin armeija saavutti sen muutamassa päivässä, ja joukot kohtasivat Appomattoxin oikeustalon kylässä. Yksin armeijansa kanssa saarroksiin jäänyt kenraali Lee myöntyi ehdottomaan antautumiseen 9. huhtikuuta 1865.⁴⁷⁶ Lincolnin käskystä Leelle ja hänen armeijallensa saneltiin armeliaat rauhanehdot. Heitä ei syytettäisi maanpetoksesta, ja sotilaat päästettäisiin lähtemään vapaasti takaisin koteihinsa. Taylor kirjoitti, että sota saattaa olla vihdoinkin päättynyt:

Sen jälkeen, kun viimeksi kirjoitin, meillä on ollut suuri muutos armeijan liikkeissä. Olemme marssineet 11 päivää putkeen ja ajoimme vihollisen tyhjyyteen ja saimme Leen itsensä antautumaan hänen koko armeijansa kanssa. [...] Sen jälkeen ei ole kuulunut aseiden ääniä, joten uskon viimeisen taistelun olevan nyt taisteltu.⁴⁷⁷

Searing puolestaan ilmaisi pettymyksensä Konfederaation sotilaiden lempeään kohteluun:

Heille sanellut ehdot olivat monien meidän poikiemme mielestä liian anteliaat, sillä kapinalliset vapautettiin ja heidän annettiin lähteä koteihinsa. Upseerit ottivat heidän aseensa ja hevosensa. Kapinalliset pinosivat antautuessaan aseensa ja lippunsa kenttään, mutta meidän armeijallemme ei annettu lupaa marssia kapinallisten joukkoihin.⁴⁷⁸

Pohjois-Virginian armeija oli antautunut, mutta kukaan ei ensiksi tiennyt, voisivatko taistelut jatkua vielä muualla. Konfederaation presidentti Jefferson Davis yritti karata hallituksineen ulkomaille siinä kuitenkaan onnistumatta. Heidät saatiin kiinni 10. toukokuuta Unionin joukkojen toimesta. Taylor

⁴⁷⁵ Taylor 2012, 243–244: "[...] *We broke the rebs lines in frunt of ous at ½ pass 9 am April the 2ed. We took two foarts and then swung around to the rite and left and it put the whole line to flite. We took a heap of prisioners but I do not know what number but you will know by the papers. Today we are somwheirs in Va. but wheir I cannot tell you. The most that I can tell wheir we are is that we are som 20 miles west of Petersburg and are goine for the rebs [...]* we have pushed rite on after the rebs army and they had to leave evrything. [...] *their govament papers was found by the bushells, and they was throwed around by our boys at a fearfull rate the roads was lined with papers for miles. [...]*" Pvm. 4.4.1865.

⁴⁷⁶ Pohjois-Virginian armeijan pakenemisesta ja Appomattoxin oikeustalon taistelusta tarkemmin ks. Catton 1953, 364–380.

⁴⁷⁷ Taylor 2012, 245–246: "[...] *since I last wrote to you we have had a great change in the moovement of this army. We have bin on the march for 11 days and have drove the enemy into nothingness or made Lee surrender himself and his whole army. [...]* *their has not bin a gun fiard hear and I think that the last Battle has bin fot [...]*" Pvm. 12.4.1865.

⁴⁷⁸ Searing 2012, 180: "[...] *The terms given them were most too liberal to suit many of our boys as the rebels were all paroled and allowed to go home, the officers taking their side arms and horses. The rebels stacked their arms and colors on the field when they surrendered but our army was not allowed to march through the rebel lines.[...]*" Pvm. 16.4.1865.

kirjoitti tämän kuultuaan: ”Sotilaat halusivat nähdä hänet ja hänen joukkonsa heilumassa ilmassa.”⁴⁷⁹ Näin ei tehty, vaan heidät vangittiin. Tieto Leen armeijan antautumisesta levisi nopeasti vielä vastarintaa tehneisiin Konfederaation osiin. Huhtikuun aikana sotatoimet pääasiassa päättyivät.⁴⁸⁰ Taylor kuvaili tunnelmaa Virginiassa:

Katujen molemmat puolet olivat täynnä värillisiä ihmisiä, ja he vaikuttavat olevan todella iloisia. Näin yhden vanhan värillisen naisen marssiessamme, ja kun kenraali ja hänen esikuntansa ratsastivat liput liehuen ilmassa, hän katsoi ensin yhtä lippua ja sitten toista ja taputti käsiään ja huusi: ”Hyvä Jumala, en ole eläessäni nähnyt tällaista!” [...]

Tiet kuhisevat matkalla kotiin olevia kapinallisia. Suurin osa heistä on hyvillään saadessaan mennä jälleen kotiin, mutta osa puhuu heidän värväytyvän mahdollisuuden saadessaan armeijaan uudestaan, mutta he eivät puhu paljoa. [...]

Me olemme täällä nyt, mutta en tiedä kuinka kauan ja mihin me menemme ja milloin menemme. Mutta yksi asia on varmaa: emme voi mennä taisteluun enää, sillä täällä vanhassa Virginiassa ei ole ketään, jota vastaan taistella.⁴⁸¹

Viisi päivää Pohjois-Virginian armeijan antautumisen jälkeen presidentti Lincoln oli seuraamassa näytelmää Fordin teatterissa Washingtonissa, kun Konfederaation häviöstä katkeroitunut näyttelijä John Wilkes Booth ampui aitiossa istunutta presidenttiä. Lincoln kuoli seuravana päivänä 15. huhtikuuta 1865.⁴⁸² Huhuja presidentin kuolemasta ei rintamalla ensiksi haluttu uskoa. Searing kirjoitti:

Tiedotetaan, että presidentti Lincoln olisi murhattu eilen, mutta me hartaasti toivomme, ettei asia olisi niin. Sinä sanoit, että kuulit Leen antautumisesta perjantaina, mutta lehdet seuraavana päivänä eivät vahvistaneet sitä, mutta se on totta, sillä näin lähes kaiken siitä itse.⁴⁸³

Pian tieto kuolemasta varmistui, johon Taylor reagoi:

Oletan, että te kaikki olette saaneet täyden selostuksen presidenttimme kuolemasta. Eikö olekin kamalaa? Mutta se vain osoittaa, että petturit ovat valmiita tekemään mitä vain, ei väliä kuinka

⁴⁷⁹ Taylor 2012, 262–263: ”[...] *Jeff Davis, and his crew and the Soldiers wood like to see him a swinging in the air.* [...]” Pvm. 16.5.1865.

⁴⁸⁰ Sodan päättymisestä tarkemmin ks. McPherson 1982, 484, 486; 1988, 850–852.

⁴⁸¹ Taylor 2012, 247–248: ”[...] *the streets was lined on both sides with the Colerd individuals, and they seam to be full of glee. I noticed one old cularld women as we was on our march and as the genral and his staff wrode by ous with the cullars a flapping in the air. she look first at one flag then at the other and claped hur hands and cries out, “My God, I nevre see such site since I was born.”* [...] *The rebs, are a swarming along the roads on their way home they are glad to get the chance to go home once more as a genral thing their is som of them that will go into the armey again if they can get a chance to but they do not say much* [...] *We are hear now but how long we will stay I do not know nor do I know wheir we will go to when we do go, but their is one thing surtain that we cannot go into any fite rite away for their is no one to fite in old VA* [...]” Pvm. 14.4.1865.

⁴⁸² McPherson 1982, 482–483.

⁴⁸³ Searing 2012, 182: ”[...] *It is reported that President Lincoln was assassinated yesterday but we earnestly hope that is not so. You said that you heard of Lee’s surrender on Friday but that the papers of next day did not confirm it, but it is true for I saw nearly the whole of it myself.* [...]” Pvm. 16.4.1865.

alhaista ja ilkeää. Ellen erehdy, he maksavat siitä kalliin hinnan. Jos he saavat tämän Boothin kiinni... [...] Minulle tekisi hyvää nähdä hänet hirtettynä roikkumassa ilmassa.⁴⁸⁴

Myös Searing kirjoitti muutamaa päivää myöhemmin:

Etelä menetti ystävänsä, kun Abraham Lincoln kuoli, sillä hän oli lempeämpi heille kuin varapresidentti Johnson tulee koskaan olemaan, sillä hän jakaa heille oikeutta armottomalla kädellä. Kuolleen presidentti Lincoln on paljon voimakkaampi kuin elävänä, sillä hänen kuolemansa on vahvistanut ja tuonut jakautunutta kansaa pohjoisessa yhteen.⁴⁸⁵

Taisteluiden päätyttyä sotilaat kärsivät epätietoisuudesta. He eivät tienneet, kotiutettaisiinko heidät heti vai jätettäisiinkö etelään pitämään järjestystä yllä. Aiemmassa sotilaiden tutkimuksessa ei ole juurikaan käsitelty tunnelmaa rintamalla sodan päätyttyä, mutta suurimmalla osalla sotilaista kesti monta kuukautta päästä takaisin kotiin. Vielä huhtikuun ja toukokuun ajan lähes koko Potomacin armeija oli yhä asemoituneena Virginiassa. Taylor kirjoitti: ”Miehet muuttuvat piittaamattommiksi päivä päivältä. He sanovat, että heidän velvollisuutensa on nyt täytetty ja että he haluavat mennä kotiin.”⁴⁸⁶ Searing ja Taylor marssivat molemmat vielä seremoniallisessa Unionin armeijan katselmuksessa toukokuun lopulla Washingtonissa,⁴⁸⁷ mutta kumpikin halusi mahdollisimman nopeasti perheensä luo. Searing kirjoitti kuitenkin tunteikkaan kirjeen matkalta pääkaupunkiin, jossa kertoi heille annetusta sankarillisesta vastaanotosta: ”Monissa paikoissa matkamme varrella oli julisteita näytillä. [...] ’Ainoa kansallinen velka, jonka voimme koskaan maksaa, on meidän velkamme voittoisille Unionin sotilaille’, ’Tervetuloa kotiin’, ja liian monia muita mainitakseni.”⁴⁸⁸

Sisällissodan sotilaiden elämää veteraaneina on ollut haastavaa tutkia, sillä sotilaiden tuottamalla lähdeaineistolla on tapana loppua kotiinpaluuseen. Reid Mitchellin mukaan sodan traumat oletettavasti muuttivat suurta osaa sotilaista psyykkisesti, ja moni sotilas palasi kotiin muuttuneena

⁴⁸⁴ Taylor 2012, 250: ”[...] *I expect that you have all had full account of the death of our Presedent is it not horred but it shows that trators will do anything no matter how low and mean, but they will pay dear for their work or I am greatly merstaken, but if they get that Booth [...] it wood do me good to See him hang dingling in the air. [...]*” Pvm. 19.4.1865. Toinen tapaus, jossa Taylor suree Lincolnin kuolemaa, ks. 270: ”[...] *The South sucseded in killing the leader of our Nation [...]*” Pvm. 1.6.1865.

⁴⁸⁵ Searing 2012, 183: ”[...] *The South lost a friend when Abraham Lincoln died for he was more lenient to them than Vice President Johnson will ever be for he will mete out justice to them with an unsparing hand. Even in death President Lincoln is far more powerful than when alive, for his death has served to cement and bind together the divided people of the North [...]*” Pvm. 23.4.1865.

⁴⁸⁶ Taylor 2012, 268: ”[...] *They grow more reckless evryday they now say that they have don their duty now they want to go home [...]*” Pvm. 30.5.1865.

⁴⁸⁷ Unionin armeijoiden katselmuksesta Washington D.C.:ssä (23.–24.5.1865) ks. Gallagher 2011, 7–32.

⁴⁸⁸ Searing 2012, 191: ”[...] *In many places along our route banners were displayed [...] “The only National debt we can never pay, is the debt we owe to the victorious Union Soldiers,” “Welcome Home,” and many others too numerous to mention. [...]*” Pvm. 27.5.1865.

miehenä.⁴⁸⁹ Alonzo Searing lukeutui tähän joukkoon. Kesällä 1862 hän lähti hakemaan sodasta miehistymisriittiä. Kolmea vuotta myöhemmin kesäkuussa 1865 hän palasi kotiin, riittäen suorittaneena, mutta kovan hinnan siitä maksaneena. Searingin sodan alkua oli hallinnut voimakas joukkoon kuulumisen kokemus ja me-henki. Kesällä 1865 vain 98 miestä alun perin 979 miehen vahvuisesta New Jersey'n 11. vapaaehtoisten rykmentistä palasi kotiin. Searing onneksensa selvinneiden mukana.⁴⁹⁰ Viimeisen kirjeensä Searing kirjoitti jo läheltä kotia:

Päivällä olin Delawarejoessa kylpemässä ja pesemässä vaatteitani. Me saamme palkan ensi viikolla. Koska tulen kotiin pian, niin sinun ei tarvitse vastata tähän kirjeeseen. Parhain terveisin, rakastava veljesi.⁴⁹¹

Alonzo Searingin elämästä sodan jälkeen emme tiedä paljoa. Hän meni jossain vaiheessa sodan jälkeen naimisiin Ella-nimisen naisen kanssa, joka synnytti perheelle kolme lasta: Wilburin, Lizzien ja Carlin. Searing eli sai elää pitkän elämän: hän asui koko loppuelämänsä New Jerseyssä ja kuoli 88-vuotiaana vuonna 1932. Alonzon pojista Carl löysi myöhemmin isänsä sota-ajan kirjeet talon ullakolta ja ajatteli, että ehkäpä niitä ei tulisi heittää pois.⁴⁹²

Searingin saapuessa takaisin kotiin oli Guy Taylor yhä Potomacin armeijan leirissä. ”Toiset sanovat, että meidät lähetetään Mississippijoelle tekemään varuskuntapalvelusta. Toiset sanovat, että meidät lähetetään Isolle Suolajärvelle pitämään huolta mormoneista. Ja osa sanoo, että meidät lähetetään taistelemaan intiaaneja vastaan”, kuvaili Taylor epätietoista tunnelmaa.⁴⁹³ James McPhersonin mukaan suuri onnistuminen taisteluiden päättymisen jälkeen oli se, että kostotoimet ja sorto Konfederaation sotilaita kohtaan saatiin pidettyä vähäisinä eikä maasta muodostunut sotilasvaltiota vahvalla armeijan kontrollilla.⁴⁹⁴ Kesällä 1865 sotilailla ei ollut kuitenkaan tietoa siitä, mihin suuntaan tilanne kehittyisi. Kesäkuun loppupuolella Taylor lähetti vaimolleen vihdoin kirjeen, että hänet ja suuri osa wisconsinilaisista oli päätetty lähettää Delaware-nimisellä jokilaivalla kohti kotia.⁴⁹⁵ Matka takaisin sujui rauhallisesti, ja kahta viikkoa myöhemmin Taylor kirjoitti viimeisen kirjeensä: ”Jaahas rakas, tämä taitaa olla viimeinen kerta, kun kirjoitan sinulle.”⁴⁹⁶ Wisconsinin 36.

⁴⁸⁹ Mitchell 1988, 53.

⁴⁹⁰ Goldsten 2012, 8.

⁴⁹¹ Searing 2012, 195: ”[...] *During the day I was down in the Delaware river bathing and washing my clothes. We will be paid off next week. On account of my coming home soon you need not answer this letter and with love for all I remain [...]*” Pvm. 9.6.1865.

⁴⁹² Tiedot perustuvat Kalman Goldsteinin (2012, 8) esipuheeseen Searingin kirjekokoelman yhteydessä.

⁴⁹³ Taylor 2012, 275: ”[...] *others say we have got to go along the Mississippi river to do garrison duty, others says that we have got to go to Salt Lake to take care of the Mormons and others are going to send us to fight Indians [...]*” Pvm. 10.6.1865.

⁴⁹⁴ McPherson 1982, 486.

⁴⁹⁵ Taylor 2012, 279: ”[...] *Well I am on a fine vessel the Name of the Boat is Delawair. [...]*” Pvm. 20.6.1865.

⁴⁹⁶ Taylor 2012, 287: ”[...] *Well Sis I rather think that this is the last time that I shall write to you [...]*” Pvm. 9.7.1865.

rykmentin vapaaehtoiset ehtivät olla alle vuoden sodassa, mutta vähemmän kuin puolet heistä palasi takaisin kotiin. Miehiä oli lähtenyt sotaan yhteensä 1 014. Heistä 157 kuoli taistelussa, 185 menehtyi tauteihin ja 102 sai surmansa vankina.⁴⁹⁷

Guy Taylorin kotiinpaluuta seuranneena vuonna Tayloreiden perhe sai toisen lapsen ja seuraavan kymmenen vuoden aikana vielä neljä lasta lisää. Sarah Taylor menehtyi nuorena vain 44 vuoden iässä. Guy Taylor meni elämässään vielä uusiin naimisiin ja toimi myöhemmin kotipaikkakuntansa Cashtonin rauhantuomarina, mikä vihjaa hänen olleen arvostettu henkilö kyläyhteisössään. Hän eli koko loppuelämänsä Wisconsinin osavaltiossa ja kuoli 62-vuotiaana vuonna 1902. Charley, kirjeiden pieni poika, jonka tulevaisuuden puolesta hänen isänsä koki sodassa sotineensa, eli vielä vuoden 1930 väestönlaskennan aikaan Tennesseeen osavaltiossa.⁴⁹⁸ Hän sai elää pitkän elämän Yhdysvalloissa, joka pysyi yhtenä valtiona – mutta kansakunnan hengeltä syvästi kahtiajakautuneena.

⁴⁹⁷ Alderson 2012b, 289.

⁴⁹⁸ Guy Taylorin ja hänen perheensä vaiheet sodan jälkeen perustuvat kirjekokoelman toimittaneiden Kevin Aldersonin (2012b, 289–291) ja Patsy Aldersonin selvityksiin väestötiedoista.

6 PÄÄTELMÄT

Unionin armeijassa ei ollut tyypillistä sotilasta. Kirjava joukko ihmisiä ei mahdu samaan muottiin, vaikka heidät puettaisiin yhtenäisiin sotilaan univormuihin. Yli kahdesta miljoonasta Unionin puolella taistelleesta sotilaasta historioitsijat voivat pyrkiä rakentamaan tyypillisen sotilaan kuvan, mikä tulee kuitenkin aina riistämään jokaiselta sotilalta heidän yksilöllisyytensä. Aiemman tutkimuksen tekemät yleistykset ovat olleet perusteltuja sotilaiden piirteisiin liittyvien päätelmien tekemiseksi, mutta on tärkeää ymmärtää yleistyksen olevan aina hahmotelma, josta uupuvat yksityiskohdat.

Kirjeet historian tutkimuksen lähdemateriaalina antavat erityisen paljon tulkinnanvaraa tutkijoille. Lähdemateriaalin luonteen vuoksi vahvojen näkökulmaerojen syntyminen sisällissodan sotilaista on lähes väistämätöntä. Vaikka kirjeissä oleva informaatio on hyvin ongelmallista, ne ovat silti paras tapa tutkia tavallisten sotilaiden ajattelua. Menetelmällisen keskustelun jatkuminen kirjeiden käytöstä lähdemateriaalina on ensisijaista, ja sisällissodan kirjeet ansaitisivat menetelmiin keskittyvän yleisteoksen edistämään niiden tulkintaa. Tämä tutkimus on pyrkinyt osoittamaan, että mikrohistoriallista lähestymistapaa voi olla perusteltua hyödyntää silloinkin, kun tutkimukselle on tarjolla lähteitä runsaudenpulaan asti. Rajaamalla tutkittavien sotilaiden määrää tutkija voi antaa lähdemateriaalin toimia tutkimuksen kertojana, ja yksittäisiin sotilaisiin keskittyminen mahdollistaa tarkemman tutustumisen heihin ihmisiin. Tämä puolestaan auttaa tulkitsemaan juuri yksittäisiin sotilaisiin vaikuttaneita rakenteita. Yksilöihin paneutumalla voi huomata, kuinka sotilaiden lähettämissä kirjeissä puhui heidän itsensä lisäksi koko leirin sosiaalinen yhteisö. Yksilöstä käsin tutkimusta tehdessä näkee myös, että pelkkiä tyypillisiä ajatuksia sotilaiden kirjeistä etsimällä tulee ohittaneeksi kiehtovia erilaisia rintamalla esiintyneitä ajattelutapoja. Yksilön tutkimus muistuttaa, kuinka monitahoista ihmisen ajattelun tutkiminen aina on.

Ajatusten skaala Unionin armeijan sotilaiden keskuudessa oli laaja. Syyt taistella Unionin puolella sodassa olivat moninaisia, ja ne saattoivat muuttua sodan aikana. Tämän tutkimuksen sotilaista Alonzo Searing ja Peter Welsh värväytyivät sotaan ensisijaisesti henkilökohtaisista syistä. Searing näki sodan miehistymisriittinä sekä tapana kohottaa sosiaalista asemaansa kyläyhteisössään. Welshin elämäntilanne puolestaan ennen sotaa oli vaikea: sodan alku oli ajanut talouden lamaan ja alkoholiongelman vaikeutti elämää entisestään. Hän näki sotaan värväytymisen mahdollisuutena palauttaa hänen omanarvontuntonsa.

Tapahtumat rintamalla muuttivat sotilaiden ajattelua. Searing joutui todistamaan suuren osan rintamatoveristaan menehtyvän, ja hiljalleen ylväät toiveet kunniakkaasta sodasta vaihtuivat katkeraan kostomielialaan vihollista kohtaan. Miesten jouduttua todistamaan niin monen kanssasotilaan kuoleman eivät rauhanneuvottelut enää voineet tulla kyseeseen, vaan ainoastaan Konfederaation ehdoton antautuminen nähtiin kunniallisena keinona päättää sota. Searing oli valmis asettamaan oman henkensä alttiiksi vielä sodan loppupuolellakin, sillä hän koki, että taistelemisen lopettaminen olisi ollut epäkunnioittavaa kaatuneita Unionin sotilaita kohtaan. Sotilaan kokemaa vihaa, viholliskuvaa ja vihollisen epäinhimillistämistä käsittelevä tutkimus lisäisi ymmärrystä Searingin kaltaisten sotilaiden ajattelusta sodan kuluessa.

Peter Welsh koki rintamalla uskonnollisen ja nationalistisen herätyksen. Welsh tukeutui katoliseen uskoon vahvasti etenkin taistelukosketuksen jälkimainingeissa. Uskonto antoi Welshille toivoa siihen, että hänen henkeään varjeltiin ja että sodalla oli jokin suurempi tarkoitus. Hän perusteli käsityksiään ajattelemalla sodan kauheuksien olevan Jumalan asettama rangaistus ihmisten syntisyydestä. Uskonnon oppien välittämisessä suuri rooli oli sotilaspapeilla, joiden toimintaan soisi kohdistuvan lisää tutkimusta. Lisäksi Welsh koki taistelleensa Irlannin itsenäisyyden puolesta. Welsh uskoi sodan olleen Britannian juonima selkkaus, ja hän ajatteli taistelevansa Britannian vaikutusvaltaa vastaan taistelemalla Unionin puolesta. Sodan mittaan hän alkoi myös pohtia amerikanirlantilaisten sotilaiden mahdollisuutta avustaa tulevaisuudessa Irlantia itsenäisyyspyrkimyksissä valtameren toisella puolella. Welshin ajattelu oli huomattavan omalaatuista, mikä osoittaa kuinka moninaisia ja yllättäviäkin ajatuksia Unionin sotilaiden keskuudesta voi löytää.

Sodan loppupuolella armeijaan värväytynyt Guy Taylor liittyi sotaan vahvan velvollisuudentunnon herättyä hänessä perheen perustamisen jälkeen. Vaikka hän eli maan pohjoisosassa kaukana sodan taisteluista, hän koki puolustavansa perhettään ulkoiselta uhalta osallistumalla maan sisäisen kapinan kukistamiseen. Yhdyn Gary Gallagherin esittämään näkemykseen siitä, että aiempi tutkimus on ohittanut liiaksi Unionin konseptin puolesta taistelemisen motiivin. Itsenäisyyden puolesta taistelemisen on tutkimuksessa ollut varattu Konfederaation puolella sotineille, sillä heille kyseessä oli selkeämmin itsenäisyysota. Pohjoinen osa Yhdysvaltoja ei ollut vaarassa menettää itsenäisyyttään, vaan pahin välitön skenaario oli joutua luopumaan maan eteläosasta. Aikalaiset kokivat tämän uhkakuvan silti niin huolestuttavaksi maan tulevaisuuden kannalta, että myös Unionin puolella taistelleet kokivat taistelevansa itsenäisyyden puolesta. Tämä ajatus vahvistui sodan aikana

veristen taisteluiden luodessa katkeruutta osapuolten välille. Sotilaat alkoivat uskoa, että kahtiajakautuneena maat todennäköisesti ajautuisivat pian sotaan uudestaan. Konfederaation itsenäistymisen estäminen ymmärrettiin tavaksi varmistaa Yhdysvaltain valtion vakaus tulevaisuudessa.

Unionin sotilaiden ja kotirintaman välillä oli huomattavaa jännitettä sodan aikana. Teknologinen kehitys oli mahdollistanut sen, että sodan kokemus ei rajautunut vain rintamalle, vaan säännöllinen kirjeenvaihto ja sanomalehdet toivat sodan tapahtumat myös kotirintaman ulottuville. Kotirintamalla sotaa vastustanut liike oli huomattavan epäsuosittu Potomacin armeijan keskuudessa, sillä sotilaat kokivat sen ryöstävän heiltä omien uhrauksien kautta saavuttamansa kunnian. Sotilaat perustelivat, ettei sotaa voinut ymmärtää kotoa käsin samoin kuin rintamalla. Keskenään asioista usein erimielisiä sotilaita yhdisti se, että rauhanliike ei saanut sotilaiden keskuudessa missään vaiheessa suurta kannatusta. Tämä konkretisoitui syksyn 1864 presidentinvaaleissa, joissa Abraham Lincoln voitti valtaosan sotilaiden äänistä, vaikka vastaehdokas George McClellan oli ollut aiemmin Potomacin armeijan suosittu kenraali. Vaalien jälkeen Lincolnin linjaa kannattaneet sotilaat kokivat kuin kotirintamalla taistellut toinen vihollinen olisi voitettu. Unionin kotirintaman ja sotilaiden välinen jännite olisi otollinen tutkimuskohde, sillä sotilaat pyrkivät selkeästi vaikuttamaan kotirintaman ajatteluun ja toimintaan kirjeitse rintamalta.

Yhdyn Chandra Manningin ajatukseen siitä, että sodan mittaan vapautettujen orjien tapaaminen rintamalla mahdollisti Unionin sotilaiden afroamerikkalaisia kohtaan koettujen ennakkoluulojen vähenemisen. Todennäköisesti suurin osa Unionin sotilaista ei taistellut ensisijaisesti orjuuden lakkauttamisen puolesta, mutta moni hyväksyi sen sodan kuluessa oheistavoitteeksi. Orjuuskysymyksen kohdalla voidaan havaita, kuinka sotilaiden mielipiteet eivät olleet muuttumattomia, vaan sodan kokemukset muovasivat niitä. Päätös orjuuden lakkauttamisesta aiheutti jatkuvia konflikteja Potomacin armeijassa, joten sotilaat joutuivat muodostamaan mielipiteen asiaan. Joidenkin sotilaiden ajattelua orjuutta kohtaan on kuitenkin hyvin vaikea selvittää, sillä orjuuskysymys ei ollut kirjeissä niin yleinen puheenaihe kuin nykypäivän kontekstista katsoen saattaisi ajatella.

Potomacin armeijaa on kritisoitu johdon korkean vaihtuvuuden aiheuttamasta sisäisestä sekavuudesta sekä huonosti organisoiduista hyökkäyksistä. Merkittävää Unionin voitolle oli kuitenkin itsessään jo se, että armeija ylipäätään pysyi toimintakykyisenä koko sodan ajan. Potomacin armeijan hajoaminen sodan aikana olisi todennäköisesti johtanut Konfederaation itsenäistymiseen. Armeija oli

heterogeeninen joukko eri puolilta maata värväytyneitä vapaaehtoisotilaita, joiden käsitykset sodan tarkoituksesta ja sotilaallisesta käytöksestä vaihtelivat suuresti. Se, että suurempi osa armeijasta sodan mittaan hyväksyi Lincolnin emansipaatiotavoitteen, oli orjuuden lakkauttamisen tae. Potomacin armeijan ryhmadynamiikka oli itsessään niin monimutkainen ilmiö, että armeijan tutkiminen kokonaisuutena tukisi myös sen yksittäisten sotilaiden tutkimusta.

Yhdysvaltain sisällissodan tutkimusta keskeisesti edistänyt James McPherson on kiteyttänyt käsityksensä sodan historiografiasta pääteoksensa *Battle Cry of Freedom* viimeisillä sivuilla: ”Suuri osa tutkimuksesta ei ole ottanut huomioon ennakoimattomuuden ulottuvuutta, sitä, että monessa vaiheessa sota olisi voinut kääntyä aivan toiseen suuntaan.”⁴⁹⁹ Jaan tämän käsityksen ja esitän, että historioitsijat eivät ole välttämättä vielä havainneet niitä alhaalta ylöspäin sodassa vaikuttaneita ilmiöitä, joilla oli suuri merkitys Yhdysvaltain historian kulkuun. Uusien näkökulmien tuominen sisällissodan tutkimukseen saattaa osoittaa, että historioitsijat eivät ole vielä osanneet tutkia tärkeimpiä ennakoimattomia ulottuvuuksia. Richard Kohn kirjoitti vuonna 1981 rivisotilaiden tutkimusta vaati: ”Niin pitkään, kunnes historioitsijat hylkäävät stereotypiat ja alttiutensa ajatella stereotypioiden kautta, sotilaat pysyvät yhtä tuntemattomina kuin Arlingtonin sotilashautausmaan tuntemattoman sotilaan hauta.”⁵⁰⁰ Valtioille tuntemattomien sotilaiden haudat edustavat valtion puolesta uhrautumista ja kansakunnan kiitollisuutta unohdetuille. Historioitsijoille tuntemattomien sotilaiden haudat symbolisoivat haastetta: kuinka kirjoittaa tuntemattomat sotilaat ihmisinä historiaan?

⁴⁹⁹ McPherson 1988, 857–858.

⁵⁰⁰ Kohn 1981, 567.

LÄHTEET

Searing, Alonzo B., *Alonzo's War. Letters from a Young Civil War Soldier*. Toim. O'Shaughnessy, Mary. Fairleigh Dickinson University Press: Madison, 2012.

Taylor, Guy C., *Letters Home to Sarah. The Civil War Letters of Guy C. Taylor. Thirty-Sixth Wisconsin Volunteers*. Toim. Alderson, Kevin & Alderson, Patsy. The University of Wisconsin Press: Madison, 2012.

Welsh, Peter, *Irish Green and Union Blue. The Civil War Letters of Peter Welsh*. Toim. Kohl, Lawrence F. & Richard, Margaret. Fordham University Press: New York, 1986.

KIRJALLISUUS

Adelman, Garry E., 'Civil War Military Organization', *Essential Civil War Curriculum* (2014). [<https://www.essentialcivilwarcurriculum.com/assets/files/pdf/ECWCTOPICOrganizationEssay.pdf>], luettu 29.4.2020.]

Alderson, Kevin, 'Preface'. Teoksessa Taylor, Guy C., *Letters Home to Sarah. The Civil War Letters of Guy C. Taylor. Thirty-Sixth Wisconsin Volunteers*. Toim. Alderson, Kevin & Alderson, Patsy. The University of Wisconsin Press: Madison, 2012a, xi–xv.

Alderson, Kevin, 'Epilogue'. Teoksessa Taylor, Guy C., *Letters Home to Sarah. The Civil War Letters of Guy C. Taylor. Thirty-Sixth Wisconsin Volunteers*. Toim. Alderson, Kevin & Alderson, Patsy. The University of Wisconsin Press: Madison, 2012b, 289–291.

Bandura, Albert, 'Selective Activation and Disengagement of Moral Control', *Journal of Social Issues* 46:1 (1990), 27–46.

Bandura, Albert, 'Selective Moral Disengagement in the Exercise of Moral Agency', *Journal of Moral Education* 31:2 (2002), 101–119.

Beeby, James M., 'The Human Tradition in the Civil War and Reconstruction (Book Review)', *The Journal of Southern History* 67:4 (2001), 877–879.

Bennett, Shannon S., 'Draft Resistance and Rioting'. Teoksessa Morehouse, Maggi M. & Trodd, Zoe (toim.), *Civil War America. A Social and Cultural History*. Taylor & Francis: New York & London, 2013, 3–12.

Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas, *The Social Construction of Reality. A Treatise in the Sociology of Knowledge*. Open Road Media: New York, 1967 (1966).

Beringer, Richard E. & Hattaway, Herman & Jones, Archer & Still Jr., William N., *Why the South Lost the Civil War*. Revised Edition. The University of Georgia Press: Athens & London, 1991 (1986).

Bernstein, Iver, *The New York City Draft Riots. Their Significance for American Society and Politics in the Age of the Civil War*. Oxford University Press: New York, 1990.

Bilby, Joseph G., *The Irish Brigade in the Civil War. The 69th New York and Other Irish Regiments of the Army of the Potomac*. Da Capo Press: New York, 2001.

Blair, William A., 'Editor's Note', *The Journal of the Civil War Era* 4:4 (2014), 485–486.

Blight, David W., 'A Union Soldier's Experience'. Teoksessa Perman, Michael (toim.), *Major Problems in the Civil War and Reconstruction*. Second Edition. Houghton Mifflin Company: Boston & New York, 1998 (1991), 134–144.

Blight, David W., *Race and Reunion. The Civil War in American Memory*. Belknap Press of Harvard University Press: Cambridge & London, 2001.

Bonner, Robert E., *The Soldier's Pen. Firsthand Impressions of the Civil War*. Hill & Wang: New York, 2006.

Bourke, Joanna, 'Uusi sotahistoria'. Suom. Kivimäki, Ville. Teoksessa Kinnunen, Tiina & Kivimäki, Ville (toim.), *Ihminen sodassa. Suomalaisten kokemuksia talvi- ja jatkosodasta*. Minerva: Helsinki, 2006, 21–42.

Brown, Richard D., 'Modernization. A Victorian Climax', *American Quarterly* 27:5 (1975), 533–548.

Cain, Marvin R., '“A Face of Battle” Needed. An Assessment of Motives and Men In Civil War Historiography', *Civil War History* 28:1 (1982), 5–27.

Carr, David, *Experience and History. Phenomenological Perspectives on the Historical World*. Oxford University Press: New York, 2014.

Catton, Bruce, *Glory Road. The Bloody Route from Fredericksburg to Gettysburg*. Doubleday & Company: Garden City, 1952.

Catton, Bruce, *A Stillness at Appomattox*. Doubleday & Company: Garden City, 1953.

Cimbala, Paul A. & Miller, Randall M. (toim.), *Union Soldiers and the Northern Home Front. Wartime Experiences, Postwar Adjustments*. Fordham University Press: New York, 2002.

Citino, Robert M., 'Military Histories Old and New. A Reintroduction', *The American Historical Review* 112:4 (2007), 1070–1090.

Collingwood, R. G., *The Idea of History*. Revised Edition. Oxford University Press: Oxford & New York, 1993 (1946).

Conyngham, David P., *The Irish Brigade and Its Campaigns*. Fordham University Press: New York, 1994 (1867).

Cook, Adrian, *The Armies of the Streets. The New York City Draft Riots of 1863*. University of Kentucky Press: Lexington, 1974.

Costa, Dora & Kahn, Matthew E., 'Cowards and Heroes. Group Loyalty in the American Civil War', *The Quarterly Journal of Economics* 118:2 (2003), 519–548.

Dean, Eric T., *Shook Over Hell. Post-Traumatic Stress, Vietnam, and the Civil War*. Harvard University Press: Cambridge, 1997.

Delahanty, Ian, 'Soldiers' Letters and Diaries', *Essential Civil War Curriculum* (2015). [<https://www.essentialcivilwarcurriculum.com/assets/files/pdf/ECWC%20TOPIC%20Soldiers%20Letters%20and%20Diaries%20Essay.pdf>, luettu 29.4.2020.]

Delahanty, Ian, 'The Transatlantic Roots of Irish American Anti-Abolitionism, 1843–1859', *Journal of the Civil War Era* 6:2 (2016), 164–192.

Dorwart, Bonnie B., 'Disease in the Civil War', *Essential Civil War Curriculum* (2012). [<https://www.essentialcivilwarcurriculum.com/assets/files/pdf/ECWCTOPICDiseaseEssay.pdf>, luettu 29.4.2020.]

Eicher, David J., *The Longest Night. A Military History of the Civil War*. Simon & Schuster: New York, 2001.

Eiranen, Reetta, *Ihanteen varjossa. Jeanette Snellman ja filosofin vaatimukset*. Julkaisematon historian pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto: Tampere, 2012.

Eiranen, Reetta, 'Kirjeet kohtauspaikkoina. Ihanne ja eletty todellisuus Jeanette ja J. V. Snellmanin välisessä kirjeenvaihdossa', *Sukupuolentutkimus – Genusforskning* 27:2 (2014), 5–17.

Eiranen, Reetta, *Lähisuhteet ja nationalismi. Aate, tunteet ja sukupuoli Tengströmin perheessä 1800-luvun puolivälissä*. Tampereen yliopiston väitöskirjat 79, Tampereen yliopisto: Tampere, 2019.

Elomaa, Hanna, 'Mikrohistoria johtolankojen jäljillä'. Teoksessa Immonen, Kari & Leskelä-Kärki, Maarit (toim.), *Kulttuurihistoria. Johdatus tutkimukseen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Helsinki, 2001, 59–74.

Elson, Ruth M., *Guardians of Tradition. American Schoolbooks in the Nineteenth Century*. University of Nebraska Press: Lincoln, 1964.

Fabun, Sean, 'Catholic Chaplains in the Civil War', *The Catholic Historical Review* 99:4 (2013), 675–702.

Fantina, Robert, *Desertion and the American Soldier, 1776–2006*. Algora Publishing: New York, 2006.

Fleche, Andre, 'Irish and African Americans in the Civil War Era'. Teoksessa Mitchell, Arthur H. (toim.), *Fighting Irish in the American Civil War and the Invasion of Mexico. Essays*. McFarland & Company: Jefferson, 2017, 156–162.

Foner, Eric, *The Fiery Trial. Abraham Lincoln and American Slavery*. W. W. Norton & Company: New York & London, 2010.

Foote, Lorien, *The Gentlemen and the Roughs. Violence, Honor, and Manhood in the Union Army*. NYU Press: New York, 2010.

Friend, Craig T. & Glover, Lorri (toim.), *Southern Manhood. Perspectives on Masculinity in the Old South*. University of Georgia Press: Athens, 2004.

Gallagher, Gary W., 'Jubal A. Early, the Lost Cause, and Civil War History'. Teoksessa Gallagher, Gary W. & Nolan, Alan T. (toim.), *The Myth of the Lost Cause and Civil War History*. Indiana University Press: Bloomington & Indianapolis, 2000, 35–59.

Gallagher, Gary W., *The Union War*. Harvard University Press: London, 2011.

Gallagher, Gary W. & Meier, Kathryn S., 'Coming to Terms with Civil War Military History', *Journal of the Civil War Era* 4:4 (2014), 487–508.

Giesberg, Judith, *Army at Home. Women and the Civil War on the Northern Home Front*. University of North Carolina Press: Chapel Hill, 2009.

Ginzburg, Carlo, *Johtolankoja. Kirjoituksia mikrohistoriasta ja historiallisesta metodista*. Suom. Vuola, Aulikki. Gaudeamus: Tampere, 1996.

Glatthaar, Joseph T., 'The "New" Civil War History. An Overview', *The Pennsylvania Magazine of History and Biography* 115:3 (1991), 339–69.

Glatthaar, Joseph T., 'Afterword'. Teoksessa Sheehan-Dean, Aaron (toim.), *The View from the Ground. Experiences of Civil War Soldiers*. The University Press of Kentucky: Lexington, 2007 (2006), 249–259.

Glatthaar, Joseph T., *Soldiering in the Army of Northern Virginia. A Statistical Portrait of the Troops Who Served under Robert E. Lee*. The University of North Carolina Press: Chapel Hill, 2011.

Gleeson, David T., *The Green and the Gray. The Irish in the Confederate States of America*. The University of North Carolina Press: Chapel Hill, 2013.

Goldstein, Kalman, 'Foreword'. Teoksessa Searing, Alonzo B., *Alonzo's War. Letters from a Young Civil War Soldier*. Toim. O'Shaughnessy, Mary. Fairleigh Dickinson University Press: Madison, 2012, 8–10.

Grossman, Dave, *On Killing. The Psychological Cost of Learning to Kill in War and Society*. Back Bay Books: New York, 1995.

Hacker, David J., 'A Census-Based Count of the Civil War Dead', *Civil War History* 57:4 (2011), 307–348.

Hagelstam, Sonja, 'Lähellä ja kaukana. Parisuhteen ylläpitäminen rintaman ja kotirintaman välisessä kirjeenvaihdossa'. Suom. Kinnunen, Tiina. Teoksessa Kinnunen, Tiina & Kivimäki, Ville (toim.), *Ihminen sodassa. Suomalaisen kokemuksia talvi- ja jatkosodasta*. Minerva: Helsinki, 2006, 213–227.

Hagelstam, Sonja, 'Rakas sotilaani! Kirjeiden kirjoittaminen jatkosodan poikkeusoloissa'. Teoksessa Leskelä-Kärki, Maarit & Lahtinen, Anu & Vainio-Korhonen, Kirsi (toim.), *Kirjeet ja historiantutkimus*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Saarijärvi, 2011, 299–328.

Hagelstam, Sonja & Taskinen, Ilari, 'Hiljaisuuden myytit. Postisensuuri, vaikeneminen ja etulinjan kokemukset sota-ajan kirjeissä'. Teoksessa Tikka, Marko & Taskinen, Ilari & Nevala-Nurmi, Seija-Leena (toim.), *Kirjeitä sodasta. Kirjoittamisen tavat ja merkitykset kriisiaikoina*. Tampereen Historiallinen Seura: Tampere, 2015, 44–59.

Harris, Brayton, 'Newspapers'. Teoksessa Morehouse, Maggi M. & Trodd, Zoe (toim.), *Civil War America. A Social and Cultural History*. Taylor & Francis: New York & London, 2013, 193–202.

Helo, Ari, *Yhdysvaltain demokratian synty. Unionin idea ja amerikkalainen historiakäsitys*. Gaudeamus: Helsinki, 2014.

Hess, Earl J., *The Union Soldier in Battle. Enduring the Ordeal of Combat*. University Press of Kansas: Lawrence, 1997.

Howe, Daniel W., 'American Victorianism as a Culture', *American Quarterly* 27:5 (1975), 507–532.

Jackson, William J., *New Jerseyans in the Civil War*. Rutgers University Press: New Brunswick, 2000.

Jalava, Marja, *Minä ja maailmanhenki. Moderni subjekti kristillis-idealisisessa kansallisajattelussa ja Rolf Lagerborgin kulttuuriradikalismissa n. 1800–1914*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Helsinki, 2005.

Keegan, John, *The Face of Battle: A Study of Agincourt, Waterloo and the Somme*. Jonathan Cape: London, 1976.

Keegan, John, *The American Civil War. A Military History*. Vintage Books: London, 2010 (2009).

Kenny, Kevin, 'Abraham Lincoln and the American Irish', *American Journal of Irish Studies* 10 (2013), 39–64.

Kinnunen, Tiina, & Kivimäki, Ville, 'Johdatus koettuun sotaan'. Teoksessa Kinnunen, Tiina & Kivimäki, Ville (toim.), *Ihminen sodassa. Suomalaisten kokemuksia talvi- ja jatkosodasta*. Minerva Kustannus Oy: Helsinki & Jyväskylä, 2006, 9–18.

Kivimäki, Ville, 'Sodan kokemushistoria'. Teoksessa Kinnunen, Tiina & Kivimäki, Ville (toim.), *Ihminen sodassa. Suomalaisten kokemuksia talvi- ja jatkosodasta*. Minerva: Helsinki, 2006a, 69–86.

Kivimäki, Ville, 'Sotilaan työ, siviilin taakka'. Teoksessa Kinnunen, Tiina & Kivimäki, Ville (toim.), *Ihminen sodassa. Suomalaisten kokemuksia talvi- ja jatkosodasta*. Minerva: Helsinki, 2006b, 191–208.

Kivimäki, Ville, 'Reittejä kokemushistoriaan. Menneisyyden kokemus yksilön ja yhteisön vuorovaikutuksessa'. Teoksessa Annola, Johanna & Kivimäki, Ville & Malinen, Antti (toim.), *Eletty historia. Kokemus näkökulmana menneisyyteen*. Vastapaino: Tampere, 2019, 9–38.

Kohl, Lawrence F., 'Introduction'. Teoksessa Welsh, Peter, *Irish Green and Union Blue. The Civil War Letters of Peter Welsh*. Toim. Kohl, Lawrence F. & Richard, Margaret. Fordham University Press: New York, 1986a, 1–12.

Kohl, Lawrence F., 'Epilogue'. Teoksessa Welsh, Peter, *Irish Green and Union Blue. The Civil War Letters of Peter Welsh*. Toim. Kohl, Lawrence F. & Richard, Margaret. Fordham University Press: New York, 1986b, 157–158.

Kohl, Lawrence F., 'Introduction'. Teoksessa Conyngham, David P., *The Irish Brigade and Its Campaigns*. Fordham University Press: New York, 1994 (1867), x–xxx.

Kohn, Richard, 'The Social History of the American Soldier. A Review and Prospectus for Research', *American Historical Review* 86:3 (1981), 553–567.

Korhonen, Anu, 'Mentaliteetti ja kulttuurihistoria'. Teoksessa Immonen, Kari & Leskelä-Kärki, Maarit (toim.), *Kulttuurihistoria. Johdatus tutkimukseen*. Suomen Kirjallisuuden Seura: Helsinki, 2001, 40–58.

Lahtinen, Anu & Leskelä-Kärki, Maarit & Vainio-Korhonen, Kirsi & Vehkalahti, Kaisa, 'Kirjeiden uusi tuleminen'. Teoksessa Leskelä-Kärki, Maarit & Lahtinen, Anu & Vainio-Korhonen, Kirsi (toim.), *Kirjeet ja historiantutkimus*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Saarijärvi, 2011, 9–27.

Leskelä-Kärki, Maarit, *Kirjoittaen maailmassa. Krohnin sisaret ja kirjallinen elämä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Helsinki, 2006.

Levin, Kevin M., 'Is Not the Glory Enough to Give Us All a Share? An Analysis of Competing Memories of the Battle of the Crater'. Teoksessa Sheehan-Dean, Aaron (toim.), *The View from the Ground. Experiences of Civil War Soldiers*. The University Press of Kentucky: Lexington, 2007 (2006), 227–248.

Linderman, Gerald F., *Embattled Courage. The Experience of Combat in the American Civil War*. The Free Press: London, 1987.

Long, E. B. & Long, Barbara, *The Civil War Day by Day. An Almanac, 1861-1865*. Da Capo Press: New York, 1971.

Lonn, Ella, *Foreigners in the Union Army and Navy*. Louisiana State University Press: Baton Rouge, 1951.

Lonn, Ella, *Desertion during the Civil War*. University of Nebraska Press: Lincoln & London, 1998 (1928).

McPherson, James M., *Ordeal by Fire. The Civil War and Reconstruction*. Alfred A. Knopf: New York, 1982.

McPherson, James M., *Battle Cry of Freedom. The Civil War Era*. Oxford University Press: New York & Oxford, 1988.

McPherson, James M., *What They Fought For, 1861–1865*. Louisiana State University Press: Baton Rouge, 1994.

McPherson, James M., *For Cause and Comrades. Why Men Fought in the Civil War*. Oxford University Press: New York, 1997.

McPherson, James M., 'The Differences between the Antebellum North and South'. Teoksessa Perman, Michael (toim.), *Major Problems in the Civil War and Reconstruction*. Second Edition. Houghton Mifflin Company: Boston & New York, 1998 (1991), 21–30.

Manning, Chandra, 'A "Vexed Question". White Union Soldiers on Slavery and Race'. Teoksessa Sheehan-Dean, Aaron (toim.), *The View from the Ground. Experiences of Civil War Soldiers*. The University Press of Kentucky: Lexington, 2007a (2006), 31–66.

Manning, Chandra, *What This Cruel War Was Over. Soldiers, Slavery and the Civil War*. Knopf: New York, 2007b.

Marten, James, 'Fatherhood in the Confederacy. Southern Soldiers and Their Children', *Journal of Southern History* 63:2 (1997), 269–292.

Matt, Susan J., *Homesickness. An American History*. Oxford University Press: New York, 2011.

Matt, Susan J., 'You Can't Go Home Again. Homesickness and Nostalgia in U.S. History', *The Journal of American History* 94:2 (2007), 469–97.

Miettinen, Timo (toim.), *Fenomenologian ydinkysymyksiä. Gaudeamus*: Helsinki, 2010.

Mitchell, Arthur H., 'The Boston Irish and the Civil War'. Teoksessa Mitchell, Arthur H. (toim.), *Fighting Irish in the American Civil War and the Invasion of Mexico. Essays*. McFarland & Company: Jefferson, 2017, 96–113.

Mitchell, Reid, *Civil War Soldiers*. Viking Penguin: New York, 1988.

Mitchell, Reid, *The Vacant Chair. The Northern Soldier Leaves Home*. Oxford University Press: New York & Oxford, 1993.

Mitchell, Reid, 'From Volunteer to Soldier. The Psychology of Service'. Teoksessa Perman, Michael (toim.), *Major Problems in the Civil War and Reconstruction*. Second Edition. Houghton Mifflin Company: Boston & New York, 1998 (1991), 144–155.

Moore, Albert B., *Conscription and Conflict in the Confederacy*. Macmillan: New York, 1924.

Mott, Frank L., *American Journalism. A History, 1690–1960*. Macmillan: New York, 1962.

Murray, Williamson & Hsieh, Wayne Wei-Siang, *A Savage War. A Military History of the Civil War*. Princeton University Press: Princeton & Oxford, 2016.

Noe, Kenneth, *Reluctant Rebels. The Confederates Who Joined the Army after 1861*. University of North Carolina Press: Chapel Hill, 2010.

Noll, Mark A., *Civil War as a Theological Crisis*. The University of North Carolina Press: Chapel Hill, 2006.

Pehkonen, Erkkä, 'Kirjetutkimuksen etiikkaa. Yksityistä sota-ajan kirjeenvaihtoa tutkivan eettismetodologiset haasteet'. Teoksessa Tikka, Marko & Taskinen, Ilari & Nevala-Nurmi, Seija-

Leena (toim.), *Kirjeitä sodasta. Kirjoittamisen tavat ja merkitykset kriisiaikoina*. Tampereen Historiallinen Seura: Tampere, 2015, 60–73.

Peltonen, Matti, *Mikrohistoriasta*. Gaudeamus: Helsinki, 1999.

Peltonen, Matti, 'Clues, Margins, and Monads. The Micro-Macro Link in Historical Research', *History and Theory* 40:3 (2001), 347–359.

Phillips, Jason, 'A Brothers' War? Exploring Confederate Perceptions of the Enemy'. Teoksessa Sheehan-Dean, Aaron (toim.), *The View from the Ground. Experiences of Civil War Soldiers*. The University Press of Kentucky: Lexington 2007 (2006), 67–90.

Phillips, Jason, 'Battling Stereotypes. A Taxonomy of Common Soldiers in Civil War History', *History Compass* 6:6 (2008), 1407–1425.

Phillips, Jason, *Looming Civil War. How Nineteenth-Century Americans Imagined the Future*. Oxford University Press: New York, 2018.

Rable, George C., *God's Almost Chosen Peoples. A Religious History of the American Civil War*. University of North Carolina Press: Chapel Hill, 2010.

Rable, George, C., *Damn Yankees! Demonization & Defiance in the Confederate South*. Louisiana State University Press: Baton Rouge, 2015.

Richard, Margaret, 'Preface'. Teoksessa Welsh, Peter, *Irish Green and Union Blue. The Civil War Letters of Peter Welsh*. Toim. Kohl, Lawrence F. & Richard, Margaret. Fordham University Press: New York, 1986, xiii–xx.

Robertson, James I., 'Foreword'. Teoksessa *The Life of Billy Yank. The Common Soldier of the Union*. Updated Edition. Louisiana State University Press: Baton Rouge, 2008 (1952), 3–9.

Robertson, John, 'Re-Enlistment Patterns of Civil War Soldiers', *Journal of Interdisciplinary History* 32:1 (2001), 15–35.

Rodgers, Thomas, 'Billy Yank', *Essential Civil War Curriculum* (2013). [<https://www.essentialcivilwarcurriculum.com/assets/files/pdf/ECWCTOPICBillyYankEssay1.pdf>, luettu 29.4.2020.]

Rohrer, James R., 'Religion in the North'. Teoksessa Morehouse, Maggi M. & Trodd, Zoe (toim.), *Civil War America. A Social and Cultural History*. Taylor & Francis: New York & London, 2013, 88–98.

Sarsila, Juhani, *Being a Man. The Roman Virtus as a Contribution to Moral Philosophy*. Peter Lang: Frankfurt, 2006.

Sheehan-Dean, Aaron, 'The Blue and the Gray in Black and White. Assessing the Scholarship on Civil War Soldiers'. Teoksessa Sheehan-Dean, Aaron (toim.), *The View from the Ground. Experiences of Civil War Soldiers*. The University Press of Kentucky: Lexington, 2007 (2006), 9–30.

Stanley, Liz, 'The Epistolarium. On Theorizing Letters and Correspondences', *Auto / Biography* 12:3, 201–235.

Steiner, Paul E., *Disease in the Civil War. Natural Biological Warfare in 1861–1865*. Charles C. Thomas: Springfield, 1968.

Stewart, Richard W. (toim.), *American Military History Volume 1. The United States Army and the Forging of a Nation, 1775–1917*. Revised Edition. Center of Military History, United States Army: Washington, D.C., 2009 (2005).

Taskinen, Ilari, 'Sota-ajan kirjekulttuuri ja kirjeiden kokemusten tulkinta'. Teoksessa Tikka, Marko & Taskinen, Ilari & Nevala-Nurmi, Seija-Leena (toim.), *Kirjeitä sodasta. Kirjoittamisen tavat ja merkitykset kriisiaikoina*. Tampereen Historiallinen Seura, Tampere 2015, 12–29.

Teräs, Kari, 'Suhtautuvatko historiantutkijat teorioihin välineellisesti?'. Teoksessa Andersson, Marja & Anttila, Anu-Hanna & Rantanen, Pekka (toim.), *Kahden muusan palveluksessa. Historiallisen sosiologian lähtökohdat ja lähestymistavat*. Turun historiallinen yhdistys ry: Turku, 2005, 135–156.

Thompson, Phyllis, 'The Domestic Sphere'. Teoksessa *Civil War America. A Social and Cultural History*. Taylor & Francis: New York & London, 2013, 33–44.

Tikka, Marko & Taskinen, Ilari & Nevala-Nurmi, Seija-Leena, 'Kirjeiden tutkimaton maailma'. Teoksessa Tikka, Marko & Taskinen, Ilari & Nevala-Nurmi, Seija-Leena (toim.), *Kirjeitä sodasta. Kirjoittamisen tavat ja merkitykset kriisiaikoina*. Tampereen Historiallinen Seura: Tampere, 2015, 6–9.

Toikkanen, Jarkko & Virtanen, Ira A., 'Kokemuksen käsitteen ja käytön jäljillä'. Teoksessa Toikkanen, Jarkko & Virtanen, Ira A. (toim.), *Kokemuksen tutkimus VI. Kokemuksen käsite ja käyttö*. Lapland University Press: Rovaniemi, 2018, 7–24.

Tontti, Jarkko, 'Olemisen haaste. 1900-luvun hermeneutiikan päälinjat'. Teoksessa Tontti, Jarkko (toim.), *Tulkinnasta toiseen. Esseitä hermeneutiikasta*. Vastapaino: Tampere, 2005, 50–81.

Vinovskis, Maris A., 'Have Social Historians Lost the Civil War? Some Preliminary Demographic Speculations', *Journal of American History* 76:1 (1989), 34–58.

Weintraub, Stanley, '1864. McClellan vs. Lincoln', *The Quarterly Journal of Military History* 22:3 (2010), 98–104.

Weitz, Mark A., *More Damning than Slaughter. Desertion in the Confederate Army*. University of Nebraska Press: Lincoln & London, 2005.

White, Hayden, *The Content of the Form. Narrative Discourse and Historical Representation*. The Johns Hopkins University Press: Baltimore, 1987.

White, Hayden, *The Fiction of Narrative. Essays on History, Literature, and Theory, 1957–2007*. The Johns Hopkins University Press: Baltimore, 2010.

Wiley, Bell I., *The Life of Johnny Reb. The Common Soldier of the Confederacy*. Louisiana State University Press: Baton Rouge, 1943.

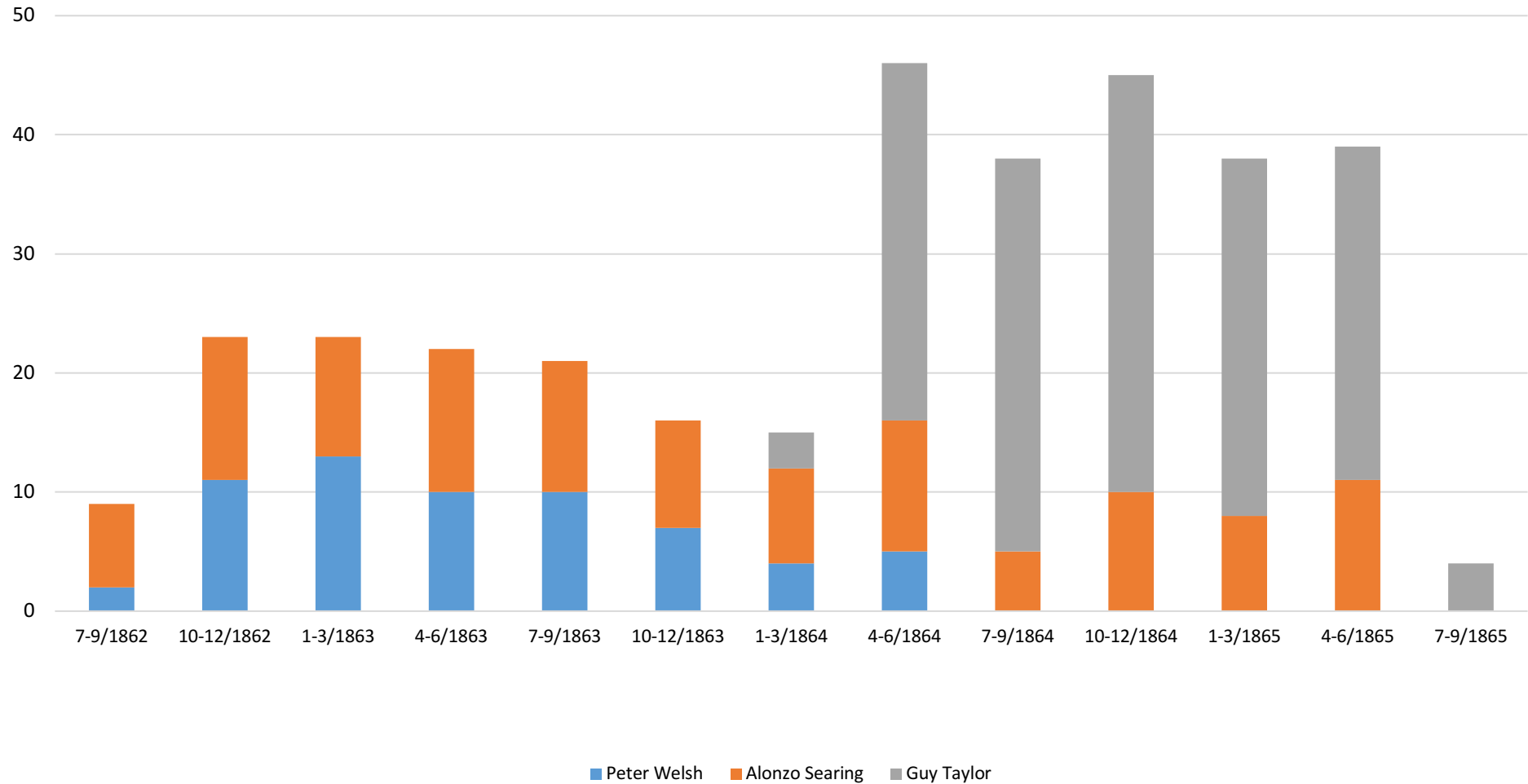
Wiley, Bell I., *The Life of Billy Yank. The Common Soldier of the Union*. Updated Edition. Louisiana State University Press: Baton Rouge, 2008 (1952).

Winther, Oscar O., 'The Soldier Vote in the Election of 1864', *New York History* 25:4 (1944), 440–458.

Woodworth, Steven E., 'Sgt. Peter Welsh. "Is That Not Worth Fighting For?"'. Teoksessa Woodworth, Steven E. (toim.), *The Human Tradition in the Civil War and Reconstruction*. Scholarly Resources Inc: Wilmington, 2000, 1–12.

LIITTEET

Liite 1. Sotilaiden lähettämien kirjeiden lukumäärät, 1862–1865.⁵⁰¹

⁵⁰¹ Searing 2012; Taylor 2012; Welsh 1986.

my letter Page 1

Dear wife as I did not
send out the letter to say
that I have written I thought that
I might write a few lines more this even-
ing as Whitney is lying in bed I am a
sitting up and a writing to you & to
mother Taylor as I got a letter from
her to write I do not now but what
you would like to know what kind
of a chance I have got for writing well
it is a very good one to write for a
table I have got a piece of a bench
that has been cut into to make a
foot of that is turned bottom side
up and then I have got a lantern
that I borrowed of one of the niggers
and for a seat I have the hold
of a handfull of straw on the ground
so you can give some little idea of my
chance for writing but I will have

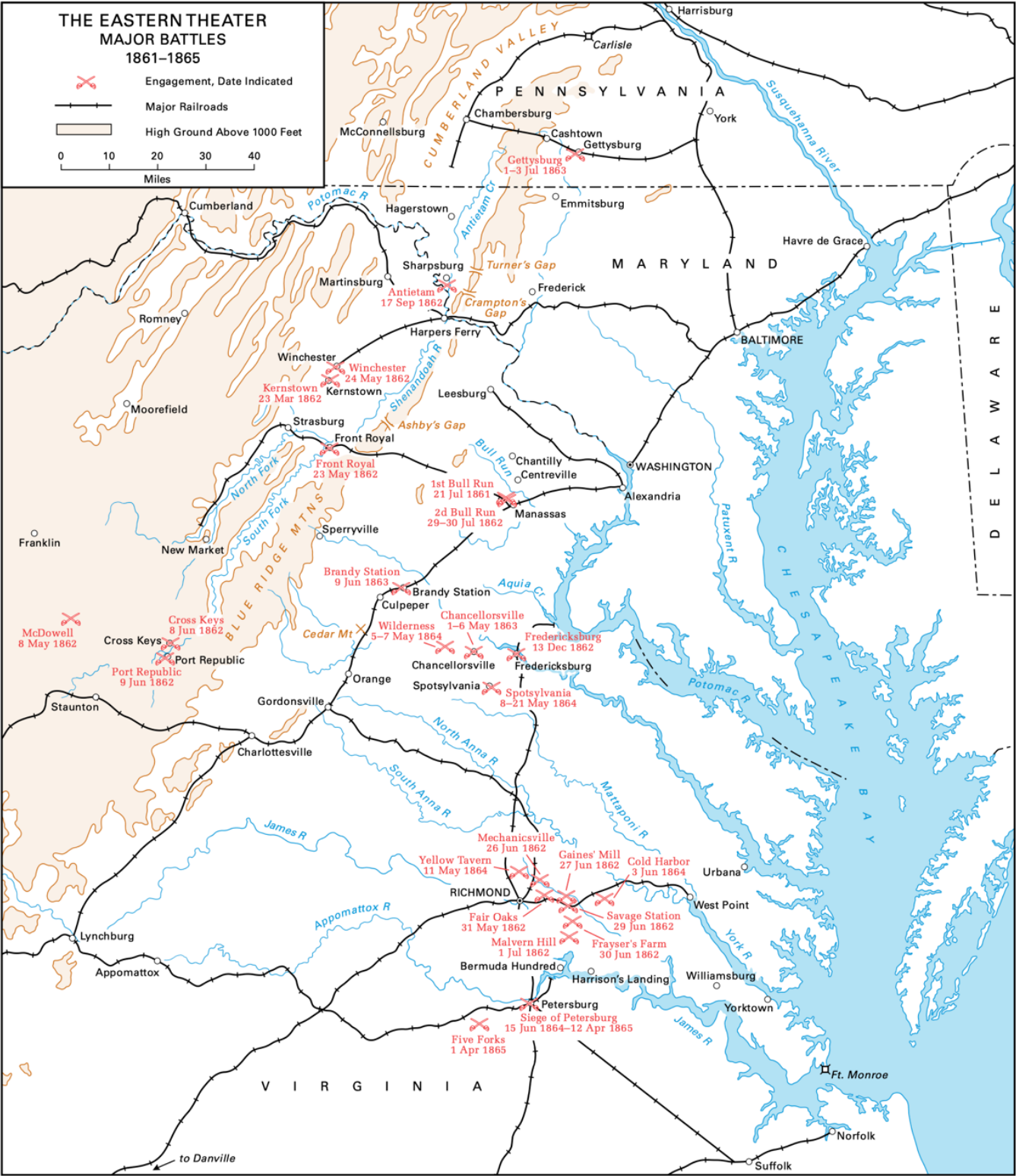
⁵⁰² Taylor 2012, 305.

Liite 3. Alonzo Searingin kirjeitä.⁵⁰³

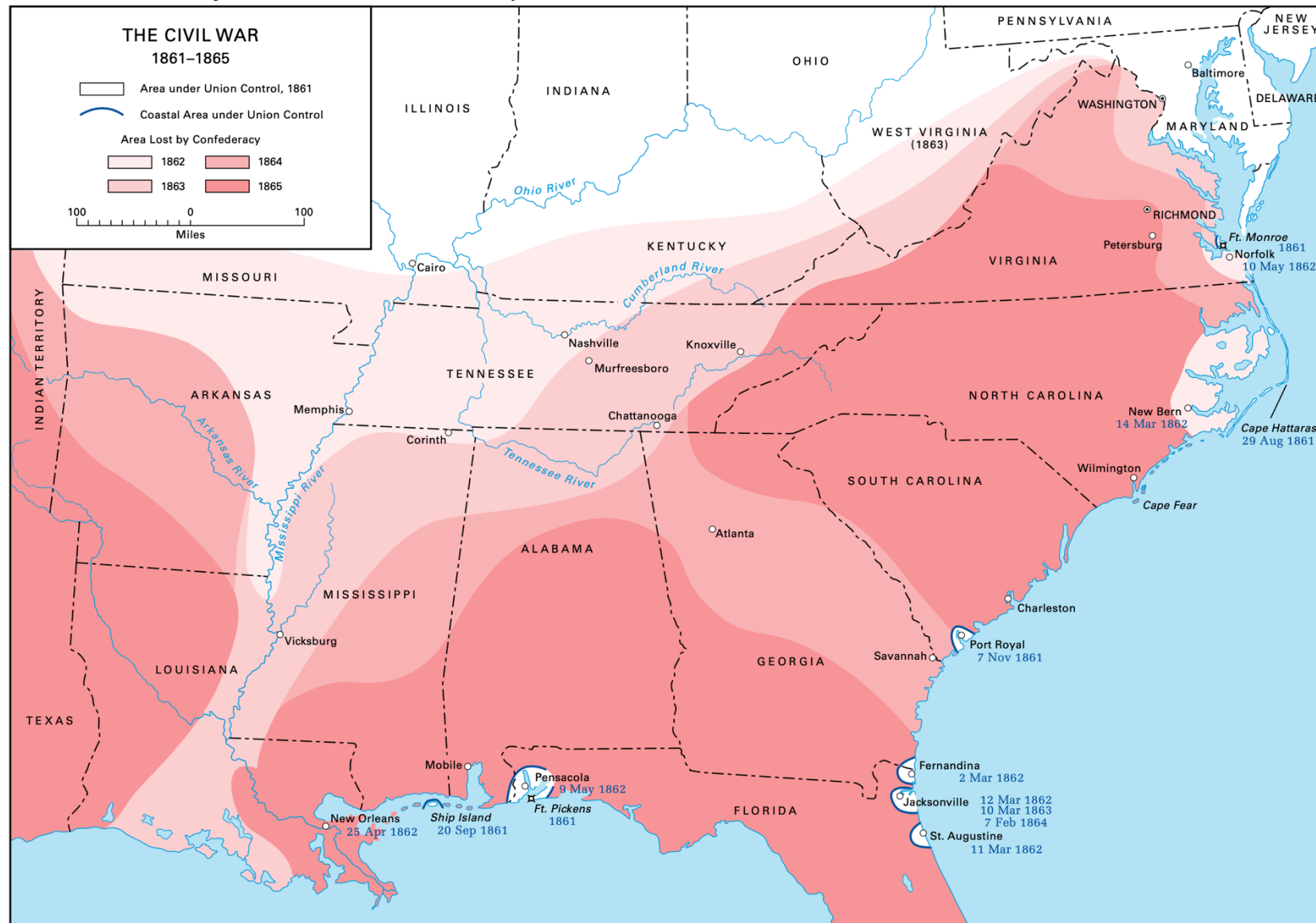
⁵⁰³ Searing 2012, 101.

Liite 4. Yhdysvaltain sisällissodan itäisen rintaman operatiivinen kartta, 1861–1865.⁵⁰⁴

⁵⁰⁴ Stewart 2009, 208.

Liite 5. Unionin eteneminen ja Konfederaation aluemenetykset, 1861–1865.⁵⁰⁵

⁵⁰⁵ Stewart 2009, 303.